

Rekopisma ...

*Przewodnik po zbiorze rękopisów
Biblioteki Polskiej w Paryżu*

Rekopisma...

*Przewodnik po zbiorze rękopisów
Biblioteki Polskiej w Paryżu*

POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI

Rekopisma...

*Przewodnik po zbiorze rękopisów
Biblioteki Polskiej w Paryżu*

Opracowali

Maria Wrede i Janusz Pezda

KRAKÓW 2024

Publikacja finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2019–2024, nr projektu 0334/NPRH7/H11/86/2018, kwota finansowania 1 774 260 zł

Publikacja zrecenzowana przez dwóch niezależnych recenzentów.

Więcej informacji na stronie internetowej

<https://pau.krakow.pl/index.php/pl/wydawnictwo/informacje-dla-autorow>

Redaktor wydawnictwa

Lucyna Nowak

Projekt graficzny i łamanie

Witold Brzoskowski

© Copyright by Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza, Warszawa 2020

© Copyright for this edition by Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2024

Na okładce wykorzystano fotografię autorstwa Henryka Wysockiego, przedstawiającą widok klatki schodowej w budynku Biblioteki Polskiej w Paryżu

ISBN 978-83-7676-357-6

Dystrybucja:

PAU, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków

e-mail: wydawnictwo@pau.krakow.pl

www.pau.krakow.pl

Spis treści

Wstęp	9
Kalendarium (<i>Janusz Pezda</i>)	15
Spis dyrektorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i prezesów Towarzystwa Historyczno-Literackiego	77
Wprowadzenie metodyczne (<i>Maria Wrede</i>)	83
Przewodnik po zbiorze rękopisów (<i>Maria Wrede</i>)	91
1. Spuścizny osób i archiwa rodzinne	91
2. Archiwa instytucji i organizacji	206
3. Materiały luźne	266
Indeks (<i>Maria Wrede</i>)	287
Katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz publikacje wykorzystane przy opracowaniu kalendarium i opisów zespołów	339
Spis skrótów	355
Spis ilustracji	356

BIBLIOTHEQUE POLONAISE

Wstęp

Od powstania Biblioteki Polskiej, placówki, która trwale wpisała się nie tylko w polską historię, ale i w pejzaż Paryża, minęło w tym roku 185 lat. Ten symbol polskiej obecności na gościnnej ziemi francuskiej nieprzerwanie trwa i służy kolejnym pokoleniom. 24 XI 1838 r. w mieszkaniu Ludwika Platera przedstawiciele Towarzystwa Literackiego i jego Wydziału Historycznego oraz Wydziału Statystycznego wraz z Towarzystwem Pomocy Naukowej postanowili połączyć zgromadzone księgozbiory i narodowe artefakty w jednym lokalu w Paryżu i utworzyć z nich bibliotekę, która jako własność narodowa, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, miała stać się początkiem zbiorów Biblioteki Narodowej. Uroczyste otwarcie Biblioteki odbyło się w niedzielę 24 III 1839 r., w rocznicę złożenia przez Tadeusza Kościuszkę przysięgi na krakowskim Rynku Głównym. 7 IX 1854 r. otwarto czytelnię w nowo zakupionym budynku na Wyspie Świętego Ludwika, przy 6, Quai d'Orléans i do dzisiaj jest to siedziba Biblioteki. 6 II 1854 r. działające dotychczas osobno towarzystwa opiekujące się biblioteką połączyły się w jedno Towarzystwo Literacko-Historyczne. 10 VI 1866 r., dekretem cesarza Napoleona III Towarzystwo Historyczno-Literackie uznano za instytucję użyteczności publicznej. Dało to prawo do pobierania od rządu francuskiego oficjalnego wsparcia finansowego, jak i do wpisania Biblioteki na listę instytucji otrzymujących obowiązkowe egzemplarze wydawanych książek. Pod koniec lat 80. XIX w. w związku z narastającymi trudnościami finansowymi i organizacyjnymi, rozpoczęto, najpierw w formie całkowicie niewiążących zapytań, sondować możliwości powiązania dalszej egzystencji Biblioteki z inną instytucją. Rozmowy z Akademią Umiejętności w Krakowie, w sprawie ewentualnej ugody, zakończyły się w 1891 r. zawarciem umowy, w myśl której od 1893 r. pieczę nad Biblioteką, budynkiem i dotychczas zgromadzonymi zbiorami przejęła Akademia Umiejętności, jednocześnie tworząc przy niej Stację Naukową. W okresie międzywojennym przeprowadzono generalną reorganizację placówki, dokonano skontrum zbiorów, wyremontowano budynek. Po wybuchu II wojny światowej książnica została zamknięta, ale jej pomieszczenia wykorzystano do pomocy

w akcji propagandowej prowadzonej przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie. Wiosną 1940 r. ukryto większość zbiorów we francuskich w placówkach muzealnych i bibliotecznych, niewywiezione kolekcje zostały zarekwirowane przez władze niemieckie, tak jak i budynek biblioteczny. Po wyzwoleniu Paryża, już od września 1944 r. do Biblioteki powracali pracownicy i uratowane zbiory. W związku ze zmianami w Polsce powojennej i obawami o przyszłość, zawarto w 1945 r. porozumienie z zarządem Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego w Ameryce, największej organizacji polonijnej prowadzącej działalność ubezpieczeniową i kulturalno-oświatową, o przekazaniu w dziewięcioletnią dzierżawę Biblioteki Polskiej. 12 VII 1946 r. z inicjatywy Franciszka Pułaskiego i Zygmunta Lubicz Zaleskiego na nowo powstało Towarzystwo Historyczno-Literackie, skupiające polskich emigrantów, które w następnych latach przejęło w całości opiekę nad Biblioteką. Spowodowało to spór z Polską Akademią Nauk, zakończony wyrokiem sądowym: wyznaczono pełnomocnika, który wydzierżawił Bibliotekę Towarzystwu Historyczno-Literackiemu. Po zmianach ustrojowych w Polsce w 1989 r. z pomocą Bibliotece Polskiej pospieszyły rząd oraz instytucje krajowe. Po odnowieniu w latach 1989–1990 Polskiej Akademii Umiejętności rozpoczęły się jej długoletnie negocjacje z Towarzystwem Historyczno-Literackim, zakończone 14 I 2002 r. podpisaniem umowy powołującej Stowarzyszenie Biblioteki Polskiej w Paryżu (Association de la Bibliothèque Polonaise de Paris), na które obie instytucje zobowiązały się przenieść prawa własnościowe do budynku Biblioteki i jej zbiorów. Starano się przez następne lata harmonijnie połączyć porządkowanie i zabezpieczanie zbiorów z ich opracowywaniem, a przede wszystkim udostępnianiem. 9 X 2023 podpisano w Paryżu umowę o utworzeniu Instytutu Biblioteka Polska w Paryżu, w której PAU zobowiązało się wynająć Instytutowi budynek na 50 lat (z możliwością przedłużania), a PAU i THL – wydzierżawić Instytutowi zbiory Biblioteki.

Biblioteka nieprzerwanie służy wszystkim, jest centrum wolnego słowa, polskiej myśli, miejscem debat intelektualnych i politycznych. Gromadzi zbiory książek, czasopism, druków ulotnych, zbiory malarstwa, grafiki, rysunków, fotografii, kartografii i rękopisów. W budynku Biblioteki pomieszczono ponadto zbiory Muzeum Adama Mickiewicza i Muzeum Bolesława Biegasa, a także wydzielony salonik Chopina. Udostępnianie odbywa się w czytelnich i pracowniach po wcześniejszym zarezerwowaniu terminu. Godziny pracy Biblioteki i czytelnich i pracowni oraz kontakt należy sprawdzić na stronach <https://ibpp.eu/> oraz <https://www.bibliotheque-polonaise-paris-shlp.fr/>.

Do świadomego poruszania się po zbiorach niezbędna jest podstawowa wiedza o dziejach instytucji i zbiorach zgromadzonych przez jej twórców, dla-

tego historia Biblioteki została opracowana w formie obszernego *Kalendarium*. Zawiera ono podstawowe fakty, daty wydarzeń, wymienione zostały osoby zaangażowane w funkcjonowanie instytucji, tytuły wystaw i publikacji oraz spis prezesów THL i dyrektorów Biblioteki, którzy swoimi działaniami wpłynęli na kierunek rozwoju instytucji. W przyszłości chcielibyśmy widzieć *Kalendarium* w postaci elektronicznego „szkieletu”, który kolejni badacze będą uzupełniali, w którym linki będą odsyłały do szczegółowych opisów wydarzeń lub biogramów postaci.

Inspiracją do opracowania niniejszego *Przewodnika po zbiorze rękopisów* była potrzeba zaktualizowania stanu wiedzy o zasobach rękopiśmiennych Biblioteki Polskiej w Paryżu i stworzenia podstaw do przyszłej pełnej informacji o rękopisach w jej zbiorach. Biblioteka nieuchronnie zbliża się do rewolucji informacyjnej, gdy niezbędne będzie wprowadzenie metod i narzędzi nowoczesnej, dostępnej on-line informacji bibliotecznej i naukowej. Chcieliśmy przygotować do tego etapu zgromadzone w sposób tradycyjny dane o rękopisach w jej zasobie. Podstawę do przygotowania stanowiły dostępne opracowania katalogowe, inwentarzowe, księgi akcesyjne, robocze spisy i kartoteki oraz informacje pozyskane bezpośrednio z oglądu materiałów w zbiorze BPP.

Niniejsza publikacja nie jest drugim wydaniem *Przewodnika* z 2000 roku¹, choć w sposób zamierzony i celowy odnosi się do tamtej pozycji, zachowując częściowo przyjęty wówczas sposób opisywania zespołów. Opracowanie nowej informacji uznaliśmy za niezbędne, ponieważ przez minione 23 lata znacząco przybyło rękopisów w zbiorze Biblioteki – na początku 2022 r. roku liczył on 7913 numerów akcesji i powiększył się w stosunku do stanu z roku 1999 o 3223 jednostki akcesyjne. W 2000 r. opisaliśmy je w 235 zespołach, w obecnej publikacji mamy 333 zespoły. Istotnie zwiększyła się także wiedza o ich zawartości. Od lat 30. XX w. badacze opracowali ponad 4000 rękopisów (nadając im sygnatury stałe, czyli numery porządkujące opisu katalogowego), a ich opisy zostały opublikowane w katalogach² lub udostępnione w postaci spisów, opisów i tymczasowych inwentarzy w pracowni zbiorów specjalnych. Jednak opisy w drukowanych katalogach nie obejmują nawet połowy zasobu, nie mają wersji elektronicznej, ponadto nie istnieje ogólnodostępna baza danych, która

-
- 1 *Przewodnik po zespołach rękopisów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu*, opracowali Maria Wrede, Marek P. Prokop, Janusz Pezda, Paryż–Warszawa 2000.
 - 2 Pełen wykaz katalogów rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu – opublikowanych i nieopublikowanych – zob. rozdział *Katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*.

pozwoliłaby na samodzielne poszukiwanie informacji o wszystkich rękopisach BPP. Prezentowany *Przewodnik* ma pozwolić na ich ujednolicone wyszukiwanie i odesłać do istniejących opisów.

Przewodnik jest rodzajem pomocy archiwalno-bibliotecznej informującej o wszystkich zbiorach przechowywanych w dziale rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. Zbiory te są częściowo uporządkowane i opisane jako zespoły, częściowo pozostają w tymczasowych, nieopracowanych grupach materiałów. *Przewodnik* zawiera ich wstępną charakterystykę, ze wskazaniem istniejących pomocy wyszukiwawczych. W opracowaniu spuścizn i archiwów instytucji/organizacji zastosowano szeroko zasadę pozostawiania i opisanie w zespołach, oprócz oczywistych (dokumentów, rękopisów, maszynopisów czy wydruków komputerowych), także innych materiałów jako integralnej ich części, mimo iż książki, czasopisma i grafika artystyczna, fotografie czy mapy powinny zostać wyłączone i przekazane do innych zbiorów Biblioteki. Przechowywanie ich razem są to zaszczości wynikające z dziejów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki oraz prac porządkowych podejmowanych przez różne osoby, w różnym czasie i według różnej metodologii.

Udostępnianie zbiorów przechowywanych w zasobach rękopiśmiennych odbywa się w pracowni zbiorów specjalnych. Dostęp do nich jest dwojaki: w wyszukiwaniu materiałów opracowanych, powiązanych nazwiskiem twórcy należy posłużyć się indeksami do poszczególnych tomów *Katalogu rękopisów* i stamtąd wybrać właściwe sygnatury; sygnatury rękopisów nieopracowanych należy wyszukać w *Inwentarzu akcesyjnym* korzystając z pomocy pracowników Biblioteki, który decydują o ich ewentualnym udostępnieniu.

Opublikowaną i dostępną informację o zbiorze rękopisów prezentuje spis *Katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu* oraz *Wprowadzenie metodyczne* poprzedzające hasła *Przewodnika*. Nie pokusiliśmy się o przygotowanie pełnej bibliografii do historii Biblioteki, a nawet do jej zbiorów rękopiśmiennych. Pozostajemy przy *Spisie publikacji wykorzystanych przy opracowaniu opisów zespołów*.

Ważną pomocą do poszukiwania materiałów związanych z poszczególnymi osobami, instytucjami, organizacjami oraz okazjonalnymi krótkotrwałymi wydarzeniami jest *Indeks*. Zawiera on hasła wyszukiwawcze do *Przewodnika*, które odsyłają do numerów zespołów, oraz hasła do *Kalendarium* odsyłające do numerów stron (wyróżnionych kursywą). W *Indeksie* podajemy następujące rodzaje haseł: osobowe i korporatywne (czyli nazwy instytucji, organizacji i wydarzeń) oraz nazwy geograficzne (z wyłączeniem nazw krajów Francja, Polska) wybrane z opisów zespołów i tekstu *Kalendarium*. Podano także potwierdzone formy nazw instytucji/organizacji w innych językach oraz skróty.

Oddając do rąk czytelników wersję drukowaną *Przewodnika*, liczymy, że wkrótce dostępna będzie jego wersja elektroniczna, która tak jak w przypadku *Kalendarium*, pozwoli na uzupełnianie naszej pracy i ciągłe jej udoskonalanie.

Chcemy bardzo podziękować wszystkim osobom, bez których przygotowanie tej publikacji byłoby niemożliwe. Przede wszystkim Ewie Rutkowskiej, wyszukującej informacje na nasze prośby przysyłane z daleka, Andrzejowi Biernatowi za wsparcie szczegółową wiedzą archiwalną oraz redaktorom wspomagających nas na wcześniejszych etapach opracowania: Dorocie Fortunie i Pawłowi Bemowi. Najważniejsze podziękowania kierujemy do naszych najbliższych, Urszuli i Marka, za cierpliwość i wyrozumiałość...

Maria Wrede, Janusz Pezda

Janusz Pezda

Kalendarium

6 XI 1831

powstanie Komitetu Tymczasowego Emigracji Polskiej w Paryżu

24 XII 1831

założenie Towarzystwa Naukowego Tułaczów Polskich

29 IV 1832

założenie Towarzystwa Literackiego jako kontynuatora zamkniętego przez władze carskie 6 IV 1832 Towarzystwa Królewskiego Przyjaciół Nauk w Warszawie; w strukturach powołanego Towarzystwa zaczęła działać także biblioteka pod opieką Nemezego Kożuchowskiego

7 IX 1832

memoriał Aleksandra Gołyńskiego zawierający apel o powołanie na emigracji instytutu naukowego z biblioteką

13 XII 1832

Leon Wodziński wezwał do utworzenia biblioteki na emigracji

29 XII 1832

powstanie Towarzystwa Naukowej Pomocy

II 1833

początki biblioteki przy Towarzystwie Naukowej Pomocy

VII 1833

pismo Karola Boromeusza Hoffmana do Towarzystwa Naukowej Pomocy w sprawie założenia biblioteki

X 1833

projekt Société Universelle de Civilisation dotyczący zbiórki książek dla nowo utworzonej polskiej biblioteki przy Towarzystwie Naukowej Pomocy

8 XII 1833

odezwa Société Universelle de Civilisation *Appel aux Peuples civilisés pour la formation d'une Bibliothèque à offrir à la Pologne* zredagowana przez Adama Mickiewicza

26 I 1834

powstanie biblioteki przy Szkole Wojskowej kierowanej przez Dominika Bielińskiego; opiekunem jej został Ignacy Domeyko, a następnie Adam Piwowarski

X 1834

otwarcie w lokalu przy 46, rue de l'Université biblioteki nazywanej Biblioteką Polską ze zbiorami Towarzystwa Naukowej Pomocy; bibliotekarzem został Feliks Wrotnowski

20 X 1836

utworzenie Wydziału Historycznego Towarzystwa Literackiego i w jego strukturach także biblioteki; jej opiekunem został Feliks Wrotnowski

X 1836

w piątym roczniku „Kroniki Emigracji Polskiej” artykuł Karola Sienkiewicza wzywający do połączenia emigracyjnych księgozbiorów; brak reakcji na ten apel

1 III 1838

utworzenie Wydziału Statystycznego Towarzystwa Literackiego z własną biblioteką

wiosna 1838

dyskusje o potrzebie utworzenia jednej wspólnej biblioteki na emigracji; Ludwik Plater, popierany przez Adama Mickiewicza, opowiedział się za połączeniem autonomicznych bibliotek z zachowaniem ich odrębności; Karol Sienkiewicz zwolennikiem jednej scentralizowanej biblioteki

5 V 1838

zredagowana przez Juliana Ursyna Niemcewicza odezwa Wydziału Historycznego o zamiarze założenia Biblioteki Narodowej, która ma stać się własnością narodową

3 VII 1838

list Juliana Ursyna Niemcewicza do Adama Jerzego Czartoryskiego z postulatem utworzenia wspólnej biblioteki

10 VII 1838

posiedzenie Towarzystwa Naukowej Pomocy; wyznaczenie Ludwika Platera do opracowania projektu scalenia zbiorów

17 VII 1838

zebranie Towarzystwa Literackiego; postanowiono o wyborze komisji, do której miało być delegowanych po dwóch przedstawicieli każdego Towarzystwa; 18 VII 1838 propozycję zaakceptował Wydział Historyczny, a 21 VII 1838 – Towarzystwo Naukowej Pomocy

23 VII 1838

pierwsze posiedzenie komisji w składzie: Ludwik Plater i Adolf Cichowski z Towarzystwa Literackiego, Kalikst Morozewicz i Teodor Morawski z Wydziału Historycznego, Feliks Wrotnowski i Jakub Malinowski z Towarzystwa Naukowej Pomocy

30 VII 1838

Kazimierz Markiewicz kustoszem biblioteki Wydziału Historycznego

12 VIII 1838

na posiedzeniu komisji Ludwik Plater przedstawił projekt połączenia bibliotek

15 VIII 1838

Karol Sienkiewicz omówił swój projekt na nadzwyczajnym posiedzeniu Wydziału Historycznego, a następnie także na nadzwyczajnym posiedzeniu Towarzystwa Literackiego; scysja z Ludwikiem Platerem; powołanie nowej komisji do scalenia księgozbiorów – znaleźli się w niej przedstawiciele Towarzystwa Literackiego: Karol Boromeusz Hoffman i Ildefons Krysiński

15 IX 1838

kompromisowy projekt Karola Boromeusza Hoffmana

10 X 1838

Rada Wydziału Historycznego postanowiła o powołaniu Rady Bibliotecznej do zarządzania powstającą biblioteką

11 X 1838

zgoda Wydziału Statystycznego na włączenie jego zbiorów do wspólnej biblioteki

25 X 1838

zgoda Towarzystwa Naukowej Pomocy na przeniesienie książek do biblioteki Wydziału Historycznego

22 XI 1838

zgoda Towarzystwa Literackiego na połączenie bibliotek

24 XI 1838

podpisanie aktu fundacyjnego Biblioteki Polskiej oznaczającego połączenie zbiorów Towarzystwa Literackiego, wraz z Wydziałami: Historycznym i Statystycznym, i Towarzystwa Pomocy Naukowej; podpisanie odbyło się w mieszkaniu Ludwika Platera przy 32, rue de Londres; podpisy złożyli: Adam Jerzy Czartoryski, Julian Ursyn Niemcewicz, Ludwik Plater, Andrzej Plichta, Józef Reitzenheim, Karol Sienkiewicz, Feliks Wrotnowski; początkowo zbiory zdeponowano w lokalu Wydziału Historycznego na 1, rue Matignon; do pierwszej Rady Bibliotecznej wybrano: Karola Kniaziewicza, Jakuba Malinowskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Andrzeja Plichtę, Teodora Morawskiego, Karola Sienkiewicza, Ludwika Platera, Franciszka Wołowskiego; dożywotnim prezesem Rady został książę Adam Jerzy Czartoryski, pierwszym dyrektorem – Karol Sienkiewicz

5 XII 1838

Karol Sienkiewicz wybrany sekretarzem Rady Bibliotecznej (funkcję tę pełnił do 1853)

1838

w siódmym roczniku „Kroniki Emigracji Polskiej” informacja o powołaniu wspólnej Biblioteki Polskiej, informacje także w innych gazetach emigracji; krytyka ze strony demokratów, dla których takie działania przysłaniały i oddały wolę jak najszybszego powrotu do kraju i wyzwolenia go od zaborców

17 I 1839

Nemezy Koźuchowski bibliotekarzem Biblioteki (do IV 1841)

I 1839

pismo Adama Jerzego Czartoryskiego do rządu francuskiego o zamiarze otwarcia Biblioteki Polskiej

8 II 1839

umowa między Karolem Sienkiewiczem a Ludwikiem Radolińskim o podnajęcie na potrzeby Biblioteki wynajmowanego przez Radolińskiego mieszkania na 10, rue Duphot

19 II 1839

posiedzenie Rady Bibliotecznej; wyznaczenie daty otwarcia Biblioteki na 15 III, przeniesionej ostatecznie na 24 III

24 III 1839

otwarcie Biblioteki dla czytelników w lokalu przy 10, rue Duphot w rocznicę przysięgi Tadeusza Kościuszki na Rynku Głównym w Krakowie; według Ludwika Platera zbiory obejmowały wtedy 2194 książki, 147 map, 29 medali, 23 monety, 309 grafik i rysunków, 8 odlewów; przemówienia Juliana Ursyna Niemcewicza (zastępującego nieobecnego Adama Jerzego Czartoryskiego), Ludwika Platera, Jules'a Poulaina, Teodora Morawskiego; odczytanie przez Nemezego Kożuchowskiego „Uchwały o Bibliotece Publicznej Polskiej”; wykład Juliana Ursyna Niemcewicza „O rabunkach dokonanych w bibliotekach polskich przez Moskali”

III 1839

publiczne informacje o otwarciu Biblioteki w polskiej prasie emigracyjnej i prasie francuskiej

4 IV 1839

pierwsze dary dla nowej Biblioteki; w sprawozdaniu pisano: „jeszcze nie otworzona Biblioteka, a już niektórzy pospieszyli z darami. Biblioteka otrzymała dar bezimienny francuski na lokal – 500 fr. Kilka darów w książkach, a szczególnie bogaty dar Piotra Dufarta księgarza. Biblioteka prócz książek zbiera mapy, medale, ryciny etc.”

1 VII 1839

Ferdinand de Lasteyrie ofiarował 163 woluminy

18 VII 1839

pismo Ministerstwa Oświecenia Publicznego Francji o przekazywaniu Bibliotece wybranych książek ukazujących się we Francji

19 XII 1839

rozmowa Adama Jerzego Czartoryskiego z dyrektorem policji Barthélémym Benjaminem Dejeanem o lokalu dla Biblioteki; Dejean stwierdza: „wszyscyśmy gotowi Waszym życzeniom zadośćuczynić, ale miejsca ku temu nie ma”

1 III 1840

Kazimierz Markiewicz kustoszem Biblioteki (do 19 II 1843)

13 III 1840

Rada Biblioteczna uchwaliła „Instrukcję dla bibliotekarza” i „Prawidła porządku bibliotecznego”

19 III 1840

otwarcie wieczornej czytelni w Bibliotece

7 V 1840

przeniesienie Biblioteki do lokalu przy 10, rue de Surène

11 XI 1840

prefektura departamentu Sekwany zawiadomiła Nemezego Kozuchowskiego o nakazie opuszczenia lokalu w związku z wyburzeniem całego domu przy 10, rue de Surène

17 XI 1840

umowa o wynajmie lokalu przy 8, rue des Saussaies

17 XI – 20 XI 1840

przeprowadzka zbiorów, które powiększyły się do prawie 6000 woluminów

XI 1840

nowy podział pracy w Bibliotece – pomiędzy bibliotekarza, kustosza i woźnego

IV 1841

Rada Biblioteczna złożyła wniosek o zmiany w regulaminie Biblioteki, które miał przygotować Karol Sienkiewicz

V 1841

Karol Sienkiewicz bibliotekarzem Biblioteki (do 1846)

9 VI 1841

w Wersalu Antoni Ostrowski założył konkurencyjną bibliotekę, 13 VI 1841 przyjęty został statut nowej biblioteki, Hipolit Klimaszewski został jej bibliotekarzem; w 1843 została przeniesiona do Tours

5 IX 1842

wynajęcie przez Bibliotekę nowego lokalu przy 3, rue des Saussaies

7 IX 1842

początek przenoszenia zbiorów

1842

powołanie komisji w składzie: Karol Sienkiewicz, Andrzej Plichta, Teodor Morawski, do przygotowania nowego regulaminu i zakresu obowiązków dla bibliotekarza i kustosza

22 IV 1843

Mikołaj Zaleski tymczasowym kustoszem (do V 1844); do końca 1843 łączył pełnienie tej funkcji z pracą w biurze księcia Adama Jerzego Czartoryskiego

V 1843

Antoni Rutkowski kustoszem Biblioteki (do 30 VI 1844)

I 1844

wynajęcie na potrzeby biblioteki dodatkowych pomieszczeń przy 3, rue des Saussaies

12 II 1844

uchwała Rady Bibliotecznej potwierdzająca, że Biblioteka jest narodową instytucją publiczną

1844

wykonanie służącej do znakowania zbiorów pieczęci z napisem w otoku „Biblioteka Polska w Paryżu” i pośrodku datą otwarcia „1839”

6 V 1845

uchwała Wydziału Historycznego Towarzystwa Literackiego o przekazaniu prawa własności Biblioteki Polskiej Adamowi Jerzemu Czartoryskiemu; wiązało się to z koniecznością zabezpieczenia prawnego Biblioteki, nieuznawanej oficjalnie przez Francję

1845

rozwiązanie Wydziału Statystycznego Towarzystwa Literackiego

16 XI 1846

Rada Biblioteczna zaproponowała zgromadzeniu księży zmartwychwstańców wejście do grona fundatorów Biblioteki; spotkało się to ze sprzeciwem części jej członków

17 XII 1846

apel Rady Bibliotecznej do emigracji o składki na Bibliotekę Polską

30 XII 1846

w miejsce Wydziału Statystycznego do grona fundatorów weszło zgromadzenie księży zmartwychwstańców

1846

Maciej Staniewicz bibliotekarzem i sekretarzem Biblioteki (do VII 1853)

1848

zakaz wypożyczania poza Bibliotekę druków wydanych przed 1800

II-X 1848

kryzys finansowy Biblioteki, rezygnacja z wynajmu części pomieszczeń

II 1848

zawieszenie przez Rząd Tymczasowy Republiki Francuskiej dotychczasowego zasiłku wypłacanego Bibliotece w wysokości 2000 fr.

31 VIII 1848

memoriał Adama Jerzego Czartoryskiego do ministra spraw wewnętrznych Francji Adriena de Recurta, z prośbą o pomoc dla Biblioteki, pozostawiony bez odzewu

13 XI 1848

przyjęcie legatu Macieja Wodzińskiego przy jednoczesnym pozostawieniu jego zbiorów w Dreźnie

X 1849

powołanie komisji mającej opracować raport o stanie Biblioteki oraz stworzenie funduszu żelaznego do finansowania biblioteki

1850

utworzenie Funduszu im. Juliana Ursyna Niemcewicza z pieniędzy przekazanych anonimowo przez Zygmunta Krasińskiego, które miały do śmierci wspomagać Karola Ursyna Niemcewicza

1850

przewiezienie legatu Macieja Wodzińskiego do Paryża

II–V 1851

zaangażowanie Prospera Merimée w pomoc dla Biblioteki Polskiej

12 III 1851

powołanie Komisji Składkowej do zbiórki środków na zakup domu bibliotecznego w składzie: Władysław Zamoyski, Adam Mickiewicz, Stanisław Małachowski, Karol Sienkiewicz, Eustachy Januszkiewicz

2 IV 1851

Wydział Historyczny Towarzystwa Literackiego przekształcił się w Towarzystwo Historyczne Polskie

8 IV 1851

odezwa Komisji Składkowej i Towarzystwa Historycznego w sprawie zbiórki pieniędzy na zakup domu bibliotecznego

9 IV 1851

Adam Jerzy Czartoryski oficjalnie właścicielem Biblioteki Polskiej w Paryżu

18 XII 1851

powołanie nowej komisji do zmiany regulaminu

22 V 1852

Karol Sienkiewicz spotkał Jacques'a Josepha Champollion-Figeaca, kustosa zbioru rękopisów w Bibliothèque Nationale, który chciał pośredniczyć w dostarczeniu do Francuzów pragnących wspierać Bibliotekę Polską

5 VII 1852

komisja przedstawiła Radzie Bibliotecznej projekt nowego regulaminu Biblioteki

9 VIII – 5 IX 1852

zamknięcie czytelní

6 IX – 31 XII 1852

Biblioteka otwarta dla czytelników wyłącznie w czwartki

20 XII 1852

zakup kamienicy przy 6, Quai d'Orléans na Wyspie Świętego Ludwika przez Władysława Zamoyskiego; sprzeciw Karola Sienkiewicza

13 I 1853

ponowne otwarcie Biblioteki dla czytelników

3 IV 1853

Rada Biblioteczna uchwaliła nowy regulamin i statut Biblioteki

11 VI 1853

otwórczenie nowej czytelní i wprowadzenie nowych zasad pracy słuźby bibliotecznej

15 VI 1853

Kazimierz Ordyniec przyjęty do Biblioteki jako pomocnik bibliotekarza

20 VI 1853

Adam Jerzy Czartoryski powołuje komisję w składzie: Teodor Morawski, Kalikst Morozewicz, Eustachy Januszkiewicz, Karol Królikowski, Juliusz Daniel Jedliński, Hipolit Błotnicki, do rozpatrzenia zasadności nabycia budynku na Wyspie Świętego Ludwika; coraz większy opór Karola Sienkiewicza

29 VI 1853

Rada Towarzystwa Historycznego Polskiego postanawia odesłać sprawę kupna domu dla Biblioteki do rozstrzygnięcia Adamowi Jerzemu Czartoryskiemu

5 VII 1853

zebranie nadzwyczajne członków Towarzystwa Historycznego Polskiego popiera decyzje Rady Towarzystwa

27 VII – 5 VIII 1853

zamknięcie Biblioteki dla czytelników z powodu choroby bibliotekarza Macieja Staniewicza

25 VIII 1853

Adam Jerzy Czartoryski opowiada się za zakupem domu przy 6, Quai d'Orléans

25 IX 1853

Rada Biblioteczna popiera stanowisko Adama Jerzego Czartoryskiego

26 IX 1853

odkupienie budynku od Władysława Zamoyskiego i przeniesienie własności na Adama Jerzego Czartoryskiego

30 IX 1853

list Karola Sienkiewicza do Rady Towarzystwa Historycznego: Sienkiewicz sprzeciwiał się zakupowi domu

5 X 1853

Rada Biblioteczna wystąpiła z inicjatywą porozumienia się z Karolem Sienkiewiczem

26 X 1853

pismo większości członków Rady Bibliotecznej i Towarzystwa Historycznego do Adama Jerzego Czartoryskiego z podziękowaniem za podjętą decyzję

3 XI 1853

decyzję Adama Jerzego Czartoryskiego poparli także członkowie Towarzystwa Literackiego

9 XII 1853

list Karola Sienkiewicza do Adama Jerzego Czartoryskiego i członków Towarzystwa Historycznego informujący o jego rezygnacji z funkcji dyrektora Biblioteki i wystąpieniu z grona członków Towarzystwa

10 XII 1853

członkowie Towarzystwa Historycznego zatwierdzili kupno domu na Wyspie Świętego Ludwika na potrzeby biblioteczne

19 XII 1853

powołanie komisji do nadzorowania przenosin Biblioteki do nowej siedziby w składzie: Władysław Czartoryski, Daniel Juliusz Jedliński, Karol Królikowski, Stanisław Ropelewski, Feliks Wrotnowski

20 XII 1853

pożyczka zaciągnięta w Crédit Foncier de France na spłatę kosztów zakupu budynku (kolejne pożyczki na ten cel: 24 II 1854, 12 II 1859, 10 III 1859)

23 XII 1853

zamknięcie Biblioteki dla czytelników w starej siedzibie; przygotowanie do przenosin z jednoczesnym skontrum zbiorów

4 I 1854

powołanie Feliksa Wrotnowskiego na dyrektora Biblioteki

7 I 1854

zatwierdzenie planu przeniesienia zbiorów

6 II 1854

powstanie Towarzystwa Historyczno-Literackiego z połączonych Towarzystw: Literackiego i Historycznego

18 IV – 6 VII 1854

pakowanie zbiorów i ich transport do nowej siedziby; Biblioteka zajęła pomieszczenia II i III piętra, reszta pomieszczeń została wydzierżawiona Władysławowi Zamoyskiemu i jego rodzinie; przebudowa i przystosowanie budynku do potrzeb bibliotecznych nadzorowane przez architekta Eduarda Lussy

3 V 1854

po raz pierwszy w nowym gmachu Biblioteki Polskiej uroczystości związane ze świętem Konstytucji 3 maja

1 VIII 1854

Jan Kazimierz Ordyniec kustoszem Biblioteki (do V 1862)

7 IX 1854

otwarcie Biblioteki Polskiej w nowej siedzibie

24 XI 1854

sprawozdanie komisji – w składzie: Stanisław Małachowski, Feliks Wrotnowski, Leonard Niedźwiecki, Władysław Czartoryski – powołanej do sprawdzenia rachunków dotyczących przeniesienia i urządzenia Biblioteki na Wyspie Świętego Ludwika

11 IV 1855

przeniesienie do Biblioteki zbiorów biblioteki Klubu Polskiego

19 VII 1855

założenie ozdobnej księgi „Visiteurs et bienfaiteurs” na wpisy znanych osób zwiedzających Bibliotekę i jej dobroczyńców

VIII 1855

czasowe zamknięcie czytelni Biblioteki

4 XI 1856

powołanie Komisji Wydawniczej i Spółki Wydawniczej Biblioteka Polska

14 XI 1857

konserwatorami Biblioteki zostali Walerian Kalinka i Julian Klaczko

4 V 1858

nowe porozumienie z Władysławem Zamoyskim w sprawie dzierżawy pomieszczeń w budynku Biblioteki Polskiej

1859

projekt umieszczenia Biblioteki Polskiej w budynku Szkoły Wyższej Polskiej na Boulevard du Montparnasse i sprzedaży domu bibliotecznego

1860

ustąpienie Feliksa Wrotnowskiego z funkcji dyrektora ze względu na zły stan zdrowia, jego obowiązki (w 1861) przejęli Walerian Kalinka i Eustachy Januszkiewicz

15 VII 1861

śmierć księcia Adama Jerzego Czartoryskiego; prawa własności Biblioteki przeszły na jego syna Władysława Czartoryskiego

1861

posiedzenia Biura Politycznego księcia Władysława Czartoryskiego w Bibliotece

2 III 1862

w salach Biblioteki powołane zostało Stowarzyszenie Podatkowe (od 1864 Instytucja „Czci i Chleba”)

VI 1862

Leon Wrześniewski kustoszem Biblioteki (do 10 IX 1892)

XII 1862

w zastępstwie dyrektora Biblioteka zarządzana przez Radę Biblioteczną w składzie: Władysław Czartoryski, Walerian Kalinka, Eustachy Januszkiewicz

1862

bibliotekarzem został Mikołaj Akielewicz (do 1863, później także w latach 1866–1868)

III 1863

postanowienie Rady Bibliotecznej o czasowym zamknięciu Biblioteki; wynajęcie pomieszczeń dla Biura Politycznego Hotelu Lambert i Agencji Paryskiej Rządu Narodowego; wypowiedzenie najmu 21 IV 1864

9 V 1864

ponowne otwarcie Biblioteki

V 1864

Ignacy Kosiłowski zatrudniony jako pomocnik biblioteczny (do IV 1870)

1 VI 1864

Erazm Mułkowski zatrudniony do przygotowania spisu grafiki i map (do 10 VII 1865)

2 VII 1864

otwarcie czytelní

VIII 1864

wykonanie nowej pieczęci Biblioteki do oznaczania zbiorów

XI 1865

pismo ministra oświaty Francji Victora Duruy do Towarzystwa Historyczno-Literackiego z żądaniem bezzwłocznego przeniesienia własności budynku na rzecz Towarzystwa

6 XI 1865

umowa Towarzystwa Historyczno-Literackiego z Władysławem Zamoyskim dotycząca praw do budynku i dzierżawy pomieszczeń; oddanie w zarząd Zamoyskiemu i jego spadkobiercom domu bibliotecznego na lat 18

1865

uchwała Towarzystwa Historyczno-Literackiego o wydawaniu „Rocznika Towarzystwa Historyczno-Literackiego” (pismo będzie się ukazywać pod redakcją Bronisława Zaleskiego w latach 1866–1878)

10 VI 1866

dekret cesarza Napoleona III przyznający Towarzystwu Historyczno-Literackiemu status francuskiej instytucji użyteczności publicznej i zatwierdzający jego statut; zgodnie z obowiązującym prawem zakazane było poruszanie spraw politycznych i religijnych oraz organizowanie manifestacji patriotycznych

21 VI 1866

Rada Towarzystwa Historyczno-Literackiego postanowiła zaprosić „najznakomitszych mężów w Kraju”, by zostali członkami dobroczyńcami

5 II 1867

po śmierci Karola Ursyna Niemcewicza ogłoszony został konkurs na najlepszą pracę historyczną, finansowany ze środków zdeponowanych w Funduszu im. Juliana Ursyna Niemcewicza

31 VIII 1867

dekret cesarza Napoleona III potwierdzający, że jedynym właścicielem budynku Biblioteki przy 6, Quai d'Orléans jest Towarzystwo Historyczno-Literackie

1867

wyjazd Eustachego Januskiewicza do Galicji i jego rezygnacja z pracy w Bibliotece

5 III 1868

rezygnacja Waleriana Kalinki z funkcji członka Rady Bibliotecznej związana z jego wyjazdem do Rzymu; na konserwatora powołany Henryk Wyziński

14 III 1868

Bronisław Zaleski dyrektorem Biblioteki (do 2 I 1880)

XII 1868

Charles Montalembert darował Bibliotece zbiór grafik

3 IV 1869

Jadwiga z Działyńskich Zamoyska, wdowa po Władysławie Zamoyskim, przejęła po mężu zobowiązanie dzierżawy pomieszczeń w budynku przy 6, Quai d'Orléans

8 IV 1869

Trybunał Cywilny Departamentu Sekwany potwierdził Towarzystwu prawo własności do budynku przy 6, Quai d'Orléans

19 V 1870

Towarzystwo Historyczno-Literackie i Crédit Foncier de France podpisały nową umowę w sprawie zasad spłaty dotychczasowych pożyczek zaciągniętych na kupno domu

1870–1871

zamknięcie Biblioteki na czas działań wojennych i Komuny Paryskiej, zbiory częściowo ewakuowane

26 XI 1871

ze względu na zmniejszenie dochodów zapadło postanowienie przedłużenia zatrudnienia tylko Leonowi Wrześniewskiemu

10 VII 1872

ostateczna umowa notarialna między Towarzystwem Historyczno-Literackim i Crédit Foncier de France o rozłożeniu spłaty zaciągniętego kredytu

5 XII 1872

Bronisław Zaleski poinformował na zebraniu członków Towarzystwa Historyczno-Literackiego o ukonstytuowaniu się w Krakowie Akademii Umiejętności

XII 1872

dekret prezydenta Republiki Francuskiej Adolphe'a Thiersa zatwierdzający poprawiony statut Towarzystwa Historyczno-Literackiego, w którym wprowadzono zapis, że w razie rozwiązania się Towarzystwo może dowolnie rozporządzić swoją własnością i swoimi zbiorami

1872

powstanie pełnego katalogu kartkowego księgozbioru (37 981 tomów i 6701 zeszytów)

1875

podpisanie umowy między Towarzystwem Historyczno-Literackim a Akademią Umiejętności w sprawie przygotowania wypisów do epoki Michała Korybuta Wiśniowieckiego i Jana III Sobieskiego

1876

przekazanie przez Henryka Mirosława Nakwaskiego archiwum sejmu z czasów powstania listopadowego, w tym aktu detronizacji cara Mikołaja I z 25 I 1831

X 1877

rozpoczęcie wykonania instalacji gazowej w budynku (prace trwały do VII 1884)

1 V – 31 X 1878

zbiory Biblioteki wystawione z innymi zbiorami polskimi w czasie Wystawy Światowej w Paryżu, w ramach *Exposition historique de l'art. Ancienne et de l'Etnographie des peuples étrangères à l'Europe*

29 I 1880

Lubomir Gadon tymczasowym dyrektorem, a w latach 1883–1893 dyrektorem Biblioteki

17 IV 1880

Władysław Czartoryski na posiedzeniu Rady Towarzystwa Historyczno-Literackiego wspominał o możliwości przeniesienia zbiorów emigracyjnych do kraju

2 X 1880

architekt Constant Tanquerel w imieniu Towarzystwa Historyczno-Literackiego zwrócił się listownie do Juliana Gaudeta w sprawie naprawienia szkód w budynku Biblioteki Polskiej powstałych w czasie trwania remontu budynku przy rue Budé; żądał opłacenia konserwacji uszkodzonych książek i dzieł

27 XII 1881

Bureau des Travaux Routiers de la Préfecture de la Seine (Biuro Robót Drogowych Prefektury Sekwany) zgodziło się na wyasfaltowanie odcinka długości 20 m od Quai d'Orléans do Pont de la Tournelle, ponieważ „pojazdy wzniesają ogromny hałas, który przeszkadza osobom pracującym w bibliotece, czytelnikom w czytelnicy, podczas spotkań odbywanych w tym domu często nie słychać głosu w czasie obrad, gdyż zagłusza go hałas”

27 II 1882

zgoda Ministerstwa Wychowania Publicznego Francji na przedłużenie przez Towarzystwo Historyczno-Literackie spłaty kredytu

15 VI 1882

porozumienie między Towarzystwem Historyczno-Literackim i Crédit Foncier de France o rozłożeniu spłat rat kredytu do 1942; zobowiązanie to zostało 18 VI 1893 przejęte przez Akademię Umiejętności

30 VI 1882

konkurs im. Juliana Ursyna Niemcewicza organizowany dotąd przez Towarzystwo Historyczno-Literackie przekazany w gestię Akademii Umiejętności w Krakowie

31 XII 1883

wygaśnięcie umowy z rodziną Zamoyskich w sprawie zarządu budynku i dzierżawy pomieszczeń

1 I 1884

administracja budynku w rękach Towarzystwa Historyczno-Literackiego, administratorem Alexandre Richardière

19 IV 1884

święcone dla emigrantów przygotowane przez Marię Zamoyską

2 V 1884

przekazanie przez Artura Sienkiewicza zbioru książek i rękopisów pozostałych po jego ojcu, Karolu

23 IX 1887

architekt Albert Bitner, poproszony o zbadanie stanu technicznego budynku, stwierdził, że niektóre uszkodzenia są groźne, a nawet niebezpieczne, i wymagają niezwłocznej naprawy; koszt robót obliczył na 10 000 fr.

20 III 1888

zarząd miasta Paryża zgodził się na położenie przed budynkiem Biblioteki bruku drewnianego za dopłatą ze strony Towarzystwa Historyczno-Literackiego w wysokości 2613 fr.

5 XII 1888

Władysław Laskowicz, jako egzekutor testamentu Franciszka Stawiarskiego, w imieniu Instytucji „Czci i Chleba” przekazał do Biblioteki papiery Sztabu Generalnego Wojska Polskiego

13 IV 1889

kwota 150–200 fr. została przeznaczona przez Radę Towarzystwa Historyczno-Literackiego na ułożenie i skatalogowanie zbioru rękopisów

5 VII 1890

Władysław Czartoryski na posiedzeniu Rady Towarzystwa Historyczno-Literackiego podniósł kwestię sytuacji Towarzystwa

20 X 1890

wniosek 13 członków Towarzystwa Historyczno-Literackiego do Władysława Czartoryskiego o rozpoczęcie rozmów w sprawie utworzenia przy Bibliotece Polskiej Stacji Naukowej Akademii Umiejętności

21 XI 1890

wniosek o rozmowy z Akademią Umiejętności został przyjęty na nadzwyczajnym walnym posiedzeniu Towarzystwa Historyczno-Literackiego (21 głosów – za, 3 głosy – przeciw)

6 XII 1890

zgoda Akademii Umiejętności na pertraktacje w sprawie Biblioteki Polskiej

24 XII 1890

pismo pełnomocnika Towarzystwa Historyczno-Literackiego, adwokata Arsène'a Periera, do Ministerstwa Oświecenia Publicznego Francji z prośbą o wyrażenie zgody na przekazanie majątku i zbiorów Towarzystwa krakowskiej Akademii Umiejętności

27 XII 1890

protest Stowarzyszenia Byłych Uczniów Szkoły Polskiej przeciwko rozmowom z Akademią Umiejętności

5 III 1891

Lubomir Gadon na posiedzeniu Towarzystwa Historyczno-Literackiego poinformował o oficjalnym piśmie Akademii Umiejętności z akceptacją warunków umowy

2 V 1891

zatwierdzenie planu organizacji Stacji Naukowej Akademii Umiejętności w Paryżu

2 VII 1891

dekret prezydenta Francji Sadięgo Carnota ze zgodą na umowę

18 IX 1891

umowa o przekazaniu Akademii Umiejętności w Krakowie zbiorów i własności ruchomej i nieruchomości Towarzystwa Historyczno-Literackiego

30 IX 1891

zгода protektora Akademii Umiejętności arcyksięcia Karola Ludwika na warunki umowy

31 X 1891

Akademia Umiejętności uchwaliła pod naciskiem władz austriackich, że utrzymanie Stacji Naukowej w Paryżu nie będzie pokrywane z majątku Akademii

31 X 1891

na walnym posiedzeniu Towarzystwo Historyczno-Literackie zaaprobowало umowę z 18 IX 1891

18 II 1892

reskrypt cesarza Franciszka Józefa z akceptacją umowy

22 X 1892

nadzwyczajne posiedzenie Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Hotelu Lambert; zaaprobowanie przez zebranych ostatecznej wersji umowy

22 XI 1892

powołanie Komitetu Miejsowego, ustanowienie przewodniczącym Władysława Czartoryskiego, a sekretarzem Władysława Mickiewicza

I 1893

Józef Korzeniowski pierwszym delegatem Akademii Umiejętności i dyrektorem Biblioteki (do VIII 1896)

16 I 1893

urzędowe potwierdzenie porozumienia między Towarzystwem Historyczno-Literackim a Akademią Umiejętności o powstaniu przy Bibliotece Stacji Naukowej Akademii Umiejętności, podpisane u notariusza Gustave'a Frederica Mahota de La Querantonnais przez Władysława Czartoryskiego, Lubomira Gadona i Stanisława Smolkę

7 II 1893

uchwalenie tymczasowego regulaminu Stacji Naukowej

III 1893

odezwa do uczonych francuskich informująca o utworzeniu Stacji Naukowej Akademii Umiejętności przy Bibliotece Polskiej

6 IV 1893

akt notarialny potwierdzający przejęcie wszystkich zobowiązań hipotecznych i finansowych Towarzystwa Historyczno-Literackiego przez Akademię Umiejętności; zakończenie działalności Towarzystwa

9 V 1893

walne zgromadzenie członków Akademii Umiejętności przyjmuje regulamin Stacji Naukowej w Paryżu

1 VI 1893

ukazanie się drukiem oficjalnego zawiadomienia o wejściu w życie umowy zawartej między Towarzystwem Historyczno-Literackim a Akademią Umiejętności

1893

Edward Porębowicz bibliotekarzem (do IV 1895)

IV 1895

Władysław Suzin bibliotekarzem (do 1896)

IX 1896

Konstanty Maria Górski delegatem Akademii Umiejętności i dyrektorem Biblioteki (do VIII 1899)

1898

obchody 100. rocznicy urodzin Adama Mickiewicza

15 XII 1898

Daniel Śliwicki zastępcą adiunkta Biblioteki (do III 1900)

IX 1899

Władysław Mickiewicz delegatem Akademii Umiejętności i dyrektorem Biblioteki (do VI 1926)

IV 1900

Władysław Strzembosz adiunktem Biblioteki (do 1914)

26 X 1901

wniosek Komitetu Miejscowego do Akademii Umiejętności o wyrażenie zgody na założenie przy Bibliotece, z inicjatywy Władysława Mickiewicza, Muzeum Adama Mickiewicza

1902–1903

prace nad przebudową III piętra Biblioteki Polskiej na potrzeby Muzeum Adama Mickiewicza, prowadzone pod nadzorem architekta Alberta Bitnera

3 V 1903

otwarcie Muzeum Adama Mickiewicza

5 II 1908

śmierć Lubomira Gadona

1908–1909

przebudowa – dzięki funduszowi Lubomira Gadona – sali na parterze budynku na potrzeby czytelnicy, którą nazwano „Izbą Gadona” (otwarto ją 3 III 1909); pracami kierował architekt Henri Cacheux

1910

rada miasta Paryża zgodziła się na obniżenie płaconych przez Bibliotekę podatków miejskich

VI 1911

rada miasta Paryża przyznała Bibliotece Polskiej jednorazową subwencję, pierwszą od założenia Biblioteki, ponawianą przez następne 3 lata

1911

Józef Ruffer bibliotekarzem (do 1920)

1914

zamknięcie czytelnicy, ale nie Biblioteki Polskiej; sekwestr na rachunkach bankowych ze względu na stan wojny Francji z Austro-Węgrami (ten stan rzeczy trwał do 1918)

II 1916

Zygmunt Lubicz Zaleski zastępcą kustosza Biblioteki (do IX 1918)

1918

Biblioteka siedzibą Biura Prac Kongresowych pod przewodnictwem Franciszka Pułaskiego, wykorzystanie zasobów Biblioteki przez delegację polską na kongres paryski (do 1919)

1 XII 1918

Bronisława Mońkiewiczówna bibliotekarką Biblioteki (w latach 1926–1958 kustosz Muzeum Adama Mickiewicza)

1919

ogromne kłopoty finansowe, dyskusja o likwidacji Biblioteki w Paryżu i przeniesieniu zbiorów do Polski (sytuacja ta trwa do 1921)

11 X 1919

podczas otwarcia Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie Władysław Mickiewicz zaproponował przeniesienie Muzeum Adama Mickiewicza do Wilna

28 XI 1919

apel Polskiej Akademii Umiejętności do Rządu RP o przejęcie w zarząd Biblioteki Polskiej i Stacji Naukowej w Paryżu

1919

poselstwo RP ulokowało w budynku Biblioteki biura Towarzystwa Opieki nad Emigrantami „Opieka Polska”

XI 1920

Stanisław Piotr Koczorowski bibliotekarzem (do 1926)

27 X 1922

Komisja Historyczna Polskiej Akademii Umiejętności za przeniesieniem do kraju źródeł historycznych ze zbiorów Biblioteki Polskiej

1922–1927

Adam Lewak, były bibliotekarz zbiorów Biblioteki Rapperswilskiej, zatrudniony do przygotowania katalogu zbioru rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza

24 V 1924

memorandum Władysława Mickiewicza w sprawie pomocy dla Muzeum Adama Mickiewicza

3 VII 1925

memoriał Stanisława Piotra Koczorowskiego o stanie Biblioteki Polskiej w Paryżu

16 VII 1925

raport Franciszka Pułaskiego dla ministra Karola Bertoniego, dyrektora departamentu ogólnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, w sprawie reorganizacji Biblioteki Polskiej

26 XI 1925

raport ambasadora Alfreda Chłapowskiego do Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP o stanie Biblioteki, z wnioskiem o konieczności pilnej decyzji w sprawie jej remontu: „Tutejszym instytucjom polskim, jak Biblioteka, Szkoła Batignolska, św. Kazimierz powodziło się przed odrodzeniem Polski lepiej niż obecnie”

1925

porozumienie między Polską Akademią Umiejętności a Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP w sprawie zasad reorganizacji Biblioteki Polskiej

26 I 1926

zgromadzenie walne Polskiej Akademii Umiejętności zaakceptowało porozumienie z MSZ

11 II 1926

pismo Alfreda Chłapowskiego, ambasadora RP w Paryżu, do Jana Dębskiego, wicemarszałka Sejmu RP w sprawie pomocy dla Biblioteki Polskiej

26 II 1926

wizyta w Bibliotece grupy posłów Sejmu RP, z wicemarszałkiem Janem Dębskim na czele

5 III 1926

PAU wysłało do MSZ memoriał w sprawie kosztów remontu i reorganizacji Biblioteki

19 III 1926

memorandum Franciszka Pułaskiego w sprawie reorganizacji Biblioteki Polskiej złożone w PAU

9 VI 1926

śmierć Władysława Mickiewicza

23 VII 1926

pismo MSZ do prof. Stanisława Wróblewskiego, sekretarza generalnego PAU, o akceptacji wniosku Rady Naukowej MSZ w sprawie przyznania funduszy na reorganizację Biblioteki Polskiej w Paryżu i wyasygnowania na prace przygotowawcze kwoty 21 000 zł

VIII 1926

Franciszek Pułaski tymczasowym delegatem Polskiej Akademii Umiejętności i MSZ, a od 1927, za zgodą MSZ, delegatem Polskiej Akademii Umiejętności i dyrektorem BPP (do 1956)

12–13 VIII 1926

w Krakowie i w Warszawie posiedzenia przedstawicieli Polskiej Akademii Umiejętności i MSZ w sprawie reorganizacji Biblioteki Polskiej

20 X 1926

skierowane do Kazimierza Bartla, wicepremiera Rządu RP, memorandum Alfreda Chłapowskiego, ambasadora RP w Paryżu, w sprawie Biblioteki Polskiej w Paryżu

XI 1926

wizyta komisji powołanej przez Polską Akademię Umiejętności i MSZ w celu zbadania stanu budynku i zbiorów bibliotecznych

13 XII 1926

pismo Franciszka Pułaskiego do posłów, członków Grupy Parlamentarnej Polsko-Francuskiej w Sejmie, o przyznaniu przez Rząd RP w prowizorium budżetowym sumy 100 000 zł na reorganizację Biblioteki Polskiej

1926

Jan Muszkowski, kustosz Biblioteki Ordynacji Krasińskich, przygotował wykaz dzieł wydanych w latach 1901–1925 znajdujących się w Bibliotece Polskiej,

a także, z pomocą Stanisława Piotra Koczorowskiego, katalog książek od numeru inwentarza 1 do 37477; był on potrzebny do wydzielenia zbiorów, które zostały przekazane do bibliotek w kraju; prace trwały do 1927, a następnie były kontynuowane do 1939, gdy inwentarz został doprowadzony do numeru 91145

1926

Jadwiga Jędrzejowska zaczęła katalogowanie zbioru map i atlasów; jej prace trwały do 1929, a w latach 1931–1939 były kontynuowane przez Czesława Chowańca

1926

Maria Wortman nadzorowała w MSZ zbieranie materiałów do mającego powstać w BPP działu o Polsce współczesnej

1927

Stanisław Piotr Koczorowski kustoszem Biblioteki (do 1930)

1927

rozpoczęcie gruntownej przebudowy siedziby BPP przy 6, Quai d'Orléans, pod kierownictwem architektów Mariana Lalewicza i Kiejstuta Jurgielewicza (prace trwały do 1929)

1927

katalogowanie zbioru grafiki przez Marię Jarosławiecką i Stanisławę Sawicką (trwało do 1931)

1928

Tadeusz Szymberski bibliotekarzem (do 1940)

20 V 1928

poświęcenie odrestaurowanego budynku BPP przez kardynała Aleksandra Kakowskiego, w obecności ambasadora RP we Francji Alfreda Chłapowskiego

XI 1928

otwarcie nowej czytalni

1928

rozpoczęło działalność Biuro Nabytków Biblioteki Polskiej w Warszawie kierowane przez dr. Tadeusza Newlin-Wagnera (działało do 1930)

3 V 1929

uroczyste otwarcie Biblioteki; przemówienia wygłosili dyrektor Franciszek Pułaski i minister oświaty Francji, prezes Akademii Francuskiej, Pierre de Nolhac; wmurowanie trzech tablic pamiątkowych na dziedzińcu bibliotecznym i Orła Jagiellońskiego przekazanego z Zamku Królewskiego na Wawelu

1930

Józefa Parczewska zatrudniona do opracowania rycin (do 1932), a następnie jako bibliotekarz (do 1939)

1931

Wanda Borkowska i Irena Gałęzowska zatrudnione jako pomocnice bibliotekarza

1931

ukazanie się *Katalogu rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu* przygotowanego przez Adama Lewaka

1931

przekazanie kolekcji grafiki obcej do Krakowa – zbiory te weszły do otwartego 21 VI 1935 Gabinetu Rycin Polskiej Akademii Umiejętności

1931

Jerzy Sienkiewicz rozpoczął przygotowanie katalogu grafiki polskiej pozostałej w Bibliotece (pracował nad katalogiem do 1932)

XII 1931

Czesław Chowaniec zastępcą kustosa, a od 1933 kustoszem Biblioteki

1931–1933

nakładem Biblioteki Polskiej ukazały się cztery tomy z serii „Problèmes Politiques de la Pologne Contemporaine”

18 VI 1932

w Bibliotece wydano przyjęcie na cześć Paula Valéry'ego i André Gidé'a

20 VI – 4 VII 1932

wystawa *Frédéric Chopin 1810–1849*; ze względu na ogromne zainteresowanie, nowa poszerzona wersja wystawy została pokazana w 1937

12 XII 1933

marszałek Hubert Lyautey przeprowadził uroczystości z okazji 250. rocznicy odsieczy wiedeńskiej

1933

powstanie Archiwum Fotograficznego Biblioteki Polskiej gromadzącego fotografie polskich zabytków, pamiątek i archiwaliów z terenu Francji

28 V – 10 VI 1934

wystawa *La Fayette et la Pologne. Centenaire de la mort du général La Fayette. Manuscrits, livres, gravures, souvenirs*

15 VI 1934

uroczyste posiedzenie Polskiej Akademii Literatury z okazji 100. rocznicy wydania *Pana Tadeusza* oraz otwarcie rocznicowej wystawy przygotowanej przez Muzeum Adama Mickiewicza

1934

utworzenie Centre d'Études Polonaises (Centrum Studiów Polskich)

16 II 1935

uroczyste otwarcie kursów Centre d'Études Polonaises; w uroczystości wzięli udział: ambasador Alfred Chłapowski, przedstawiciel Ministerstwa Oświaty Francji André Mazon, delegat Ministerstwa Oświecenia Publicznego i Wyznań Religijnych RP Zygmunt Lubicz Zaleski; wykład inauguracyjny wygłosił Paul Cazin

1935–1936

przebudowa I piętra Biblioteki Polskiej na sale recepcyjne i wystawowe, pod kierunkiem architekta Armanda-Alberta Rateau

21 VI 1935

akademia z okazji 50. rocznicy zgonu Victora Hugo

6 VI 1936

wizyta prymasa Polski kardynała Augusta Hlonda

6 IX 1936

wizyta marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza

1 II 1937

otwarcie przez szefa sztabu armii francuskiej, generała Maurice'a Gamelina, katedry historii wojskowości przy Centre d'Études Polonaises

16 VII – 30 X 1937

wystawa *Chopin, George Sand et leurs amis* przygotowana w związku z Wystawą Światową

IX 1937

wizyta ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego RP Wojciecha Świątosławskiego w sprawie wynagradzania pracowników Biblioteki Polskiej tak samo, jak pracowników Biblioteki Narodowej w Warszawie

1937

Lucjan Benda adiunktem Biblioteki

1937

Jadwiga z Pułaskich Ostrowska adiunktem Biblioteki (do 1946)

1937

Wanda Borkowska adiunktem Biblioteki (do 1969)

1937

Emilia Fiszer adiunktem Muzeum Adama Mickiewicza (do 1949)

1937

nakładem Biblioteki Polskiej ukazała się przygotowana przez Franciszka Pułaskiego i Władysława Tomkowicza książka *La Mission de Claude de Mesmes, comte d'Avaux, ambassadeur extraordinaire en Pologne, 1634–1636*, stanowiąca pierwszy tom wydawnictw źródłowych *Documents relatifs aux rapports diplomatiques entre la France et la Pologne*

4 II 1938

Sejm RP uchwalił, by w roku budżetowym 1939/1940 (od 1 IV 1939) wpisać do budżetu roczną dotację w wysokości 150 000 zł na rzecz Biblioteki Polskiej w Paryżu (w budżetach: Ministerstwa Spraw Zagranicznych – 90 000 zł, Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego – 40 000 zł, i Ministerstwa Spraw Wojskowych – 20 000 zł)

1938

obchody stulecia utworzenia Biblioteki Polskiej, przygotowania do edycji monografii o Bibliotece Polskiej

1938–1939

nakładem Biblioteki Polskiej ukazały się dwa tomy czasopisma „La France et la Pologne dans leurs relations artistiques” pod redakcją Jana Żarnowskiego

3 V 1939

uroczyste posiedzenie pod przewodnictwem ambasadora RP Juliusza Łukasiewicza; wykłady Franciszka Pułaskiego „Sto lat działalności Biblioteki Polskiej”, Czesława Chowańca „Jak powstała Biblioteka Polska w Paryżu” oraz Ireny Gałęzowskiej „Biblioteka Polska jako instytucja społeczna”

1939

ukazał się przygotowany przez Czesława Chowańca pierwszy tom *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*; nakład w większości został zniszczony w drukarni w Krakowie w pierwszych dniach okupacji

1939–1940

w gmachu Biblioteki Polskiej działały instytucje czasu wojny: Biuro Statystyczne i Pracownia Geograficzna, Polskie Biuro Pomocy Polskim Jeńcom i Ofiarom Wojny, Biuro Bibliograficzne Poloników; współpraca z agendami rządowymi (Centrum Informacji i Dokumentacji), gromadzenie wybranej literatury, dokumentacja wydarzeń bieżących oraz przechowywanie czasowo depozytu Banku Gospodarstwa Krajowego

1 XI 1939

ukazał się pierwszy numer dwutygodnika „La Voix de Varsovie” (wydawanego do 15 V 1940)

1 XII 1939

posiedzenie pod przewodnictwem rektora Uniwersytetu Paryskiego Gustave’a Roussy, na którym powołano do życia Polski Uniwersytet na Obczyźnie; jego pierwszym rektorem został Oskar Halecki

1940

ukazał się kwartalnik „La Pensée Antitotalitaire” pod redakcją księdza Augustyna Jakubisiaka

16 V – 11 VI 1940

zabezpieczenie i częściowa ewakuacja zbiorów do zamku Montrésor, do posiadłości dyrektora administracyjnego Institut de France Henriego de Montforta w La Flèche, do Musée Carnavalet w Paryżu, do Institut de France w Paryżu, a także do bibliotek w Laborie, Montpellier, Senlis, Pau i Tuluzie oraz do wdzierżawionego domu w Lafitte pod Tuluzą; zaangażowani w pomoc dla Biblioteki byli: Françoise Arduin – kierownik Biblioteki Uniwersyteckiej w Tuluzie, François Boucher – dyrektor Musée Carnavalet, Julien Cain – administrator Bibliothèque Nationale, Robert Deltheil – rektor uniwersytetu w Tuluzie, Suzanne Dobelmann-Kravtschenko – kierownik Biblioteki Miejskiej w Tuluzie, Jean de La Monneraye – konserwator Biblioteki Historycznej miasta Paryża, François Pitangue – bibliotekarz Biblioteki Uniwersyteckiej w Montpellier, Jean Louis Vaudoyer (w 1940) – konserwator Musée Carnavalet; Rząd RP na uchodźstwie wypożyczył część zbiorów bibliotecznych dotyczących statystyki i geografii

8 VI 1940

zatrudnienie Leona Bzyla jako administratora i opiekuna budynku BPP; za usługi w jego ochronie zostanie on odznaczony przez rząd polski w Londynie w 1945 Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami

1940

Jan Żarnowski, za zgodą Franciszka Pułaskiego, rozpoczął tajną opiekę nad domem i ewakuowanymi zbiorami Biblioteki (jego opieka trwała do 1944)

17–18 VI 1940

pozostałe w budynku zbiory Biblioteki zostały opieczętowane przez Niemców

27 VI 1940

wyżsi funkcjonariusze SS wizytowali budynek Biblioteki w związku z zainteresowaniem instytucji niemieckich dogodnymi lokalizacjami w Paryżu

18 VII 1940

list Franciszka Pułaskiego do Feliksa Frankowskiego – przedstawiciela Rządu RP na uchodźstwie przy rządzie francuskim w Vichy, w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa zbiorom Biblioteki

7 IX 1940

przejęcie kluczy do budynku przez Wilhelma Graua, szefa Einsatzstab Rosenberg w Paryżu – nazistowskiej organizacji powstałej, by grabić dzieła sztuki na okupowanych terenach

9–25 IX 1940

Niemcy, pod nadzorem Maxa Kögla, bibliotekarza berlińskiej Staatsbibliothek, pakowali skrzynie ze zbiorami, których nie udało się zabezpieczyć

IX 1940

Franciszek Pułaski zamieszkał w swej posiadłości w Laborie (departament Gard), wprowadziła się tam także Emilia Fiszer, a reszta pracowników Biblioteki (Czesław Chowaniec, Wanda Borkowska, Irena Gałęzowska, Bronisława Mońkiewiczówna, ksiądz Augustyn Jakubisiak) osiedliła się w Grenoble, a później w Biviers (sytuacja ta trwała do X 1944)

24–28 X 1940

wywiezienie do Berlina 776 skrzyń ze zbiorami

7 XI 1940

memorandum Franciszka Pułaskiego w sprawie Biblioteki Polskiej w Paryżu skierowane do prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Władysława Raczkiewicza

15–20 XI 1940

pakowanie kolekcji muzealnych, które 26 XI zostały wywiezione w nieznanym kierunku

3 XII 1940

pismo Franciszka Pułaskiego do wiceprezesa PAU, ostatniego przed wojną ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego, prof. Wojciecha Świętosławskiego, zamieszkałego w Stanach Zjednoczonych, z prośbą o opinię w kwestii przeniesienia Biblioteki Polskiej na kontynent północnoamerykański; podobne pisma Franciszek Pułaski wysłał też do premiera Władysława Sikorskiego, ministra spraw zagranicznych Augusta Zaleskiego i polskiego ambasadora w Waszyngtonie Jana Ciechanowskiego

19 VII 1941

władze niemieckie poinformowały o przeznaczeniu budynku BPP na siedzibę Deutsche Institut in Paris

4 XI 1941

budynek Biblioteki wizytował dr Wolfhart Klee, dyrektor Deutsche Institut in Paris

23 I – 30 V 1942

burzenie ścian, prace budowlane

15 VII 1942

Niemcy z powodów finansowych odstąpili od remontu, zdecydowano o sprzedaży budynku

1943

nawiązanie przez Franciszka Pułaskiego, poprzez prof. Oskara Haleckiego, kontaktu ze Zjednoczeniem Polskim Rzymsko-Katolickim w Ameryce

20 VIII 1944

przejęcie przez Olgierda Zdrojewskiego, szefa Polskiej Milicji Patriotycznej, gmachu Biblioteki Polskiej w Paryżu

1944–1946

powrót pracowników, analiza sytuacji i stanu budynku oraz zbiorów; przygotowanie przez głównego architekta Monuments Historiques – architekta miasta Paryża Jeana Creuzota – raportu o dokonanych przez Niemców zniszczeniach; współpraca z francuską Komisją Rewindykacyjną (Commission de Récupération Artistique)

VIII–XII 1944

zbiory wywiezione do Berlina zostały przetransportowane na teren Łużyc i zdeponowane w Neugersdorf

X 1944

Biblioteka Polska wznowiła działalność; powrócili pracownicy, na czele z Franciszkiem Pułaskim, który przez następne lata chronił skutecznie Bibliotekę przed przejściem przez nowe władze komunistyczne w Polsce

XI 1944

powrót zbiorów zdeponowanych w Musée Carnavalet oraz Institut de France

9 XI 1944

prośba Franciszka Pułaskiego do księdza Zygmunta Kaczyńskiego, ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego w rządzie Stanisława Mikołajczyka, o pomoc w rewindykacji zbiorów Biblioteki Polskiej wywiezionych przez okupanta

10 XI 1944

pismo Franciszka Pułaskiego do prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Władysława Raczkiewicza, jako protektora Polskiej Akademii Umiejętności, z prośbą o poparcie w pozyskiwaniu funduszy na odbudowę zbiorów i budynku Biblioteki

29 XI 1944

pierwsze publiczne zebranie; wystąpienia Franciszka Pułaskiego „Losy Biblioteki Polskiej i Muzeum Adama Mickiewicza w czasie okupacji niemieckiej 1940–1944 i możliwości wznowienia jej działalności” oraz Czesława Chowańca „Dziejowe znaczenie Biblioteki Polskiej”

6 XII 1944

pierwsze po wojnie posiedzenie Komitetu Miejscowego Biblioteki Polskiej, w którym uczestniczyli tylko Franciszek Pułaski i Kajetan Morawski

1944

w Nicei ukazało się *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Polskiej w Paryżu za czas od 3 maja 1939 do 3 maja 1940*, przygotowane przez Franciszka Pułaskiego

20 I 1945

wystąpienie Franciszka Pułaskiego „La situation actuelle de la Bibliothèque Polonaise de Paris” na spotkaniu dyrektorów bibliotek i muzeów Paryża; powołanie przez francuskich uczonych Comité d'Aide à la Bibliothèque Polonaise; honorowymi prezesami zostali: Georges Duhamel, admirał Lucien Lacaze, Kamil Gronkowski

11-25 II 1945

wystawa prac Olgi Boznańskiej i Józefa Pankiewicza

21 II 1945

wznowienie działalności Centre d'Études Polonaises (Centrum Studiów Polskich); od 1946 jego zadania przejęła Sekcja Polska przy Centrum Studiów Słowiańskich Instytutu Katolickiego w Paryżu, gdzie wykłady odbywały się do 1996

4 III 1945

powstanie komitetu Les Amis de la Democratie en Pologne, wspierającego także działania w obronie niezależności Biblioteki Polskiej

21 IV 1945

opublikowanie odezwy *Appel des savants et écrivains français au monde civilisé en faveur de la Bibliothèque Polonaise de Paris* z wezwaniem do pomocy Bibliotece Polskiej w Paryżu zniszczonej przez Niemców

25 IV 1945

wizyta, powracającego z niewoli niemieckiej, prymasa Polski, kard. Augusta Hlonda

6 V 1945

wystąpienia dyrektora biblioteki Institut de France, generalnego inspektora bibliotek i archiwów Francji Marcela Bouteron „La Bibliothèque Polonaise de Paris” oraz Franciszka Pułaskiego „La situation de la Bibliothèque Polonaise de Paris après les dévastations allemandes” na spotkaniu bibliotekarzy paryskich

V 1945

byli francuscy oficerowie, jeńcy w Neugersdorf: Paul Lefranq – bibliotekarz z Valenciennes, i Jean Mazeud – nauczyciel z Méru, zostali poinformowani o zbiorach Biblioteki Polskiej przechowywanych w Neugersdorf; 18 V 1945 zawiadomili polską i rosyjską agencję prasową w Berlinie

13 VI 1945

podpisanie przez Jana Olejniczaka, prezesa Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego w Ameryce, oraz – ze strony Polskiej Akademii Umiejętności – Franciszka Pułaskiego i księdza Augustyna Jakubisiaka pierwszej umowy, na mocy której od 15 IV 1945, na dziewięć lat, Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie zostało dzierżawcą budynku i zbiorów Biblioteki; była to ochrona przed ewentualnymi zakusami nowych władz ustanawianych przez Związek Radziecki w Polsce; udział Zjednoczenia w zarządzaniu Biblioteką sprowadzał się tylko do ustanowienia swojego delegata, faktycznie zarządzał nią dyrektor Franciszek Pułaski

29 VI 1945

Francja, jako pierwszy aliant zachodni, uznała Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej

1 VII 1945

ograniczenie działalności publicznej Biblioteki na rzecz pracy nad uporządkowaniem i inwentaryzacją zbiorów

8 IX 1945

powołanie przez rząd polski w Londynie Funduszu Rezerwowego Biblioteki Polskiej w Paryżu na kwotę 10 000 funtów

IX–X 1945

odnalezione w Neugersdorf zbiory Biblioteki Polskiej delegacja, wysłana przez rząd w Warszawie, przewiozła najpierw do Adelina koło Legnicy, a następnie, 11 X, do Warszawy

12 IX 1945

odpowiedź prof. Stanisława Kutrzeby, prezesa PAU, na pismo wiceministra spraw zagranicznych Zenona Modzelewskiego w sprawie mianowania prof. Jerzego Stefana Langroda dyrektorem Biblioteki Polskiej. Stwierdził on, że Franciszek Pułaski „Bibliotekę już uruchomił i on jeden wie, gdzie znajdują się zbiory Biblioteki, częściowo w czasie wojny ukryte, częściowo przez Niemców wywiezione, nie byłoby rzeczą wskazać, by mu kierownictwo Biblioteki odbierać”

X 1945

do Paryża wróciły zbiory zdeponowane w La Flèche, Tuluzie, Pau, Senlis, Montpellier, Laborie

1 XI 1945

Stefan Jędrychowski w liście do Bolesława Bieruta, prezydenta Krajowej Rady Narodowej, poinformował, że zgodnie z jego życzeniem zlecił ambasadorowi Stanisławowi Skrzyszewskiemu „kontrolę i opiekę nad Biblioteką Polską”

8 XII 1945

otwarcie Muzeum Adama Mickiewicza

10–20 XII 1945, 10–20 I 1946

prezentacja zbiorów Muzeum Adama Mickiewicza ocalonych z grabieży niemieckich władz okupacyjnych

6 V 1946

przewiezienie z Drezna do Moskwy odnalezionych wiosną 1946 747 skrzyń ze zbiorami Biblioteki Polskiej i Muzeum Adama Mickiewicza

31 V 1946

wręczenie Francuzom zasłużonym w ratowaniu i odbudowie Biblioteki medalu wykonanego przez rzeźbiarza Henriego Dropsy

18 VI 1946

walne zgromadzenie Polskiej Akademii Umiejętności podjęło decyzję o oddzieleniu Biblioteki Polskiej od Stacji Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności; Franciszek Pułaski pierwszym delegatem PAU i dyrektorem Biblioteki Polskiej, Stanisław Wędkiewicz drugim delegatem PAU i kierownikiem Stacji Naukowej, następnie (w 1949) przeniesionej do zakupionego budynku przy 74, rue Lauriston

12 VII 1946

powstanie Towarzystwa Historyczno-Literackiego; zgodnie z wyrokiem sądowym z 21 IX 1955 nie jest ono prawnym następcą dawnego Towarzystwa, ale może odwoływać się do jego tradycji; pierwszym prezesem został Kamil Gronkowski

1946

we współpracy z Polską YMCA otworzyło się w Bibliotece Wyższe Studium Polskie, które ma przygotowywać polską młodzież do studiów na uczelniach francuskich

XI 1946

zwrot zbiorów bibliotecznych dotyczących statystyki i geografii wypożyczonych rządowi polskiemu przez dr. Ludwika Grodzickiego, w czasie wojny urzędnika Ministerstwa Informacji i Dokumentacji Rządu RP

26 XI 1946

pierwsze walne zgromadzenie Towarzystwa Historyczno-Literackiego, które zadeklarowało przejście opieki nad Biblioteką Polską

1946

podróże Franciszka Pułaskiego do USA; starania o utworzenie fundacji im. Kazimierza Pułaskiego na rzecz Biblioteki Polskiej w Paryżu – miała wspomóc działalność Biblioteki i uniezależnić ją finansowo (zabiegi Pułaskiego trwały do 1950)

19 II 1947

podpisanie w Paryżu konwencji o współpracy intelektualnej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską; jej artykuł 7 w pierwszym punkcie potwierdzał prawa funkcjonowania Biblioteki Polskiej i Stacji Naukowej w Paryżu należących do Polskiej Akademii Umiejętności

12–24 VII 1947

tylko część zbiorów Biblioteki Polskiej i Muzeum Adama Mickiewicza zrabowanych przez Niemców (353 skrzynie) wróciło z Warszawy pod opieką kustosa Biblioteki Narodowej w Warszawie, wcześniej Biblioteki Polskiej w Paryżu, Stanisława Piotra Koczorowskiego; stwierdzono brak księgozbiorów Kazimierza Smogorzewskiego i Jana Żarnowskiego, wydawnictw encyklopedycznych i całej biblioteki Muzeum Adama Mickiewicza

4 XII 1947

umowa z Fundacją Rockefellera o przyznaniu pomocy finansowej w wysokości 17 835 dolarów na opracowanie nowych katalogów kartkowych i inwentarzy bibliotecznych oraz ich mikrofilmowanie

1948

wydanie powielaczowe *Catalogue des Estampes de la Bibliothèque Polonaise* przygotowanego przez Emilię Fiszer i Denise Wrotnowską oraz *Inventaire du Musée Adam Mickiewicz – Portraits et souvenirs* przygotowanego przez Emilię Fiszer i Bronisławę Mońkiewicz

1949

nowa umowa ze Zjednoczeniem Polskim Rzymsko-Katolickim w Ameryce, przedłużająca dzierżawę na osiemnaście lat

14 VIII 1949

śmierć Kamila Gronkowskiego, który w testamencie przekazał Towarzystwu Historyczno-Literackiemu całą swoją kolekcję grafiki i dom „La Vistule” w Dinard

1950

rozpoczęła się, trwająca do 1956, współpraca BPP z Komitetem Wolnej Europy oraz Radiem Wolna Europa i Kolegium Wolnej Europy w Strasburgu

1950

dotacje Komisji Kultury rady miasta Paryża na działalność Biblioteki (otrzymywane do 1955)

I 1951

w imieniu Towarzystwa Historyczno-Literackiego adwokat René Bondoux złożył do paryskiego Trybunału Wyższej Instancji pozew przeciwko Polskiej Akademii Umiejętności

30 X 1951

powołanie Polskiej Akademii Nauk, która przejęła majątek Polskiej Akademii Umiejętności

25 I 1952

dekret premiera Francji Edgara Faure'a potwierdzający statut Towarzystwa Historyczno-Literackiego przedstawiony na zgromadzeniu ogólnym Towarzystwa 30 VI 1949

7 VI 1952

otwarcie w Instytucie Historycznym im. gen. Sikorskiego w Londynie wystawy *Powstanie listopadowe w dokumentach i pamiątkach Biblioteki Polskiej w Paryżu*, przygotowanej przez Czesława Chowańca i Irenę Gałęzowską

1952

przejęcie Stacji Naukowej i budynku przy rue Lauriston przez Polską Akademię Nauk; początek długoletniego sporu Towarzystwa Historyczno-Literackiego z Polską Akademią Nauk o prawa do Biblioteki Polskiej; formalny podział zbiorów na należące do Biblioteki i stanowiące własność Towarzystwa Historyczno-Literackiego

4 II 1953

list Franciszka Pułaskiego do prof. Kazimierza Nitscha – prezesa Polskiej Akademii Umiejętności, i prof. Jana Dąbrowskiego – sekretarza generalnego Polskiej Akademii Umiejętności, odrzucający dymisję ze stanowiska dyrektora Biblioteki

16 IV 1953

na wniosek Towarzystwa Historyczno-Literackiego Trybunał Cywilny I Instancji Departamentu Sekwany wydał postanowienie z rygorem natychmiastowej wykonalności ustanawiające Maurice'a Wiela tymczasowym administratorem sądowym budynku Biblioteki i jej zbiorów na czas procesu wytoczonego przez Towarzystwo Historyczno-Literackie przeciwko Polskiej Akademii Umiejętności reprezentowanej przez Polską Akademię Nauk

29 XI 1953

pierwsze posiedzenie Centre de Recherche sur l'Histoire de l'Emigration (Centrum Badań nad Historią Emigracji) w Bibliotece, referaty wygłosili Czesław Chowaniec i Irena Gałęzowska

16 X 1954

odrzućenie odwołania adwokata Joëla Nordmanna, reprezentującego Polską Akademię Nauk, przez Sąd Apelacyjny miasta Paryża, który podtrzymał wcześniejsze orzeczenie Trybunału Cywilnego I Instancji Departamentu Sekwany

1954

cała spuścizna Bolesława Biegasa, zgodnie z jego testamentem z 23 IV 1950, po jego śmierci trafiła do Biblioteki

1954

pracownicy Biblioteki Polskiej rozpoczęli współredagowanie „Dodatku Literacko-Naukowego” do czasopisma „Syrena”; do 1959 ukazało się 60 numerów

1955

obchody 100. rocznicy śmierci Adama Mickiewicza trwające do 1956

8 VI 1955

Polska Akademia Nauk wystąpiła do Trybunału Cywilnego I Instancji Departamentu Sekwany o wydanie orzeczenia, że administrator sądowy Biblioteki powinien wydać jej reprezentantom budynek i zbiory Biblioteki

13 VI 1955

Związek Radziecki przekazał Polsce przejęte w 1946 zbiory Biblioteki Polskiej i Muzeum Adama Mickiewicza, które stały się zaczątkiem utworzonego w Warszawie Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza

21 IX 1955

wyrok Trybunału Cywilnego I Instancji Departamentu Sekwany stwierdzający, że Towarzystwo Historyczno-Literackie przestało istnieć zgodnie z wolą swoich członków, a proces likwidacji zakończył się 16 I 1893 z chwilą podpisania aktu przekazania prerogatyw i dochodów Akademii Umiejętności; osoby zgromadzone 12 VII 1946 w siedzibie Biblioteki Polskiej w Paryżu nie były uprawnione do odbycia walnego zgromadzenia dawnego Towarzystwa, z którym nie pozostawały w żadnym związku prawnym; tymczasowy administrator sądowy został uprawniony do wydania reprezentantom Polskiej Akademii Nauk dóbr, którymi zarządza; kosztami procesu obciążone zostało „Nowe Towarzystwo Historyczno-Literackie Polskie”, które odwołało się od wyroku

1956

wydanie pracy Czesława Chowańca *Podstawy ideowe Biblioteki Polskiej w Paryżu*, w serii Société Historique et Littéraire Polonaise (z. 3)

4 I 1956

list Franciszka Pułaskiego do Johna Pelenyiego, prezydenta Kolegium Wolnej Europy, o współpracy i wynajęciu pomieszczeń Biblioteki na działalność Université en Exil de l'Europe Libre

22 III 1956

ambasador PRL we Francji, Stanisław Gajewski, przekazał ministrowi spraw zagranicznych Francji, Christianowi Pineau, notę (*aide-memoire*), w której rząd polski stwierdził, że wyraziłby zgodę na otwarcie biblioteki przy Instytucie Francuskim w Warszawie, jeśli jednocześnie Biblioteka Polska w Paryżu powróciłaby do swego prawnego właściciela (PAU); francuskie MSZ kategorycznie odrzuciło tę propozycję

10 V 1956

śmierć Franciszka Pułaskiego

27 VI 1956

postanowienie sądowe zezwalające Polskiej Akademii Nauk na nałożenie pieczęci na drzwi do pomieszczeń, w których znajdowały się zbiory i pomoce do nich oraz wszelka dokumentacja przechowywana w budynku (nie opieczetowano pomieszczeń mieszkalnych); przez cały okres opieczetowywania lokali służbowych interesanci przyjmowani byli na dziedzińcu Biblioteki

5 VII 1956

Trybunał Cywilny I Instancji Departamentu Sekwany wydał postanowienie o zdjęciu pieczęci, co rozpocząć się miało od pomieszczeń wynajmowanych przez Université en Exil de l'Europe Libre; Trybunał nadał postanowieniu rygor natychmiastowej wykonalności, uznając przy tym, że postanowienie z 16 IV 1953, ustanawiające tymczasowego administratora Biblioteki, dotyczy także Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katolickiego jako dzierżawcy budynku i zbiorów Biblioteki od 1945; nieudana próba adwokata Joëla Nordmanna odsunięcia od spraw biblioteki starych pracowników i powołania do pomocy administratorowi dyrektora naczelnego Bibliotek Francji, administratora Biblioteki Narodowej Juliëna Caina

7 VII 1956

rezolucja walnego zgromadzenia członków Towarzystwa Historyczno-Literackiego w sprawie obrony niezależności Biblioteki Polskiej – symbolu polskiej emigracji na ziemi francuskiej

IX 1956 – 1957

PAN skierował prof. Bogusława Leśnodorskiego do przeprowadzenia inwentaryzacji zbiorów Biblioteki

26 IX 1956

rozpatrzenie przed Sądem Apelacyjnym miasta Paryża apelacji od wyroku z 21 IX 1955; THL reprezentowane jest przez adwokatów Jacques'a Charpentiera i Charles'a Sévèstre'a, Polskie Zjednoczenie Rzymsko-Katolickie przez Jacques'a Hamelina, a PAN przez Joëla Nordmanna

19 XII 1956

Sąd Apelacyjny miasta Paryża wyznaczył komisję złożoną z trzech ekspertów do rozpatrzenia sporu między Towarzystwem Historyczno-Literackim a Polską Akademią Nauk

1956

Czesław Chowaniec p.o. dyrektorem, później dyrektorem Biblioteki (do 28 III 1968)

1956

rozpoczęły się trwające do 1970 starania o uzyskanie odszkodowania od rządu RFN za straty Biblioteki Polskiej poniesione w czasie II wojny światowej

1956

Towarzystwo Historyczno-Literackie podjęło Akcję Naukową na Kraj – była to wysyłka książek i wydawnictw, sponsorowana przez International Literary Center, trwająca do 1970

25 II 1957

ostateczne usunięcie pieczęci z drzwi do lokali służbowych Biblioteki

13 V 1957

otwarcie czytelnicy Biblioteki

V–VI 1957

prowadzone za zgodą władz PRL rozmowy prof. Tadeusza Manteuffla ze środowiskami emigracyjnymi (m.in. Jerzym Giedroyciem, Zygmuntem Lubicz Zaleskim, Szymonem Konarskim, Wiktoorem Żółtowskim i Kajetanem Morawskim) w sprawie Biblioteki Polskiej; proponowane przez niego kompromisowe rozwiązanie nie zostało zaakceptowane

1957

wydanie pracy Ireny Gałęzowskiej *Biblioteka Polska – własność narodu*, w serii Société Historique et Littéraire Polonaise (z. 4)

25 I 1958

uchwalenie statutu Towarzystwa Historyczno-Literackiego

21 II 1958

komisja powołana 19 XII 1956 stwierdziła w raporcie, że nie doszło do formalnego rozwiązania Towarzystwa Historyczno-Literackiego, bo w dokumentacji nie ma żadnych śladów wyboru nowych władz Towarzystwa po ostatnim walnym zebraniu 22 X 1892. Komitet Miejskowy i Biblioteka Polska mogą być uważane jedynie za strażników moralnych tradycji Towarzystwa Historyczno-Literackiego, a 24 osoby uczestniczące w walnym zebraniu 26 XI 1946 nie pozostawały w żadnym związku prawnym z dawnym Towarzystwem

1958

wydanie pracy Czesława Chowańca *Sprawa Biblioteki Polskiej w Paryżu u schyłku XIX wieku*, w serii Société Historique et Littéraire Polonaise (z. 5)

3 VI 1959

francuskie Zgromadzenie Narodowe uchwaliło większością głosów rezolucję w obronie niezależności Biblioteki Polskiej, wzywającą rząd francuski do podjęcia wszystkich możliwych kroków celem zapewnienia Bibliotece całkowitej swobody

8 VII 1959

wyrok Sądu Apelacyjnego miasta Paryża wydany wskutek apelacji wniesionej przez Towarzystwo Historyczno-Literackie od wyroku Trybunału Cywilnego I Instancji Departamentu Sekwany z 21 IX 1955; sąd uznał, że Towarzystwo Historyczno-Literackie rozwiązało się zgodnie z wolą swoich członków, a pro-

ces likwidacji zakończył się 16 I 1893, z chwilą podpisania aktu przekazania budynku, zbiorów, dochodów i zobowiązań Towarzystwa na rzecz Akademii Umiejętności; osoby, które zgromadziły się na zebraniu w Bibliotece Polskiej 12 VII 1946, nie były uprawnione do odbycia walnego zgromadzenia dawnego Towarzystwa Historyczno-Literackiego, bo nie pozostawały w żadnym z nim związku prawnym; w kwestii meritum sporu sąd uznał, że Polska Akademia Umiejętności, podlegająca głębokim zmianom w związku z „integracją z Polską Akademią Nauk”, nie jest organizmem tożsamym z Akademią Umiejętności z 1893, a umowa z 13 VI 1945, na podstawie której budynek i zbiory Biblioteki zostały wydzierżawione Zjednoczeniu Polskiemu Rzymsko-Katolickiemu, pozostaje ważna do 15 IV 1963

1960

działalność rozpoczęło Centre des Recherches Carthographiques kierowane przez Mieczysława Szumańskiego, zajmujące się opracowywaniem zbiorów kartograficznych Biblioteki oraz projektem „Ziemie Polskie i Ościenne” (w czasie jego trwania przygotowano rękopiśmienne mapy Kresów Wschodnich); ośrodek działał do 1968

1960

powołanie Centre de Recherches sur l’Histoire de l’Art Polonaise en France, kierowanego przez Czesława Chowańca z pomocą Denise Wrotnowskiej; ośrodek podjął prace nad inwentarzem kolekcji artystycznych, działał do 1969

III 1960

rozmowy w Paryżu pomiędzy dyrektorem Departamentu Współpracy Kulturalnej i Naukowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Henrykiem Bireckim a dyrektorem generalnym francuskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rogerem Seydoux. Strona francuska zaproponowała, by Biblioteka została przekazana pod nadzór rektora Uniwersytetu Paryskiego, a jej dyrektor byłby powoływany przez władze polskie. Proponowano także powołanie rady przy Bibliotece, w składzie uzgodnionym z władzami PRL; propozycje te zostały odrzucone

20 X 1962

powstała sekcja szwajcarska Towarzystwa Historyczno-Literackiego z przewodniczącym Alfonsem Bronarskim (po jego śmierci w 1965 na jej czele stanął Zygmunt Kallenbach); jej zadania to m.in. przygotowywanie wystaw i konferencji o związkach polsko-szwajcarskich, prezentujących zbiory Biblioteki Polskiej

22 I 1963

uroczyste posiedzenie Towarzystwa Historyczno-Literackiego z okazji stulecia wybuchu powstania styczniowego

1963

administrator sądowy ustanowiony przez Sąd Apelacyjny wydzierżawił Towarzystwu Historyczno-Literackiemu zbiory i budynek na następne dziesięć lat, za symboliczną opłatę 1 franka

8 V 1966

udział Biblioteki i Towarzystwa Historyczno-Literackiego w uroczystościach z okazji tysiąclecia chrztu Polski obchodzonych w katedrze Notre-Dame pod przewodnictwem arcybiskupa Paryża kardynała Maurice'a Feltina

28 III 1968

śmierć Czesława Chowańca

1969

André Poniatowski dyrektorem Biblioteki (do 30 XI 1977)

1969

Wanda Borkowska kustoszem Biblioteki (do 1982)

3 X 1972

sprawa Biblioteki Polskiej została poruszona w czasie wizyty we Francji Edwarda Gierka w rozmowie z prezydentem Georges'em Pompidou

XI 1972 – III 1973

wystawa z okazji 500. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika *Mikołaj Kopernik 1473–1543 i astronomia w Polsce*; przeniesiona następnie do Muzeum Polskiego w Rapperswilu

9–10 V 1973

w czasie polsko-francuskich konsultacji politycznych w Warszawie powrócono do sprawy Biblioteki Polskiej

15 II 1974

o przyszłości Biblioteki Polskiej rozmawiali w Warszawie ambasador Francji Louis Dauge i dyrektor departamentu MSZ Henryk Sokolak

24 VIII 1974

władze polskie złożyły we francuskim MSZ notę w sprawie uregulowania statusu Biblioteki Polskiej – proponowano przekazanie jej, bez przesądzania o prawie własności, w wieczyste użytkowanie Bibliotece Narodowej lub Bibliotece Jagiellońskiej

IX 1974

otwarcie Muzeum Bolesława Biegasa; wydanie dwujęzycznego katalogu przygotowanego przez kustosa zbiorów Tadeusza Samulaka

IX 1974

podczas oficjalnej wizyty w Polsce francuski minister stanu Michel Poniatowski w rozmowie z przewodniczącym Rady Państwa Henrykiem Jabłońskim i ministrem spraw zagranicznych Stefanem Olszowskim zaproponował trójstronne spotkanie (rząd francuski, władze polskie i Towarzystwo Historyczno-Literackie) na temat Biblioteki Polskiej

8 VI 1975

umowa między administratorem sądowym majątku Biblioteki, Henrim Gondrem, a prezesem Towarzystwa Historyczno-Literackiego, André Poniatowskim, o powierzeniu Towarzystwu zarządzania budynkiem i opieki nad zbiorami na osiemnaście lat

9 VI 1975

władze francuskie potwierdziły, w odpowiedzi na polskie propozycje, że rozwiązaniem sprawy Biblioteki Polskiej muszą się zająć trzy strony sporu

1976

rozpoczęło się, trwające do 1978, finansowanie działalności Biblioteki przez fundację Barbary Piaseckiej-Johnson

1976

wystawa *Idea niepodległości w Stanach Zjednoczonych i w Polsce. La Fayette, Kościuszko, Pułaski, Cooper, Howe, Niemcewicz i polscy emigranci w USA po roku 1831*, przygotowana dla uczczenia dwusetnej rocznicy niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki

1977

Towarzystwo Historyczno-Literackie współzałożycielem Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie

5 V 1977

przyjęcie zmodyfikowanego statutu Towarzystwa Historyczno-Literackiego; został on zatwierdzony przez Conseil d'Etat 17 VII 1977

VI 1977

rozmowy ambasadora PRL we Francji Tadeusza Olechowskiego z prezesem THL André Poniatowskim o możliwych rozwiązaniach statusu Biblioteki Polskiej

1978

Fundacja z Brzezia Lanckorońskich zaczęła finansować Bibliotekę (wsparcie to trwało do 1999)

V 1979

Józef Handelsman dyrektorem Biblioteki (do 1 IV 1984)

1979

renowacja fasady budynku przy 6, Quai d'Orléans, dzięki wsparciu fundacji Barbary Piaseckiej-Johnson

1979

Karolina Lanckorońska sprzedała na aukcji obraz Masaccia *Święty Andrzej*, a uzyskaną kwotę przekazała na pomoc dla Biblioteki Polskiej

XI 1979

powstał Fundusz Żelazny im. Adama Mickiewicza; papież Jan Paweł II pierwszym darczyńcą

10 X 1980

posiedzenie członków Rady Towarzystwa Historyczno-Literackiego z udziałem adwokata, René Bondoux, i dyskusje w kwestii wytoczenia administratorowi sądowemu procesu o tytuł własności Biblioteki

16 I 1981

Rada Towarzystwa Historyczno-Literackiego z udziałem prezesa Komitetu Miejscowego, Henriego Mazeauda, zezwoliła na przygotowanie do procesu z administratorem sądowym

15 III 1981

odrzućcenie sugestii Rady z 10 X 1980 przez prezesa Towarzystwa Historyczno-Literackiego Eugeniusza Zaleskiego

9 III 1982

Trybunał Cywilny Departamentu Sekwany zezwolił Towarzystwu Historyczno-Literackiemu na dzierżawę gmachu i zbiorów Biblioteki do 2030

1984

powołanie Funduszu Stypendialnego im. Stanisława Lama na badania literackie

11 XII 1986 – 10 I 1987

wystawa *Kultura i jej krąg. 1946–1986*

1986

Eugeniusz Zaleski dyrektorem Biblioteki (do 23 V 1989)

1986

wydanie *Inwentarza rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, rękopisy nr 432–545* w opracowaniu Czesława Chowańca i Ireny Gałęzowskiej oraz ze wstępem Edwarda Borowskiego

1987

powołanie Funduszu Stypendialnego im. Jana i Suzanne Brzękowskich na badania historyczne

1987

wydanie *Inwentarza Archiwum Izby Obrachunkowej Powstania Styczniowego* przygotowanego przez Edwarda Borowskiego

1988–1989

remont klatki schodowej, głównie dzięki dotacji miasta Paryża

23 V 1989

Izabela z Krasieńskich Sołyga p.o. dyrektorem Biblioteki (do 30 XI 1989)

16 XI 1989

walne zgromadzenie PAU zwołane przez żyjących członków, wznowienie działalności Akademii

1 XII 1989

Andrzej Krzeczunowicz dyrektorem Biblioteki (do 30 IX 1992)

1989

obchody 150-lecia istnienia Biblioteki, a w ich ramach otwarcie wystawy jubileuszowej

1989

skierowany do Towarzystwa Historyczno-Literackiego list ministra Aleksandra Halla, odpowiedzialnego w rządzie Tadeusza Mazowieckiego za kontakty z emigracją, w sprawie nawiązania kontaktu z Towarzystwem; w marcu 1990 w Paryżu spotkanie z ministrem Hallem

1990

w Amsterdamie Roman Zaleski, syn Zygmunta Lubicz Zaleskiego, założył Fundację im. Zygmunta Zaleskiego (Zygmunt Zaleski Stitching), finansującą od 1992 stypendia naukowe oraz działalność Biblioteki

1990

dotacja Fundacji na rzecz Nauki Polskiej na modernizację magazynów

1990

wydanie piątego tomu *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. Instytucja „Czci i Chleba”*: nr 664–755, w opracowaniu Jana Skarbka i Jana Ziółka

1991

odnowiona Polska Akademia Umiejętności rozpoczęła z Towarzystwem Historyczno-Literackim rozmowy o przyszłości Biblioteki Polskiej

23 X 1991

minister kultury RP Marek Rostworowski w odpowiedzi na pismo Rady Towarzystwa Historyczno-Literackiego z 13 VIII 1991 zapewnił, że jedynym celem rządu polskiego jest pomoc podyktowana troską o zachowanie bezcennych zbiorów Biblioteki; w związku z tym przekazał Bibliotece Narodowej dotację finansową Ministerstwa Kultury na zabezpieczenie i inwentaryzację zbiorów Biblioteki Polskiej

9 XI 1991

wręczenie Jerzemu Giedroycowi doktoratu *honoris causa* Uniwersytetu Jagiellońskiego w salach Biblioteki

1991

wydanie książki *Konstytucja 3 maja 1791 w tradycji Towarzystwa Historyczno-Literackiego w latach 1832–1861. Obchody – mowy – relacje*, pod redakcją Ryszarda Matury

1991

wydanie pierwszego tomu *Akt Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu* pod redakcją Marka P. Prokopa (do 2000 ukazało się łącznie pięć tomów)

IV 1992

nawiązanie współpracy z Biblioteką Narodową w Warszawie, wizyta dr. hab. Andrzeja Kłossowskiego i dr. Andrzeja Pibera

21 V – 30 VIII 1992

wystawa monograficzna Bolesława Biegasa w Trianon de Bagatelle w Boulogne pod Paryżem, przygotowana przez Xaverego Derynga, autora towarzyszącego jej katalogu

VI 1992

Biblioteka Narodowa przekazała Bibliotece Polskiej materiały rękopiśmienne stanowiące własność paryskiej księżnicy, a przechowywane dotąd w Warszawie

15 IX 1992

rozpoczęcie przez zespół pracowników Biblioteki Narodowej, Biblioteki Polskiej i Biblioteki XX Czartoryskich prac nad inwentarzem zbioru rękopisów BPP i zbiorem XIX-wiecznych druków ulotnych, zakończone przygotowaniem pierwszego czterotomowego inwentarza zbiorów rękopiśmiennych (sygn. akc. 1–4700) i skatalogowaniem dużej części druków ulotnych

1 X 1992

Leszek Talko dyrektorem Biblioteki (do 1999)

1994

wydanie drugiego tomu *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, rękopisy 432–545*, w opracowaniu Czesława Chowańca i Ireny Gałęzowskiej (uzupełnił i przygotował do druku Marek P. Prokop)

16 XI 1994

odnowienie działalności Muzeum Bolesława Biegasa w ramach Biblioteki Polskiej, przy wsparciu finansowym Guida Biazziego

6 XII 1994 – 15 I 1995

wystawa *Biblioteka Wielkiej Emigracji – tradycja i współczesność Biblioteki Polskiej w Paryżu* w Bibliotece Narodowej w Warszawie

1995

dr Łukasz Kądziera koordynatorem ds. współpracy Biblioteki Narodowej z Biblioteką Polską w Paryżu

1996

wydanie szóstego tomu *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, rękopisy 760–1135*, w opracowaniu Janusza Pezdy

1996

wydanie siódmego tomu *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, rękopisy 1136–1359*, w opracowaniu Marii Gamdzyk-Kluźniak, Danuty Kamolowej, Andrzeja Kaszleja, Marka P. Prokopa i Teresy Sieniateckiej

31 VIII 1997

wizyta prezydenta RP Lecha Wałęsy

1999

Kazimierz Piotr Zaleski dyrektorem Biblioteki (do X 2007)

1999

rozmowy pomiędzy Towarzystwem Historyczno-Literackim a Polską Akademią Umiejętności w sprawie przyszłości Biblioteki; zakończyły się w 2001 kompromisowym porozumieniem

VI 2000

uchwała walnego zgromadzenia członków PAU upoważniająca Zarząd PAU do pertraktacji z THL w sprawie przywrócenia Akademii własności Biblioteki

2000

wydanie *Przewodnika po zespołach rękopisów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu*, w opracowaniu Marii Wrede, Marka P. Prokopa i Janusza Pezdy

2001

z inicjatywy prezesa THL Kazimierza Piotra Zaleskiego, dzięki dotacjom Fundacji im. Zygmunta Zaleskiego z Amsterdamu, Stowarzyszenia „Wspólnota

Polska” i pomniejszej pomocy ze strony Fundacji Nauki Polskiej, Rady Regionalnej Île-de-France i francuskiego Ministerstwa Kultury, rozpoczęto remont w gmachu Biblioteki Polskiej w Paryżu; nadzór architektoniczny sprawowali Claude Constantini i Michel Regembał; prace trwały do 2004

2001

powołano Association de soutien de la Bibliothèque Polonaise (ASBP), którego celem jest „wzbudzanie zainteresowania Biblioteką Polską w Paryżu i zachęcanie do wpłat na utrzymanie i powiększanie jej majątku, a także na wzbogacanie zbiorów”

III 2001

ukazał się pierwszy numer „Biuletynu Informacyjno-Kontaktowego Towarzystwa Historyczno-Literackiego”, który od nr. 20 (maj 2010) zaczął ukazywać się jako „Pamięć i Tożsamość. Biuletyn Towarzystwa Historyczno-Literackiego”; ostatni numer 24 ukazał się we wrześniu 2013

2001

latem zaczęło się ukazywać nieregularnie „Biblioteka Polska w Paryżu. 6, Quai d'Orléans. Pismo Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu”; do 2020 ukazały się 24 numery

17 XI 2001

walne zebranie członków Polskiej Akademii Umiejętności zaaprobowало dalsze rozmowy na rzecz porozumienia pomiędzy Polską Akademią Umiejętności a Towarzystwem Historyczno-Literackim

1 XII 2001

walne zgromadzenie członków Towarzystwa Historyczno-Literackiego zaaprobowало dalsze rozmowy na rzecz porozumienia pomiędzy Polską Akademią Umiejętności a Towarzystwem Historyczno-Literackim

17 XII 2002

orzeczenie potwierdzające prawa Polskiej Akademii Umiejętności i Towarzystwa Historyczno-Literackiego do zbiorów i budynku Biblioteki wydane przez Sąd Arbitrażowy w składzie: Jean Foyer, Bronisław Geremek, Jean-Claude Paye

14 I 2003

powstało Stowarzyszenie Biblioteki Polskiej w Paryżu (Association de la Bibliothèque Polonaise de Paris); zgodnie z orzeczeniem arbitrów, prawa własno-

ściowe do Biblioteki i jej zbiorów zostały przeniesione przez Polską Akademię Umiejętności i Towarzystwo Historyczno-Literackie na powołane do życia i nominowane w zakresie składu osobowego przez oba podmioty Association de la Bibliothèquè Polonaise de Paris, zarządzane przez dwuosobową lub czterosobową radę, powoływaną na okres trzech lat spośród członków obu instytucji

1 III – 13 IV 2003

wystawa w tokijskim Fuchu Art Museum *Chopin et ses amis* ze zbiorów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu

22 VII 2003

śmierć Leszka Talki

IX 2003

rozpoczęły się prace nad przystosowaniem magazynów po remoncie do przyjęcia zbiorów; prowadzone przez pracowników Muzeum Narodowego w Krakowie, trwały do lutego 2004

II 2004

pierwsze wyjazdy pracowników delegowanych przez Polską Akademię Umiejętności do prac w Bibliotece Polskiej, wspierających pracę osób zatrudnionych w Bibliotece (wyjazdy zakończyły się 31 XII 2010)

2004

powstała Komisja Naukowa (La Commission Scientifique) w składzie: Hélène Carrère d'Encausse, Maurice Aymard, Maria Delaperrière, Bronisław Geremek, Jean-Bernard Raimond, Jerzy Wyrozumski, Franciszek Ziejka, Kazimierz Piotr Zaleski

28 VI 2004

konferencja naukowa w 60. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego

VI 2004

Fundacja Kronenberga przyznała Kazimierzowi Piotrowi Zaleskiemu Nagrodę im. prof. Aleksandra Gieyszтора za „podjęcie i przeprowadzenie pełnej modernizacji Biblioteki Polskiej w Paryżu, co uczyniło z niej placówkę nowoczesną, służącą promocji wiedzy o Polsce i jej historii oraz dokumentującą dorobek polskiej kultury i myśli”

22 VII 2004

umowa między Polską Akademią Umiejętności a Towarzystwem Historyczno-Literackim dotycząca współfinansowania Biblioteki przez Polską Akademię Umiejętności ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i uczestniczenia PAU w organizacji działalności Biblioteki

20–21 IX 2004

konferencja naukowa *Une présence polonaise en France au XIXe et XXe siècle. La Société historique, littéraire polonaise et la Bibliothèque polonaise de Paris*

27 IX 2004

otwarcie po remoncie czytelní ogólnej

4 X 2004

otwarcie nowej stałej ekspozycji Muzeum Adama Mickiewicza, scenariusz Ewa Rutkowska, współpraca Anna Czarnocka, projekt plastyczny Krzysztof Burnatowicz

10 X 2004

uroczyste otwarcie odnowionego gmachu Biblioteki z udziałem prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego

2004

wystawa *Skarby kultury polskiej ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu*, przygotowana przez Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, Warszawską Fundację Kultury, Towarzystwo Historyczno-Literackie, pokazywana w Warszawie (IV–VII) i Krakowie (IX–XI); wystawie towarzyszył katalog pod tym samym tytułem

17 I 2005

otwarcie pracowni zbiorów specjalnych

17–31 V 2005

wystawa poświęcona Marii Skłodowskiej-Curie

2005

rozpoczął się program stypendiów Towarzystwa Historyczno-Literackiego im. Marii Zdziarskiej-Zaleskiej, przeznaczonych na prace badawcze w Bibliotece Polskiej (trwał do 2013)

24 II 2006

wizyta prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego

25 X – 2 XII 2006

wystawa *Biegas i muzyka*, przygotowana przez Xaverego Derynga z pomocą finansową Claude'a Kechichiana

2006

wydanie ósmego tomu *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, rękopisy 1360–1705*, w opracowaniu Janusza Pezdy i Marka P. Prokopa

XI 2007

Danuta Dubois dyrektorem Biblioteki (do XII 2012)

2007

rozpoczęła się współpraca z Naczelną Dyрекcją Archiwów Państwowych: wspólne projekty, konserwacja zbiorów

24–25 X 2008

międzynarodowa konferencja naukowa *La Pologne, la Russie et l'Europe*, dedykowana pamięci Bronisława Geremka

2008

Sąd Apelacyjny w Paryżu oddalił powództwo części członków Towarzystwa Historyczno-Literackiego o uznanie za nieważne porozumienia między Towarzystwem Historyczno-Literackim a Polską Akademią Umiejętności o wspólnym zarządzaniu Biblioteką Polską; to orzeczenie zostało podtrzymane przez Sąd Kasacyjny w 2010

4–5 VI 2009

międzynarodowa konferencja *La Pologne et les Juifs à travers l'histoire*

2009

otwarcie odnowionego Saloniku Chopina

2010

Rok Chopinowski, koncerty, wystawa

22 IV 2010 – 31 III 2011

wystawa *Chopin et ses contemporains*

26–27 XI 2010

międzynarodowa konferencja naukowa *Héritage de Chopin de 1831 à nos jours*

2010

ukazały się katalogi: *Chopiniana ze zbiorów Towarzystwa Historyczno-Literackiego / Biblioteki Polskiej w Paryżu* pod redakcją Arkadiusza Roszkowskiego oraz *Chopin. Przewodnik po zbiorach Towarzystwa Historyczno-Literackiego / Biblioteki Polskiej w Paryżu* pod redakcją Małgorzaty Grąbczewskiej

2011

wydanie książki *Archiwum Zygmunta Lubicz Zaleskiego w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu. Informator o zasobie*, w opracowaniu Urszuli Klatki przy współpracy Grzegorza Fulary, Moniki Jaglarz, Joanny Jaśkowiec, Zdzisława Pietrzyka, pod redakcją Moniki Jaglarz i Urszuli Klatki

26 VI 2011 – 30 III 2012

wystawa *Le Prince Adam Jerzy Czartoryski. La Pologne, la France, l'Europe*

15–30 IX 2011

wystawa *La Compositrice Maria Szymanowska (1789–1831) dans les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise*

16 V 2012 – 29 III 2013

wystawa *Toute la France est polonaise!* zorganizowana z pomocą Fundacji im. Zygmunta Zaleskiego dla uczczenia 180. rocznicy powstania Towarzystwa Historyczno-Literackiego

5 VI – 28 IX 2012

wystawa *Zygmunt Krasiński et la France*

20 IX 2012

wizyta Anny Komorowskiej, żony prezydenta RP Bronisława Komorowskiego

9 I – 1 II 2013

Wystawa *Bogdan Konopka / La Bibliothèque Polonaise de Paris – 1993/2012*

I 2013

Kazimierz Piotr Zaleski ponownie dyrektorem Biblioteki Polskiej

7 V 2013

wizyta prezydenta RP Bronisława Komorowskiego i jego żony Anny

28 V 2013 – 15 V 2014

wystawa *Insurgés de la liberté. 150e anniversaire de l'Insurrection de janvier 1863*

VIII 2013

wpisanie XIX-wiecznych zbiorów Biblioteki Polskiej i Towarzystwa Historyczno-Literackiego na Światową Listę Programu UNESCO „Pamięć Świata”

23 XI 2013

konferencja naukowa *L'Insurrection de janvier 1863 et ses conséquences en Europe*

XI 2013

uchwała Zarządu PAU, wyrażająca zgodę na przekazanie budynku Biblioteki na rzecz Association de la Bibliothèque Polonaise de Paris, nie doszła do skutku

2013

Instytut Pamięci Narodowej przyznał Bibliotece nagrodę Kustosza Pamięci Narodowej

2013

wydanie *Inventaire des Archives de l'Association Solidarité France Pologne 1980–2004. Inwentarz Archiwum Stowarzyszenia Solidarité France Pologne 1980–2004*, oprac. Magdalena Heruday-Kiełczewska

2013

w Warszawie powstało Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki Polskiej w Paryżu

I 2014

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP zaproponowało – na podstawie ustawy z 25 X 1991 o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – stworzenie nowej instytucji kultury pod nazwą „Instytut Biblioteka Polska w Paryżu”, której założycielami byłyby: Polska Akademia Umiejętności, Towarzystwo Historyczno-Literackie i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, odpowiedzialne za finansowanie planowanego Instytutu

III 2014

przyznanie w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki grantu na digitalizację zbiorów rysunków, grafiki i rzeźby ze zbiorów Biblioteki Polskiej

13 VI 2014 – 1 VI 2015

wystawa *Miroir du passé pour la sauvegarde de l'avenir*

2 VII – 19 IX 2014

wystawa *Les voyages à travers l'Histoire Collection cartographique de la SHLP/BPP*

4 XI 2014

konferencja *Biblioteka Polska w Paryżu – skarbnica kultury narodowej* w Senacie RP

5 XI 2014

otwarcie wystawy *Wyspa wolności. Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu* w salach Senatu RP

2014

wydanie albumu *Towarzystwo Historyczno-Literackie / Biblioteka Polska w Paryżu. Zarys historii i prezentacja zbiorów* pod redakcją Wiesławy Kordaczuk, Elżbiety Kosieradzkiej i Ewy Rutkowskiej przez Towarzystwo Historyczno-Literackie i Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza

26 VI 2015 – 27 V 2016

wystawa *Adam Mickiewicz 1798–1855. Maître à penser de la nation – Médecin des âmes – ses écrits et sa vie*

6 IV – 13 V 2016

wystawa *Józef Czapski (1896–1993) Peintures*

24 V – 17 VI 2016

wystawa *Les Voyages à travers l'Histoire. Collection cartographique de la SHLP/BPP 2e partie*

10 VI 2016 – 26 V 2017

wystawa *Ladislav Mickiewicz. Intellectuel parisiens*

29–30 IX 2016

konferencja naukowa zorganizowana przez Polską Akademię Umiejętności i Towarzystwo Historyczno-Literackie: *Paris–Cracovie – Objectif Commun / Paryż–Kraków – wspólny cel*

9 XI – 2 XII 2016

wystawa *La Galerie Lambert (1959–1989). 30 ans de création dans l'Île Saint-Louis*

XII 2016

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP wycofało swoje poparcie dla powstania „Instytutu Biblioteka Polska w Paryżu”, uznając, że niezbędna jest nowelizacja ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej

2016

wystawa wirtualna *Swoi wśród obcych. Wielka Emigracja w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu* przygotowana przez Paulinę Błaszczkiewicz i Klarę Jackl

2016

Polska Akademia Umiejętności i Polskie Towarzystwo Historyczno -Literackie / Biblioteka Polska w Paryżu realizowały wspólny projekt „Dawne fotografie polskich emigrantów z kolekcji artystycznych Biblioteki Polskiej w Paryżu”, dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

27 IV 2017

międzynarodowa sesja naukowa „Les collections et les collectionneurs polonais hors de Pologne”

7–30 VII 2017

wystawa *Życie codzienne na Wyspie św. Ludwika w XIX i na początku XX wieku w kolekcjach Towarzystwa Historyczno-Literackiego / Biblioteki Polskiej w Paryżu*

21 VI 2017 – 31 V 2018

wystawa *Univers d'autographes. Les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise / Bibliothèque Polonaise de Paris sur l'Île Saint-Louis*

20 XI 2017

Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum” Uniwersytetu Warszawskiego przyznało Bibliotece nagrodę główną

2017

wydanie jedenastego tomu *Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, rękopisy 2064–2556*, w opracowaniu Moniki Jaglarz, Urszuli Klatki, Janusza S. Nowaka, Janusza Pezdy, przy współpracy Moniki Junkiewicz

28 VI 2018 – 31 V 2019

wystawa *100 ans plus tard. Lettres de „Poilus” et autres documents de la guerre 1914–1918 des fonds et des collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise / Bibliothèque Polonaise de Paris*

29 VIII – 1 IX 2018

w gmachu Biblioteki obrady 40. Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie

7–22 IX 2018

wystawa *Livres rares du XIXe siècle. Les plus beaux fleurons de la Collection SHLP/BPP*

28 IX 2018

wpisanie na Polską Listę Krajową Programu UNESCO „Pamięć Świata” uchwały połączonych Izb Sejmowych w sprawie wprowadzenia kokardy narodowej z 7 lutego 1831

28 X 2018

konferencja naukowa *Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu: symbole przyjaźni między dwoma narodami*, zorganizowana w 180. rocznicę powstania Biblioteki Polskiej w Paryżu

7–17 XI 2018

wystawa *La Lutte pour les frontières de la Pologne renaissante 1918–1922*

6 XII 2018

Sejm RP znowelizował ustawę o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej

15 VI 2019 – 31 V 2023

wystawa *Messieurs les dandys polonaises de Paris*, z powodu pandemii przedłużana dwukrotnie

2019

sprzedaż mieszkania przy rue Dareau na potrzeby Funduszu Stypendialnego

13 III 2020 – VIII 2020

Biblioteka zamknięta w czasie trwania pandemii koronawirusa

9 I 2020

ogłoszenie przez Sejm RP jednolitego tekstu ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej

30 VI 2020

trójstronne rozmowy w Krakowie w sprawie przyszłości Biblioteki

IX 2020

częściowe wznowienie działalności Biblioteki, z ograniczeniami sanitarnymi; przeniesienie części aktywności do rzeczywistości wirtualnej

2020

ukazał się wydany przez Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu i Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk *Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej*. T. 15, *Archiwum Kazimierza Woźnickiego (1878–1949)*, *Archiwum Komitetu Narodowego Polskiego i Delegacji Polskiej na Konferencję Pokojową w Paryżu (1917–1920)*. *Rękopisy nr 3311–3670*, oprac. Arkadiusz Roszkowski

X 2020 – IV 2021

ponowne zamknięcie Biblioteki z powodu pandemii

2021

ukazał się wydany przez Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu i Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk *Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*. T. 17, *Rękopisy nr 3932–4061*. *Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza (1875–1917)*, oprac. Maria Miszczuk, Monika Pał, Albert Sendor pod kier. Arkadiusza Roszkowskiego, red. naukowa Mikołaj Sokołowski, Ewa Rutkowska

2021

opublikowanie przez Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu i Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych pierwszego tomu *Katalogu Zbioru Kartograficznego Towarzystwa Historyczno-Literackiego Biblioteki Polskiej w Paryżu*, opracowanego przez Zbigniewa Dyrdonia

I-II 2022

trudności w funkcjonowaniu Biblioteki (otwarta przez 2 dni w tygodniu)

17 V 2022

prezentacja w obecności dyrektora Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, dra Pawła Pietrzyka, pierwszego tomu katalogu map ze zbiorów Towarzystwa Historyczno-Literackiego Biblioteki Polskiej w Paryżu

10 VI 2022 – 31 V 2023

wystawa Piotra Uklańskiego *Il Tormento di Chopin*

23 VI 2023 – 30 V 2024

wystawa *Commençons par Copernic... Les grands Polonais et les grandes Polonaises dans les fonds et les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise*

7 VII 2023

uchwalenie przez Sejm RP ustawy o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. W art. 14 b wprowadzono możliwość prowadzenia działalności kulturalnej przez jednostki organizacyjne mające siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Instytucja kultury, po uprzednim uzyskaniu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może tworzyć podmioty zależne w formie prawnej i organizacyjnej zależnej od miejsca ich utworzenia

9 X 2023

podpisanie w Paryżu przez Piotra Glińskiego, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, Jana Ostrowskiego, prezesa Polskiej Akademii Umiejętności oraz Kazimierza Piotra Zaleskiego, prezesa Towarzystwa Historyczno-Literackiego, umowy o utworzeniu Instytutu Biblioteka Polska w Paryżu. Nadanie statutu, powołanie prof. Macieja Foryckiego na dyrektora nowo powołanego Instytutu. Umowa ma obowiązywać 50 lat, PAU wynajmuje Instytutowi budynek, PAU i THL wdzierżwiają Instytutowi swe zbiory

Spis dyrektorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i prezesów Towarzystwa Historyczno-Literackiego

Dyrektorzy Biblioteki Polskiej w Paryżu

1839–1853	Karol Sienkiewicz
1854–1860	Feliks Wrotnowski
1861–1867	Walerian Kalinka, Eustachy Januszkiewicz
1867–1880	Bronisław Zaleski
1880–1894	Lubomir Gadon
1893–1896	Józef Korzeniowski, delegat AU
1896–1899	Konstanty Maria Górski, delegat AU
1899–1926	Władysław Mickiewicz, delegat AU
1926–1956	Franciszek Pułaski, delegat PAU
1956–1968	Czesław Chowanec
1969–1977	André Poniatowski
1979–1984	Józef Handelsman

1986–1989	Eugeniusz Zaleski
1989	p.o. Izabela Sołyga
1989–1992	Andrzej Krzeczunowicz
1992–1999	Leszek Talko
1999–2008	Kazimierz P. Zaleski
2008–2013	Danuta Dubois
2013–2023	Kazimierz P. Zaleski

Dyrektor Instytutu Biblioteka Polska w Paryżu

2023–	Maciej Forycki
-------	----------------

Prezesi Towarzystwa Historyczno-Literackiego

1854–1861	Adam Jerzy Czartoryski
1861–1893	Władysław Czartoryski
1946–1949	Kamil Gronkowski
1949–1977	Andrzej Poniatowski
1977–1979	Marian Czarnecki
1979–1989	Eugeniusz Zaleski
1989–1993	Andrzej Folkierski
1994–1999	Leszek Talko
1999–	Kazimierz P. Zaleski

Maria Wrede

Wprowadzenie metodyczne

Przewodnik jest rodzajem pomocy archiwalno-bibliotecznej informującej o wszystkich zbiorach przechowywanych w dziale rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. Zbiory te są częściowo uporządkowane i opisane jako zespoły¹, częściowo pozostają w tymczasowych, nieopracowanych grupach materiałów. Przewodnik zawiera ich wstępną charakterystykę, ze wskazaniem istniejących pomocy wyszukiwawczych. W opracowaniu spuścizn i archiwów instytucji/organizacji zastosowano szeroko zasadę pozostawiania i opisanie w zespołach, oprócz oczywistych – dokumentów, rękopisów, maszynopisów czy wydruków komputerowych – także innych materiałów, jako integralnej ich części, mimo iż książki, czasopisma i grafika artystyczna, fotografie czy mapy powinny zostać wyłączone i przekazane do innych zbiorów Biblioteki. Przechowywanie ich razem są to zaszłości wynikające z dziejów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki oraz prac porządkowych podejmowanych przez różne osoby, w różnym czasie i według różnej metodologii.

W obecnej edycji *Przewodnika* publikujemy opisy 333 zespołów² rękopisów, zgrupowane według kryterium charakteru ich twórcy w trzech działach: SPUŚCIZNY OSÓB I ARCHIWA RODZINNE, ARCHIWA INSTYTUCJI I ORGANIZACJI oraz MATERIAŁY LUŻNE (ujęte w kolekcje sztuczne lub kolekcje robocze). Opisy zredagowano na podstawie informacji podanych w drukowanych katalogach zbioru rękopisów, w opisach udostępnionych w pracowni zbiorów specjalnych, a sporządzonych przez różnych badaczy w różnych okresach i różnymi metodami, oraz w krótkich opisach *Inwentarza akcesyjnego* pozostającego w dyspozycji kierownika pracowni.

-
- 1 Pełen wykaz katalogów rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu – opublikowanych i nieopublikowanych – zob. rozdział *Katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu...*
 - 2 Zespół to organicznie powiązane ze sobą zarchiwizowane materiały wytworzone i zgromadzone w wyniku działalności urzędu (instytucji) lub osoby fizycznej. Zob. *Polski słownik archiwalny*, pod red. Wandy Maciejewskiej, Warszawa 1974, s. 91.

1. Spuścizny osób i archiwa rodzinne

Spuścizny osób fizycznych są przekazywane do zbiorów publicznych zwykle, gdy pozostają po osobach ważnych dla danej społeczności, twórcach i osobach zaangażowanych w jej funkcjonowanie, działających w różnych organizacjach – tu przede wszystkim w organizacjach emigracyjnych założonych na terenie Francji, także międzynarodowych. Spuścizny zawierają głównie dokumenty osobiste, rodzinne, materiały związane z twórczością oraz działalnością w instytucjach albo organizacjach i podejmowanymi aktywnościami, czasem materiały obce zebrane w bardziej lub mniej przemyślaną kolekcję. W środowisku emigracyjnym częste były sytuacje, w których dokumenty związane z działalnością organizacji pozostawały w rękach osób pełniących w nich różne funkcje i wraz z ich spuściznami były przekazywane do zbiorów publicznych, stąd fragmenty archiwów znajdujące się w spuściznach działaczy. Cechą charakterystyczną takich spuścizn jest różnorodność formalna zbiorów. Rękopisom i maszynopisom (wydrukowi komputerowym) zwykle towarzyszą materiały powielane (kserokopie, fotokopie), wycinki prasowe, druki ulotne, książki, mapy i fotografie oraz inne materiały ikonograficzne, a także artefakty, zarówno wytworzone w spuściznie, jak i zebrane w – nie zawsze formalną – kolekcję.

Spuścizny osób fizycznych rzadko trafiały do Biblioteki w jednym czasie i w całości. Często odbywało się to etapami, a dar bywał dzielony pomiędzy różne repozytoria. Z wymienionych powyżej powodów uporządkowanie i opisanie takiej złożonej spuścizny, na różnych etapach segregowanej i dzielonej nie zawsze fachowo, wymaga czasu i poszukiwań w różnych działach Biblioteki – zbiorze książek i czasopism, w kolekcjach artystycznych, a także w repozytoriach poza Biblioteką³. Informacje o innych miejscach przechowywania fragmentów opisywanego zespołu podano tylko w sytuacjach niezbędnych.

3 Na poziomie przygotowania opisów do *Przewodnika* takie poszukiwania były niemożliwe, dlatego opisy materiałów nieopracowanych nie zawierają odesłań do części spuścizny albo archiwum przechowywanych w innych częściach zbiorów Biblioteki, czy w innych zbiorach publicznych. Ich ewentualne wskazywanie w opisie operałoby się jedynie na fragmentarycznej i przypadkowej wiedzy.

2. Archiwa instytucji i organizacji

Archiwa instytucji i organizacji, oraz dotyczące różnych wydarzeń, przekazywano do zbiorów Biblioteki zwykle po zakończeniu działalności lub przy zmianie długoletniego kierownictwa, na mocy formalnej decyzji właściwego ciała. Jednak opisane w tej części *Przewodnika* zespoły powstały przede wszystkim w wyniku wydzielenia materiałów przejętych wraz ze spuścizną działacza. Stąd archiwa te są w większości niepełne, zawierają jedynie fragmenty dokumentacji, a rozpoznanie ich właściwego zakresu wymaga dłuższych badań, do których opisy zaprezentowane w *Przewodniku* mogą być punktem wyjścia.

3. Materiały luźne

Materiały opisane w tej grupie mieszczą się w dwóch kategoriach: kolekcje sztuczne i kolekcje robocze.

Kolekcje sztuczne istnieją fizycznie, a powstały przez wyjęcie z różnych spuścizn, archiwów i materiałów luźnych tych fragmentów, które autor opracowania katalogowego uznał za mieszczące się w przyjętym schemacie porządkowania, wyjęte materiały ujął w jednostkach rękopiśmiennych i opatrzył stałymi sygnaturami. Już w trakcie porządkowania w latach 30. XX w. papierów opisanych w *Katalogu rękopisów BPP* (t. 1), *Katalogu rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza* oraz *Katalogu rękopisów BPP* (t. 2) autorzy opracowań przyjęli różne, zwykle rzeczowe i tematyczne, kryteria porządkowania rękopisów bez respektowania ich właściwej przynależności zespołowej (proweniencyjnej). Drobne resztki pozostałe po tych pracach zostały w większości opisane w *Katalogu rękopisów BPP* (t. 11).

Kolekcje robocze istnieją natomiast tylko wirtualnie. Na potrzeby niniejszego *Przewodnika* uporządkowano w ten sposób informacje o bardzo drobnych materiałach luźnych istniejących w zasobie rękopiśmiennym Biblioteki. Ich opisy, zestawione według kryterium chronologicznego i rzeczowego, zawierają wiadomości o niewielkich fragmentach spuścizn czy szczątkach archiwów, których proveniencji nie udało się zidentyfikować. Użyte kilkakrotnie w tej grupie określenie „[Zbiór]” jest oznaczeniem zastosowanym przy niezwiązanych proveniencyjnie materiałach luźnych, zebranych w jednej jednostce, utworzonej przy rejestracji akcesyjnej według kryterium chronologicznego oraz tematycznego. Przy opracowaniu katalogowym zaprezentowany układ najpewniej ulegnie zmianie.

Struktura opisu zespołu

Numer. NAZWA ZESPOŁU

Nota biograficzna/dzieje twórcy zespołu/podstawa wyodrębnienia kolekcji sztucznej.

Wielkość zespołu: liczba jednostek.

Zawartość zespołu: zakres chronologiczny materiałów w zespole:

opis materiałów, które fizycznie i logicznie przynależą do opisywanej spuścizny/archiwum; opis rozwinięty w miarę możliwości o wyliczenie szczegółowe.

Ponadto: opis materiałów, których obecność w zespole nie wynika logicznie z działalności twórcy, które nie wchodzą w skład spuścizny/archiwum, ale mają tę samą proveniencję i/lub są przechowywane razem z opisanym zespołem.

Proweniencja: sposób i czas nabycia materiałów przez Bibliotekę.

Stan opracowania: informacja o dostępnych opisach tych materiałów lub o stanie zaawansowania prac w kierunku opracowania.

Uwaga dodatkowa o szczególnej sytuacji danego zespołu

Numer. Nazwa zespołu

Numer zespołu składa się z numeru działu i oddzielonego kropką numeru zespołu w dziale. Numery te mają charakter wyłącznie porządkowy i zostały nadane na potrzeby niniejszego *Przewodnika*. Jako nazwy zespołów przyjęte zostały odpowiednio: nazwy osób lub instytucji/organizacji/wydarzeń lub nadane przez opracowującego nazwy kolekcji. Nazwy instytucji i organizacji w nazwie zespołu podano tylko w jednym języku – polskim lub francuskim. Odpowiedniki w innym języku (innych językach) podano w indeksie oraz w nocie dotyczącej zespołu lub/oraz w opisie zawartości.

Nota

Nota biograficzna/dzieje twórcy zespołu została ograniczona do elementów niezbędnych do jednoznacznej identyfikacji osoby lub instytucji/organizacji.

Daty życia/działalności twórcy spuścizny/archiwum zostały podane w notach pod warunkiem, że były znane lub udało się je ustalić na podstawie literatury. Jeśli nie udało się ustalić którejś z dat, brakujące cyfry zastąpiono kropkami.

Informacje dotyczące osób, których biogramy znajdują się w *Polskim słowniku biograficznym* lub w literaturze na ich temat, zawierają jedynie podstawowe dane. Dłuższymi notami (tam, gdzie to było możliwe) opatrzone twórców zespołów nieposiadających biogramów czy opracowań w literaturze, zwłaszcza gdy informacje pozyskano z opisywanych rękopisów (w przypisie do nazwy twórcy zespołu wskazane zostały ich sygnatury: „rps BPP...”). Sporządzenie pełnej, kompletnej noty o twórcy oraz charakterystyki dziejów formowania zespołu pozostawiono przyszłym autorom ich naukowego opracowania.

W opisach, a tym bardziej w notach biograficznych/dziejach twórców zespołu zwykle użyto jednej nazwy, natomiast ich formy w innych językach lub warianty podane są w indeksie, tam także w nawiasie podano siedzibę (jeżeli była znana). W niektórych wypadkach podano również nazwy wariantowe, gdyż ujednoczenie i ustalenie ich chronologicznych zmian wymaga osobnych badań, a przede wszystkim dokładnego rozpoznania materiałów w zespole, co nie było możliwe przy wstępnym opisie. Wątpliwe i niezweryfikowane nazwy instytucji, organizacji lub wydarzeń (imprez) opatrzone znakiem (?).

Wielkość zespołu

Wielkość zespołu wyrażona jest liczbą jednostek w zespole: dokładną, jeżeli opis dotyczy zespołu opracowanego na poziomie katalogowym, lub przybliżoną z dokładnością do 5 j. w stosunku do materiałów nieopracowanych.

Zawartość zespołu i zakres chronologiczny materiałów

Zakres chronologiczny materiałów ujętych w danym zespole podawany jest w miarę możliwości dokładnie za pomocą dat rocznych, z uwzględnieniem dat wykraczających poza daty życia/działalności twórcy (wówczas zaznaczono je [!]), także daty wykraczające poza ten zakres (anteriora i posteriora) jeżeli były wiadome, podano w nawiasach kwadratowych. W przypadku materiałów nieopracowanych granice chronologiczne podawane są w przybliżeniu.

Przy opisywaniu sztucznych kolekcji utworzonych z nieopracowanych materiałów luźnych nie podano granic chronologicznych, ponieważ było to niemożliwe do ustalenia na tym etapie opracowania. Informacja o szeroko ujętym czasie powstania tych materiałów znajduje się w tytułach kolekcji.

Opisy zawartości zespołów składających się z materiałów opracowanych na poziomie katalogowym (przede wszystkim spuścizn) są uproszczone i usystema-

tyzowane zgodnie zasadami porządkowania spuścizn⁴. Opisy są skrótowe, bez przywoływania przykładowych nazwisk czy nazw⁵ w opisach korespondencji, ponieważ można wyszukać je wszystkie w drukowanych katalogach.

Nieopracowane spuścizny oraz archiwa instytucji/organizacji lub wydarzeń zostały opisane na tyle dokładnie, na ile pozwolił wstępny ogląd materiałów oraz informacje z not akcesyjnych i spisów. Opis jest tu mniej usystematyzowany, gdyż starano się podać wszystkie istotne wiadomości, często z cytowaniem (z użyciem cudzysłowu) formy zapisu w źródle⁶, zawiera zarówno wiadomości o rodzajach tych materiałów (korespondencja, twórczość, materiały wytworzone w trakcie działalności), jak i o tematach, których dotyczą. Tematy sformułowane są hasłowo, by ułatwić ich zestawianie i kumulowanie informacji. W opisach podano (jeżeli to było możliwe) przykładowe nazwiska autorów listów, co pozwala zorientować się w charakterze tej korespondencji. Staraliśmy się także podać przykładowe lub uznane za najważniejsze nazwy instytucji czy organizacji, których dotyczy materiał. Tak jak i w nocie biograficznej/dziejach twórcy zespołu wszystkie nazwiska i nazwy podano przeważnie w jednej formie – wszystkie warianty, formy w innych językach występują w indeksie.

Tytuły utworów publikowanych podajemy kursywą według ich ustalonego brzmienia, tytuły tekstów niepublikowanych – w cudzysłowie, w brzmieniu odautorskim.

W opisach kolekcji sztucznych lub roboczych złożonych z nieopracowanych materiałów opis zawartości jest najmniej uporządkowany, ponieważ na tym poziomie rozpoznania za najważniejsze uznano podanie maksimum informacji. Dokładne zbadanie dziejów Biblioteki, a szczególnie historii gromadzenia i porządkowania zbiorów oraz ich opracowania, pozwoli z czasem wyjaśnić zakres i przyczyny wyjątkowego rozproszenia zespołów i wymieszania materiałów w kolekcjach sztucznych tworzonych przez kolejnych bibliotekarzy.

Przy prezentowaniu materiałów rozproszonych między różne zespoły przyjęta została zasada opisywania ich w miejscach właściwej przynależności

4 *Wytyczne opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*, Polska Akademia Nauk, Warszawa 1990.

5 Wszystkie nazwiska i nazwy podano w brzmieniu przyjętym przede wszystkim w kartotekach haseł wzorcowych bibliotek narodowych Francji i Polski, w wyszukiwarce VIAF lub w wyszukiwarkach i opracowaniach wskazanych w spisie wykorzystanej literatury. W przypisach podano jedynie odesłania do rękopisów ze zbioru BPP.

6 Dotyczy to przede wszystkim materiałów już wcześniej wykorzystywanych przez badaczy.

(związek proveniencyjny), z dodaniem informacji o miejscu ich obecnego przechowywania za pomocą odsyłacza „zob. obecnie w” lub (gdy dotyczy to jedynie fragmentu materiału) „zob. też w”. Przy materiałach umieszczonych w zespole wbrew ich właściwej przynależności, informacja została sformułowana z odesłaniem do opisu w miejscu prawidłowym z nazwą twórcy i numerem zespołu („opis zob.”). Inne wystąpienia nazwy twórcy zespołu można wyszukać w indeksie.

Ponadto

Zgrupowano tu materiały niezwiązane proveniencyjnie, których obecność w zespole nie wynika wprost z jego dziejów i nie wykazuje związku treściowego (zgodnie z wiedzą na tym wstępnym poziomie opracowania).

Proweniencja i stan opracowania

Informacje o proveniencji i stanie opracowania podawane są na końcu opisu grupy materiałów, których dotyczą, lub na końcu opisu zespołu. Brak w opisie elementu „Proweniencja” oznacza brak wiadomości o pochodzeniu tych materiałów, także o dacie ich włączenia do zbiorów BPP. W kilku miejscach pojawia się określenie „proveniencja: nieustalona”. Podano je wówczas, gdy dotyczy części materiałów w opisywanym zespole, podczas gdy dla części pozostałej proveniencję udało się określić. W opisie zespołów opracowanych w drukowanych katalogach dane proveniencyjne podano zwykle wtedy, gdy jest to niezbędne dla jasności opisu.

Informacje o stanie opracowania ograniczają się do odesłania do drukowanych katalogów, w których opisywany zespół został opracowany, lub podania danych dotyczących materiałów przygotowanych, ale nieopublikowanych, oraz będących w trakcie opracowania wg stanu na początek roku 2022. Brak elementu „Stan opracowania” oznacza, że materiały są nieopracowane, nie mają żadnego spisu, a prezentowany tu opis zespołu powstał jedynie na podstawie lakonicznej noty akcesyjnej i jest z konieczności prowizoryczny. Niestety w Bibliotece tylko wyjątkowo rejestrowano przynależność zespołową wprowadzanych do zbioru rękopisów, przeważnie nie dbając o właściwe uhonorowanie darczyńców, a później przez wielokrotne i niefachowe porządkowanie zatarto związki proveniencyjne przyjętych materiałów.

W niektórych miejscach na końcu opisu czasem znajdują się dodatkowe informacje o szczególnym przeniesieniu materiałów z opisywanego zespołu do spuścizn bibliotekarzy zainteresowanych tematem, informacje o wyjątkowym stanie zachowania i inne uwagi.

Pierwszy w dziejach Biblioteki *Inwentarz akcesyjny*, sporządzony w latach 1992–1994, zarejestrował jedynie sytuację zastaną, bez możliwości grupowania i wstępnego choćby ułożenia rękopisów w zespołach. W następnych latach nie podjęto porządkowania zbioru, kolejne dary wprowadzano do *Inwentarza* nadal bez fachowego uporządkowania. Przygotowując obecny *Przewodnik*, bazowaliśmy na tych bardzo wstępnych i nierównych rejestracjach oraz spisach i opisach akcesyjnych o bardzo różnych stopniach doskonałości, a także na drukowanych katalogach, w których metodyka opracowania zmieniała się dość radykalnie przy każdym niemal kolejnym tomie katalogu od 1931 r. Mimo tych niedostatków sporządzenie w latach 1992–1994 *Inwentarza*, objęcie numerami akcesyjnymi (inwentarzowymi) całego zasobu rękopiśmiennego, udostępnionego⁷ nam wówczas przez dyrekcję Biblioteki, pozwoliło po raz pierwszy na zorientowanie się w jego rzeczywistej wielkości i wsparcie jednoznaczными dowodami opinii o wartości zbioru. Ułatwiło też podjęcie decyzji o wielkiej modernizacji i przeorganizowaniu Biblioteki w latach 2000–2005. Obecnie, dzięki tej modernizacji, remontowi magazynów i zastosowaniu klimatyzacji, warunki magazynowania są bardzo dobre, choć brakuje już miejsca na przechowywanie zasobów rękopiśmiennych. Konieczne są przede wszystkim działania poprawiające organizację i układ materiałów, a także wprowadzenie właściwych opakowań magazynowych. Niemal wszystkie rękopisy (tak jak i druki) wymagają przede wszystkim pilnego odkwaszenia. W materiałach luźnych zdarzają się uszkodzenia wynikające z przechowywania materiałów nieuporządkowanych, w niedopasowanych opakowaniach, w korespondencjach często występują uszkodzenia po wycięciu znaczków pocztowych. Ocenę konserwatorską stanu zachowania rękopisów przeprowadzono w latach 1994 i 2005. Stan oceniono jako dostateczny, wytypowano jednostki wymagające interwencji. W 2004 r. przeprowadzono w Zakładzie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej w Warszawie konserwację wybranych obiektów, przede wszystkim tych wypożyczonych do Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie na wystawę *Skarby polskiej kultury ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu*.

7 Zespołowi pracującemu nad porządkowaniem zbioru rękopisów w ramach projektu koordynowanego przez Bibliotekę Narodową udostępniono mniej więcej 80% ówczesnego zasobu.

Maria Wrede

Przewodnik po zbiorze rękopisów

1. SPUŚCIZNY OSÓB I ARCHIWA RODZINNE

1.001. Arlet Rudnicka Suzanne

(1895–1988) właśc. Emilie Durup, zamężna Rudnicka, francuska pisarka, tłumaczka literatury polskiej na francuski, autorka antologii poezji polskiej.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1957–1974:

korespondencja z polskimi pisarzami, w tym z Witoldem Gombrowiczem.

Proweniencja: dar Suzanne Arlet Rudnickiej, 1985–1986.

1.002. Bailly Rosa

(1890–1976) z d. Dufour, francuska pisarka, dziennikarka, poetka, tłumaczka, propagatorka kultury i literatury polskiej we Francji; w 1919 założyła towarzystwo Les Amis de la Pologne (sekretarz generalny), wydające czasopismo pod tym samym tytułem; 1921 agitowała za przyłączeniem Górnego Śląska do Polski; 1940–1945 organizowała pomoc dla polskich żołnierzy i jeńców we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 120 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1893–1972:

dokumenty osobiste, papiery szkolne, odznaczenia i dyplomy, dokumenty finansowe i majątkowe;

materiały biograficzne, pamiętniki obejmujące lata 1893–1945 i fotografie;

materiały do działalności dotyczące następujących instytucji, organizacji i wydarzeń: akcja plebiscytowa na Śląsku 1921; pomoc komбатantom i żołnierzom, ofiarom wojny 1914–1919; Komitet Pomocy Polskim Ofiarom Wojny 1940; organizacja zatrudniania Polaków w pracy w rolnictwie 1940–1941; pomoc Polakom w obozach dla internowanych i pomoc

ofiarom wojny 1940–1949; Polski Związek Inwalidów Wojennych we Francji (Związek Inwalidów Wojennych RP); Comité Michelet-Mickiewicz 1916–1918; Comité Franco-Polonais; Association France-Pologne; stowarzyszenie Les Amis de la Pologne;

twórczość – poezja, publicystyka, przekłady, pogadanki radiowe, pamiętniki, R. Bailly *Pięćdziesięciolecie* (wspomnienie o działalności w Les Amis de la Pologne 1966, maszynopis powielony); drobny fragment twórczości i maszynopisy z lat 1947–1949 przygotowane do powielenia;

korespondencja i bruliony listów;

materiały różne, w tym nuty, śpiewnik, wypisy i notatki dotyczące Polski, wycinki prasowe, albumy pamiątkowe.

Ponadto: André Goupil-Vardon – fragment spuścizny;

Prowienienca: dar Rosy Bailly, 1972.

listy (2) 1969.

Prowienienca: dar Anne-Marie Rozwadowskiej, 2001.

Materiały związane z Rosą Bailly zob. też w spuściznach Wandy Borkowskiej (1.011) i Czesława Chowańca (1.032).

1.003. Bartkowski Jan

(1811–1893) oficer powstania listopadowego, kawaler orderu Virtuti Militari, rewolucjonista, działacz emigracyjny, karbonariusz, pamiętnikarz, tłumacz, nauczyciel języków obcych, wiceprezes Instytucji „Czci i Chleba”, członek Towarzystwa Byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej.

Wielkość zespołu: ok. 35 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1850–1893:

twórczość – *Dzieje Kartaginy podług źródeł starożytnych i poszukiwań nowoczesnych*; „Wypisy z historii starożytnej i opracowań różnych autorów”; odczyt na posiedzeniu THL; *Wspomnienia z powstania 1831 r. i pierwszych lat emigracji*;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

twórczość i materiały warsztatowe do opracowania *Spisu Polaków zmarłych w emigracji od roku 1831 do 1862*.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

„Cmentarzyk” – materiały przygotowane do edycji: Jan Bartkowski, *Spis Polaków zmarłych w emigracji od roku 1831 do 1862* zob. obecnie w spuściznie Lucjana Krawca (1.111).

1.004. Bartoszewski Kazimierz Karol¹

(1850–po 1912) oficer francuskiej Gwardii Narodowej, syn Stanisława Wawrzyńca i Louise Victorine Deckherr.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1793–1916:

Stanisław Wawrzyniec Bartoszewski (ojciec) – dokumenty osobiste;
Louise Victorine Deckherr (matka) – dokumenty osobiste i rodzinne (rodziny Wetzel);

Kazimierz Karol Bartoszewski – dokumenty osobiste, w tym wojskowe.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.005. Bem Józef

(1794–1850) polski generał w powstaniu listopadowym, emigrant we Francji, zwolennik obozu Adama Jerzego Czartoryskiego, jeden z przywódców powstania węgierskiego 1848.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1848:

fragment spuścizny 1832–1848 i b.d., zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

korrespondencja – w tym bruliony i kopie jego listów;

memoriały;

materiały do działalności, w tym w Towarzystwie Politechnicznym Polskim (zob. opis archiwum 2.067);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

papiery dotyczące przejścia wojsk polskich przez Niemcy 1831–1832.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

1.006. Biegas (Biegalski) Bolesław

(1877–1954) rzeźbiarz, malarz i dramatopisarz, studiował w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych, w Paryżu założył samodzielną pracownię rzeźbiarską i malarską, jego prace wystawiane były w Salonach paryskich, na wystawach monograficznych, okres okupacji niemieckiej spędził w Paryżu; od 1951 członek THL.

Wielkość zespołu: 37 j.

1 Zob. rps BPP 2160.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1905–1954[1974]:

dokumenty osobiste i rachunki 1905–1954;
 materiały biograficzne;
 materiały majątkowe, finansowe i spadkowe;
 materiały do działalności dotyczące następujących instytucji, organizacji i wydarzeń: Secesja Wiedeńska, Zakon Mitry; organizacja wystaw;
 korespondencja, w tym listy od następujących: Gustaw Gwozdecki, Kajetan Dzierżykraj Morawski, Maria Szeliga, Leo Tecktonius, August Zaleski, oraz kopie i bruliony listów;
 twórczość dramatyczna (*Owczarek*, *Lechit*, *Rydoł*, *Lawira*, *Boguj*, *Syn wieczności*, *Michał Anioł*, *Misterium Wojny*, cykle *Życie na sześciu planetach* i *Życie na gwiazdach*, *Soleigm* i *Tereida*), utwory muzyczne (*Flet wiosny*, *Mazurek Allegro non troppo*, *Śpiew dzieci*);
 fotografie prac i album z fotografiami;
 materiały warsztatowe;
 varia i wycinki prasowe dotyczące twórczości;
 materiały obce – Robert Montfort (drukowane utwory muzyczne z dedykacjami dla Bolesława Biegasa); fragment archiwum Musée Biegas (założonego w BPP z zapisu testamentowego Bolesława Biegasa – działalność, wystawy, księga odwiedzin).

Ponadto: Jadwiga i Henryk Trütschel – niewielki fragment spuścizny (dokumenty osobiste, materiały finansowe i majątkowe, korespondencja).

Proweniencja: dar z zapisu testamentowego, 1954; przeniesione z Kolekcji Artystycznych, 1994–2006.

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Marek P. Prokop, Xavier Deryng; opracował Arkadiusz Roszkowski, 2005–2007 [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.007. Biernacki Felicjan

(1775–1852) sekretarz Adama Jerzego Czartoryskiego, bibliotekarz.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1810–1852, zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

materiały autobiograficzne – opis podróży do Szwecji 1810–1813 oraz noty i wspomnienia;
 twórczość publicystyczna;
 materiały warsztatowe.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.008. Biesiekierski Mieczysław

(1894–1974) inżynier, naczelny dyrektor Funduszu Pracy, członek ruchu oporu we Francji, 1942–1944 w POWN, wiceprzewodniczący PCK i TOPF, radca Ambasady RP w Paryżu 1944–1945, 1969–1974 w Centrum Studiów Słowiańskich oraz na Uniwersytecie Paryskim; członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1870–1904]1919–1992:

dokumenty osobiste;

sprawy finansowe (Rumunia);

materiały do działalności dotyczące następujących instytucji i organizacji:

biuro Service Social des Étrangers 1940–1945; PCK we Francji i Relief Society for Poles 1944–1951; Ambasada RP w Paryżu oraz Delegatura Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej 1944–1949 (od 1945 Rządu RP na uchodźstwie); Polski Związek Inwalidów Wojennych; Polskie Liceum w Les Ageux i Saint-Jean (zob. opis archiwum [2.045](#)) 1951–1967; Polska YMCA 1941–1962; Komitet Tysiąclecia Chrztu Polski i Jej Państwowego Istnienia (Komitet Milenijny) 1963–1967;

materiały dotyczące następujących wydarzeń: pomoc uchodźcom, akcja osiedlenia Polaków we Francji, działalność opiekuńcza – korespondencja i materiały pomocnicze;

twórczość – wykłady w Instytucie Katolickim 1948–1967, odczyty, artykuły, wspomnienia; materiały warsztatowe;

materiały różne, w tym dotyczące sądu honorowego między Aleksandrem Kawalkowskim a Józefem Czapskim.

Ponadto:

Irena Biesiekierska – materiały z lat 1919–1992 [dokumenty osobiste, fotografie, prasa i wycinki prasowe, przekłady, indeks fiskowy do pracy Jadwigi Pułaskiej (zob. opis spuścizny [1.165](#))];

Kazimierz Biesiekierski – materiały z lat 1937–1949;

Kozubscy, rodzina – materiały z lat 1870–1904.

Proweniencja: dar rodziny, 1974.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

1.009. Błotnicki Hipolit

(1792–1886) literat, poeta i tłumacz, sekretarz Adama Jerzego Czartoryskiego, wychowawca Witolda Adama i Władysława oraz Augusta Franciszka Czartoryskich, sekretarz Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich.

Wielkość zespołu: 19 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1835–1886:

fragment spuścizny 1835–1858 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

korrespondencja 1835–1858, w tym listy Adama Mickiewicza;

listy i drobne notatki;

materiały dotyczące działalności – Fundusz Narodowy dla dzieci Adama Mickiewicza;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny 1841–1886 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005) oraz w archiwum Czartoryskich (1.034):

papiery finansowe i rachunki;

wypisy i drobne teksty;

fragment korespondencji 1841–1864.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2; *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.010. Bontemps Piotr

(1777–1840) polski generał francuskiego pochodzenia, generał brygady Królestwa Kongresowego.

Wielkość zespołu: 9 j.

Zawartość zespołu – twórczość przed 1840:

Dictionnaire d'artillerie, t. 1–9.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

1.011. Borkowska Wanda (Dunin Borkowska)

(1906–1982) bibliotekarka, 1931–1982 kustosz BPP, w czasie II wojny światowej w Domu Schroniskowym PCK w Grenoble, członek THL; publikowała w czasopiśmie „Syrena. Tygodnik Wolnych Polaków. Dodatek Literacko-Naukowy”.

Wielkość zespołu: ok. 60 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1867]1908–1982[1988]:

dokumenty osobiste; świadectwa szkolne, legitymacje, dyplomy, odznaczenia i nagrody;

dokumenty majątkowe;

materiały biograficzne, rodzinne i *post mortem*;

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach:

THL i BPP, Instytut Katolicki w Paryżu. Centrum Studiów Słowiańskich. Sekcja Polska², Ośrodek Badań Europy Środkowej (zob. opis archiwum 2.037), Paryski Komitet Uczczenia Pamięci Generała Broni Kazimierza Sosnkowskiego 1971–1973, SPK (zob. opis archiwum 2.054), Dom Schroniskowy PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble (zob. opis archiwum 2.011);

twórczość – *Prosper Mérimée à la Bibliothèque Polonaise; Irena Gałęzowska 1891–1977; Le paradoxe des réactions individuelles sans individus; Wnuk powstańca – poeta francuskim; U źródła sugestii; L'instinct; Tendencje mechanistyczne w psychologii;*

materiały warsztatowe;

korrespondencja 1943–1981;

wycinki prasowe;

fotografie;

materiały różne, głównie druki.

Ponadto:

Maria Borkowska (siostra) – papiery, Władysław Zeidler;

Paryski Komitet Uczczenia Pamięci Generała Broni Kazimierza Sosnkowskiego – materiały z lat 1971–1973 (zbiórka pieniędzy na grobowiec, szkice projektu, wycinki prasowe, korespondencja Komitetu, w tym z Jadwigą Sosnkowską, rachunki, sprawozdania).

Materiały obce opisy zob.: Bailly Rosa (1.002), Dąbrowski Władysław (1.046), Fiszer Emilia (1.055), Gałęzowska Irena (1.059), Grappin Henry (1.073), Jakubiśiak Augustyn (1.083), Morawski Kajetan Dzierżykraj (1.142), Olivera d'Astoria Jackowska Susanne (1.150), Parczewska Józefa (1.157), Zaleski Zygmunt Lubicz (1.217); Dom Schroniskowy PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble (zob. opis 2.011).

Proweniencja: dar, 1982.

Stan opracowania: opracował Wiesław Filipczyk.

1.012. Borwicz Michał Maksymilian

(1911–1987) historyk, socjolog, prozaik, publicysta piszący w językach polskim, jidysz i francuskim; historyk; oficer Gwardii Ludowej PPS-WRN; wicedyrektor Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej; Polskę opuścił w 1947, prowadził we Francji Ośrodek Badań nad Historią Żydów

2 Obecna nazwa: Katolicki Instytut Paryski (L'Institut Catholique de Paris), prywatna szkoła wyższa, założona w 1875 w Paryżu. Z ramienia THL sprawy organizacyjne prowadziła przede wszystkim Irena Gałęzowska, zob. też materiały w jej spuściznie.

w Polsce (Centre d'études pour l'histoire des Juifs polonais), kierownik sekcji jidysz w Radio France Internationale, pracownik naukowy w Centre Nationale des Recherches Scientifiques.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1959–1989 (oryginały i kserokopie wykonane przed 1989 z materiałów przekazanych do Instytutu Yad Vashem w Jerozolimie):

- materiały autobiograficzne, *post mortem* i fotografie;
- twórczość – bruliony, czystopisy, kserokopie, druki;
- materiały warsztatowe;
- korrespondencja 1949–1987 (oryginały i kopie) oraz kopie listów do różnych adresatów;
- materiały różne, wycinki prasowe i kserokopie.

Proweniencja: dar Michała Borwicza, wpłynęło 1989.

1.013. Bouchet José-Marie

(1927–) pseud. Hughes Mont d'Arc, pisarz francuski, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1946–1972:

twórczość, także dotycząca księdza Augustyna Jakubisiaka.

Ponadto: Marie Terese Bouchet – korespondencja i materiały różne 1946–1949;

Henri Bouchet (ojciec) – papiery i twórczość.

Proweniencja: depozyt Henriego Boucheta.

1.014. Boznańska Olga

(1865–1940) malarka, portrecistka, działająca w Paryżu 1898–1940.

Wielkość zespołu: 20 j. + ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1865–1940:

- dokumenty osobiste;
- materiały biograficzne i rodzinne oraz *post mortem*;
- papiery finansowe;
- materiały do działalności i wystaw;
- drobne notatki;
- korrespondencja, m.in. listy od następujących: Edward i Helena Chmielarczykowie, Julia Gradowska, Franciszek Mączyński;
- wycinki prasowe.

Ponadto:

listy i drobne materiały różnych osób, w tym: Bohdan Faleński; Jan Szymański (materiały związane z opieką nad Olgą i Izabellą Boznańskimi); Izabella Boznańska (materiały biograficzne i korespondencja);

Stan opracowania: częściowo uporządkowane przez Jana Szymańskiego; korespondencja uporządkowana przez Marię Rostworowską, 1999; opracowanie katalogowe Monika Junkiewicz [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

Proweniencja: dar z zapisu testamentowego przekazany przez Jana Szymańskiego 1954, przeniesione z Kolekcji Artystycznych 1999.

materiały różne: Jan Szymański (list do Czesława Chowańca 1959); zaświadczenia Olgi Boznańskiej o odbiorze pieniędzy; autograf Ludwika Pugeta; wycinki prasowe o Boznańskiej z lat 1900–1929 i b.d.; drobne materiały różne; Melina Lipińska, [Powieść bez tytułu].

Proweniencja: przekazane z Kolekcji Artystycznych, 2013; ze spuścizny Olgi Boznańskiej.

1.015. Brandel Konstanty

(1880–1970) malarz i grafik.

Wielkość zespołu: ok. 45 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1900–1970:

dokumenty osobiste;

materiały autobiograficzne, biograficzne i fotografie;

korespondencja rodzinna;

korespondencja, m.in. listy następujących: Józef Czapski, Czesław Kotlarczyk, Andrzej i Irena Leitgeberowie, Witold i Ilona Leitgeberowie, Lucie Morato-Miller, Franciszek Prochaska, Samuel Tyszkiewicz, Jean-Paul Vaillant, Stanisław Vincenz, Maria Stefania Wisti-Szurek;

twórczość, materiały warsztatowe, recenzje;

szkicownik;

materiały różne, zaproszenia, wycinki prasowe;

Stan opracowania: opis katalogowy Danuta Kamolowa [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

materiały uzupełniające z lat 1966–1970.

Stan opracowania: spis szczegółowy.

Proweniencja: dar Joanny Szczepińskiej-Tramer, 2008.

1.016. Breański Feliks

(1794–1884) oficer w powstaniu listopadowym, generał w powstaniu styczniowym, współtwórca Dywizji Kozaków Sułańskich.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1831–1884:

materiały autobiograficzne;

korespondencja, m.in. listy od następujących: Adam Jerzy Czartoryski, Ildefons Kosiłowski, Władysław Zamoyski;

materiały dotyczące działalności wojskowej i politycznej, w tym Dywizji Kozaków Sułańskich 1855–1856 (zob. opis archiwum [2.013](#)).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.017. Breton Zofia

(1912–1988) z d. Kahl, modelka malarzy, urzędniczka.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1910[!]-1988:

dokumenty osobiste i fotografie;

korespondencja, w tym listy ojca, Jerzego Kahla.

Ponadto: Jerzy Kahl (ojciec) – wiersze.

Proweniencja: po śmierci Zofii Breton przekazane przez szpital, 1988.

1.018. Brodnicki Jerzy (Van Haardt Georges)

(1907–1980) malarz, grafik, krytyk sztuki.

Wielkość zespołu: 23 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1939–1980:

dokumenty osobiste (oryginały i kopie);

materiały biograficzne;

materiały dotyczące twórczości;

korespondencja, m.in. listy następujących: Galerie Dorothea Loehr; Ministère des Affaires Culturelles, Rikuda Potash, Georges Schehadé;

wycinki prasowe i druki.

Ponadto: Celina Brodnicka (druga żona) – dokumenty osobiste i materiały do działalności.

Proweniencja: dar (zapis testamentowy), przekazał p. Szulc 1997.

Stan opracowania: opracowała Monika Junkiewicz [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.019. Brzękowski Jan

(1903–1983) poeta, pisarz i teoretyk sztuki.

Wielkość zespołu: 41 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–1968:

dokumenty osobiste;

fotografie;

pamiętnik *W Krakowie i w Paryżu: wspomnienia i szkice*;

materiały warsztatowe;

korespondencja literacka, w tym listy następujących: Krystyna i Czesław Bednarczykowie, Jerzy Giedroyc, Julian Przyboś;

wycinki prasowe.

Stan opracowania: opis katalogowy Maria Gamdzyk-Kluźniak [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

Zob. także archiwum Funduszu Stypendialnego im. Jana i Suzanne Brzękowskich (2.015).

1.020. Budyń Zdzisław (Mikołaj)

(1907–1984) podoficer WP, dowódca plutonu w 10. Pułku Ułanów Litewskich, w 1939 odznaczony krzyżem *Virtuti Militari*; zegarmistrz, inżynier, emigrant w Australii i we Francji, członek SPK.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny, materiały z lat 1940–1975:

legitymacje i dokumenty osobiste;

korespondencja 1948–1975, m.in. listy następujących: Karol Poznański, Władysław Rubin, Wanda Stachiewicz;

materiały związane z działalnością w organizacjach emigracyjnych i weteranów;

notatniki i kartoteki dotyczące żołnierzy polskich w Wielkiej Brytanii w okresie II wojny światowej;

materiały do działalności, w tym: Koło 10. Pułku Ułanów Litewskich w Londynie 1954–1972;

materiały różne – czasopisma, ulotki, materiały informacyjne.

Proweniencja: dar Marka Szypulskiego, 2008–2011.

1.021. Bukowski Henryk

(1839–1900) antykwariusz mieszkający w Szwecji, wcześniej uczestnik powstania styczniowego, emigrant polityczny, członek Zarządu i Rady Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1864–1900:

materiały biograficzne;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: Muzeum Narodowe Polskie w Rapperswilu 1889–1899; Skarb Narodowy; Szkoła Polska na Batignolles (zob. opis archiwum [2.059](#)); Zakład św. Kazimierza (zob. opis archiwum [2.076](#)); Związek Wychodźstwa Młodzieży;

korespondencja, m.in. listy następujących: Józef Gałęzowski, Władysław Plater, Władysław Rużycki de Rosenverth;

materiały różne.

Proweniencja: z archiwum rodziny Gierszyńskich ([1.065](#)).

Stan opracowania: wstępny opis Andrzej Wroński, Małgorzata Gmurczyk-Wrońska.

1.022. Bystrzonowska Kamila

(1813–1889) siostra generała Ludwika Bystrzonowskiego, działaczka Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1836–1904[!]:

fragment spuścizny 1882–1904 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów ([3.005](#)):

dokumenty osobiste;

papiery finansowe;

dziennik 1836–1876 i fragment korespondencji;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

materiały dotyczące dóbr Węgleszyn.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich ([1.034](#)).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.023. Bystrzonowski Ludwik

(1797–1878) działacz Wielkiej Emigracji, generał turecki, pułkownik powstania węgierskiego 1848, dyplomata turecki i emigracyjny, pisarz, zwolennik Adama Jerzego Czartoryskiego.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny 1836–1877 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste, dzienniki 1864–1878;
materiały majątkowe;
materiały warsztatowe;
listy i korespondencja.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

Ponadto: Mohammed Ben Abi Suzur, *Nuzhet-Ul-Absar U Dzehinet-Ul-Achbar, czyli Rozkosz dla oczu i skarbnica wiadomości*.

Proweniencja: dar, 1868.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

1.024. Bzowska Julia³

(1912–1996) działaczka Ruchu Oporu we Francji, członkini POWN, pracowniczka PCK 1940–1945, członkini THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1994:

dokumenty osobiste, fotografie;
materiały do działalności;
materiały biograficzne (zaświadczenia i legitymacje z okresu II wojny światowej);
korespondencja – „Listy od żołnierzy z czasów okupacji” 1940–1945, listy od polityków francuskich, w tym: Jacques Chirac, Alain Juppe, Jean-Louis Debré.

Proweniencja: zapis testamentowy, 1997; dar Bernarda Montigny’ego, 1997.

1.025. Cazin Paul

(1881–1963) filolog, polonista, tłumacz literatury polskiej na język francuski, członek zagraniczny PAN.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1935–1963;

twórczość – tłumaczenia (m.in. Jan Parandowski, „La Pologne sur la Méditerranée”) i materiały słownikowe;

3 Zob. dane osobowe rps BPP akc. 5275.

wykłady w BPP (w ramach Centre d'Études Polonaises) 1935–1940, w Aix-en-Provence 1949–1954, w Cannes 1951;

korespondencja 1940–1963, m.in. listy następujących: Bronisława Mońkiewicz, Franciszek Pułaski, redakcja „Tygodnik Polski = Semaine Polonaise” (czasop.) podpisał Adam Rayski.

Proweniencja: dar Allana Koski, 1964; dar żony, Juliette Monfet 1° v. Cazin, 1987; wyjęte z księgozbioru ofiarowanego przez Centre Civilisation Polonaise 2005.

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Marek P. Prokop, szczegółowy spis zawartości, 1987.

1.026. Chaborski Florian

(1807–po 1876) oficer 10. Pułku Ułanów, emigrant we Francji po powstaniu listopadowym.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1832–1877 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste;

korespondencja i listy;

korespondencja rodzinna Chaborskich;

Kaja Chaborska (siostra), Zenon Chaborski (brat) – pisma i pamiętniki 1831, 1839–1841.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.027. Chainaye Suzanne i Chainaye-Colfs Denise

francuskie edytki korespondencji Chopina: Suzanne (1897–1960) muzykolożka i bibliotekarka; Denise (?–1970), pisarka, żona Alberta Colfsa (1899–1968).

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1937–1967:

korespondencja i materiały warsztatowe do wydania *Correspondance de Frédéric Chopin...*, recueillie, révisée, annotée et traduite par Bronislas Edouard Sydow en collaboration avec Suzanne et Denise Chainaye et Irène Sydow, Paris 1953–;

kopie listów i dokumentów dotyczących Fryderyka Chopina i George Sand; bruliony utworów literackich o F. Chopinie;

materiały warsztatowe, programy koncertów, fotografie.

Ponadto: Albert Colfs (materiały dotyczące).

Proweniencja: dar, 1971.

Stan opracowania: szczegółowy spis zawartości.

1.028. Chamiec Józef Szczepan

(1842–1915) poeta, uczestnik powstania styczniowego, emigrant we Francji.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1868–1915 [1998–1999]:

materiały biograficzne;

fotografie (ok. 15 szt.);

twórczość – papiery literackie (t. 1–8), powieści i poezje, dramaty;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

twórczość – (*Listy emigranta*). *Paryż w 1868–1869tym roku; Laquelle*, wiersze
Piosnki jesienne; wiersze *Ostatki z chatki*; zeszyt z próbami tłumaczeń.

Proweniencja: dar Borisa Jivoulta, 1998.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.029. Chełchowski Walerian

(1811–1872) uczestnik powstania listopadowego, emigrant we Francji, prawnik, tłumacz.

Wielkość zespołu: 8 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z 2. poł. XIX w. zob. obecnie w kolekcji
Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste;

twórczość – artykuły;

materiały warsztatowe;

wycinki prasowe;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

korrespondencja, w tym listy następujących: Adam Mickiewicz, Stefan Witwicki 1835–1837 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

1.030. Chociszewski Józef

(1837–1914) redaktor, wydawca, pisarz ludowy, działacz narodowy.

Wielkość zespołu: 1 j. + ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1863–1914[1937]:

twórczość – zbiory wierszy, przekłady; „Biblia tj. Księgi Nowego i Starego Testamentu. Krótki wyciąg”; *Malowniczy opis Polski*; wspomnienia;

korrespondencje z Paryża 1868–1869;

dokumenty osobiste;

fotografie;

dewocjonalia;

Anieli Chociszewska (bratanica) – papiery różne.

Proweniencja: dar Anielki de Bonnières, 2001 (za pośrednictwem Leszka Kańczugowskiego).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.031. Chodźko Aleksander

(1804–1891) poeta, orientalista, sławista.

Wielkość zespołu: 12 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1827–1884:

fragment spuścizny 1840–1856 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

materiały biograficzne;

korespondencja, w tym listy Adama Mickiewicza;

przekłady;

noty i listy o Adamie Mickiewiczu;

materiały warsztatowe;

materiały dotyczące działalności – Fundusz Narodowy dla dzieci Adama Mickiewicza;

materiały różne, w tym Michała Chodźki (brat);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny 1827–1884 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

twórczość i przekłady;

materiały warsztatowe;

materiały dotyczące działalności;

korespondencja;

listy do różnych osób zob. także w innych spuściznach opisanych w kolekcji Papiery emigrantów (3.005).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.032. Chowaniec Czesław

(1899–1968) bibliotekarz i historyk, kustosz Biblioteki Polskiej w Paryżu 1931–1968; członek Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie, PIN oraz Société d'Histoire Moderne; 1940 służył w 1. Dywizji Grenadierów; 1940–1944 w Domu Schroniskowym PCK w Grenoble (sekretarz Komitetu Domu), od 1944 w BPP, w latach 1956–1968 jej dyrektor; sekretarz ge-

neralny THL, sekretarz Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres; wykładał w Instytucie Katolickim w Paryżu, Polskiej Szkole Nauk Politycznych i Społecznych oraz Polskim Towarzystwie Naukowym na Obczyźnie; współpracował z Radiem Wolna Europa; 1954–1959 redagował pismo „Syrena. Tygodnik Wolnych Polaków. Dodatek Literacko-Naukowy”.

Wielkość zespołu: ok. 180 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1870[!]–1968:

dokumenty osobiste, odznaczenia;

finanse;

materiały biograficzne, fotografie, *post mortem*;

fragmenty materiałów biograficznych zob. też w archiwum THL i BPP (2.066);

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres, Les Amis de Saint Louis, Association des bibliothécaires français (1959–1961), BPP, Centre de civilisation polonaise. Université de Paris – Sorbonne, Dom Schroniskowy PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble (zob. opis archiwum 2.011), Federacja Polskich Obrońców Ojczyzny, Institut catholique de Paris. Centre d'études slaves. Section Polonaise, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, Koło Grenadierskie (1. Dywizja Grenadierów) (zob. opis archiwum 2.012), Księgarnia Polska w Paryżu, Polska Wojskowa Misja Likwidacyjna (zob. opis archiwum 2.042) we Francji, Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Książki, Polski Związek Inwalidów Wojennych PSZ we Francji, POWN (zob. opis archiwum 2.081), Skarb Narodowy we Francji (1954), Société d'histoire moderne, Samopomoc Byłych Kombatantów Polskich we Francji, SPK (zob. opis archiwum 2.054), Stowarzyszenie Studentów Polskich we Francji (zob. opis archiwum 2.056), pismo „Syrena. Tygodnik Wolnych Polaków. Dodatek Literacko-Naukowy” (1954–1959), Szkoła Narodowa Polska (Szkoła Polska na Batignolles) (zob. opis archiwum 2.059), Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych (zob. opis archiwum 2.058), THL, Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji, Zakład św. Kazimierza (zob. opis archiwum 2.076), Związek Rezerwistów i b. Wojskowych w Aulnay;

twórczość i materiały warsztatowe: prace własne, edycje tekstów, redakcje dzieł zbiorowych, wykłady, odczyty i referaty, m.in. w „Żywym Dzienniku” w Domu Schroniskowym PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble,

wypisy bibliograficzne, teki redakcyjne pisma „Syrena. Tygodnik Wolnych Polaków. Dodatek Literacko-Naukowy”, teki wydawnicze, materiały ilustracyjne do publikacji, zestawienia bibliograficzne;
 korespondencja osobista;
 korespondencja związana z działalnością;
 materiały obce – teksty zgromadzone z zamiarem publikacji w dziełach zbiorowych, teksty dedykowane Czesławowi Chowańcowi;
 materiały do badań nad historią kartografii;
 gazety, wycinki, druki.

Ponadto:

materiały z archiwów i spuścizn – opisy zob.: Dom Schroniskowy PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble (2.011), THL i BPP (2.066), Rosa Bailly (1.002), Wanda Borkowska (1.011), Emilia Fiszer (1.055), Irena Gałęzowska (1.058), Augustyn Jakubisiak (1.083), Renata Krzyżanowska-Grabińska (1.114), Bronisława Mońkiewiczówna (1.141), Zofia Ostrożyńska (1.153), Józefa Parczewska (1.157), Edward Pożerski (1.163);
 drobne materiały, w tym Celiny Filipowicz-Osieczkowskiej, list Czesława Chowańca do Bronisława Mazowieckiego.

Proweniencja: dar 1968; dar Mirosławy Mazowieckiej, 2017.

Stan opracowania: spuścizna nie jest udostępniana z powodu nieuporządkowania; opracowanie wstępne (bez fizycznego rozdzielenia i ułożenia) Tomasz Skrzyński, 2007–2008. Materiały Czesława Chowańca były wymieszane z materiałami archiwum THL i BPP oraz spuściznami Ireny Gałęzowskiej i Wandy Borkowskiej. Dopiero równoległe uporządkowanie i opracowanie archiwum BPP i THL oraz wymienionych spuścizn pozwoli na dokładniejszą identyfikację poszczególnych obiektów i właściwe ich przypisanie. Podaną tu liczbę jednostek rękopiśmiennych zawierających fragmenty spuścizny należy traktować jedynie jako informację wstępną.

Materiały związane z Czesławem Chowańcem zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.033. Cros Edward

(1886–1944) historyk literatury, tłumacz, w czasie I wojny światowej w Centralnym Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny, od 1933 dziekan wydziału humanistycznego na Uniwersytecie we Fryburgu, współzałożyciel w 1940 polskich obozów uniwersyteckich dla internowanych żołnierzy polskich w Szwajcarii.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1917–1944:
 twórczość literacka;

bruliony;

materiały dotyczące działalności, w tym w Uniwersyteckim Obozie dla Internowanych Żołnierzy Polskich we Fryburgu (zob. opis archiwum [2.073](#)).

Ponadto: Maria Cros-Tymieniecka – tłumaczenia.

1.034. Czartoryscy

Archiwum jest dopełnieniem Archiwum Domowego Książąt Czartoryskich przechowywanego w Bibliotece Książąt Czartoryskich w Krakowie, większość dokumentów dotyczy spraw ekonomicznych, finansowych i majątkowych; zostało przekazane THL w latach 1972–1974 po sprzedaniu Hotelu Lambert.

Wielkość zespołu: razem 379 j.

Zawartość zespołu – materiały z XVI–XX w., głównie z lat 1816–1954:

fragment archiwum rodzinnego z XVIII–XIX w. (zob. obecnie w [3.001](#));

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1

materiały majątkowe dotyczące m.in. dóbr Honfleur, Tychomel, Klewań, St. Mandé;

papiery przedsiębiorstwa Société des asphaltes et des bitumes de l'Adriatique. L'Asphaltine;

korrespondencja z Kancelarią Główną Sapiechów w Krasiczynie i Kancelarią Główną Dóbr i Interesów Zamoyskich w Warszawie;

inwentarze i katalogi zbiorów muzealnych i bibliotecznych;

materiały dotyczące działalności dobroczynnej;

materiały do historii Polski XIX i XX w.;

korrespondencja;

spuścizny i fragmenty spuścizn następujących – opisy zob.: Błotnicki Hipolit ([1.009](#)), Bystrzonowska Kamila ([1.022](#)), Czartoryska Anna z Sapiechów ([1.035](#)), Czartoryska Małgorzata d'Orléans ([1.036](#)), Czartoryska Maria Amparo ([1.037](#)), Czartoryska Maria z Grocholskich ([1.038](#)), Czartoryski Adam Jerzy ([1.039](#)), Czartoryski Adam Ludwik ([1.040](#)), Czartoryski Augustyn ([1.041](#)), Czartoryski Witold Adam ([1.042](#)), Czartoryski Witold Kazimierz ([1.043](#)), Czartoryski Władysław ([1.044](#)), Działyńska Izabella z Czartoryskich ([1.051](#)), Działyński Jan Kanty ([1.052](#)), Rustejko Józef ([1.173](#)), Sapieżyna Anna z Zamoyskich ([1.175](#)), Sienkiewicz Karol ([1.176](#)), Wirtemberska Maria z Czartoryskich ([1.203](#)), Zamoyski Władysław ([1.218](#)), Żychoń Hieronim ([1.229](#));

Lubomir Gadon – fragment spuścizny;

materiały związane z działalnością następujących instytucji i organizacji

– opisy zob.: Hotel Lambert (2.018), Instytut Panien Polskich (2.022), Szkoła Wyższa Polska (2.060), Zakład św. Kazimierza w Juvisy (2.076).
Stan opracowania⁴: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.035. Czartoryska Anna

(1799–1864) z d. Sapieha, działaczka społeczna i filantropka, żona Adama Jerzego Czartoryskiego, współzałożycielka Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich, opiekunka Zakładu św. Kazimierza.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1867[!]:

dokumenty osobiste;
papiery majątkowe;
fragment korespondencji.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1; *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.036. Czartoryska Małgorzata d'Orléans

(1846–1893) księżniczka francuska, żona Władysława Czartoryskiego, wnuczka króla Ludwika Filipa.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1877–1911[!]:

dokumenty osobiste;
fragment korespondencji;
dokumenty rodziny d'Orléans.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.037. Czartoryska Maria Amparo

(1834–1864) córka królowej regentki Marii Krystyny i jej drugiego męża Augustyna, księcia Riánsares, żona Władysława Czartoryskiego.

Wielkość zespołu: 4 j.

4 Zob. też *Katalog rękopisów Biblioteki Książąt Czartoryskich w Krakowie. Sygnatury 5214–5319*, oprac. J. Pezda, Muzeum Narodowe, Kraków 2001; *Inwentarz rękopisów Biblioteki XX Czartoryskich w Krakowie, sygn. 6000–13522*, oprac. J. Nowak, J. Pezda, Kraków 2016 (na prawach rękopisu): <https://mnk.pl/oddzial/biblioteka-ksiazat-czartoryskich/bazy-danych-i-katalogi> (dostęp 10.03.2020).

Zawartość zespołu – materiały z lat 1853–1861:

dokumenty osobiste i papiery finansowe, kontrakt ślubny.

Ponadto: Augustyn Muñoz książkę Riánsares (ojciec) – fragment korespondencji.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.038. Czartoryska Maria

(1833–1928) z d. Grocholska, żona Witolda Adama Czartoryskiego, po jego śmierci wstąpiła do zakonu karmelitanek i przyjęła imię s. Maria Ksawera od Jezusa.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1855–1884:

papiery finansowe;

fragment korespondencji.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.039. Czartoryski Adam Jerzy

(1770–1861) mąż stanu, prezes Rządu Narodowego 1831, na emigracji przywódca obozu politycznego Hotel Lambert.

Wielkość zespołu: 11 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1802–1861:

dokumenty osobiste;

dokumenty bankowe (zob. w archiwum Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich 2.064);

materiały dotyczące działalności m.in. w następujących instytucjach i organizacjach: Misja polska w Paryżu 1831 (zob. opis archiwum 2.033), Sejm polski 1831 (zob. opis archiwum 2.048);

fragment korespondencji.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu; Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.040. Czartoryski Adam Ludwik

(1872–1937) mecenas sztuki, I ordynat sieniawski, II ordynat gołuchowski, działacz społeczny i polityczny.

Wielkość zespołu: 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1888–1936:

dokumenty osobiste i papiery finansowe;
korespondencja, m.in. listy Wacława Gąsiorowskiego i jego sprawozdanie
z wizytacji osad polskich górników w północnej Francji;
album z fotografiami.

Ponadto: Maria Ludwika Czartoryska (żona) – korespondencja.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.041. Czartoryski Augustyn

(1907–1947) II ordynat sieniawski, syn Adama Ludwika Czartoryskiego, właściciel Muzeum Książąt Czartoryskich.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1924–1939:

papiery finansowe;
sprawy spadkowe po ojcu Adamie Ludwiku Czartoryskim.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.042. Czartoryski Witold Adam

(1822–1865) najstarszy syn Adama Jerzego Czartoryskiego; przygotowywany do objęcia następstwa po ojcu, zrezygnował na rzecz brata Władysława.

Wielkość zespołu: 9 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1841–1867[!]:

dokumenty szkolne;
papiery finansowe;
materiały dotyczące majątku Chaugy (dep. Bessay-sur-Allier);
fragment korespondencji.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.043. Czartoryski Witold Kazimierz

(1876–1911) I ordynat gołuchowski, bibliofil, podróżnik, lingwista.

Wielkość zespołu: 39 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1883–1923[!]:

dokumenty osobiste;
papiery finansowe, sprawy spadkowe;
twórczość;

korespondencja;
biblioteka w Honfleur.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.044. Czartoryski Władysław

(1828–1894) syn Adama Jerzego, brat Witolda Adama; w 1863 agent główny Rządu Narodowego we Francji; przeniósł zbiory Czartoryskich do Krakowa.

Wielkość zespołu: 28 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1829–1921[!]:

dokumenty osobiste;
papiery finansowe i majątkowe, księgi wydatków;
dokumenty dotyczące sukcesji po Marii Krystynie de Bourbon królowej hiszpańskiej;
odczyt na posiedzeniu THL o historii zbiorów muzealnych i bibliotecznych rodziny Czartoryskich 1882;
fragment korespondencji;

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

księga rachunkowa 1893–1894;

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

fragment korespondencji, w tym listy Adama Mickiewicza zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

1.045. Dąbrowski Antoni

(1887–1968) inżynier, właściciel księgarni „Ignis-Opera” (Paryż), potem księgarni „Princesse” (Paryż).

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1946–1972[!]:

dokumenty prywatne i fotografie;
materiały *post mortem* i zapis testamentowy;
Wiesław Dąbrowski (brat) – działalność;
księgarnia „Ignis-Opera” (1947–1951) i księgarnia „Princesse” (1953–1955)
– materiały związane z funkcjonowaniem.

Materiały związane z Antonim Dąbrowskim zob. też w archiwum Société Franco-Polonaise d'Édition (2.051).

1.046. Dąbrowski Władysław

(1884–1970) introligator, działacz społeczny, kolekcjoner; od 1913 w Paryżu, działacz Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Związku Harcerstwa Polskiego, współzałożyciel Stowarzyszenia Wytwórców Polskich w Paryżu 1932, członek Komitetu Porozumiewawczego Organizacji Wolnych Polaków we Francji 1945, prezes Komitetu Wyborczego Polaków Naturalizowanych we Francji; zaangażowany w wydawanie dwutygodnika „Gospodarz Polski we Francji”.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1870–1970:

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach:

Komitet Wyborczy Polaków Naturalizowanych we Francji (zob. opis 2.035), Związek Harcerstwa Polskiego we Francji⁵ (listy, zaproszenia, korespondencja 1937–1940, 1946), Związek Kupców i Rzemieślników Polskich we Francji⁶ (zawiadomienia, zaproszenia, listy, okólniki 1936–1938), Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” (zob. opis archiwum 2.047); Stowarzyszenie Wytwórców Polskich w Paryżu (zob. opis 2.057);

materiały dotyczące pobytu W. Dąbrowskiego w Polsce (korespondencja, program pobytu w 1969);

korespondencja, zaproszenia, spisy adresowe, notatki adresowe 1958.

Zbiór Władysława Dąbrowskiego zawiera:

materiały różne, druki ulotne, wycinki prasowe, wizytówki;

listy (2) NN do NN;

fotografie zob. też w spuściźnie Wandy Borkowskiej (1.011);

fragmenty spuścizn: Suzanne de Olivéra d’Astoria Jackowska (zob. opis 1.011), E[douard?] de Launay.

1.047. Domeyko Ignacy

(1802–1889) geolog, mineralog, inżynier górnictwa, meteorolog, badacz Ameryki Południowej.

Wielkość zespołu: 6 j.

5 Związek Harcerstwa Polskiego we Francji (Union des Éclaireurs et Éclaireuses Polonais) założony został w 1927, jego przewodniczącą była dr Maria Zdziarska Zaleska – zob. rps BPP akc. 4050.

6 Związek Kupców i Rzemieślników Polskich we Francji (Union des Commerçants Polonais en France) powstał w 1930, jego prezesem był J. Roskosz, W. Dąbrowski został wiceprezesem. Związek regulował sprawy rzemieślnicze na wychodźstwie i powołał do życia Polską Centralę Handlową; wydawał miesięcznik „Kupiec Polski we Francji” – zob. rps BPP akc. 3768.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1888:

fragment spuścizny 1831–1888 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

pisma i papiery różne;

wspomnienia o Adamie Mickiewiczu;

korrespondencja – listy od różnych osób, w tym od Adama Mickiewicza;

zbiory pism innych osób dotyczące Adama Mickiewicza;

pisma różne;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

korrespondencja;

listy do różnych osób w innych spuściznach opisanych w kolekcji Papiery emigrantów (3.005);

papiery dotyczące Towarzystwa Pomocy Naukowej (zob. opis 2.069).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.048. Duchński Franciszek Henryk, Duchńska Seweryna

(1816–1893) etnograf, historyk, działacz polityczny na emigracji, żonaty z poetką, publicystką i tłumaczką Seweryną z d. Żochowską 1° v. Pruszkową (1816–1905).

Wielkość zespołu: 7 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1855–1891 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dypłom Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu dla Seweryny Duchńskiej;

korrespondencja;

Seweryna Duchńska – twórczość publicystyczna i literacka;

Franciszek Duchński – twórczość publicystyczna;

materiały warsztatowe.

Ponadto: brudnopis tłumaczenia NN pracy: Jozef Pavol Šafárik, *Starożytności słowiańskie*;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.049. Dybowska Anna

(1848–1927) nauczycielka w Szkole Polskiej w Paryżu, działaczka emigracyjna we Francji.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1872–1925 zob. obecnie w kolekcji

Papiery emigrantów (3.005):

sztabuch – wpisy 1874–1925, w tym Cyprian K. Norwid (2 rysunki);
dziennik religijny 1872–1902.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.050. Dygat Zygmunt

(1894–1977) pianista, kompozytor, uczeń Ignacego Jana Paderewskiego, w czasie II wojny światowej w Paryżu i w Grenoble, brał udział w ruchu oporu.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1920–1975:

dokumenty osobiste, odznaczenia;
materiały dotyczące działalności artystycznej 1939–1977, albumy z fotografiami i wycinkami prasowymi, recenzje z koncertów, afisze;
korespondencja, m.in. listy następujących: Karol Hubert Rostworowski, Kazimierz Wierzyński, Waław Zawadowski, Kazimierz Skirmunt;
twórczość – praca o muzyce polskiej;
nuty, w tym utwory Fryderyka Chopina, kompozytorów współczesnych, utwory własne.

Ponadto: materiały powielane z Domu Schroniskowego PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble (zob. opis 2.011).

Proweniencja: dar p. Partyki-Dyगत, 1995.

1.051. Działyńska Izabella

(1830–1899) z d. Czartoryska, córka Adama Jerzego Czartoryskiego, żona Jana Kantego Działyńskiego, malarka amatorka, kolekcjonerka dzieł sztuki; prezeska Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich, opiekunka Instytutu Panien Polskich.

Wielkość zespołu: 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1857–1906[!]:

dokumenty osobiste;
księgi i papiery finansowe;
papiery majątkowe dóbr Konojad, Łagiewniki i Sepienko;
utworzenie Ordynacji Gołuchowskiej;
plany architektoniczne, mapy;
inwentarze i katalogi dzieł sztuki.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.052. Działyński Jan Kanty

(1829–1880) działacz społeczny i polityczny, organizator sił zbrojnych narodowych w zaborze pruskim 1863, prezes Towarzystwa Nauk Ścisłych w Paryżu 1870, wydawca, redaktor, właściciel dóbr Kórnik.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1857–1882[!]:

dokumenty osobiste;
papiery majątkowe i finansowe;
fragment korespondencji;
sprawy spadkowe.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.053. Ekiert Jan, Reinhold Eleonora

(1907–1993) malarz, żołnierz Wojska Polskiego we wrześniu 1939, jeńiec niemiecki; od 1945 w Paryżu; żonaty od 1951 z malarką Eleonorą Reinhold (1905–1984), rozwiedzioną z Michałem Paślawskim, Reinhold wyjechała z Polski w 1947; oboje należeli do THL.

Wielkość zespołu: 45 j.

Zawartość zespołu – materiały obojga małżonków z lat 1919–2003[!]:

Jan Ekiert – dokumenty osobiste;
Eleonora Reinhold – dokumenty osobiste;
materiały biograficzne Jana Ekierta i Eleonory Reinhold;
Eleonora Reinhold – dokumenty finansowe;
Jan Ekiert – dokumenty majątkowe, podatkowe i spadkowe;
dokumenty dotyczące sprzedaży i darowizn dzieł oraz zbiorów Jana Ekierta i Eleonory Reinhold;
Jan Ekiert – materiały warsztatowe i notatki;
Eleonora Reinhold – twórczość;
wystawy malarstwa Jana Ekierta i Eleonory Reinhold;
Jan Ekiert – materiały dotyczące działalności w stowarzyszeniach i udziału w wydarzeniach artystycznych;
korespondencja, w tym rodzinna, listy od następujących: Wiesław Banach, Franciszek Black, Zofia Cieślewska, Józef Czapski, Maria Czapska, Maria i Stanisław Dawscy, Franciszek Habdas, Geneviève Laurent, Yehuda Razgour, Eugenia Szabelska, Aniela Sznajder, Nora Wilenska oraz bruliony listów Jana Ekierta i Eleonory Reinhold;
fotografie Jana Ekierta i Eleonory Reinhold;

gazety i wycinki z gazet, druki, mapy, programy teatralne, katalogi wystaw, druki ulotne.

Proweniencja: dar, 1995 (2004, 2006, 2007).

Stan opracowania: opracował Arkadiusz Roszkowski, 2006–2007 [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.054. Filipowicz Adolf Benedykt

(1813–19..) student medycyny Uniwersytetu Wileńskiego, uczestnik powstania listopadowego, emigrant we Francji, członek Towarzystwa Demokratycznego; skończył studia medyczne i praktykował 1857–1858.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1848–1870:

twórczość – opracowania historyczne, wspomnienia;

korespondencja.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.055. Fiszer Emilia

(1885–1949) filozof, bibliotekarka BPP.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1941:

dokumenty osobiste, fotografie;

materiały do działalności dotyczące następujących instytucji, organizacji i wydarzeń: BPP, Dom Schroniskowy PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble 1940–1941;

korespondencja;

materiały warsztatowe;

materiały różne, wycinki prasowe.

Ponadto: Stefania Fiszer (siostra), malarka – fragment spuścizny.

Stan opracowania: opracowała Diana Błońska [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

Materiały związane z Emilią Fiszer zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.056. Focht-Krancowa Helena

(1885–1956) z d. Szolc, poetka.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1902–1956:

dokumenty osobiste (testament, życiorys, umowy wydawnicze 1946–1956);
taśma magnetofonowa z nagraniem czytanych przez poetkę własnych
wierszy;

twórczość – poezja, bajki, opowiadania 1902–1956, rysunki;

korrespondencja z bratem, Janem Szolcem 1925–1956.

Ponadto: Jan Szolc, *O dziele literackim Heleny Krancowej* oraz korespondencja i listy, także jego żony Hortensji Le Baleur-Szolc, 1955–1956.

Proweniencja: dar Jana Szolca, po 1956; dar Pierre'a Kirchera, 1991.

1.057. Gałęzowscy

Wielkość zespołu: razem ok. 125 j.

Zawartość zespołu – archiwum rodzinne z lat 1801–1916:

genealogia Gałęzowskich;

korrespondencja rodzinna oraz korespondencja różnych osób;

materiały różne;

spuścizny następujących – opisy zob.: Gałęzowski Józef (1.059), Gałęzowski Ksawery (1.060), Gałęzowski Seweryn (1.061).

Proweniencja: dar Marii Izy Gałęzowskiej, 1956.

Stan opracowania: wstępnie uporządkował Andrzej Biernat⁷, opracowali Andrzej Biernat, Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, 2019–2022.

1.058. Gałęzowska Irena

(1891–1977) filozof i socjolog; 1930–1977 kustosz BPP; 1940–1943 w Domu Schroniskowym PCK w Grenoble, od 1944 w BPP, od 1958 zajmowała się też Muzeum Adama Mickiewicza; od 1945 wykładała w Centrum Studiów Polskich i Wyższym Studium Polskim przy BPP; członkini (od 1968 sekretarz generalny) THL; członkini Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres, Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie, Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji, Stowarzyszenia b. Grenadierów 1. Dywizji; publikowała w „Dodatku Naukowo-Literackim” do tygodnika „Syrena”.

Wielkość zespołu: ok. 90 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1909–1977:

dokumenty osobiste;

materiały autobiograficzne, kalendarzyki i notesy teled adresowe;

materiały biograficzne i *post mortem*;

7 Zob. A. Biernat, *Sprawozdanie z pobytu naukowego w Paryżu w dn. 15 IX 1989–14 X 1989 w ramach stypendium im. Jana Brzękowskiego*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1991, t. I, s. 251–254.

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach, organizacjach oraz udziału w wydarzeniach: pomoc emigrantom po II wojnie światowej we Francji; THL i BPP, Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres, Instytut Katolicki w Paryżu. Centrum Studiów Słowiańskich. Sekcja Polska, opieka nad spuścizną Augustyna Jakubisiaka (w tym Komitet Wydawniczy Dzieł Augustyna Jakubisiaka), opieka nad spuścizną Bronisławy Mońkiewiczówny, ufundowanie nagrobka C.K. Norwida w Montmorency, Zrzeszenie Polskich Profesorów i Wykładowców Akademickich na Obczyźnie 1965–1966;

twórczość (także w formie wycinków prasowych);

materiały warsztatowe;

korrespondencja;

fotografie;

materiały różne, w tym dewocjonaalia, wycinki prasowe, druki ulotne, zaproszenia, wizytówki, materiały powielane.

Ponadto: fragmenty spuścizn następujących: Jan Tomaszewski⁸, Władysław Zeidler.

Proweniencja: dar, 1977.

Stan opracowania: opracował Wiesław Filipczyk.

Materiały związane z Ireną Gałęzowską zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.059. Gałęzowski Józef

(1834–1916) brat Ksawerego, bratanek Seweryna, członek Rządu Narodowego 1863, działacz emigracyjny, prezes Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, prezes Szkoły Polskiej na Batignolles i Instytucji „Czci i Chleba”, mąż Amelii z d. Karpińskiej (1837–1908), uczestnicznik powstania styczniowego.

Wielkość zespołu: ok. 105 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1864–1916:

dokumenty osobiste i rodzinne;

materiały biograficzne i *post mortem*;

fotografie;

papiery finansowe i materiały majątkowe;

materiały dotyczące działalności, m.in. wykonania testamentu Kazimierza Szwykowskiego i wykonania testamentu Seweryna Gałęzowskiego;

8 Zob. rps BPP akc. 6447/5 i 6874.

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Electra. Gisement aurifère au Pérou w Paryżu (współpraca z Edwardem Habichem), Fundacja Pelagii Russanowskiej, Komisja Skarbu Polskiego 1886–1888, Muzeum Narodowe Polskie w Rapperswilu, Rząd Narodowy 1863, Szkoła Polska na Batignolles (zob. opis archiwum 2.059), Stowarzyszenie Byłych Uczniów Szkoły Polskiej, Towarzystwo Wojskowych Polskich w Paryżu;

korrespondencja, w tym korespondencja rodzinna, kopiariusze listów, bruliony i kopie listów;

Amelia z Karpińskich Gałęzowska (żona) – korespondencja;

twórczość – *Rękopis o miłości Ojczyzny*, opracowania dotyczące wojskowości; publicystyka;

materiały różne.

Ponadto:

fragmenty spuścizn następujących: Franciszek Błędowski; Marian Rudnicki; Kazimierz Szwykowski; Edward Habich; Gustaw Habich⁹ (w tym dotyczące National institut agronomique, Paryż); Józef Lipkowski – twórczość publicystyczna, korespondencja, materiały dotyczące działalności (wraz z bratem Janem), w tym „Rocznik Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu” (czasop.) oraz Fundacja Pelagii Russanowskiej; Jan Lipkowski – papiery finansowe, korespondencja, twórczość literacka, publicystyczna, opracowanie *Groby polskie w Paryżu* i materiały fotograficzne do tematu; Wiktoria Lipkowska – dokumenty rodzinne, sztambuch, korespondencja, w tym listy od Józefa Gałęzowskiego, nuty, rachunki i papiery finansowe (Proweniencja: fragment pochodzi z archiwum Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich 2.064); Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gałęzowskich (1.057).

Stan opracowania: wstępnie uporządkował Andrzej Biernat, 1989¹⁰; opracowali Andrzej Biernat, Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, 2019–2020.

fragment spuścizny Józefa Gałęzowskiego zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

9 Habich Gustaw (1832–1914) – zob. rps BPP akc. 2464.

10 Zob. A. Biernat, *Sprawozdanie...*, dz. cyt.

1.060. Gałęzowski Ksawery

(1832–1907) brat Józefa, bratanek Seweryna, lekarz okulista, działacz społeczny, prezes Rady Szkoły Polskiej na Batignolles.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1850–1907:

materiały do działalności lekarskiej;

korrespondencja – listy m.in. od Ildefonsa Kosiłowskiego i stryja, Seweryna Gałęzowskiego;

papiery różne;

Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gałęzowskich (1.057).

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Andrzej Biernat, 1989¹¹; opracowali Andrzej Biernat, Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, 2019–2020.

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.061. Gałęzowski Seweryn

(1801–1878) chirurg, działacz emigracyjny, członek Rady Szkoły Polskiej na Batignolles, stryj Józefa i Ksawerego Gałęzowskich.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1878:

dokumenty osobiste i spadkowe;

papiery finansowe;

fotografie;

materiały biograficzne dotyczące m.in. naturalizacji oraz działalności i spraw majątkowych w Meksyku;

materiały do działalności i korespondencja dotyczące m.in. Szkoły Polskiej na Batignolles (zob. opis archiwum 2.059);

korrespondencja, m.in. listy następujących osób: Zofia Czapska, Ildefons Kosiłowski, Joachim Lelewel, Cyprian Kamil Norwid, listy osób prosiących o pomoc;

materiały różne;

Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gałęzowskich (1.057).

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Andrzej Biernat, 1989¹²; opracowali Andrzej Biernat, Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, 2019–2020.

11 Zob. tamże.

12 Zob. tamże.

fragment spuścizny Seweryna Gałęzowskiego zob. obecnie w kolekcji Papieru emigrantów (3.005).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.062. Gąsiorowski Janusz Tadeusz

(1889–1949) generał brygady, szef Sztabu Głównego WP 1931–1935; w 1939 dowodził 7. Dywizją Piechoty, lata II wojny światowej spędził w oflagu VII A Murnau, następnie działał na emigracji we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1935–1949:

dokumenty osobiste;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji, organizacji i wydarzeń: Koło Generałów i Pułkowników b. Dowódców Wielkich Jednostek 1948–1949, Koło Żołnierzy 1. Dywizji Piechoty Legionów Józefa Piłsudskiego 1948–1949 oraz seminarium psychologii wojskowej;

materiały warsztatowe i notatki z książek czytanych w oflagu w Murnau;

korespondencja i listy 1945–1949, w tym w sprawie książki J. Gąsiorowskiego *Bibliografia psychologii wojskowej*, Warszawa 1938; listy do J. Gąsiorowskiego od różnych osób, w tym: Waław Jędrzejewicz, Marian Kukiel, Aleksandra Piłsudska, Kazimierz Wierzyński; bruliony listów J. Gąsiorowskiego.

Stan opracowania: spis odręczny.

1.063. Gąsiorowski Waław

(1869–1939) pseud. Waław Sclavus, powieściopisarz, działacz emigracyjny.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1905–1912:

autografy powieści: *Księżna łowicka*, *Emilia Plater*, *Nihilisci*, *Babilon*, *Królobójcy*.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

1.064. Gierszewski Maciej

(1914–1994) inżynier, filatelista.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1935–1994:

dokumenty osobiste i finansowe;

korespondencja, w tym w sprawach filatelistycznych;

materiały statystyczne i genealogiczne;
 materiały warsztatowe;
 twórczość – artykuły i prace naukowe z dziedziny budownictwa lądowego;
 materiały różne;
 wycinki prasowe.

Proweniencja: dar testamentowy Macieja Gierszewskiego, 1994.

1.065. Gierszyńscy

Wielkość zespołu: razem ok. 130 j.

Zawartość zespołu – archiwum rodzinne:

spuścizny następujących zob. opisy: Bukowski Henryk (1.021), Gierszyńska Maria Kazimiera z Bukowskich (1.066), Gierszyński Henryk (1.067), Gierszyński Henryk Władysław (1.068), Gierszyński Stanisław Sylwester (1.069), Janowski Jan Nepomucen (1.087), Staniewicz Sylwester (1.182), Wróblewski Walery (1.212), Zielińska Maria z Gierszyńskich (1.222);
 fragmenty spuścizny następujących: Goldberg Mieczysław (twórczość i listy z lat 1906–1907); Studniccy Waclaw i Władysław (korespondencja); Żeromski Stefan (korespondencja, materiały różne); Limanowscy Bolesław, Zygmunt i Maria (materiały różne).

1.066. Gierszyńska Maria Kazimiera

(1850–1920) z d. Bukowska, siostra Henryka Bukowskiego, żona Henryka Gierszyńskiego.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1875–1920:

materiały biograficzne i pamiętnik;
 materiały rodzinne;
 korespondencja.

Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gierszyńskich (1.065).

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Elżbieta Morawska.

1.067. Gierszyński Henryk¹³

(1848–1930) lekarz, działacz emigracyjny.

Wielkość zespołu: ok. 60 j.

13 Wstęp do opisu archiwum w: E. Morawska, M. P. Prokop, *Katalog archiwum Gierszyńskich ze zbioru THL. Część I. Papiery Henryka Gierszyńskiego*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1996, t. I.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1872–1930:

dokumenty osobiste i majątkowe;

materiały dotyczące pracy zawodowej, działalności społecznej, wojskowej oraz następujących instytucji i organizacji: Bratnia Pomoc, Towarzystwo „Czerwony Krzyż” Pomocy Więźniom i Emigrantom Politycznym, „Filarecja” – Reprezentacja Kształcącej się Młodzieży, Liga Polska, Misja Polska w Paryżu, Muzeum Narodowe Polskie w Rapperswilu, PCK, PPS, Polski Skarb Wojskowy na Francję, Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” (zob. opis archiwum 2.047), Komisja Nadzorcza Skarbu Narodowego, „Strzelec”, Polski Uniwersytet Ludowy w Paryżu, Szkoła Polska na Batignolles (zob. opis archiwum 2.039), Towarzystwo Demokratyczne, Towarzystwo Pomocy Naukowej (zob. opis archiwum 2.069), Towarzystwo Pracujących Polaków w Paryżu (zob. opis archiwum 2.070), Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Studentów Polskich „Spójnia”, Towarzystwo Zjednoczonej Młodzieży Polskiej Zagranicą[!], Zakład św. Kazimierza (zob. opis archiwum 2.076), Związek Narodowy Polski we Francji, Związek Wychodźstwa Polskiego (zob. opis archiwum 2.088);

twórczość i materiały warsztatowe – publicystyka, wykłady, odczyty w BPP; korespondencja, m.in. listy od następujących osób: Henryk Bukowski, Roman Dmowski, Józef i Ksawery Gałęzowscy, Bronisław Piłsudski, Władysław Reymont, Stefan Żeromski;

materiały różne, w tym bibliografie, druki, teatralia, wycinki prasowe.

Ponadto: Sylwester Staniewicz (materiały dotyczące).

Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gierszyńskich (1.065).

Stan opracowania: opis korespondencji Elżbieta Morawska i Marek P. Prokop, *Katalog archiwum Gierszyńskich ze zbioru THL. Część I. Papiery Henryka Gierszyńskiego* [red. Marek P. Prokop], „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2000, t. V, s. 193–243.

1.068. Gierszyński Henryk Władysław

(1884–1914) syn Henryka, porucznik armii francuskiej w I wojnie światowej, zginął w Lotaryngii.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1860–1914:

dokumenty osobiste z okresu nauki szkolnej, akademickiej, służby wojskowej;

materiały *post mortem*;

korespondencja osobista i rodzinna.

Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gierszyńskich (1.065).

1.069. Gierszyński Stanisław Sylwester

(1879–1911) syn Henryka, socjalista, dziennikarz, student medycyny.

Wielkość zespołu: ok. 40 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1890–1911:

dokumenty osobiste, dokumenty z okresu szkolnego;

materiały biograficzne *post mortem*;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: Bratnia Pomoc, Muzeum Narodowe Polskie w Rapperswilu, PPS, „Wolny Głos Polski” (czasop.), „Głos Wolny” (czasop.), „Wolne Polskie Słowo” (czasop.), Związek Postępowej Młodzieży Polskiej;

twórczość publicystyczna;

materiały warsztatowe;

korespondencja osobista i rodzinna;

listy od różnych osób, w tym Michała Piusa Römera;

materiały różne – katalog monet, album wojska francuskiego;

wycinki prasowe w układzie tematycznym.

Proweniencja: z archiwum rodzinnego Gierszyńskich (1.065).

Stan opracowania: wstępny opis korespondencji Ryszard Matura.

1.070. Gnoińska Teresa

(1919–2012) malarka, żona Lazara Kobryńskiego.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1919–2009:

dokumenty osobiste;

korespondencja, w tym listy i materiały dotyczące Józefa Cyrankiewicza i Michała Borwicza;

materiały różne, pamiątki.

Proweniencja: dar testamentowy Teresy Gnoińskiej, 2012.

1.071. Godek Andrzej Bolesław

(1880–1950) inżynier, założyciel i przewodniczący Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Polskich we Francji, członek Ligi Niepodległości Polski, mąż Ethel Edwards.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1922–1955[!]:

dokumenty osobiste i *post mortem*;

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organiza-

cjach: Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji (zob. opis archiwum 2.052), Liga Niepodległości Polski 1951–1952; korespondencja; materiały różne, w tym Heleny Godek¹⁴ (m.in. korespondencja z Wandą Wysocką).

1.072. Grabiańska Janina

(18.–19.) pielęgniarka w Hôpital Auxiliaire de la Villa Bayonne (Gironde) podczas I wojny światowej.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1914–1915:

korespondencja z rodziną oraz listy żołnierzy;
wycinki prasowe, przepustki dla rannych żołnierzy, varia 1915.

Proweniencja: dar małżonki Guya Tesserona, z domu Cruse (spadek po panu Frédéricu Cruse – jej dziadku), 2008.

1.073. Grappin Henri Paul

(1881–1959) francuski lingwista, profesor École Nationale des Langues Orientales Vivantes, członek zagraniczny PAU.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1911–1959:

materiały warsztatowe do studiów nad językiem polskim, prace lingwistyczne, analizy semantyczne i gramatyczne, wypisy źródłowe, materiały do studiów nad twórczością Gustave'a Flauberta;

twórczość i bruliony tekstów, recenzje, eseje, m.in. *Lexique étymologique du polonais*, *Histoire de la flexion du nom en polonais*, *Introduction phonétique à l'étude de la langue polonaise*, *Grammaire de la langue polonaise*;

korespondencja naukowa, w tym listy następujących: Paul Cazin, Etienne Decaux, Jean Delobel, Witold Doroszewski, Jacques Lepissier, Georges Luciani, Maria Renata Mayenowa, André Mazon, Kazimierz Nycz, Zofia Piotrowska Korwin, Helena Polaczek, Polska Akademia Umiejętności, Stanisław Szober, André Vaillant;

fragment korespondencji ze zbioru Władysława Dąbrowskiego (1.046);

14 Helena Godek (1880–1950), bratowa Bolesława Godka, zob. rps BPP akc. 5145.

korespondencja 1945 dotycząca BPP: Franciszek Pułaski, Czesław Chowaniec;

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Comité d'Études Slaves-Institut d'Études Slaves, École Nationale des Langues Orientales Vivantes, THL i BPP, Association internationale des langues et littératures slaves modernes, CEPP;

wycinki prasowe.

Proweniencja: dar Jeanne Grappin, 1959–1966.

Materiały związane z Henrim P. Grappinem zob. też w spuściźnie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.074. Grmela Jan

(1861–1932) morawski i czeski polityk, literat i historyk.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1913–1925:

materiały do działalności politycznej – dotyczące następujących zagadnień: Czarnogóra, Morawy, Czechy i Słowacja po I wojnie światowej, subwencje amerykańskie, związki francusko-czeskie;

twórczość literacka – wiersze, baśnie, poematy oraz publicystyka polityczna i historyczna na temat Słowiańszczyzny, Moraw, Czech, Śląska;

materiały warsztatowe do twórczości literackiej i publicystycznej dotyczące Słowiańszczyzny, Moraw, Czech, Śląska, Łużyc;

materiały genealogiczno-chronologiczne;

korespondencja;

materiały różne, m.in. wycinki prasowe, ryciny, reprodukcje, zbiór autografów, fotografie, nuty i liczne druki.

1.075. Gronkowski Kamil

(1873–1949) krytyk sztuki, konserwator Musée du Petit Palais, prezes THL, cały majątek, w tym kolekcję artystyczną, podarował THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1908–1934:

dokumenty osobiste;

dokumenty finansowe (willa „La Vistule” w Dinard);

notatki;

materiały do działalności, w tym w Comité David w związku z upamiętnieniem stulecia śmierci malarza Jacques'a-Louisa Davida, 1925; fotografie;
korespondencja z lat 1925–1934.

Proweniencja: dar Kamila Gronkowskiego; dokumentacja przekazana z Kolekcji Artystycznych; dar Marii z Mycielskich Mycielskiej, 1999.

1.076. Grudziński Ignacy Andrzej Korsyn

(1815–1904) działacz polityczny, uczestnik powstania styczniowego, emigrant we Francji.

Wielkość zespołu: 7 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1865–1902:

dokumenty osobiste;
korespondencja;
twórczość literacka i przekłady;
materiały warsztatowe.

Proweniencja: z archiwum Zakładu św. Kazimierza (2.076).
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.077. Grzybowski Waclaw

(1887–1959) psycholog i dyplomata, m.in. ambasador w Moskwie; 1940–1944 w Domu Schroniskowym PCK w Grenoble, członek THL, wykładowca i członek towarzystw naukowych; wolnomularz.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1920–1977[!]:

dokumenty osobiste 1920–1957 (w tym 3 odznaczenia);
materiały biograficzne i autobiograficzne;
materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Club Fédéral de Europe Centrale à Paris, Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Piłsudskiego, Wyższe Studium Polskie przy BPP (zob. opis archiwum 2.066);
„Uwagi p. Ambasadora Grzybowskiego o Sowietach wypowiedziane w czasie rozmowy z p. Min. Szembekiem dn. 4 listopada 1936 r.” („ściśle tajna kopia”);
twórczość naukowa i publicystyczna 1940–1959 (ok. 90 tekstów) w układzie chronologicznym i rzeczowym;

twórczość naukowa i publicystyczna 1940–1959 (ok. 30 tekstów);
korespondencja 1940–1959.

Ponadto:

Magdalena Grzybowska (córka) – dokumenty osobiste 1923–1977;
portret reprezentacyjny (fotografia) prezydenta Ignacego Mościckiego, album fotograficzny „Panu pułkownikowi Józefowi Jakliczowi...” (ok. 150 fotografii); pamiątki NN z okresu II wojny światowej.

Proweniencja: dar rodziny, po 1957; dar Marka Franciszkowskiego, 2017.

1.078. Grzymała Wojciech (Albert)

(1793–1871) referendarz rady stanu, działacz emigracyjny, przyjaciel Fryderyka Chopina.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – notatniki z wypisami literackimi z lat 1848–1850.

Proweniencja: dar Reine Giustini-Grzymała.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.079. Handelsman Marceli

(1882–1945) prawnik, historyk dziejów nowożytnych i najnowszych, metodolog historii, brat Józefa Handelsmana i ojciec Józefa, członka THL, dyrektora BPP.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – twórczość z lat 1943–1945:

Marceli Handelsman, *Adam Czartoryski; Książeczka Jacusia. O Polsce i naszym Mazowszu; Absolutyzm oświecony.*

Proweniencja: dar Józefa Handelsmana, 1953; dar Jadwigi Handelsmanowej, 1964.

1.080. Heidé Janina

(1911–po 1987) z d. Antosz, zamężna Zamourer-Heidé, nauczycielka gimnazjalna, licencjat z filozofii na UJ, we Francji po 1945.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1936–1987:

dokumenty osobiste;

fotografie;

korespondencja.

Proweniencja: dar spadkobierców, 1996.

Stan opracowania: uporządkowane przed przekazaniem.

1.081. Hertel Maksymilian

(1844–1921) uczestnik powstania styczniowego, emigrant we Francji, poeta, inżynier.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1861–1911:

fragment spuścizny 1861–1911 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

dokumenty osobiste;

korrespondencja;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny 1870–1893 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste;

korrespondencja i listy;

twórczość publicystyczna i poetycka;

materiały obce – wiersze różnych osób.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.082. Horain Czesław

(1904–1966) pseud. Emil Novak-Slavek, inżynier, bio-bibliograf, badacz Palestyny.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat po 1945–przed 1966:

materiały do genealogii rodziny;

pamiętnik;

twórczość bibliograficzna;

materiały warsztatowe;

korrespondencja.

Proweniencja: dar, 1966.

1.083. Jakubisiak Augustyn

(1884–1945) ksiądz, filozof, kapelan jeńców polskich 1915–1918, w czasie II wojny światowej w Domu Schroniskowym PCK w Grenoble.

Wielkość zespołu: ok. 90 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1884–1945:

dokumenty osobiste;

fotografie;

materiały biograficzne i *post mortem*;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: BPP (materiały 1930–1940), Université de Paris–Sorbona (wykłady 1937), Uniwersytet Polski Zagranicą (zob. opis archiwum [2.074](#)) (wykłady 1939–1940);

twórczość – odczyty 1940–1945, kazania 1939–1942, teksty teologiczne i filozoficzne;

materiały warsztatowe;

korespondencja;

materiały różne – gazety i druki, prace dedykowane Augustynowi Jakubisiakowi, dewocjonaalia.

Proweniencja: dar, 1947–1957.

Stan opracowania: wstępne opracowanie Krzysztof Kalka, 1993.

Materiały związane z Augustynem Jakubisiakiem zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej ([1.011](#)).

1.084. Jakubowski Józef¹⁵

(1899–1984) dyrektor Stowarzyszenia Kupców Polskich, 1932–1939 dyrektor Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, reprezentant International Chamber of Commerce; uczestnik wojny 1920, działacz harcerski; od 1940 we Francji, uczestnik ruchu oporu, działacz PCK (potem TOPF, 1943–1944 jego prezes); 1947–1955 we francuskim oddziale Relief Society of Poles, prowadził Club des Relations Intellectuelles Internationales; 1965–1980 dyrektor Księgarni Polskiej w Paryżu; członek THL.

Wielkość zespołu: 17 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1980:

materiały biograficzne 1943–1985;

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: 1940–1945 PCK i TOPF (zob. opis archiwum [2.043](#)) oraz Dom Schroniskowy PCK i TOPF Grand Hôtel w Grenoble (zob. opis archiwum [2.011](#)), 1947–1955 Towarzystwo Pomocy Polakom oraz Polska Misja Katolicka, Centralny Komitet Pomocy Studentom Polskim we Francji, Polska Wojskowa Misja Likwidacyjna (zob. opis archiwum [2.042](#)) we Francji, Club des Relations Intellectuelles Internationales w Paryżu, 1948–1980 Księgarnia Polska w Paryżu, 1947–1956 Société d'Applications Plastiques (SAP);

prasa i materiały różne, w tym fotografie.

15 Nota na podstawie opracowania Elżbiety Pajor.

Ponadto: Gilbert Lesage i POWN (zob. opis archiwum 2.081) (materiały dotyczące).

Proweniencja: przekazane przez Julię Bzowską, 1984.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

1.085. Jankowska Janina

(1891–1964) malarka.

Wielkość zespołu: 7 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1929–1963:

dokumenty osobiste;

materiały biograficzne, fotografie i kalendarzyki;

notatki;

korrespondencja;

materiały różne i wycinki prasowe.

Stan opracowania: opracowała Diana Błońska [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.086. Jankowski Jerzy

(1912–1982) dziennikarz, członek Rady Polskiego Ruchu Wolnościowego „Niepodległość i Demokracja”, współzałożyciel w 1951 polskiej sekcji ruchu „Paix et Liberté”, założyciel Związku Federalistów Polskich, w latach 60. stworzył we Francji polskie lobby Komitet Wyborczy Polaków Naturalizowanych we Francji (1953–1976), który przekształcił się we Wspólnotę Francusko-Polską.

Wielkość zespołu: razem ok. 480 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1923, 1932, 1934–1937]1940–1980[1981–1982, 1989]:

dokumenty osobiste, w tym odznaczenie J. Jankowskiego krzyżem kawalerskim Ordre national du Mérite, 1978;

materiały dotyczące współpracy m.in. z następującymi instytucjami i organizacjami:

- Związek Harcerstwa Polskiego we Francji 1936–1937, 1940–1980 – legitymacje, spisy, okólniki, regulaminy, korespondencja J. Jankowskiego z działaczami, Jamboree 1947, organizacja kolonii letnich, dokumentacja, druki ulotne, wycinki prasowe;
- Polski Ruch Wolnościowy „Niepodległość i Demokracja” 1944–1956 – dokumenty organizacyjne, komunikaty, dokumentacja Rady Politycznej, korespondencja J. Jankowskiego z działaczami „NiD”;
- Zrzeszenie Dziennikarzy RP 1946–1979 – dokumentacja;

- Związek Polskich Federalistów [1939]1948–1978 zob. opis (2.085);
- Action européenne fédéraliste (AEF) 1949–1968 – dokumentacja i korespondencja z działaczami;
- Komitet Wyborczy Polaków Naturalizowanych we Francji [1923]1953–1976[1978] – geneza, dokumentacja działalności, korespondencja, prasa i wycinki prasowe, działalność referendalna i wyborcza, okólniki, materiały prasowe, materiały wyborcze, apele i ulotki, spisy kandydatów, spisy Polaków we Francji, korespondencja J. Jankowskiego z działaczami terenowymi i politykami, nauczanie języka polskiego, przekształcenie Komitetu we Wspólnotę Francusko-Polską w 1976; materiały propagandowe i prasowe, wizyty Edwarda Gierka we Francji i w Belgii 1972 i 1973;
- „Pokój i Wolność” (czasop.) – korespondencja, prenumerata, materiały redakcyjne, artykuły J. Jankowskiego, publikacja książki Davida de Rousseta i proces sądowy 1950;
- „Polska w Europie” (czasop.) 1961–1981 – redakcja, teksty, artykuły, korespondencja, prenumerata, papiery finansowe;
- Radio Wolna Europa 1954–1981 – korespondencja J. Jankowskiego w ramach współpracy z RWE, materiały informacyjne, teksty i artykuły RWE (powielane i druki), materiały warsztatowe dla RWE dotyczące spraw polskich i europejskich, ramówki i teksty wystąpień;
- Union démocratique et socialiste de la Résistance 1948–1955 – dokumentacja partii, kongresów, materiały informacyjne, korespondencja J. Jankowskiego, prasówka, raporty, broszury, akredytacje dziennikarskie;
- Wspólnota Francusko-Polska (zob. opis archiwum 2.075) [1971]1976–1980;
- Amis de la République française 1951–1963 – dokumentacja stowarzyszenia, korespondencja, materiały informacyjne, opłaty składek;
- Fédération Nationale des Anciens de la Résistance¹⁶ (FNAR) 1968–1976 – dokumentacja, korespondencja dotycząca członkostwa, regulacje prawne;
- Komisja Szkolna Okręgu Paryskiego 1956–1972 – korespondencja, sprawozdania, papiery finansowe;
- Towarzystwo Oświaty Ludowej „Millenium” Marles-Caulonne-Auchel 1969–1976 – korespondencja (m.in. z prezesem stowarzyszenia Edwardem Papalskim), dokumentacja stowarzyszenia;
- Związek Towarzystw Kulturalno-Oświatowych im. Józefa Piłsudskiego (zob. opis archiwum 2.087);

16 Opis archiwum w zbiorach Archives départementales de l’Hérault.

materiały dotyczące działalności uporządkowane według tematów:

- dziennikarstwo 1944–1981 – prasa polska w Lyonie 1944, Kongres Wolnej Prasy 1948, materiały konferencyjne ze zjazdów dziennikarskich, dokumentacja Journaux Régionaux Associés, konferencje dziennikarskie i zjazdy międzynarodowe, współpraca z „Lorraine Magazine” (czasop.) i teksty J. Jankowskiego do tego pisma; Stowarzyszenie Związków Zawodowych Redaktorów Naczelnych Dzienników i Czasopism; Międzynarodowa Federacja Redaktorów Naczelnych; Association des Journalistes Européens – dokumentacja, korespondencja; artykuły opracowania i różne teksty J. Jankowskiego, notatki, komentarze; Syndicat général des journalistes Force Ouvrière 1954–1972 – działalność J. Jankowskiego, dokumentacja, korespondencja, sprawozdania z zebrań; Association de la Presse Étrangère 1956–1978 – statut, biuletyny, korespondencja; Związek Dziennikarzy RP 1946–1979 – dokumentacja; Syndykat Dziennikarzy Polskich we Francji 1933–1965; Międzynarodowa Federacja Wolnych Dziennikarzy Europy Środkowej i Wschodniej, Państw Bałtyckich i Bałkańskich 1948–1962; korespondencja dziennikarska J. Jankowskiego 1944–1980; sytuacja prasy polskiej za granicą; Rada Europy; materiały warsztatowe;
- federalizm – ruchy federalistyczne w Europie, korespondencja z działaczami, materiały z kolokwiów, opracowania, noty, notatki J. Jankowskiego 1946–1965;
- podróże do Holandii i Włoch 1947–1955;
- sprawa BPP 1945–1979 – status we Francji, historia, zaproszenia;
- stosunki polsko-żydowskie 1968 – korespondencja;

korespondencja prywatna; fragment korespondencji zob. też w spuściznie Czesława Chowańca (zob. opis spuścizny [1.032](#));

korespondencja dotycząca spraw organizacji Polska YMCA (Związek Młodzieży Chrześcijańskiej Polska YMCA);

twórczość J. Jankowskiego:

- bibliografia artykułów w „Tygodniku Polskim” (czasop.) z lat 1961–1962;
- czasopisma i wycinki z tekstami J. Jankowskiego, 1959–1963;
- odczyty, referaty, przemówienia J. Jankowskiego, 1940–1968;
- hasła do słowników wydawnictwa Larousse, 1977–1978 i korespondencja;

materiały informacyjne i dokumenty dotyczące następujących zagadnień:

- różne stowarzyszenia i organizacje m.in. Amitié Franco-Polonaise 1949–1966 oraz Les Amis de la Pologne (zob. opis archiwum [2.004](#)) i Centrum Studiów Słowiańskich, Stowarzyszenie Inżynierów i Tech-

ników Polskich we Francji (zob. opis archiwum [2.052](#)), SPK (zob. opis archiwum [2.054](#)), Comon Market Campaign 1960, Club des relations intellectuelles internationales 1947–1949;

- różne aspekty spraw polskich 1923–1982, m.in.: „Biuletyn Polski. Polska Agencja Telegraficzna” (czasop.), millenium Chrztu Polski, setna rocznica powstania styczniowego 1863, Kongres Wolnej Kultury Polskiej 1956, „Światpol” Polska Agencja Prasowa 1946–1948 (zob. opis archiwum [2.062](#)), Kongres Współczesnej Nauki i Kultury Polskiej na Obczyźnie, Londyn 1970 – korespondencja, dokumenty, materiały konferencyjne;
- różne aspekty francuskiej polityki wewnętrznej, stosunki dyplomatyczne polsko–francuskie;
- różne kwestie polityki międzynarodowej, m.in.: wybory do Parlamentu Europejskiego 1979, Centrum Międzynarodowych Spotkań w Punta Ala 1964–1967;
- sytuacja Polonii we Francji, Belgii, Niemczech, USA, Kanadzie 1943–1979, m.in.: Tymczasowa Rada Jedności Narodowej 1955–1956 – opracowania, biuletyny, odezwy.

Proweniencja: dar żony, Heleny Jankowskiej, 1982, 1995.

Stan opracowania: opracował zespół archiwistów IPN 2011–2016, materiały zespołu zostały zeskanowane, są przechowywane w Archiwum IPN w Warszawie pod sygnaturą IPN BU 2874/1–IPN BU 2874/407.

1.087. Janowski Jan Nepomucen

(1803–1888) prawnik, publicysta, uczestnik powstania listopadowego, emigrant we Francji od 1832, współzałożyciel Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, członek Zjednoczenia Emigracji Polskiej; redaktor czasopism „Kurier Polski”, „Gazeta Polska”, „Postęp”, „Przegląd Dziejów Polskich”, „Demokrata Polski”, autor licznych broszur; mieszkał w Zakładzie św. Kazimierza.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1850–1888:

materiały biograficzne i autobiograficzne;

twórczość i materiały warsztatowe;

korespondencja;

materiały różne.

Proweniencja: z archiwum Gierszyńskich ([1.065](#)).

Stan opracowania: wstępny opis Konrad Pawłowski, 1996¹⁷.

17 K. Pawłowski, *Sprawozdanie z przeprowadzonej kwerendy w Bibliotece Polskiej w Paryżu w ramach stypendium im. Jana i Suzanne Brzękowskich*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego” 2000, t. V.

1.088. Januskiewicz Adolf

(1805–1857) uczestnik powstania listopadowego, zesłany na Syberię, podróżnik, pisarz, brat Eustachego.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1832–1859[!]:

plan miasta Iszym (Rosja);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

twórczość, przekłady;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

materiały biograficzne;

listy z Syberii do rodziny;

dziennik.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.089. Januskiewicz Eustachy

(1805–1874) uczestnik powstania listopadowego, działacz emigracyjny, pisarz, wydawca, publicysta i księgarz; brat Adolfa, członek Rady Bibliotecznej BPP, członek THL.

Wielkość zespołu: 19 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1841–1864:

fragment spuścizny 1841–1864 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

korrespondencja, w tym listy Adama Mickiewicza;

listy do rodziny;

materiały dotyczące działalności – Fundusz Narodowy dla dzieci Adama Mickiewicza;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment korespondencji zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.090. Jastrzębski Ludwik

(1805–1852) historyk, publicysta emigracyjny; od 1838 członek THL.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1839–ok. 1850:

opracowania i tłumaczenia w języku francuskim;

wypisy z archiwów rzymskich.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.091. Jaworowski Romuald Jan

(1829–1912) redaktor czasopisma „Echo z Polski” w Nowym Jorku (1864–1865), potem dyrektor Zakładu św. Kazimierza w Juvisy.

Wielkość zespołu: 11 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1838–1909:

fragment spuścizny 1876–1905 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

korespondencja dotycząca Zakładu św. Kazimierza (zob. opis archiwum 2.076);

pisma różne.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny 1838–1909:

dokumenty osobiste i rodzinne;

listy od Polaków z Wielkiej Brytanii, Francji i ze Stanów Zjednoczonych Ameryki;

kopiarusz listów własnych;

„Echo z Polski” (czasop.) – materiały;

fotografie, druki.

Proweniencja: dar Zofii Szalawy, wykonawczynie testamentu Wandy Chenevière, 1984.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.092. Jundziłł Zygmunt

(1880–1953) prawnik, adwokat, konserwatywny polityk polski związany z Wilnem, po II wojnie światowej na emigracji w Londynie.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1948–1951:

wiersze;

korespondencja z BPP w sprawie depozytu 1948–1951;

wycinki prasowe dotyczące Wilna.

1.093. Kaczorowski Włodzimierz¹⁸

(1892–1944) studiował w Paryżu, pracownik Konsulatu Polskiego w Paryżu, nauczyciel języka polskiego i francuskiego; w czasie II wojny światowej działał w ruchu oporu, w Caritas i w POWN, dwukrotnie aresztowany przez Gestapo, zmarł w więzieniu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

18 Nota na podstawie opracowania Elżbiety Pajor.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat [1857]1907–1944:

dokumenty osobiste i rodzinne;
materiały dotyczące nauki i pracy;
materiały różne;
fotografie;
korespondencja.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

1.094. Kalinowski Piotr

(1897–1988) ekonomista, sekretarz Związku Polaków we Francji, sekretarz Rady Porozumiewawczej Organizacji Polonijnych, sekretarz Polskiego Komitetu Obywatelskiego w czasie II wojny światowej, wiceprezes PCK podczas okupacji we Francji, zastępca szefa POWN, więzień Buchenwaldu, sekretarz generalny Centralnego Związku Polaków we Francji po II wojnie, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1939–przed 1988:

materiały warsztatowe i publicystyka 1967–1981 dotycząca następujących zagadnień: II wojna światowa, armia polska we Francji, ruch oporu we Francji, sytuacja Polski Ludowej, emigracja polska we Francji po II wojnie (także przekład na język francuski), organizacje kombatanckie we Francji;

korespondencja – fragment 1939–1944;

materiały różne.

Proweniencja: dar Heleny Kalinowskiej z Bogusławskich, 1986–1995.

1.095. Kałuża Zenon

(1936–2023) pseud. L. Werner, historyk filozofii, członek THL i PAU.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – korespondencja z różnymi naukowcami z lat 1964–2004, w tym listy Stefana Swieżawskiego.

Ponadto: korespondencja z wydawnictwem Éditions Beauchesne w sprawie wydania książki S. Swieżawskiego *Les Tribulations de l'Éclésiologie à la fin du Moyen Age*.

Proweniencja: dar Zenona Kałuży, 2005.

1.096. Karaffa Zygmunt

(1894–1964) podpułkownik łączności, inżynier WP, emigrant we Francji, działacz organizacji kombatanckich.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1944–1990:

dokumenty osobiste;

korespondencja;

fotografie;

materiały dotyczące działalności jako komendanta części Obozu Zbornego w Sorgues.

Ponadto:

fragment archiwum Obozu Zbornego w Sorgues¹⁹ 1944–1945 (korespondencja, listy, dokumenty obozu, rozkazy wojskowe, fotografie – archiwum pułkownika Zygmunta Karaffy i Honoraty Trawińskiej);

Ireneusz Paciej – legitymacje NSZZ „Solidarność” i KPN 1980–1981.

Proweniencja: dar Honoraty Trawińskiej, Zygmunta Karaffy, Ludwika Karaffy, 1991.

1.097. Kawalkowski Aleksander

(1889–1965) członek POW, oficer WP, wyższy urzędnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, od 1936 w służbie dyplomatycznej w Paryżu, minister pełnomocny RP w Paryżu, Szef Główny POWN, pułkownik dyplomowany, prezes Komitetu Miejscowego BPP, współzałożyciel 1944 Société Franco-Polonaise d'Édition, po wycofaniu uznania Rządowi RP założył firmę handlową i działał w organizacjach polonijnych, członek THL.

Wielkość zespołu: 67 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1914–1965:

dokumenty osobiste;

materiały majątkowe;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: Wojskowe Biuro Historyczne, Konsulat Generalny RP w Paryżu, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego RP, POWN, Société „Comitis”, Compagnie Financière;

twórczość – publicystyka polityczna;

materiały warsztatowe;

korespondencja;

19 Historia obozu w latach 1944–1945 zob. rps BPP akc. 4560.

materiały różne.

Proweniencja: dar, 1965.

Stan opracowania: opis katalogowy Andrzej Kaszlej [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

Materiały dotyczące Société Franco-Polonaise d'Édition zob. opis (2.051).

1.098. Kniaziewicz Karol

(1762–1842) generał, dowódca Legii Naddunajskiej, uczestnik wojen napoleońskich, od 1817 na emigracji w Saksonii, w czasie powstania listopadowego z misją Rządu Narodowego we Francji wraz z Ludwikiem Platerem; emigrant, zwolennik Adama Jerzego Czartoryskiego.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1794–1842:

fragment spuścizny 1794–1842 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste;

korrespondencja i listy;

„Pisma wojskowe różne”;

„Papiery odnoszące się do służby w Armii Księstwa Warszawskiego”;

„Papiery odnoszące się do czasów Królestwa Kongresowego”;

„Papiery z misji 1831 roku”;

materiały majątkowe z lat 1802–1830;

dokumenty dotyczące spadków;

twórczość;

materiały warsztatowe;

materiały dotyczące działalności jako redaktora *Kroniki Emigracji Polskiej* 1833–1844;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

„Journal 1798–1800”;

materiały do działalności;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

fragment spuścizny 1799–1841 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

szkic na temat powstania 1794;

korrespondencja – list Tadeusza Kościuszki;

materiały do działalności – udział w kampanii napoleońskiej we Włoszech 1798–1799, Misja polska w Paryżu 1831 (zob. opis archiwum 2.033), działalność na emigracji;

Proweniencja: dar spadkobierców, 1842.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

korespondencja;

materiały *post mortem* (pogrzeb i budowa pomnika w Montmorency).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

Ponadto: „Spis rzeczy kupionych na licytacji po ś. p. Gen. Kniaziewiczu na imie Xięcia Czartoryskiego dla innych osób – 9 września 1842 r.” oraz „Spis rzeczy kupionych na licytacji po ś. p. Gen. Kniaziewiczu na imie Xięcia Czartoryskiego, które mają być rozdane stosownie do dyspozycji zmarłego – 9 września 1842 r.”

Proweniencja: w archiwum THL i BPP ([2.066](#)).

1.099. Kobryński Łazarz

(19..–1993) polski dramaturg i reżyser teatralny.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1969–1981:

prace literackie (kopie maszynopisowe i powielone) oraz nieliczna korespondencja i wycinki prasowe.

1.100. Kobylński Stanisław Kostka²⁰

(1883–po 1957) współpracownik Centralnej Agencji Polskiej w Lozannie 1914–1919, sekretarz polskiej delegacji na konferencję pokojową w Paryżu 1919–1921, nauczyciel gimnazjalny w Warszawie, literat, dziennikarz, 1944 wyjechał z żoną do Niemiec; nauczyciel angielskiego w Secretary-Interpreter School w Regensburgu 1947–1949, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1945–1957:

dokumenty osobiste i finansowe;

materiały biograficzne i fotografie;

korespondencja (m.in. listy Zygmunta Lubicz-Zaleskiego);

twórczość – dramaty i drobne utwory literackie;

materiały warsztatowe;

druki ulotne.

1.101. Koczorowski Stanisław Piotr

(1888–1958) bibliotekarz, bibliograf i bibliofil; 1920–1931 w BPP, od 1931 w Bibliotece Narodowej w Warszawie.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

²⁰ Dane osobowe zob. rps BPP akc. 4209.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat [1868]1920–1930:

twórczość – *Bibliografia prac Władysława Mickiewicza*, Paryż 1921 – egzemplarz roboczy z uzupełnieniami; opracowania dotyczące porządkowania, opisanie, gromadzenia i udostępniania zbiorów BPP;
materiały warsztatowe – spisy, bibliografie, zestawienia bibliograficzne;
sprawy personalne BPP;
materiały różne – druki ulotne, broszury, wycinki prasowe, fotografie.

1.102. Konarski Szymon

(1894–1981) ekonomista, dyrektor Banku Polska Kasa Opieki w Paryżu, heraldyk i genealog, autor wspomnień.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1641[!]-1982:

materiały genealogiczne i dokumenty dotyczące różnych członków rodziny Konarskich;
listy i dokumenty różnych osób – zbiór autografów;
fotografie;
twórczość – opracowania genealogiczne rodzin Platerów, Wielowieyskich, Konarskich, Michalskich;
prace genealogiczno-heraldyczne innych autorów.
Proweniencja: dar Szymona Konarskiego, 1953.
Stan opracowania: spis zawartości.

1.103. Kopaczewski Władysław²¹

(1886–1953) chemik, lekarz, polski naukowiec działający we Francji, pracował w Instytucie Pasteura i w Instytucie Oceanograficznym w Monte Carlo.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1906–1953:

dokumenty osobiste, dyplomy;
materiały biograficzne, fotografie;
materiały dotyczące działalności naukowej i politycznej;
korespondencja 1906–1953;
materiały różne – wizytówki, wycinki prasowe.
Proweniencja: dar córki, p. Kopaczewskiej-Weiss, 1965, oraz Iréne Meynieux, 1994.

21 Zob. P. Daszkiewicz, *Archiwum profesora Kopaczewskiego*, „Zeszyty Historyczne” 1992, nr 101.

1.104. Kosmowski-Ernst Edmund

(1900–1985) malarz, od 1945 we Francji, prezes Związku Artystów Polskich we Francji (zob. 2.080).

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1970–1994[!]:

życiorys;

materiały dotyczące twórczości i wystaw, katalogi, zaproszenia, recenzje;
korespondencja dotycząca wystaw.

Proweniencja: dar stowarzyszenia Les Amis d’Ernst-Kosmowski, 1989; przeniesione z Kolekcji Artystycznych, 2006.

Stan opracowania: uporządkowanie i opis Monika Junkiewicz.

1.105. Kot Stanisław

(1885–1975) historyk, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, minister spraw wewnętrznych 1940–1941, ambasador RP w ZSRR 1941–1942, minister informacji i dokumentacji 1943–1944, ambasador PRL w Rzymie 1945–1947; po 1947 prezes PSL na emigracji.

Wielkość zespołu: ok. 45 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1920–1975:

dokumenty osobiste przed 1939–1975;

materiały biograficzne 1920–1939 – notatniki, kalendarze;

materiały do działalności politycznej m.in. jako członka władz naczelných PSL;

korespondencja, głównie z lat 1945–1975;

dokumentacja pracy Ambasady RP w Rzymie, w tym następujące zagadnienia: repatrianci z Afryki, prasa 2. Korpusu PSZ, sprawy polityczne włoskie, włoskie dary dla Warszawy.

Proweniencja: dar Moniki Tomczak, 1995.

Stan opracowania: wstępny spis.

1.106. Kowzan Tadeusz

(1922–2010) teatrolog i historyk literatury, od 1972 na emigracji we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 90 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1947]1974–2007:

materiały biograficzne i fotografie;

materiały genealogiczne, historyczne i esej dotyczące rodzin Kowzanów i Żukowskich;

Tadeusz Kowzan, Anna Rimeikienė, „Z dziejów jednego rodu (Kowzanowie herbu Trąby) w powstaniu stycziowym na ziemi wileńskiej”, Wilno – Caen 1996;

wspomnienia i drobne notatki osobiste;

korespondencja, m.in. listy następujących: Mieczysław Brahmer, Janusz Degler, Jerzy Giedroyc, Jean d’Ormesson, Jerzy Pelc, Irena Sławińska, Jerzy Timoszewicz;

materiały związane z udziałem w następujących przedsięwzięciach: przedstawienia teatralne (teksty dramatów, korespondencja, materiały warsztatowe), udział w konferencjach teatrologicznych 1973–1996, teksty z zakresu teatrologii, semiologii, modernizmu, teksty teatrologiczne i dramaty w przekładach Haliny (Heleny?) Kowzan, współpraca z Fondazione Angelo Rizzoli, korespondencja z uniwersytetami;

materiały dotyczące działalności w Związku Ziemi Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej 1987–1993 (dyplom uznania, legitymacja członkowska, korespondencja); udział w konkursie „Moje Wilno” 2000, nagrody Tadeusza Kowzana, nadesłane prace, materiały i korespondencja; wiersze, teksty dotyczące Wilna i stosunków polsko-litewskich;

materiały różne, druki, wycinki prasowe.

Ponadto: Jerzy Żukowski – wspomnienia 1919–2005.

Proweniencja: dar Tadeusza Kowzana przekazany przez Adę Wysocką, 2007.

Stan opracowania: szczegółowy spis zawartości.

1.107. Koziarowicz Alfred André

(1864–1940) urzędnik francuskiej administracji (poborca podatkowy), syn Władysława Edwarda.

Wielkość zespołu: 12 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1744[!]-1988[!]:

materiały rodzinne i genealogiczne Koziarowiczów;

Władysław Edward Koziarowicz (dokumenty osobiste i fotografie; korespondencja);

Alfred André Koziarowicz (dokumenty osobiste, materiały dotyczące działalności);

dokumentacja przekazania daru.

Proweniencja: dar Frederique Koziarowicz (c. Alfreda), 1988.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.108. Kozłowski Aleksander²²

(1809–1872) syn Aleksandry z Dąbrowskich Seydlowej i Antoniego Kozłowskiego, oficer, uczestnik powstania listopadowego, emigrant we Francji do 1843, uczestnik powstania styczniowego, więzień Cytadeli warszawskiej, zesłaniec.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat ok. 1800[!]-1957[!]:

dokumenty rodzinne, w tym historia rodziny Kozłowskich, Schillingów, Wittingów i Seydlów;

album rysunkowy i notatnik Aleksandra Kozłowskiego 1835–1842 – zapiski osobiste, informacje rodzinne, drobna twórczość, rysunki;

twórczość różnych osób, w tym Joseph L.C. Lager (XIX w.);

materiały różne – pamiątki rodziny Kozłowskich 1839–1957.

Proweniencja: dar rodziny Kozłowskich, 1984.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11

1.109. Kozuchowski Józef

(1886–1968) ekonomista, wiceminister przemysłu i handlu, wiceminister skarbu, prezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Kolonialnej, od września 1939 w Paryżu w Biurze Celów Wojny, od 1940 w Lyonie, następnie w Grenoble; od 1942 w Londynie jako sekretarz generalny w Ministerstwie Przemysłu, Handlu i Żeglugi; historyk zoologii.

Wielkość zespołu: 16 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1914–1968:

dokumenty osobiste;

pamiętnik 1914–1919 i 1930–1942, t. 1–4;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: Ministerstwo Przemysłu i Handlu RP, PCK i TOPF;

twórczość publicystyczna dotycząca gospodarki i polityki 1939–1941;

materiały różne – druki i wycinki prasowe.

Ponadto: Włodzimierz Kul – fragment dokumentów dotyczących Domu Akademickiego nr 2 w Grenoble oraz Patronatu Młodzieży Akademickiej.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

22 Zob. nota w rps BPP 2256, k. 21–22 oraz BPP 2258.

1.110. Kranas (Krahnas) Franciszek²³

(1811–1876) urzędnik, emigrant we Francji od 1833, działacz Towarzystwa Demokratycznego Polskiego w Poitiers, skreślony z listy członków 1837.

Wielkość zespołu: 12 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1821–1882[!]:

notatki i wypisy z teologii, historii, polityki, ekonomii, literatury;
noty encyklopedyczne;
materiały dotyczące działalności w organizacjach emigracyjnych;
korespondencja i bruliony listów.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.111. Krawiec Lucjan

(1906–1986) pseud. Jean Malara, historyk, publicysta, wydawca źródeł, działacz PPS na emigracji.

Wielkość zespołu: ok. 150 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1925–1986, część spuścizny przemieszana ze spuścizną Lucienne Rey (zob. 1.169):

wspomnienia wojenne z Wilna;
materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: Centre national de la recherche scientifique CNRS; PPS na emigracji 1947–1970; Polska Partia Socjalno-Demokratyczna (PPSD); „Robotnik w Italii. Biuletyn Polskiej Partii Socjalistycznej” (czasop.);
twórczość i materiały warsztatowe dotyczące m.in. następujących zagadnień:
II wojna światowa i okupacja w Polsce; Marzec 1968 w Polsce; masoneria; Jan Czyński; Adam Jerzy Czartoryski; emigracja polska po powstaniu listopadowym; Towarzystwo Demokratyczne Polskie; spisy emigrantów;
wypisy i notatki, bruliony artykułów dotyczących historii XIX w.;
twórczość wspólna Lucienne Rey i Lucjana Krawca (pseud. Jean Malara);
materiały warsztatowe (przemieszane z materiałami Lucienne Rey);
korespondencja, m.in. listy Stanisława Mikołajczyka;
korespondencja prywatna (częściowo wspólna z korespondencją Lucienne Rey);
materiały różne.

23 Nota biograficzna zob. rps BPP 2271, k. 152.

Ponadto:

Jan Bartkowski, *Cmentarzyk* (zob. opis 1.003);

Seweryn i Franciszek Stawiarscy (materiały dotyczące zob. opis 1.184).

Proweniencja: dar Lucienne Rey, 1986, 1995, 1996, 1999.

Stan opracowania: wstępnie uporządkował Ryszard Matura.

1.112. Kret Wojciech

(1940–1972) historyk sztuki, publicysta, kustosz zbiorów kartograficznych i artystycznych BPP od 1968.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1968–1972:

dokumenty osobiste;

korrespondencja dotycząca m.in. BPP;

twórczość (m.in. artykuł o Czesławie Chowańcu i spis zawartości jego spuścizny);

materiały warsztatowe.

1.113. Krzyżakowa Germaine

(1909–1972) z d. Mickiewicz, córka Józefa Rafała, wnuczka Adama, żona Kazimierza Krzyżaka, nauczycielka języka angielskiego, działaczka polonijna.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1956–1962:

materiały do działalności – korespondencja z BPP i materiały Rady THL.

Ponadto:

listy do różnych osób od następujących: Franciszek Grzymała, Ignacy Domeyko, Julian Ursyn Niemcewicz;

Józef Rafał Mickiewicz – spuścizna (zob. opis 1.132);

Armand Lévy – spuścizna (zob. opis 1.121).

Proweniencja: dar Kazimierza Krzyżaka, 1963.

1.114. Krzyżanowska-Grabińska Renata (Renée)

(1901–1962) pianistka, działaczka społeczna, żona adwokata Adama Grabińskiego (1896–1944).

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1919]1939–1960:

dokumenty osobiste i fotografie;

twórczość – partytury, nuty;

materiały warsztatowe – notatki, wykazy kompozycji;

materiały do działalności – w tym protokół walnego zgromadzenia Towarzystwa Byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej 1956;
korespondencja 1952–1960;
materiały różne.

Proweniencja: dar 1953, 1962–1966, przekazał Ryszard Matura, 2008.

1.115. Ksawery Franciszek Wettyn (Franciszek Ksawery Ludwik Wettyn, Xaver Franz August von Sachsen)

(1730–1806) królewicz polski, księżę saski, syn króla Augusta III.

Wielkość zespołu: 23 j.

Zawartość zespołu – archiwum²⁴ z lat 1739–1792:

relacje z Warszawy agenta Jana Heynego i listy innych korespondentów.

Proweniencja: dar Artura Sienkiewicza, 1884; Karol Sienkiewicz odkupił te rękopisy od prof. Ludwika Jastrzębskiego, który nabył je w Szampanii (Francja) ok. 1839.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

1.116. Kucharski Paweł

(1894–1973) filozof, psycholog, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1900–1965:

dokumenty osobiste;

twórczość;

korespondencja, m.in. listy następujących osób: Alfred Chłapowski, Wincenty Lutosławski;

listy do Marie Zissy.

Ponadto: Józef Teodorowicz, *De Bethléem à Nazareth*.

Proweniencja: dar spadkobierców, 1973.

1.117. Kwiatkowska-de Grandpré Irena

(19.–19..) pseud. Irena Kwiat, z d. Siemieńska, 1° v. Kwiatkowska, 2° v. de Grandpré, pisarka, krytyczka literacka, absolwentka Uniwersytetu Poznańskiego (doktorat 1964 na Uniwersytecie Paryskim), malarka.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

24 Zob. M. P. Prokop, *Z dziejów zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki Polskiej w Paryżu* [w:] *Przewodnik po zasobie rękopisów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu*, oprac. M. Wrede, M. P. Prokop, J. Pezda, Biblioteka Polska w Paryżu, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Paryż–Warszawa 2000, s. 12.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1941–1976:

notatnik z podróży;

pisma naukowe dotyczące m.in. twórczości Stefana Żeromskiego;

wiersze;

materiały warsztatowe;

materiały różne – album z wycinkami prasowymi dotyczącymi twórczości literackiej I. Kwiatkowskiej; zaproszenie na wystawę i folder wystawy malarstwa I. Kwiatkowskiej.

Stan opracowania: opracował Wiesław Filipczyk, 2012.

1.118. Laks Szymon

(1901–1983) kompozytor, dyrygent i muzykolog, prozaik, tłumacz.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1960–1983:

twórczość – artykuły;

korrespondencja, m.in. wzajemna z Krystyną Brzozowską 1974–1978.

Proweniencja: dar Pauliny Laks, 1987.

1.119. Lam Stanisław

(1891–1965) filozof, literat, dziennikarz, wydawca, kierownik Księgarni Polskiej w Paryżu, we Francji od 1939.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1939–1965:

materiały biograficzne, pamiętnik i fotografie;

materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji: TOPF, Księgarnia Polska w Paryżu;

twórczość – fragment pracy o literaturze polskiej;

materiały warsztatowe – *Słownik biograficzny Polaków w świecie*, „Spis nazwisk dla Pana Dra St. Lama”;

korrespondencja;

materiały różne.

Proweniencja: dar żony, Pauli Lam, 1979–1980; materiały wyłączone ze spuścizny Władysława Pobóg-Malinowskiego przez Dianę Błońską, 2008.

Stan opracowania: opis katalogowy Marek P. Prokop [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

Materiały dotyczące Funduszu Stypendialnego im. Stanisława Lama (2.016).

1.120. Laskowicz Władysław

(1811–1891) uczestnik powstania listopadowego, emigrant we Francji, prezes Instytucji „Czci i Chleba”.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1832–1889:

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste;

dokumenty dotyczące emigrantów po powstaniu listopadowym;

korrespondencja, w tym listy Ignacego Domeyki; korrespondencja W. Laskowicza znajduje się także w innych spuściznach opisanych w kolekcji Papiery emigrantów (3.005);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

fragment spuścizny zob. obecnie w spuściźnie Adama Mickiewicza (1.131):

korrespondencja, w tym listy Adama Mickiewicza;

notaty i pisma.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

1.121. Lévy Armand

(1827–1891) dziennikarz francuski, przyjaciel i sekretarz Adama Mickiewicza, tłumacz jego dzieł na język francuski.

Wielkość zespołu: ok. 50 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1855–1890:

fragment spuścizny zob. obecnie w spuściźnie Adama Mickiewicza (1.131):

korrespondencja, w tym listy od Adama Mickiewicza;

dokumenty dotyczące Legionu Polskiego we Włoszech 1848–1849;

notatki, wypisy;

artykuły, notatki z rozmów, pisma różne;

Proweniencja: ze spuścizny Germaine Krzyżakowej (1.113);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

autobiografia – fragmenty;

materiały masonskie;

twórczość – publicystyka (fragmenty), „Conversation d’Adam Mickiewicz avec Armand Lévy”, przekłady twórczości Adama Mickiewicza;

korrespondencja oraz listy do Władysława Mickiewicza z Turcji 1855.

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

Uwaga: spuścizny Józefa Rafała Mickiewicza (1.132) i Armanda Lévy’ego (1.121) są przemieszane, także ze spuścizną Władysława Mickiewicza (1.133).

1.122. Lille Ludwik

(1897–1957) malarz, krytyk, publicysta sekcji polskiej radia francuskiego.

Wielkość zespołu: 50 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1946–1957:

twórczość – felietony radiowe o historii sztuki wygłaszane w Radio France.

Proweniencja: zbiory Tadeusza Święcickiego; dar Jana Winczakewicza.

Stan opracowania: opis katalogowy Teresa Sieniatecka [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

1.123. Ładniewska-Blankenheim Wanda

(1903–1995) rzeźbiarka, więźniarka KL Auschwitz, autorka wspomnień o Tadeuszu Boyu Żeleńskim.

Wielkość zespołu: ok. 35 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1924–1995:

dokumenty osobiste;

dokumenty majątkowe;

materiały autobiograficzne, kalendarzyki, wspomnienia;

materiały biograficzne i *post mortem*;

fotografie;

korespondencja z Tadeuszem Boyem Żeleńskim;

korespondencja 1930–1995;

twórczość – wiersze, teksty krytycznoliterackie i o sztuce, recenzje, przekłady, szkicowniki, katalogi wystaw;

materiały różne – wycinki prasowe, druki, zaproszenia, plakaty, dewocjonalia.

Ponadto: Zygmunt Blankenheim (mąż) – dokumenty osobiste.

Proweniencja: dar spadkobierców, 1996.

Stan opracowania: opracowała Diana Błońska [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.124. Łagowski Piotr

(1776–1843) pułkownik, dowódca Jazdy Sandomierskiej, uczestnik powstań kościuszkowskiego i listopadowego, członek Związku Templariuszy.

Wielkość zespołu: 8 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1800–1831:

pamiętnik;

twórczość i materiały warsztatowe;

listy.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

1.125. Maksymowicz Aniela

(1907–po 1986) z d. Pawlak, mieszkanka domu opieki w Lailly-en-Val.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1956–1986:

dokumenty osobiste i fotografie;
korespondencja;
materiały różne.

1.126. Malewska Helena

(1811–1861) z d. Szymanowska, siostra Celiny Mickiewiczowej, żona Franciszka.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1824–1870[!]:

fragment spuścizny zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

album, zbiory wierszy i nut, korespondencja;
wiersze i inne utwory literackie różnych autorów;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny zawiera:

pamiętnik, twórczość;
materiały różne.

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

1.127. Malewski Franciszek

(1800–1870) filomata, przyjaciel Adama Mickiewicza, dyrektor Metryki Litewskiej.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1799–1872[!]:

fragment spuścizny zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

korespondencja, w tym listy Adama Mickiewicza;
dzienniki i notatniki;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

dzienniki;

twórczość – przekłady, wiersze;

korespondencja, m.in. listy do sióstr Marii Malewskiej i Zofii Brochockiej z Malewskich;

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

materiały warsztatowe 1824–1827 – wypisy dotyczące historii; demografii, ekonomii państw europejskich, Indii i Stanów Zjednoczonych.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.128. Malinowski Jakub

(1808–1897) pedagog, pisarz, uczestnik powstania listopadowego, emigrant, od 1846 członek THL.

Wielkość zespołu: 16 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1830–1891:

fragment spuścizny 1830–1885 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

twórczość i notaty;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny 1837–1883 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

materiały biograficzne;

materiały dotyczące działalności;

korespondencja oraz listy J. Malinowskiego w spuściznach innych osób opisanych w kolekcji Papiery emigrantów (3.005);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

twórczość – *Histoire et statistique générale des chemins de fer*;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

Bibliografia emigracji polskiej 1830–1890, Rzut oka na emigrację polską.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.129. Malinowski Władysław (Pobóg-Malinowski)

(1899–1962) historyk, publicysta, porucznik WP; żonaty z Anną Marią Fijałek, matką Ireny (1925–1994), następnie (1937) z Marią Weroniką Staniszewską (1916–po 1993), matką Krzysztofa (1940–1981).

Wielkość zespołu: 182 j.

Zawartość zespołu – materiały z okresu od końca XIX w. do 1993[!]:

fragment spuścizny ok. 1875–1962:

dokumenty osobiste, fotografie;

materiały autobiograficzne, biograficzne oraz *post mortem*;

materiały finansowe i majątkowe;

pamiętniki i dzienniki, wspomnienia;

korespondencja oraz bruliony i kopie listów;

twórczość historyczna, w tym: *Józef Piłsudski 1867–1935, Najnowsza historia polityczna Polski*, twórczość publicystyczna, artykuły, od-

czyty i wykłady, audycje radiowe dla Radia Wolna Europa (Madryt, Monachium, Lille, Paryż) 1951–1962;
materiały warsztatowe;
materiały wydawnicze, w tym dotyczące subskrypcji;
drobne varia;
wycinki prasowe, druki ulotne, materiały informacyjne.

Ponadto:

Maria Malinowska (żona) – spuścizna 1942–1993:
dokumenty osobiste i biograficzne;
materiały finansowe i majątkowe;
materiały dotyczące działalności – Księgarnia Polska w Paryżu;
korespondencja osobista oraz kopie i bruliony listów;
Krzysztof Malinowski (syn) – spuścizna 1940–1981:
dokumenty osobiste i finansowe;
materiały autobiograficzne i drobne pamiątki;
dokumenty dotyczące nauki, studiów akademickich i pracy;
twórczość, przekłady i materiały warsztatowe;
korespondencja oraz bruliony i kopie listów;
Janina Staniszevska – fragment spuścizny 1945–1969:
dokumenty biograficzne, finansowe, varia i pamiątki;
korespondencja i bruliony listów.
Proweniencja: dar Eugenii Barbary Staniszevskiej-Mantovani, 1994.
Stan opracowania: opracowała Diana Błońska, 2008 [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 10.

1.130. Małczyński Jan

(1903–1980) urzędnik konsularny RP w Opolu, poeta.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1946–1974:

materiały autobiograficzne i fragmenty wspomnień;
notatka biograficzna;
korespondencja wzajemna z Franciszkiem Hawrankiem;
materiały dotyczące prowadzenia periodyków: „Gazeta Ludowa” (czasop.),
„Messager de Pologne” (czasop.) 1946–1947;
materiały różne, w tym pojedyncze numery gazet i wycinki prasowe.
Proweniencja: dar Barbary Małczyńskiej przekazany przez Marka Szypulskiego,
2011.

1.131. Mickiewicz Adam

(1798–1855) poeta.

Wielkość zespołu: ok. 1115 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1509[!]-1926[!]; zawartość spuścizny i jej układ podano według katalogu Muzeum Adama Mickiewicza (sygnatury poprzedzone skrótem MAM), tytuły działów nadane przez Adama Lewaka, do spuścizny Adama Mickiewicza włączone zostały fragmenty różnych spuścizn, w których znajdowały się informacje dotyczące A. Mickiewicza – opisy zob.: Błotnicki Hipolit (1.009); Jaworowski Jan (1.091); Kniaziewicz Karol (1.098); Lévy Armand (1.121); Malewska Helena (1.126); Malewski Franciszek (1.127); Mickiewicz Władysław (1.133).

1. Pisma i rozmowy:

- utwory literackie 1817–1855: *Dziady* (fragmenty brulionowe części III), *Księgi Pielgrzymstwa*, wiersze, w tym *Liryki lozańskie*, małe fragmenty *Pana Tadeusza*, drobne teksty w językach polskim i francuskim – autografy i kopie ręką Aleksandra Chodźki i innych;
- urywki lingwistyczne 1840–1855: fragmenty, autografy;
- wykłady lozańskie 1839–1840:
 - 1) opracowania, materiały i wypisy do wykładów w Académie de Lausanne;
 - 2) notatki Armanda Lévy'ego;
 - 3) notatki ucznia;
- wykłady w Collège de France w Paryżu w katedrze literatur słowiańskich 1840–1844:
 - 1) kopia stenogramu wykładów;
 - 2) wypisy, odpisy, streszczenia i przeróbki (autografy);
- pisma i przemówienia Adama Mickiewicza w Kole Sprawy Bożej Andrzeja Towiańskiego 1841–1855: autografy i odpisy, najczęściej Aleksandra Chodźki, Feliksa Wrotnowskiego i Władysława Mickiewicza;
- pisma, rozkazy i notaty w sprawie Legionu Polskiego we Włoszech 1848:
 - 1) „Skład zasad” – autograf i kopie w językach polskim i francuskim;
 - 2) pisma do władz włoskich – autografy, kopie i notatki;
- „La Tribune des Peuples” (czasop.) 1849: bruliony artykułów, autografy;
- varia, notaty i bruliony (1824–1855) dotyczące m.in. Szkoły Polskiej na Bati-gnolles w Paryżu: koperty, noty, wypisy, próby pióra, rachunki, notatki i adresy na wewnętrznych stronach skórzanej teczki i na dwóch kawałkach bibuły;

- przemówienia i rozmowy 1844–1855:
 - rozmowy spisane przez różne osoby, kopie Chodźki i W. Mickiewicza;
 - kopie dzieł i notat (z 1820 i współczesne) – wykłady literatury spisane przez Bernarda Kiejstuta-Giedymina, kopie utworów;
 - tłumaczenia pism Adama Mickiewicza: tłumaczenia na różne języki przez różne osoby, m.in.: Ludwik Plater, Władysław Mickiewicz, Karol Sienkiewicz, Julian Ursyn Niemcewicz, Stefan Babanin.
2. Listy Adama Mickiewicza do różnych osób 1822–1855: oryginały i kopie w układzie chronologicznym, wyjęte ze spuścizn adresatów, zob. m.in. opisy: Błotnicki Hipolit (1.009); Chełchowski Walerian (1.029); Czartoryski Władysław (1.044); Domeyko Ignacy (1.047); Januszkiewicz Eustachy (1.089); Laskowicz Władysław (1.120); Lévy Armand (1.121); Malewska Helena (1.126); Malewski Franciszek (1.127); Mickiewicz Władysław (1.133); Mickiewiczówna Maria (1.136); Sienkiewicz Karol (1.176); Szymanowska Maria (1.193).
 3. Listy do Adama Mickiewicza od różnych osób 1837–1855:
 - oryginały i kopie listów w układzie alfabetycznym;
 - pisma i listy w sprawie Legionu Polskiego we Włoszech z lat 1848–1850;
 - druki i dedykacje na wydaniach dzieł.
 4. Dokumenty i papiery rozmaite dotyczące życia i śmierci Adama Mickiewicza (z lat 1824–1923):
 - dokumenty osobiste;
 - materiały dotyczące działalności;
 - listy do Adama Mickiewicza;
 - materiały *post mortem*, wspomnienia, wzmianki i listy o Mickiewiczu;
 - wiersze na jego cześć;
 - artykuły i rozprawy o nim;
 - drobne notaty i materiały różne.
 5. Koło Sprawy Bożej Andrzeja Towiańskiego (z lat 1842–1853):
 - pisma, noty i listy Andrzeja Towiańskiego (oryginały i kopie);
 - notatki, zapiski i odpisy różnych pism przez Aleksandra Chodźkę;
 - materiały różnych osób związane z Kołem Andrzeja Towiańskiego.
 6. Legion Polski we Włoszech (pisma i listy różnych osób 1848–1849):
 - papiery Józefa Bohdana Dziekońskiego;
 - korespondencja Michała Chodźki;
 - dokumenty i materiały zebrane i odpisane przez Armanda Lévy'ego i Władysława Mickiewicza.

7. Wojna krymska 1853–1856:
 - materiały dotyczące Dywizji Kozaków Sułtańskich w Konstantynopolu 1854–1856 (zob. opis [2.013](#)).
8. Papiery dotyczące rodziny Mickiewiczów:
 - korespondencja rodzinna, papiery majątkowe 1509[!]-1861;
 - spuścizna Celiny z Szymanowskich Mickiewiczowej;
 - materiały dotyczące Funduszu Narodowego dla dzieci Adama Mickiewicza;
 - fragmenty spuścizn dzieci i wnuków Adama Mickiewicza oraz różnych członków rodziny Malewskich, w tym Franciszka (zob. opis [1.127](#)), Heleny z Szymanowskich (zob. opis [1.126](#)) i Marii Szymanowskiej (zob. opis [1.193](#)).

Ponadto:

9. Pamiętniki, korespondencja przyjaciół Adama Mickiewicza i dokumenty dotyczące jego epoki:
 - pamiętniki, korespondencja i dokumenty 1507–1910:
 - 1) przyjaciele i znajomi Adama Mickiewicza, w tym Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Aleksander i Andrzej Smolikowscy, Maciej Rybiński;
 - 2) wydawcy *La Pologne illustrée* (Leonard Chodźko);
 - 3) Komisja Funduszków Emigracji Polskiej (zob. opis [2.026](#)); Józef Święcicki;
 - 4) zbiór autografów rozmaitych 1812–1910 zob. obecnie w kolekcji Materiały historyczne z XVI–XVIII w. ([3.001](#));
 - 5) materiały dotyczące powstania listopadowego 1830–1831;
 - 6) materiały do dziejów powstania styczniowego 1863;
 - 7) zbiór wierszy, pieśni i utworów muzycznych 1830–1885;
 - 8) zbiór dokumentów rozmaitych 1812–1910, w tym m.in. korespondencja Jana Romualda Jaworowskiego w sprawie Zakładu św. Kazimierza (zob. opis archiwum [2.076](#)), dokumenty dotyczące BPP, memoriały i kopie depeesz Misji polskiej w Paryżu 1831 (zob. opis archiwum [2.033](#));
 - 9) zbiór wycinków prasowych;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

przekład dzieła Ralph Waldo Emersona, fragment (autograf Adama Mickiewicza);

list Adama Mickiewicza do Karola Sienkiewicza, 1836;

Proweniencja: dar Władysława Dąbrowskiego.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

list Adama Mickiewicza do Aleksandra Chodźki, 1852;

Proweniencja: przeniesiony z druku sygn. BPP 45 461.

Ignaz Moscheles – autograf muzyczny ofiarowany Marii Szymanowskiej z dedykacją NN dla Celiny Mickiewiczowej, bez daty.

Proweniencja: przeniesiony z druku sygn. BPP FN:14 611, 2009.

1.132. Mickiewicz Józef Rafał

(1850–1938) syn Adama, publicysta, działacz społeczny, kolekcjoner, bibliofil; ojciec Germaine Krzyżakowej.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1858–1890:

twórczość – prace publicystyczne i przekłady;

korrespondencja.

Proweniencja: dar Germaine Krzyżakowej, 1963; ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

Uwaga: spuścizny Józefa Rafała Mickiewicza (1.132) i Armanda Lévy'ego (1.121) są przemieszane, także ze spuścizną Władysława Mickiewicza (1.133).

1.133. Mickiewicz Władysław

(1838–1926) syn Adama, publicysta, tłumacz, działacz emigracyjny, biograf ojca, kolekcjoner mickiewiczianów, długoletni dyrektor BPP, twórca Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 130 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1838–1926:

dokumenty osobiste i majątkowe rodzin Mickiewiczów, Malewskich, Szymanowskich, Leszczyńskich;

materiały biograficzne, rodzinne i *post mortem*;

sztambuch;

materiały dotyczące życia, twórczości (odpisy i nieliczne oryginały) Adama Mickiewicza oraz jego kultu (m.in. zbiór pocztówek);

pamiątniki;

fotografie i pamiątkowe albumy fotograficzne, m.in. albumy towiańczyków i z okresu powstania styczniowego;

pamiętniki rodzinne;

materiały dotyczące działalności w Księgarni Luksemburskiej w Paryżu;

twórczość – publikacje książkowe i artykuły, publicystyka, m.in. artykuły do prasy włoskiej, przekłady [m.in. Zygmunt Krasiński, *Agaj-Chán* (*Agay Khan*)], bibliografia prac;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

towiańczycy (działalność);
 materiały warsztatowe;
 korespondencja (w tym odpisy listów własnych) z rodziną (żoną, córkami, kuzynami), a także innymi korespondentami, m.in. listy od następujących osób: Teofil Lenartowicz, Maria Konopnicka, Artur Górski, Stanisław Posner, Stanisław Szpotański, Victor Hugo, Władysław Strzembosz;
 wycinki prasowe z prasy polskiej, polonijnej i zagranicznej dotyczące m.in. kultu Adama Mickiewicza, życia emigracji (większa część w zbiorach Muzeum Literatury w Warszawie);
 materiały różne i odpisy prac innych autorów.

Ponadto:

listy różnych nadawców do różnych adresatów (zebrane przez W. Mickiewicza) oraz drobne fragmenty spuścizn następujących: Maria Gorecka i Tadeusz Gorecki (mąż), Ludwik Gorecki (syn) (korespondencja, dzienniczek, fragmenty twórczości); Antoni Gorecki; Julia Lange; Teofil Lenartowicz (listy Heleny Mickiewiczówny); Zofia Lenartowiczowa (korespondencja); rodzina Leszczyńskich (korespondencja); rodzina Malewskich; Celina Mickiewiczowa (korespondencja, listy); Julia Stecka (niewielki fragment twórczości, kopia testamentu);
 uzupełnienia do materiałów opisanych w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131); dotyczące braci Aleksandra i Jana Mickiewiczów;
 fragment spuścizny, zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131), zawiera:
 korespondencję, w tym listy Adama Mickiewicza;
 przekłady;
 materiały warsztatowe i zebrane;
 Legion Polski we Włoszech;
 Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

spuścizny następujących – zob. opisy: Lévy Armand (1.121), Malewska Helena z Szymanowskich (1.126), Malewski Franciszek (1.127), Mickiewicz Józef Rafał (1.132), Mickiewiczowa Maria z Malewskich (1.134), Mickiewiczówna Helena (1.135), Mickiewiczówna Maria (Mariotka) (1.136).
 Proweniencja: zakup od Jeana Gaussa, 1957–1966.
 Stan opracowania: wstępnie opracowała Wiesława Kordaczuk, 1996; Wiesława Kordaczuk przy współpracy Elżbiety Kosieradzkiej, 2015–2016; opracował Andrzej Biernat, 2017–2019.

Uwaga: część spuścizny znajduje się także w Muzeum Literatury w Warszawie

(zob. *Katalog rękopisów Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie*, t. 1, Warszawa 1996) oraz jako depozyty BPP w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, w Bibliotece Narodowej w Warszawie, w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu (ustalenia Andrzeja Biernata).

1.134. Mickiewiczowa Maria

(1834–1926) z d. Malewska, żona Władysława, wspomagała go w pracach wydawniczych.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1863–1926:

materiały biograficzne i rodzinne;
fotografie, m.in. album rodziny i przyjaciół;
korespondencja, m.in. z mężem, córkami, siostrami.

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

1.135. Mickiewiczówna Helena

(1864–1896) córka Władysława, nauczycielka.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1880–1896:

dokumenty osobiste;
materiały biograficzne, dziennik, sztambuch;
korespondencja, m.in. listy następujących osób: Władysław Mickiewicz (ojciec), Maria Mickiewiczowa (matka), Maria (Mariotka) Mickiewiczówna (siostra), Maria Gorecka (ciotka), Teofil Lenartowicz;
odpisy utworów poetyckich;
twórczość malarska (rysunki i akwarele).

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

1.136. Mickiewiczówna Maria (Mariotka)

(1868–1952) córka Władysława, nauczycielka, działaczka emigracyjna.

Wielkość zespołu: ok. 40 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1870–1952:

dokumenty osobiste;
materiały biograficzne;
zeszyty szkolne;
fotografie;

korespondencja, m.in. listy od następujących osób: Helena i Ignacy Paderewscy, Antoni Wiwulski, Tadeusz Makowski, Franciszek Black, Wacław Szymanowski (syn), Mieczysław Horoszewski, Zygmunt Stojowski, Edward Wittig, Zygmunt Lubicz-Zaleski, Laurence Alma-Tadema, Eleanora (Nellie) Gibson, Zofia Marta Mickiewiczowa;

wycinki prasowe z prasy polskiej, polonijnej i zagranicznej dotyczące kultu Adama Mickiewicza, Ignacego Paderewskiego, spraw polskich;

materiały różne – dewocjonaalia;

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

korespondencja, w tym listy od Adama Mickiewicza zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131).

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Mickiewicza (1.133).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

1.137. Mitkiewicz-Żółtek Leon

(1896–1972) pułkownik dyplomowany WP, szef Oddziału II (i zastępca szefa) Sztabu Naczelnego Wodza w latach 1940–1942, publicysta emigracyjny, autor wspomnień.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–1970:

materiały autobiograficzne;

materiały biograficzne;

twórczość (kopie maszynopisowe).

Ponadto: Stefania Mitkiewiczowa (żona) – twórczość.

Proweniencja: dar, 1972.

1.138. Mond Jerzy

(1921–2000) polski prawnik, dziennikarz i politolog, od 1979 sekretarz generalny THL.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1980–2000:

materiały biograficzne – notatniki, terminarz (agenda) 1986;

twórczość;

materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: THL (sprawy wydawnicze), PSL i ruch ludowy w Polsce, kontakty z prof. Henrim Mazeaudem, przeniesienie prochów generała Kazimierza Sosnkowskiego, Comité de Soutien aux Polonais en France, Kongres Nauki Polskiej w Londynie 1970;

materiały warsztatowe dotyczące biografistyki, ZSRR, Michaiła Gorbaczowa, generała Kazimierza Sosnkowskiego; pamiętki po Chopinie w zbiorach THL – nota i materiały warsztatowe;
korespondencja, w tym ze Zbigniewem Landauem, 1988–1989;
materiały różne – wycinki prasowe.

Ponadto: materiały obce, m.in.: Jonas Malonga, Michel Kwiatkowski-Viatteau, Edmund Marek, Jacques Chevalier.

Proweniencja: dar 1982, zapis testamentowy.

1.139. Montfort Annie Archambault de

(1897–1944) publicystka, współzałożycielka Association France-Pologne, uczestniczka Ruchu Oporu, zamordowana w Ravensbrück; żona Henriego Archambault de Montfort.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1920–1943:

twórczość – *Guide Bleu de Pologne* 1939; audycje radiowe 1940;
materiały do działalności dotyczące m.in. następujących instytucji i organizacji: Association France-Pologne oraz Komitet Hoene-Wrońskiego (pomnik dla uczczenia pamięci Józefa Marii Hoene-Wrońskiego na cmentarzu w Neuilly 1933–1936).

1.140. Montfort Henri Archambault de

(1889–1965) lingwista, historyk, pisarz, profesor Centre d'Études Polonaises w Paryżu, korespondent „Le Temps” w Warszawie, założyciel Association France-Pologne; mąż Annie Archambault de Montfort.

Wielkość zespołu: ok. 60 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1926–1965:

materiały biograficzne;
materiały do działalności dotyczące m.in. Association France-Pologne;
twórczość publicystyczna;
materiały warsztatowe;
korespondencja;
materiały różne, w tym wycinki prasowe.

Ponadto: Jan Jacyna, *Pamiętniki*.

Proweniencja: dar, 1965.

Stan opracowania: wstępnie uporządkowane.

1.141. Mońkiewiczówna Bronisława

(1887–1958) filolog, absolwentka Sorbony, od 1918 w BPP, kustosz Muzeum Adama Mickiewicza, prowadziła sekretariat i księgowość BPP; lata 1940–1944 spędziła w La Borie wraz z rodziną Franciszka Pułaskiego; założycielka, działaczka i członkini polskich organizacji studenckich we Francji, Towarzystwa Opieki nad Grobami Zasłużonych Ojczyźnie Polaków, Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki w Paryżu, Association des bibliothécaires français, THL; opublikowała (wraz z Emilią Fiszer) inwentarz Muzeum Adama Mickiewicza²⁵.

Wielkość zespołu: 39 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1909–1961:

- dokumenty osobiste i rodzinne;
- fotografie;
- dokumenty finansowe;
- materiały biograficzne i *post mortem*;
- twórczość;
- materiały dotyczące działalności, w tym Association des bibliothécaires Français 1959–1961;
- korrespondencja;
- materiały różne.

Proweniencja: dar 1958–1966.

Stan opracowania: opracował Wiesław Filipczyk.

1.142. Morawski Kajetan (Dzierżykraj-Morawski)

(1892–1973) dyplomata, wiceminister skarbu, sekretarz generalny Ministerstwa Spraw Zagranicznych, ambasador RP przy Francuskim Komitecie Narodowym w Algierze w czasie II wojny światowej, ambasador RP w Paryżu (do 5 lipca 1945), wiceprezes THL, przewodniczący Rady Fundacji Kościelskich.

Wielkość zespołu: ok. 85 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1892–1973:

- dokumenty osobiste i rodzinne;
- materiały autobiograficzne i biograficzne, w tym: Sławomir Leitgeber, „Morawscy herbu Nałęcz I: monografia rodziny”;
- fotografie;
- dokumenty finansowe;
- działalność dotycząca następujących instytucji i organizacji: BPP, Komitet Uczczenia Pamięci gen. Władysława Sikorskiego 1953, Kongres Wolnej Kultury Polskiej 1956, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Polskie

25 *Inventaire du Musée Adam Mickiewicz. Portraits et souvenirs*, dressé par B. Monkiewicz et E. Fiszer, Bibliothèque Polonaise, Paris 1948.

Liceum w Les Ageux i Saint-Jean (zob. opis archiwum 2.045), Rada Europy, RWE, Skarb Narodowy, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji (zob. opis archiwum 2.052), THL – Fundacja Kościelskich, Unia Polaków w Brazylii, Zjednoczenie Narodowe; działalność dotycząca stypendiów, organizacji młodzieżowych, spraw dyplomatycznych;
twórczość literacka i publicystyczna;
raporty z Algieru 1942–1944, raporty polityczne 1954–1965 dla Rządu RP na uchodźstwie i Egzekutywy Zjednoczenia Narodowego;
materiały warsztatowe;
korespondencja rodzinna i prywatna, w tym z żoną Marią Morawską z d. Turno;
korespondencja dotycząca twórczości;
korespondencja w sprawach publicznych dotycząca m.in. sprawy Adama Rosena, zjazdu w Waszyngtonie²⁶, listy Wacława Ledóchowskiego, Edwarda Raczyńskiego, Józefa Potockiego;
materiały różne, gazety, wycinki.

Proweniencja: dar syna, Macieja Morawskiego, 1991–1999.

Stan opracowania: wstępnie uporządkowane przez Marię Gamdzyk-Kluźniak i Andrzeja Kaszleja 1995–1996 (sygn. Tymcz. 1–87).

Ponadto: Elżbieta Morawska – korespondencja rodzinna.

Materiały związane z K. Dzierżykraj-Morawskim zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.143. Morawski Maciej

(1929–2021) polski dziennikarz, publicysta, działacz emigracyjny.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1963–1995:

dokumenty osobiste i rodzinne;
fotografie;
materiały dotyczące działalności;
twórczość – teksty publicystyczne i audycje radiowe;
korespondencja.

Proweniencja: dar Macieja Morawskiego, 1995.

26 Zob. sygn. rps BPP Tymcz. 49.

1.144. Mycielski Zygmunt

(1907–1987) kompozytor, krytyk muzyczny, wieloletni redaktor naczelny „Ruchu Muzycznego” (czasop.).

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1967–1987:

materiały biograficzne i *post mortem*;

fotografie;

listy do Marcelle de Manziarly z lat 1967–1983 i listy do różnych osób (oryginały i kopie);

materiały różne, w tym druki, wycinki.

Proweniencja: dar Marii Mycielskiej, 1999.

1.145. Niedźwiecki (Niedźwiedzki) Leonard

(1811–1892) emigrant po powstaniu listopadowym, od 1832 w Londynie, w latach 1836–1838 współpracownik Dionysiusa Lardnera (naukowca i wydawcy); sekretarz Władysława Zamoyskiego.

Wielkość zespołu: 8 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1834–1837, 1854, 1858:

przekłady;

notatki z wykładów w Royal Institution of Great Britain;

księga wpłat na rzecz Ogółu Emigracji Polskiej w Anglii (zob. opis archiwum [2.035](#));

Dionysius Lardner – kopiariusz listów;

Dionysius Lardner – artykuły (autografy);

odpis artykułu Zygmunta Krasińskiego, po 1854;

Władysław Zamoyski, „Pamiętnik” – kopia ręką L. Niedźwieckiego, po 1858.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.146. Niemcewicz Julian Ursyn

(1758–1841) działacz polityczny, publicysta, literat, emigrant.

Wielkość zespołu: 34 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1758–1966[!]:

fragment spuścizny 1758–1841 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów ([3.005](#)):

dokumenty osobiste;

materiały biograficzne, pamiętniki i dzienniki oraz *post mortem*;

materiały dotyczące działalności;

korrespondencja, w tym listy J.U. Niemcewicza do różnych osób;
 twórczość publicystyczna, historyczna i literacka (autografy i odpisy);
 materiały warsztatowe;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

twórczość i tłumaczenia;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

korrespondencja, tłumaczenia, twórczość, materiały *post mortem* zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

twórczość i materiały dotyczące J.U. Niemcewicza.

Proweniencja: legat Niemcewicza, 1841.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.147. Niemirowicz-Szczyt Zdzisław

(1928–2000) ekonomista, menedżer, dyrektor Komitetu do spraw Badań Przestrzeni Kosmicznej – COSPAR w Paryżu, uczestnik powstania warszawskiego.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–2000:

dokumenty osobiste oraz dotyczące wyroku sądowego, więzienia i ułaskawienia 1949–1993;

papiery kombatanckie 1945–1946, 1976, 1981–1994;

dypłomy i odznaczenia;

legitymacje 1967–1996;

korrespondencja 1944–1945, 1950, 1952;

materiały z wyprawy polarnej 1958–1960: mapy, zdjęcia, klisze;

materiały biograficzne, w tym druk: Z. Szczyt-Niemirowicz, *My chłopcy z Żoliborza. Przerwane wspomnienia*, Warszawa 2001;

materiały różne – zbiór wycinków prasowych z grudnia 1981.

Ponadto: Maria Niemirowicz (żona) – fragment spuścizny (dokumenty osobiste; materiały dotyczące działalności).

Proweniencja: dar Ewy Niemirowicz, 2006–2007; wycinki prasowe przekazane z okazji wystawy THL poświęconej rocznicy powstania Solidarności, 2010.

1.148. Nosal Alojzy

(1910–1995) ksiądz, uczestnik ruchu oporu we Francji, socjolog, ekonomista, wykładowca uniwersytecki w USA.

Wielkość zespołu: 17 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1928–1995:

dokumenty osobiste, fotografie i dyplomy;
 materiały dotyczące profesury w York College of Pennsylvania;
 korespondencja;
 artykuły, kazania, notatki do wykładów, odbitki prac;
 materiały dotyczące syndykalizmu, socjologii i demografii;
 materiały różne, prace obce, dewocjonalia.

Proweniencja: dar spadkobierców, 1996.

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Tomasz Makowski, 1999.

1.149. Nowak-Przygodzki Antoni²⁷

(1897–1959) pseud. Opel, prawnik, profesor Wyższej Szkoły Handlu Zagranicznego we Lwowie, w czasie okupacji szef Biura Informacji i Propagandy Komendy Okręgu Warszawa AK, po powstaniu warszawskim w obozie jenieckim Bergen-Belsen; prezes ZG Stowarzyszenia Kombatantów Polskich, od 1947 wiceprezes Zjednoczenia Polskiego Uchodźstwa Wojennego; od 1949 członek Rady Narodowej RP; od 1950 wykładał w Szkole Nauk Politycznych przy Instytucie Spraw Międzynarodowych w Londynie, w latach 1950–1951 w Polskim Gimnazjum i Liceum w Les Ageux; od 1951 członek Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres, od 1952 członek THL; 1952–1958 kierownik polskiej grupy studenckiej w Kolegium Wolnej Europy w Strassburgu.

Wielkość zespołu: 77 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–1959:

dokumenty osobiste, materiały biograficzne i *post mortem*;
 korespondencja 1945–1959;
 materiały dotyczące działalności, m.in. w następujących instytucjach i organizacjach: SPK (zob. opis archiwum [2.054](#)), Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych. Oddział Francja (zob. opis archiwum [2.058](#)) (pomoc studentom, starania o stypendia, organizacje studenckie, programy kursów, wykłady), Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres, College de l'Europe Libre (wykłady, prowadzenie biblioteki);
 materiały warsztatowe dotyczące uchodźców, materiały do przygotowania wykładów, materiały informacyjne;
 twórczość – wykłady.

Proweniencja: dar córki, Marii Nowak.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

27 Zob. wstęp do inwentarza zespołu – E. Pajor.

1.150. Olivéra d’Astoria Jackowska Suzanne de

(18.–1964) śpiewaczka, kompozytorka, poetka, tłumaczka, założycielka Société des Amis d’Edgar Poe, działaczka Czerwonego Krzyża.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1914–1933:

materiały dotyczące działalności i koncertów – album koncertowy matki, śpiewaczki Marii d’Olivera d’Astoria i córki, Suzanne d’Olivera d’Astoria Jackowskiej;

twórczość i materiały warsztatowe – tłumaczenia;

korrespondencja.

Proweniencja: ze zbiorów Władysława Dąbrowskiego (1.046).

Materiały związane z S. d’Olivera d’Astoria Jackowską zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.151. Osiecki Konrad Teofil

(1813–1902) uczestnik powstania listopadowego, powstania węgierskiego, żołnierz Garibaldiego.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1860–1891 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste – dyplom potwierdzający udział w powstaniu węgierskim;

twórczość publicystyczna.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP. T. 2; Katalog rękopisów BPP. T. 11.*

1.152. Ostrowski Jan²⁸

(1900–1986) adwokat, prezes Stronnictwa Pracy (Kanada), członek Związku Hallerczyków i Zjednoczenia Polskiego Uchodźstwa Wojennego.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – kopie materiałów z lat 1940–1986:

materiały biograficzne;

fotografie;

materiały dotyczące działalności, m.in. w następujących instytucjach i or-

28 Dane osobowe zob. rps BPP akc. 4577.

organizacjach: Stronnictwo Pracy (Kanada), Wojsko Polskie 1940–1986, Zarząd Główny „Ogniwa”, Związek Hallerczyków, Zjednoczenie Polskiego Uchodźstwa Wojennego (zob. opis archiwum [2.078](#)); korespondencja, w tym m.in. listy Józefa Hallera; materiały różne.

Proweniencja: dar Sławomiry Ostrowskiej, 1987–1989.

1.153. Ostrożyńska Zofia, Ostrożyńska Maria²⁹

Ostrożyńska Zofia (1889/1894–1972) do 1940 urzędniczka Konsulatu Generalnego RP w Paryżu, bibliotekarka w BPP; Ostrożyńska Maria (1896–ok. 1981) sekretarka daktylografka w Biurze Attaché Wojskowego i Morskiego Ambasady RP w Paryżu, pracowała w BPP.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – spuścizny obu siostr przemieszane, nierozdzielone, z lat 1928–1945[ok. 1981]:

dokumenty osobiste i rodzinne;
materiały biograficzne (wspomnienia) i *post mortem*;
rozliczenia finansowe;
materiały dotyczące działalności, w tym sprawy mieszkania Andrzeja Ciechanowieckiego i spadku po Kamili Gronkowskim;
fragmenty twórczości;
materiały warsztatowe – wypisy z książek, drobne notatki;
korespondencja 1928–1936;
materiały różne, w tym dotyczące Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich.

Proweniencja: ze spuścizny Czesława Chowańca ([1.032](#)); przekazane z Mentony, 1995.

1.154. Ośniałowski Marian

(1920–1966) poeta, aktor, tłumacz, od 1961 we Francji, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1930–1966:

fotografie;
materiały autobiograficzne – dziennik 1960–1965 (z teki „Artykuły członków Polskiego Towarzystwa Historycznego w Australii”);
twórczość – wiersze, opowiadania;

29 Dane osobowe zob. rps BPP akc. 5596–5604.

materiały warsztatowe, notatki i recenzje tomików poetyckich;
listy (karty pocztowe) do Marii Kleczyńskiej 1962–1966 i b.d.;
korespondencja.

Proweniencja: dar Antoniny Arkuszewskiej, 1998; dar 2009.

Stan opracowania: częściowo opracował Dariusz Dziurzyński, 2008.

1.155. Oświt-Grzegorzewska Felcja³⁰

(1899–1985) poetka religijna, więźniarka Ravensbrück.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1949–1985:

materiały autobiograficzne i korespondencja;

wiersze – wycinki wklejone do albumu.

Proweniencja: dar p. Nawojskiej, 1989.

1.156. Pankiewicz Józef

(1866–1940) malarz, pedagog; od 1889 wielokrotnie przebywał we Francji, patronował grupie malarzy i grafików skupionych w Komitecie Paryskim, 1925–1938 zorganizował Oddział Paryski Akademii Sztuk Pięknych i kierował nim; 1939–1940 mieszkał w La Ciotat.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1891–1939:

dokumenty osobiste, dyplomy i materiały biograficzne;

fotografie rodzinne;

twórczość i notatki 1891–1902;

materiały finansowe dotyczące m.in. Polskiej Szkoły Malarskiej w Paryżu,
1925–1928;

korespondencja 1898–1939, w tym: Jadwiga Pankiewicz (matka), Stefan
Laurysiewicz;

materiały rodzinne i obce.

Stan opracowania: wstępnie uporządkował Marek P. Prokop, 1999; opracowała Diana Błońska [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.157. Parczewska Józefa

(19..–1987) siostra Tadeusza, bibliotekarka w BPP, członkini THL.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

30 Dane osobowe zob. rps BPP akc. 4592.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1922–1956:

- dokumenty osobiste – fotografie dokumentów 1922–1928;
- materiały warsztatowe – fragmenty tekstów filozoficzno-religijnych;
- materiały dotyczące działalności w THL i Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres;
- korespondencja 1945–1953;
- materiały różne – zaproszenia, wycinki prasowe, druki, dewocjonalia.

Ponadto: E. Sekrecka – list do Zofii Kopciowej.

Proweniencja: ze spuścizny brata, Tadeusza Parczewskiego (1.158); ze spuścizny Czesława Chowańca (1.032); ze spuścizny Wandy Borkowskiej (1.011).

Materiały związane z Józefą Parczewską zob. też w spuściznie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.158. Parczewski Tadeusz³¹

(1911–1985) publicysta, wicekonsul RP w Strasburgu i w Paryżu, dyplomata polski w Moskwie, działacz społeczny, dziennikarz RWE, dyrektor domu opieki w Lailly-en-Val, członek THL.

Wielkość zespołu: 34 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1946–1965:

- materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Konsulat Generalny RP w Paryżu, Rada Wolnych Polaków (?), Skarb Narodowy, SPK 1946–1965, Polskie Stronnictwo Ludowe, Polski Ruch Wolnościowy „Niepodległość i Demokracja” (działalność jako sekretarz i skarbnik), Związek Polskich Federalistów, Stowarzyszenie b. Pracowników Polskiej Służby Zagranicznej (działalność jako przewodniczący i sekretarz), Kongres Wolnej Kultury Polskiej 1956;
- korespondencja;
- materiały różne – druki, artykuły, materiały powielone.

Ponadto: Józefa Parczewska (siostra) – fragment spuścizny.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

1.159. Pechnik Zdzisław

(19..–1975) adwokat w Łodzi do 1939, do 1960 w Skierniewicach; członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 40 j.

31 Zob. Archiwum Państwowe w Warszawie, Zespół: 72/1771/0 Zbiór Tadeusza Parczewskiego.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1958–1975:

dokumenty osobiste;

materiały dotyczące działalności w kancelarii adwokackiej i odszkodowań;
korespondencja, w tym Bolesław Kukuryka, Waclaw Bakierowski;

twórczość – prace na temat sytuacji Polski i handlu zagranicznego PRL-u.

Ponadto: Julia Pechnik (siostra) – fragment spuścizny dotyczący m.in. zbiorów kartograficznych BPP.

Proweniencja: dar Julii Pechnik, 1991, 1998.

1.160. Pelc Władysław

(1906–2002) pseud. Antoni Kozuchowski, poeta, tytułarny attaché prasowy Ambasady RP w Paryżu, wicekonsul w Charbinie, Strasburgu i Paryżu, członek ruchu oporu we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1926–1986:

dokumenty osobiste;

materiały autobiograficzne, biograficzne i rodzinne;

materiały dotyczące pracy w następujących instytucjach: Konsulat RP w Paryżu, Konsulat RP w Marsylii, Ambasada RP w Paryżu;

twórczość poetycka;

korespondencja, w tym listy od następujących: Konstanty Brandel, Jan Lechoń, Teodor Parnicki, Nina Rydzewska, Samuel Tyszkiewicz;

materiały różne – akwarele, rysunki, fotografie.

Ponadto: Helena Pelcowa z d. Szantyr (żona) – dokumenty osobiste i materiały biograficzne, korespondencja, varia.

Proweniencja: dar, 1992.

Stan opracowania: spis zawartości spuścizny Joanna Jutrznia, 2005–2006.

1.161. Peplowska Ewa

(ok. 1864–1902) zamężna Demeurisse (mąż Germain-Jules Demeurisse).

Wielkość zespołu: 23 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1856[!]-1919[!]:

papiery rodzinne Peplowskich;

fotografie rodzinne;

notatki z okresu nauki w Instytucie Panien Polskich.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.162. Plater Ludwik

(1775–1846) uczestnik powstania kościuszkowskiego, dyrektor Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, senator i kasztelan Królestwa Polskiego, działacz emigracyjny, współzałożyciel Towarzystwa Literackiego w Paryżu.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1885[!]:

fragment spuścizny 1841–1885 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

korespondencja, w tym listy Adama Mickiewicza;

listy i wspomnienia o Adamie Mickiewiczu;

twórczość;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment 1831–1846 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

korespondencja oraz listy L. Platera do różnych osób (także w wielu innych spuściznach opisanych w kolekcji Papiery emigrantów);

zawiadomienia i zaproszenia;

materiały rodzinne, w tym następujących: Anna Maria Plater (żona),

Zygmunt Plater (syn), Paulina Chalecka z d. Plater (córka);

twórczość publicystyczna;

listy różnych nadawców do różnych odbiorców;

varia.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.163. Pożerski Edward Aleksander (Pomian-Požerski)

(1875–1964) syn Edwarda, lekarz, gastronom, profesor w Instytucie Pasteura, działacz Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego; prezes Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji; sekretarz i prezes Stowarzyszenia Absolwentów Szkoły Polskiej w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1905–1961:

materiały dotyczące działalności w Towarzystwie Byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej;

korespondencja;

materiały różne.

Proweniencja: dar, 1988 (do 1992 przechowywany w piwnicy BPP).

Fragmety spuścizny zob. też w spuściznie Czesława Chowańca (1.032).

1.164. Prochaska Franciszek

(1891–1972) artysta malarz, grafik, typograf, oficer WP, dyplomata.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1913–1968:

korespondencja wzajemna z żoną Marią 1923–1959.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

Ponadto: Maria Prochaskowa z d. Podolska i Witold Dąbrowski – dokumenty osobiste, paszporty, świadectwa służby wojskowej oraz legitymacje.

Proweniencja: dar Antoniego Prochaski, 1966; dar Isabell Lote, 1997.

1.165. Pułaska Jadwiga

(1906–1983) córka Franciszka, od 1937 pracowała w BPP, po 1945 studiowała na Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku i pracowała w różnych bibliotekach; zamężna i rozwiedziona z Andrzejem (Tadeuszem Henrykiem?) Ostrowskim (1892–1953) i z Franciszkiem Wrzoskiem (1902–1974); wróciła do nazwiska Pułaska.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1950–1975:

dokumenty osobiste 1955;

materiały dotyczące działalności w Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet (ze spuścizny Czesława Chowańca, zob. 1.032);

twórczość i materiały warsztatowe, m.in. do pracy o arcybiskupie Janie Feliksie Cieplaku, prace pisane na Uniwersytecie Columbia;

korespondencja prywatna, w tym z ojcem Franciszkiem Pułaskim 1949–1955 (kopie odpowiedzi);

korespondencja wzajemna z Bronisławą Mońkiewicz 1955–1957 i w sprawach finansowych;

korespondencja – listy kondolencyjne nadesłane po śmierci ojca, Franciszka Pułaskiego;

korespondencja – RWE; Zygmunt Nagórski jr;

korespondencja w sprawie BPP 1945–1975;

materiały różne, w tym do przygotowywanej pracy o historii BPP.

Proweniencja: dar (depozyt) Jadwigi Pułaskiej, 1976.

1.166. Pułaski Franciszek

(1875–1956) historyk, bibliotekarz, marszałek Tymczasowej Rady Stanu w 1918 r., przewodniczący Polskiego Biura Prac Kongresowych na Kongresie Pokojowym w Paryżu (1918–1919),

pracownik MSZ 1924–1926, dyrektor BPP 1926–1956; żonaty i rozwiedziony z Heleną z d. Turowską (1880–1969), ojciec Jadwigi Pułaskiej.

Wielkość zespołu: 90 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1919–1957[!]:

dokumenty osobiste 1937–1949 – dokumenty, korespondencja w sprawie dokumentów, fotografie, dyplomy i ordery, dokumenty dotyczące zdrowia;

dokumenty majątkowe i finansowe 1929–1956;

materiały biograficzne 1937–1956 oraz *post mortem*;

materiały dotyczące działalności, w tym dyplomatycznej, oraz w następujących instytucjach i organizacjach: Instytut Francuski w Warszawie (utworzenie i działalność, 1919–1935), THL i BPP (jako delegat PAU i dyrektor 1926–1956), Liga Narodów. Instytut Współpracy Umysłowej (zob. opis archiwum 2.021), Polskie Biuro Pomocy Jeńcom i Ofiarom Wojny 1939–1940, Uniwersytet Polski Zagranicą w Paryżu 1939–1940 (zob. opis archiwum 2.074), TOPF 1940–1944, II Kongres Kultury Polskiej na Obczyźnie w Londynie, wrzesień 1985 (lista zgłoszonych uczestników i teksty wystąpień) oraz „Pułaski National Foundation” (niezrealizowany projekt amerykańskiej fundacji) 1947–1950; gazety i wycinki prasowe dotyczące działalności F. Pułaskiego 1950;

twórczość – pisma z zakresu historii XVII–XVIII w., historii BPP w latach 1893–1948, prace edytorskie, artykuły i przemówienia związane z działalnością, wykłady w Wyższym Studium Polskim przy BPP 1944; odczyty i przemówienia, m.in. w BPP, na zebraniach THL, audycje i wywiady prasowe; twórczość poetycka i rysunki;

materiały warsztatowe do prac historycznych, do dziejów BPP, dotyczące Augustyna Jakubisiaka; materiały do monografii o Kazimierzu Pułaskim;

korespondencja 1936–1956 w układzie alfabetycznym, załączone bruliony listów F. Pułaskiego; korespondencja w układzie tematycznym 1920–1954 (Société des Cincinnati; podróże do USA); korespondencja prywatna z Towarzystwem Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją w Paryżu (zob. opis archiwum 2.072) 1926–1930;

materiały różne, materiały informacyjne różnych instytucji i organizacji, materiały związane z kolekcjonerstwem.

Ponadto: skórzany portfel Franciszka Pułaskiego.

Prowienienca: dar, 1956.

Stan opracowania: opracował Wiesław Filipczyk.

1.167. Radziwiłłowie

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment archiwum rodzinnego z lat 1522–1803[1. poł. XX w.]:

- akta i pisma różne 1522–1803 (z Nieświeża?);
- diariusz Hieronima Floriana Radziwiłła z 1748 (oryginał i odpisy) oraz miscellanea dotyczące gospodarstwa, edukacji i myślistwa.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

Ponadto: diariusz Hieronima Floriana Radziwiłła z 1748 – maszynopis wydawniczy.

1.168. Rappaport Emil Stanisław

(1877–1965) prawnik, krytyk literacki, publicysta.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z ok. 1910:

- twórczość – praca doktorska;
- materiały warsztatowe do książki *La Pologne en verse* (głównie wypisy z autorów francuskich).

1.169. Rey Lucienne

(1909–2000) właśc. Aniela Gacka, tłumaczka literatury polskiej, działaczka socjalistyczna.

Wielkość zespołu: ok. 95 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1960–1991, część spuścizny przemieszana ze spuścizną Lucjana Krawca (zob. 1.111):

- dokumenty osobiste;
- fotografie;
- dokumenty finansowe;
- materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Comité de Parrainage de St. Cloud 1983–1991, Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska (zob. opis archiwum 2.055) 1990–1991, PPS;
- twórczość – praca doktorska, artykuły i referaty, wywiady, audycje radiowe, przekłady poezji następujących autorów: Roman Brandstaetter, Jerzy Ficowski, Janusz Pasierb, Grzegorz Przemysk, Barbara Sadowska, Anatol Stern;
- materiały warsztatowe (przemieszane z materiałami Lucjana Krawca);

korespondencja prywatna (częściowo wspólna z korespondencją Lucjana Krawca);

korespondencja z wydawnictwami;

materiały różne – wycinki prasowe.

Proweniencja: dar Lucienne Rey, 1996 i 1999.

1.170. Ręczyński Jerzy

(1805–1899) uczestnik powstania listopadowego, emigrant w Anglii, pisarz, pedagog.

Wielkość zespołu: 16 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1805–1881 zob. obecnie w kolekcji

Papiery emigrantów (3.005):

materiały biograficzne;

pamiętnik;

twórczość literacka i publicystyczna, tłumaczenia;

korespondencja, w tym jego listy do różnych osób.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.171. Różański Edward

(1915–1996) okulista, teolog i diakon w parafii św. Jacka w Chicago, badacz dziejów Polonii, członek Związku Narodowego Polskiego, członek Polsko-Amerykańskiego Stowarzyszenia Historycznego, Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku, Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce, THL i innych organizacji i stowarzyszeń.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1936–1947, 1961–1969:

korespondencja Edwarda Różańskiego z różnymi osobami;

materiały dotyczące Polonii w USA, udziału Polaków w wojnie secesyjnej i w obchodach jej stulecia, 1961–1962 (druki ulotne, broszury, materiały powielane, wycinki prasowe).

1.172. Różycki Seweryn³²

(1903–po 1948) uczestnik wojny 1920; w 1939 w Armii Polskiej we Francji; pracował w Konsulacie Generalnym RP w Paryżu, Polskim Monopolu Spirytusowym, w Banku PKO w Paryżu i Tuluzie, do 1948 w PCK/TOPF; aresztowany w czasie urlopu w Polsce, do Francji nie wrócił.

Wielkość zespołu: 2 j.

32 Zob. wstęp do inwentarza zespołu E. Pajor.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1925–1948:

dokumenty osobiste;
dokumenty finansowe;
materiały biograficzne;
materiały dotyczące działalności w następujących instytucjach i organizacjach: Bank PKO S.A., PCK, TOPF (kontroler finansowy).

Ponadto: Szymon Konarski (?), *Sprawozdanie z działalności w Banku PKO S.A.*; NN, *Problem emigracji polskiej we Francji*.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

1.173. Rustejko Józef

(1828–1907) pedagog, bibliotekarz i sekretarz Jana Działyńskiego, sekretarz Stowarzyszenia Naukowej Pomocy, prezes Instytucji „Czci i Chleba” i Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich; członek THL.

Wielkość zespołu: 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1868–1907:

fragment spuścizny przed 1868–1907 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

dokumenty osobiste;
zeszyty szkolne;
materiały dotyczące działalności w stronnictwie Hotel Lambert;
korespondencja i listy do różnych osób;
materiały różne;

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

dokumenty osobiste;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

fragment spuścizny 1871–1907 zob. obecnie w archiwum Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich (2.064):

dokumenty osobiste;
korespondencja;
bruliony protokołów posiedzeń Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich;
rachunki;
drobne dokumenty, wiersze, fotografie.

Stan opracowania: opracowali Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, 2019–2020.

1.174. Saint-Albin, Alexandre-Charles-Omer Rousselin de Corbeau, comte de

(1773–1847) francuski polityk.

Wielkość zespołu: 7 j.

Zawartość zespołu – materiały dotyczące twórczości z lat 1780, 1832, 1833:

pierwsza wersja pracy *Vie de Sułkowski*;

fragmenty gazet i odpisy artykułów prasowych dotyczących wydania pracy: Alexandre Mesnier, J. Sułkowski. *Mémoires historiques, politiques et militaires, sur les révolutions de Pologne 1792, 1794, la campagne d'Italie 1796, 1797, l'expédition du Tyrol, et les campagnes d'Égypte 1798, 1799, par Hortentius de St.-Albin*, Paris 1832;

korespondencja i materiały związane z publikacją pracy (1832–1833), oryginały i odpisy listów m.in. następujących osób: Alexandre Mesnier, Antoni Sułkowski, Aleksander Chodźko;

wypisy ze źródeł historycznych niewykorzystane w publikacji oraz druk ulotny: M. Sokolnicki, *Notice historique Sur un Canal de dessèchement exécuté en Pologne en 1780*.

Proweniencja: dar Pauliny Nourissier, wnuczki Anatola Mühlsteina, córki pisarza François Nourissiera, 2009 (dar przekazany jako materiały Anatola Mühlsteina zbierane do pracy dotyczącej Józefa Sułkowskiego).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.175. Sapieżyna Anna

(1772–1859) z d. Zamoyska, żona Aleksandra Sapiehy, matka Anny i Leona, uważana za „ministra finansów” rodziny Czartoryskich.

Wielkość zespołu: 13 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1832–1881[!]:

dokumenty osobiste;

papiery majątkowe i finansowe;

księgi wydatków;

fragment korespondencji;

materiały związane ze spadkiem po Annie Sapieżynie.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.176. Sienkiewicz Karol

(1792–1860) historyk, publicysta, poeta, bibliotekarz, sekretarz Adama Jerzego Czartoryskiego, dyrektor BPP 1839–1853.

Wielkość zespołu: ok. 75 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1820–1893[!]:

papiery finansowe dotyczące przede wszystkim Société de la Chandelle de L'Inde;

fragmenty prac naukowych;

materiały warsztatowe, notatki z lektur;

fragment korespondencji;

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

materiały biograficzne;

materiały majątkowe;

materiały dotyczące działalności;

tw rczo c ;

materiały warsztatowe;

korespondencja oraz listy do różnych osób (także w innych spuściznach opisanych w kolekcji Papiery emigrantów);

fragmenty spuścizn innych członków rodziny: Artur Sienkiewicz (syn), Robert Sienkiewicz (syn), Adam Sienkiewicz (syn), Świętosława z d. Bor ecka Sienkiewiczowa ( ona);

Proweniencja: dar Adeli Marii z d. Bohomolec  eleńskiej, 1988.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2; opracowali Ewa Rutkowska, Marek P. Prokop.

fragment spuścizny zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

korespondencja, materiały dotyczące działalności – Fundusz Narodowy dla dzieci Adama Mickiewicza, tłumaczenia, materiały warsztatowe.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

Ponadto większe podzespoły:

materiały do „Słownika geograficznego” zebrane przez Karola Sienkiewicza;

materiały bibliograficzne zebrane przez Karola Sienkiewicza;

Karol Sienkiewicz, „Skaz wka do historii Polski. Kartoteka zawierająca registr aktów odnoszących się do historii polskiej z archiwów polskich i zagranicznych, głównie francuskich”;

materiały do bibliografii polskiej oraz wiadomości o bibliotekach i archiwach zebrane staraniem Karola Sienkiewicza;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

materiały i dokumenty z papierów po Karolu Sienkiewiczu.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.177. Smólski Alojzy

(1839–19..) lekarz weterynarii, uczestnik powstania styczniowego, emigrant we Francji, uczestnik wojny francusko-pruskiej 1870–1871; od 1873 we Lwowie; ojciec Karola.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1873–1874:

rozprawy naukowe z zakresu nauk weterynaryjnych;
materiały warsztatowe i bruliony prac.

Proweniencja: dar p. Wrelim, 1952.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.178. Smólski Karol³³

(1864–1952) naczelnik biura tłumaczeń w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Francji; syn Alojzego.

Wielkość zespołu ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1901–1947:

dokumenty osobiste;
materiały biograficzne – dziennik, pamiętnik 1914–1919;
materiały dotyczące działalności;
korespondencja 1939–1947;
materiały różne;
dyplomy oficera i kawalera Legii Honorowej dla Karola Smólskiego.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.179. Smólski Władysław

(1909–1986) literat, dramatopisarz, w czasie II wojny światowej zaangażowany w akcję pomocy Żydom w Warszawie.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – maszynopisy sztuk teatralnych wraz ze spisem daru.

Uwaga: podarowane książki przekazano do zbiorów BPP w 2004.

1.180. Spisak Michał

(1914–1965) kompozytor, od 1937 we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

33 Zob. *Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce*, oprac. D. Kamolowa przy współpracy T. Sieniatkiewicz, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2014, s. 363.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1935–1965[1972]:

dokumenty osobiste, dyplomy, fotografie;
twórczość – partytury większości utworów;
materiały warsztatowe;
korespondencja prywatna i dotycząca twórczości, m.in. z następującymi organizacjami i instytucjami: SACEM (Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de Musique), Państwowe Wydawnictwo Muzyczne;
materiały obce ofiarowane Michałowi Spisakowi – partytury, kompozycje, m.in. następujących: Stanisław Skrowaczewski, Marian Friedman, Witold Rudziński;
materiały różne – umowy wydawnicze, gazety, wycinki, zaproszenia, programy.

Ponadto: praca magisterska Danuty Skrobako o Michale Spisaku, 1972.

Proweniencja: dar żony, Andrée Spisak, 1996.

1.181. Szrednicki Zygmunt

(1892?–1987) inżynier, badacz amator dziejów wojskowości.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały oryginalne i fotokopie z lat ok. 1950–1980:

dokumenty osobiste;
twórczość – publicystyka na temat polskiej kawalerii;
materiały warsztatowe genealogiczno-heraldyczne;
materiały różne.

Proweniencja: dar Georges'a Szrednickiego, 1988.

1.182. Staniewicz Sylwester

(1808–1892) uczestnik powstania listopadowego, działacz Towarzystwa Demokratycznego Polskiego i Zjednoczenia Emigracji Polskiej, współzałożyciel Towarzystwa Pracujących Polaków 1864.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1848–1889:

dokumenty osobiste;
korespondencja i bruliony listów, także różnych nadawców do różnych odbiorców;
materiały różne.

Proweniencja: z archiwum Gierszyńskich (1.065).

1.183. Starzyński Bolesław

(1834–1917) artysta amator, badacz amator genealogii, historii broni i uzbrojenia, myślistwa i łowiectwa, bibliofil, kolekcjoner, właściciel zbiorów w pałacu w Zahińcach na Podolu (część подарowana Bibliotece Jagiellońskiej i Zamkowi Królewskiemu na Wawelu).

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1539[!]-2008[!]:

dokumenty osobiste;

dokumenty finansowe i spadkowe;

materiały autobiograficzne, w tym wspomnienia;

rodowody i dokumenty majątkowe rodziny Starzyńskich;

dokumenty osobiste i materiały dotyczące następujących członków rodziny:

Edward Starzyński (ojciec), Helène-Madelaine z d. von Weyrauch, 2° v. Szembek (pierwsza żona), Stanisław (syn), Aleksander (syn), Witold (syn);

fotografie osób, obiektów ze zbiorów, twórczości plastycznej;

korespondencja 1888–1905;

twórczość – albumy z rodowodami i tablicami genealogicznymi, rysunkami

herbów; albumy z rysunkami broni i uzbrojenia, rysunkami do historii

wojska polskiego; rodowody Starzyńskich i rodzin spokrewnionych;

rękopis pracy o Polakach odznaczonych Legią Honorową przez cesarza Napoleona I;

materiały warsztatowe do *Herbarza Polskiego* i różnych prac dotyczących

genealogii, historii broni i uzbrojenia, albumy z rysunkami dotyczącymi

różnych tematów;

korespondencja z 2008 i materiały dotyczące darowizny przekazanej Bibliotece Jagiellońskiej.

Ponadto zbiór zawiera:

materiały różne, w tym: druki, druki ulotne, wycinki prasowe z komen-

tarzami B. Starzyńskiego, materiały dotyczące różnych rodzin (doku-

menty oryginalne i odpisy), dokumenty różne (8) 1539–1940 i 1997

(pojedyncze nadania i dokumenty własnościowe, sądowe, publicystyka,

listy, wiersze) m.in. w archiwum THL i BPP (zob. opis archiwum [2.066](#));

papiery rodzin Komarów (1830, 1873, b.d.), Mostowskich (1821, 1841, b.d.),

Urbanowskich (1786–1782), de Maugny, różnych rodzin (XVI–XX w.).

Proweniencja: zakup na aukcji, 2008; dar anonimowy, 2009, 2012.

Stan opracowania: dokładny spis zawartości.

1.184. Stawiarski Franciszek

(1855–1888) uczestnik powstania listopadowego, emigrant, współzałożyciel Komisji Potrzeb Emigracji Polskiej (2.027).

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1887:

nominacje, świadectwa, papiery rozmaite zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

dokumenty osobiste;

pamiętniki 1831–1887;

opracowanie „Szczątki wojska polskiego w Anglii”;

korrespondencja prywatna (listy i bruliony odpowiedzi) 1833–1855;

Proweniencja: z archiwum Ogółu Emigracji Polskiej w Anglii (2.035).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3.

Materiały dotyczące Franciszka i Seweryna Stawiarskich zob. obecnie w spuściznie Lucjana Krawca (1.111).

Ponadto fragment spuścizny Macieja Rybińskiego z lat 1831–1880 ze spuścizny Franciszka Stawiarskiego zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

korrespondencja prywatna oraz w sprawach publicznych;

materiały dotyczące działalności wojskowej;

twórczość publicystyczna;

dokumenty Sztabu Głównego b. Wojsk Polskich 1837–1857.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

Papiery Rybińskich 1824–1922 zob. obecnie w kolekcji Fragmenty spuścizn różnych osób z XIX w. (3.007).

1.185. Straszewska Zofia

(1919–1994) żołnierz AK, uczestniczka powstania warszawskiego, członkini THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1947–ok. 1990:

korrespondencja;

notatki;

materiały różne – Grzegorz Mazur, „Biuro Informacji i Propagandy (BIP) SZP-ZWZ-AK 1934–1945” (praca doktorska z recenzją prof. Aleksandra Gieysztorą).

Ponadto: kopia wypisu z „Kroniki Rodzinnej” dotyczącego Floriana Straszewskiego i list M. Straszewskiego, 1947.

Proweniencja: dar siostry Zofii Straszewskiej, 1994.

1.186. Strauch Edmund

(1894–1958) nauczyciel, dziennikarz, działacz społeczny, 1944–1947 agent konsularny RP w Charleville-Mesières, szef placówki POWN w Perpignan.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1940–1950 dotyczący głównie działalności jako agenta konsularnego w Charleville-Mesières:

- szkolnictwo;
- opieka nad robotnikami w dep. Ardeny;
- sprawy finansowe agencji konsularnej;
- korrespondencja;
- varia.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

1.187. Strzembosz Władysław Alojzy

(1875–1917) literat, bibliotekarz, kolekcjoner, od 1912 zastępca dyrektora BPP (Władysława Mickiewicza), jeden z założycieli Koła (potem Towarzystwa) Polskiego Literacko-Artystycznego, korespondent prasy galicyjskiej i „Kuriera Warszawskiego”, działacz francuskich organizacji dziennikarskich; żonaty z malarką Stanisławą z d. Kraszewską.

Wielkość zespołu: 115 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1875–1918[!]:

- dokumenty osobiste 1886–1912 i szkolne, legitymacje dziennikarskie;
- dokumenty finansowe i majątkowe;
- fotografie i rysunki;
- materiały biograficzne i autobiograficzne (zeszyty szkolne, dziennik 1897, notatki, kalendarzyki);
- materiały dotyczące działalności w emigracyjnych instytucjach i organizacjach;
- materiały dotyczące działalności w związku z następującymi wydarzeniami:
 - budowa pomnika Fryderyka Chopina w Warszawie 1905–1909, budowa pomnika Adama Mickiewicza w Paryżu 1909, Congrès international de l'éducation populaire 1908, X Congrès universel de l'esperanto 1914;
 - „Książnica. Wydawnictwo poświęcone wiedzy bibliotecznej, bibliografii i lubownictwu książek” (czasop.) 1905–1906;
- twórczość:
 - „Prace własne ułożone chronologicznie przez autora 1897–1901”;
 - „Kurier Warszawski” (czasop.) – teksty oraz korespondencja z redakcją;
 - „Gazeta Warszawska” (czasop.) – teksty;
 - drobne teksty i korespondencja dotycząca różnych tematów, prace dotyczące map Polski, wydawnictwo *Comité Polonais d'informations*;

„Teki tematyczne” (Józef Ignacy Kraszewski, książę Józef Poniatowski, Juliusz Słowacki, Wieczór 25 grudnia 1840 r., Józef Hoene Wroński);

bibliotekoznawstwo i księgoznawstwo;

„Aktów kilka”;

L'Architecture Polonoise (w tym egzemplarze korektorskie, Paryż 1915);

materiały warsztatowe, wypisy, notatki bibliograficzne, wystąpienia i noty; korespondencja 1899–1917 (także adresowana do obojga małżonków) oraz bruliony odpowiedzi;

materiały różne, spisy książek, zaproszenia, druki ulotne, wycinki prasowe (część w porządku tematycznym), pisma okólne i zaproszenia różnych instytucji;

Stanisława Strzemboszowa – dokumenty osobiste, papiery gospodarcze i finansowe, korespondencja;

Ponadto: Józef Maria Hoene-Wroński (materiały dotyczące); materiały dotyczące różnych osób; Komisja Opieki nad Grobami Polskimi (materiały dotyczące).

Proweniencja: dar żony, Stanisławy Strzemboszowej, 1934.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 17.

1.188. Szabelscy Eugenia i Konstanty

Eugenia (1902–2000) prawniczka, wieloletnia członkini Zarządu Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji; Konstanty (1896–1986) adwokat, porucznik rezerwy 1. Dywizji Polskiej we Francji, jeniec wojenny, dyrektor Polskiego Liceum w Les Ageux, działacz społeczny, m.in. SPK we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1946–1973:

materiały spraw prowadzonych przez Eugenię Szabelską (także w roli reprezentantki BPP), w tym korespondencja dotycząca wykonania testamentu Czesława Horaina; likwidacji polskiego mienia państwowego we Francji („Sprawa pułkownika Kamińskiego Jana”) oraz inne sprawy finansowe Rządu RP na uchodźstwie 1946–1956;

materiały dotyczące działalności Konstantego Szabelskiego, w tym Polskie Liceum w Les Ageux i Saint-Jean (zob. opis archiwum [2.045](#)).

Ponadto:

Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji – fragment archiwum 1949–1961.

Proweniencja: depozyt Eugenii Szabelskiej w uzgodnieniu z ambasadorem Kajetanem Morawskim.

1.189. Szałowski Antoni

(1907–1973) kompozytor, od 1931 w Paryżu, działacz Stowarzyszenia Młodych Muzyków Polaków (SMMP) w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1935–1936[1952]:

dokumenty osobiste i autobiograficzne;

korespondencja, głównie z wydawnictwem Éditions Max Eschig.

Ponadto: materiały obce, w tym: Wostan (właśc. Stanisław Wojcieszynski), *11 heures. Nuit. 3 contes*, 1952 (maszynopis).

Proweniencja: dar żony, Teresy Szałowskiej-Grumaud, 1996 i 1998.

1.190. Szubski Jan Nepomucen

(1811–przed 1863) uczestnik powstania listopadowego, żołnierz Legii Cudzoziemskiej, członek Towarzystwa Demokratycznego Polskiego.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1834–1844[1898–1983]:

dokumenty osobiste, m.in. dotyczące służby w Legii Cudzoziemskiej;

korespondencja i bruliony listów;

dokumenty i listy prawnuczki, Berthe Senft z d. Aubert.

Ponadto: Czesław Paszkowski – nota dotycząca zawartości zbioru, 1983.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.191. Szumański Mieczysław

(1896–1973) pułkownik WP, komendant Wojskowej Szkoły Topografów, szef Służby Geograficznej Komendy Głównej AK w latach 1943–1944, pseud. Bury; od 1949 w Państwowym Instytucie Geograficznym w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1973:

twórczość;

materiały warsztatowe, wypisy, szkice;

korespondencja;

Józef Kostrzewski i Służba Geograficzna KG AK „Schronisko” (materiały dotyczące).

1.192. Szwarzenberg-Czerny Kazimierz

(1895–1975) prawnik, dyplomata RP, wicekonsul RP w Rzymie i Hamburgu, dziennikarz.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1940–1946:

korespondencja i materiały różne.

Stan opracowania: opis korespondencji Joanna Jutrznia.

1.193. Szymanowska Maria

(1789–1831) pianistka i kompozytorka, jej córka Celina była żoną Adama Mickiewicza, a druga, Zofia, żoną Teofila Lenartowicza.

Wielkość zespołu: 19 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1733–1849 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):sztambuchy, albumy, w tym *Album musical*;

drobne notatki, wiersze różnych autorów;

nuty;

korespondencja, w tym listy Adama Mickiewicza;

materiały rodzinne.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.**1.194. Szymański Jan**

(1887–1963) attaché kulturalny ambasady RP w Paryżu do 1930, skarbnik, a później sekretarz Towarzystwa Opieki nad Grobami Zasłużonych Ojczyźnie Polaków we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1950–1963:

twórczość;

korespondencja – listy otrzymane i kopie odpowiedzi;

wycinki prasowe;

zestawienia materiałów do tematów: Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki; zbiory rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej; pochówki Cypriana Kamila Norwida, Fryderyka Chopina, Joachima Lelewela, Tadeusza Kościuszki, Tadeusza Tyszkiewicza; Stowarzyszenie Dawnej Emigracji Polskiej we Francji; Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji;

materiały różne.

Stan opracowania: szczegółowe spisy zawartości teczek.

Materiały związane z opieką nad Olgą i Izabellą Boznańskimi zob. obecnie w spuściznie Olgi Boznańskiej (1.014).

1.195. Szyszman Szymon

(1909–1993) matematyk, badacz historii Karaimów.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1945–1993:

korrespondencja;

zbiór materiałów dotyczących Karaimów;

materiały różne, w tym wycinki prasowe.

Proweniencja: dar Szymona Szyszmana, 1991.

Stan opracowania: ogólny spis zawartości.

1.196. Śliwiński Leon

(1915–1999) kapitan marynarki, prawnik, przedsiębiorca; oficer wywiadu polskiego we Francji w okresie II wojny światowej, konsul honorowy Rządu RP na uchodźstwie, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – kopie materiałów z lat 1945–1980 dotyczących wywiadu polskiego we Francji w czasie II wojny światowej, zwłaszcza siatki F-2, oraz korespondencja dotycząca ich przekazania.

1.197. Talko Leszek

(1916–2003) prawnik, historyk, działacz związkowy i emigracyjny we Francji; w czasie II wojny światowej we Francji i Anglii, w 1. Dywizji Pancerniej, w polskim ruchu oporu na terenie Francji; pracował w Liceum Polskim w Villard-de-Lans; w latach 1945–1947 odbył studia prawnicze w Oksfordzie i Brukseli, brał udział w ruchu studenckim; w latach 1961–1968 w Maroku; działacz PPS i redaktor „Robotnika”, w latach 1969–1988 w Sekcji Polskiej Radio France Internationale; w 1976 współzałożyciel i prezes Wspólnoty Francusko-Polskiej, w latach 1992–1999 dyrektor BPP, w latach 1994–1999 prezes THL.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1992–2003:

materiały autobiograficzne – „Wspomnienia 1936–1943” (fotokopie);

twórczość;

korrespondencja;

materiały różne, dotyczące: przeniesienie grobu Cypriana K. Norwida; odnowienie kapliczki polskich żołnierzy w Septfonds (dep. Tarn et Garonne), 1995; konferencja „Polska kultura emigracyjna i dziedzictwo narodowe za granicą”, Warszawa 1999.

Proweniencja: przekazane przez Witolda Zahorskiego, 2006.

1.198. Tarn Adam

(1902–1975) dramatopisarz, prozaik, krytyk teatralny, w latach 1956–1968 redaktor naczelny założonego przez siebie miesięcznika „Dialog”, od 1968 poza Polską, m.in. w Kanadzie.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – listy Sławomira Mrożka i Samuela Becketta do Adama Tarna z lat 1956–1975.

Proweniencja: dar Adama Tarna, 1974, 1984.

1.199. Teslar Józef Andrzej

(1889–1961) filozof, historyk literatury, tłumacz, poeta, żołnierz 2. Pułku Legionów, major WP; od 1922 lektor języka polskiego w École Supérieure de Guerre w Paryżu; w latach 1936–1939 wykładowca Centre d'Études Polonaises w Paryżu; w czasie II wojny światowej oficer łącznikowy Naczelnego Dowództwa Armii Polskiej we Francji; w latach 1942–1945 wykładowca na uniwersytecie w Glasgow; od 1952 w Paryżu, wykładał także na Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie (PUNO, filia w Chicago); członek Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie i THL.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1830[!]-1961:

dokumenty osobiste i rodzinne;

dokumenty finansowe;

materiały biograficzne;

materiały dotyczące służby w Legionach – *Wspomnienia legionisty*, dzieje Legionów, wiersze na temat Legionów, opracowanie *Les origines de l'Armée Polonaise restaurée*;

materiały dotyczące działalności – sprawy wydawnicze z lat 30., działalność w Anglii w czasie II wojny (Wydział Opieki nad Żołnierzem), Polski Uniwersytet na Obczyźnie, nauczanie języka polskiego, publikacje w języku angielskim;

twórczość – „Materiały do Pisma Św. u Reja” (brulion pracy); *Kurs literatury polskiej złotego wieku*, „Literatura polityczna” (wykłady na PUNO, 1958); wiersze; artykuły; maszynopisy prac, m.in. dotyczące Edwarda Rydza-Śmigłego; materiały do nauczania języka polskiego; wykłady; odczyty; tłumaczenia prac Władysława Poboga-Malinowskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Józefa Becka;

materiały warsztatowe do prac historycznoliterackich, do dziejów Wielkiej Emigracji, do dziejów wojskowych stosunków polsko-francuskich – notatki, materiały, kartoteki bibliograficzne;

korespondencja prywatna, w tym listy następujących: Konstanty Brandel, Paul Cazin, Maria Czapska, Aleksandra Piłsudska, Władysław Pelc, Stanisław Thun, Feliks Topolski, Kazimierz Wierzyński;

korespondencja z wydawnictwami, w tym University of Oxford, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Edgar Malfère w Paryżu 1933–1939;
 materiały różne związane z działalnością, w tym materiały organizacji emigracyjnych (biuletyny, statuty);
 wycinki prasowe o przeniesieniu zwłok Juliusza Słowackiego do Polski.
 Proweniencja: dar Jadwigi Teslar przekazany przez Michała Teslara, 1995; przeniesione ze zbioru druków, dawna sygn. FN 16371; z depozytu zwróconego z Muzeum Literatury w Warszawie; dar Michała Teslara i Anny Thiebaut, 2017.

1.200. Trawińska Honorata

(1902–2005) stewardessa PL LOT; pracowniczka francuskiego Czerwonego Krzyża, członkini THL, wolontariuszka w BPP.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – kolekcja materiałów na temat Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, układ według tematów (tematy robocze Radio France Internationale?):

przemysł, administracja państwowa PZPR;
 okres 1945–1947;
 muzyka, biografie twórców i osób publicznych;
 teatr, film, miasta, Bolesław Bierut;
 rolnictwo, transport, przemysł, papiery finansowe;
 Rada Państwa, ministerstwa, urzędy;
 szkolnictwo, zdrowie, ZSRR;
 PPR kongres zjednoczeniowy, kraje demokracji ludowej;
 partie polityczne w Polsce i we Francji, 1946–1953;
 nauka i propaganda, stowarzyszenia i związki zawodowe;
 handel zagraniczny, emigracja, procesy polityczne;
 władze PZPR, procesy polityczne, organizacje;
 materiały biograficzne A–W;
 spisy telefonów;
 kartoteki z informacjami według podziału dawnych województw;
 kartoteki w układzie rzeczowym;
 prasa, radio, sejm;
 kartoteki osobowe w układzie alfabetycznym.

Proweniencja: przekazała Honorata Trawińska³⁴.

34 Prawdopodobnie jest to kartoteka pomocnicza redakcji polskiej RDF (Radiodiffusion Française, potem Radio France Internationale) przekazana po likwidacji zespołu w 1974 do BPP.

1.201. Turski Eugeniusz

(1896–po 1964) literat, w latach 1925–1939 działacz oświatowo-społeczny we Francji, współpracownik londyńskich „Wiadomości”, w 1964 członek działającego w Anglii Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego Zagranicą.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1923–ok. 1950:

twórczość poetycka;
materiały warsztatowe – bruliony wierszy i opracowań;
materiały dotyczące działalności nauczycielskiej we Francji;
ankieta o poezji robotników;
korespondencja;
materiały różne, w tym sztambuch;
fotografie na szkle.

1.202. Wędkiewicz Stanisław

(1888–1963) historyk literatury romańskiej, językoznawca, publicysta, delegat PAU do BPP w 1946, kierownik Stacji Naukowej PAU (od 1951 PAN) w Paryżu w latach 1947–1960.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1945–1950:

korespondencja 1945–1950;
materiały warsztatowe, wypisy z archiwów włoskich dotyczące tematów:
Uniwersytet Boloński (XIV–XVIII w.), Polacy studiujących na Uniwersytecie Bolońskim, stosunki polsko-włoskie w dobie odrodzenia.
Proweniencja: dar Stanisława Wędkiewicza.

1.203. Wirtemberska (Württemberg-Montbéliard) Maria

(1768–1854) z d. Czartoryska, siostra Adama Jerzego Czartoryskiego, powieściopisarka.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1792–1854:

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):
korespondencja, 1845;
twórczość – pamiętniki i opisy Puław;
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.
papiery osobiste i *post mortem*;
dokumenty osobiste i majątkowe;
materiały różne oraz inwentarz mobiliów.
Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.204. Wisti-Szurek Maria Stefania

(1914–1980) romanistka, historyczka literatury, więźniarka Ravensbrück, sekretarka Stacji Naukowej PAU w Paryżu, profesor Instytutu Języków i Cywilizacji Wschodnich w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1914–1980:

dokumenty osobiste;

twórczość, w tym „Wspomnienie o Mieczysławie Janikowskim” (kserokopia);

korespondencja dotycząca m.in. Stacji Naukowej PAU w Paryżu.

Ponadto: fotokopia pracy doktorskiej.

Prowienienca: dar Marii Wisti-Szurek i jej brata.

1.205. Witelska Hanna

(1900–19..) lektorka języka francuskiego, tłumaczka.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1989–1998:

notatki studenckie;

korespondencja z wydawnictwami, uczelniami, urzędami związana z poszukiwaniem pracy;

materiały warsztatowe.

Prowienienca: przekazane przez Ryszarda Maturę, 1998.

1.206. Wolska-Conus Wanda

(1919–2012) polska i francuska historyczka, bizantynolożka, filolożka klasyczna, mecenaska kultury.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1939–2007:

papiery osobiste;

fotografie;

korespondencja;

materiały warsztatowe;

materiały różne – druki.

Prowienienca: dar Wandy Wolskiej-Conus, 2006; dar spadkobierców, 2014.

1.207. Wołowski Ludwik

(1810–1876) francuski ekonomista i adwokat pochodzenia polskiego; publicysta i działacz społeczny.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1849–1912[!]:

dokumenty *post mortem*;
 korespondencja i listy;
 materiały różne dotyczące Wołówskich, Czerwiakowskich i innych rodzin.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

1.208. Woźnicki Kazimierz

(1878–1949) literat, publicysta, polityk, członek Narodowej Demokracji, założyciel Polskiej Agencji Prasowej w Paryżu, attaché prasowy ambasady polskiej we Francji.

Wielkość zespołu: 350 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1878–1949:

dokumenty osobiste i *post mortem*;
 fotografie;
 materiały dotyczące działalności w różnych instytucjach i organizacjach;
 twórczość publicystyczna, przekłady z języka francuskiego twórczości różnych autorów;
 korespondencja rodzinna, prywatna i związana z działalnością;
 materiały różne, w tym:

- album z wycinkami prasowymi z lat 1906–1907 oraz luźne wycinki prasowe, druki, ulotki, zaproszenia, menu, nekrologi, ekslibrisy;
- odpowiedzi na ankietę sienkiewiczowską przeciw rugom pruskim 1907–1908;
- „Wiadomości Francuskie (Les Nouvelles Françaises). Miesięcznik poświęcony krytyce literackiej i bibliografii”, pismo wydawane przez Kazimierza Woźnickiego, numery 1–4 z 1910;
- budowa pomnika Adama Mickiewicza w 1909, m.in. listy Emila Antoiné’a Bourdelle’a do Kazimierza Woźnickiego.

Ponadto:

fragmenty prac Davida Urquharta;
 fragmenty dziennika podróży Charles’a Sainte-Foi;
 odpisy z rękopisów Biblioteki Muzeum Polskiego w Rapperswilu;
 autograf powieści Waława Gąsiorowskiego (zob. opis spuścizny [1.063](#))
Anarchiści;
 prace i przekłady pism następujących autorów: Joachim Bartoszewicz, Georges Bienaimé, Paul Cazin (zob. opis spuścizny [1.025](#)), Edward Dubanowicz, Waław Gasztowtt, Henri Grappin (zob. opis spuścizny [1.073](#)), Józef Kościelski, Camille Latreille, Eugeniusz Starczewski.

Proweniencja: dar, 1949–1956; przeniesienie z działu druków zwartych, 2009.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 15.

1.209. Wrotnowska Anne Léone

(?-1960) z d. Van der Noot, literatka belgijska, żona polskiego dyplomaty Franciszka Wrotnowskiego (1873-1926).

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1940-1960:

dokumenty osobiste;
materiały biograficzne i fotografie;
korespondencja;
twórczość literacka i publicystyczna;
materiały warsztatowe;
materiały różne, w tym nuty.

Proweniencja: dar Denise Wrotnowskiej, 1995.

Stan opracowania: spis zawartości.

Ponadto: portfelik z wpiętym poszytem z kilkoma wpisami oraz dyplom nadania tytułu doktora matematyki i filozofii Franciszkowi Wrotnowskiemu wydany przez uniwersytet we Fryburgu, 1900.

Proweniencja: przeniesione z kolekcji artystycznych, 2005.

1.210. Wrotnowska Denise

(1904-2000) córka Franciszka i Anne-Léone, historyk sztuki, biografka, kustosz Muzeum Pasteura w Paryżu w latach 1942-1970, wieloletnia współpracowniczka BPP, współautorka katalogów rycin Biblioteki.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1938-1970:

materiały autobiograficzne;
fotografie;
notatki z wykładów Paula Cazina, Henriego de Montforta, Christiana Sénéchala;
korespondencja, w tym z Société des Artistes Français 1938-1942;
twórczość publicystyczna i biograficzna: słownik polskich lekarzy we Francji, *Słownik malarzy, grawerów i litografów (działających w XIX wieku)* (odbitka litograficzna);
materiały warsztatowe do prac biograficznych i bibliograficznych;
materiały różne, w tym druki 1910-1962.

Ponadto: materiały Czesława Góralika.

Proweniencja: dar Denise Wrotnowskiej, 1995.

1.211. Wrotnowski Feliks

(1803–1871) literat, tłumacz, działacz emigracyjny, dyrektor BPP w latach 1854–1860.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1835–1871[1900]:

fragment spuścizny 1835–1871:

pamiętnik z lat 1856–1871;

pisma i listy o Adamie Mickiewiczu;

twórczość;

materiały warsztatowe;

korrespondencja i artykuły;

„Notatki Braci”, druki i pisma do Koła Sprawy Bożej 1841–1871;

listy do F. Wrotnowskiego znajdują się w licznych zbiorach listów, zob.

obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza ([1.131](#));

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny 1835–1856 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów ([3.005](#)):

twórczość publicystyczna;

korrespondencja.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.212. Wróblewski Walery

(1836–1908) uczestnik powstania styczniowego, generał Komuny Paryskiej, członek Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1897–1909[!]:

dokumenty osobiste;

materiały biograficzne i *post mortem*;

korrespondencja;

materiały różne, w tym wycinki prasowe i druki.

Proweniencja: z archiwum Gierszyńskich ([1.065](#)).

1.213. Zahler Ryszard

(1915–po 1957) dziennikarz, żołnierz 1. Dywizji Grenadierów, więzień stalagów, członek organizacji kombatanckich.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–1957:

korespondencja;

twórczość publicystyczna;

materiały warsztatowe, w tym dokumentacja relacji francusko-polskich w latach 1918–1939.

Proweniencja: dar p. Fabry, 1994.

1.214. Zaleski Denis (Dionizy)

(1851–1938) syn Józefa Bohdana i Zofii z Rosengardtów, prawnik, adwokat, naturalizowany Francuz; zasiadał w Radzie Administracyjnej Szkoły Polskiej na Batignolles, sekretarz Rady Administracyjnej Zakładu św. Kazimierza Paryżu, także w Radzie Instytucji „Czci i Chleba” oraz Radzie Muzeum w Rapperswilu, prezes Komisji Grobów Polskich.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1826–1937 zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005):

materiały z archiwum rodzinnego Zaleskich, papiery Karola i Denisa Zaleskich.

Władysław Laskowicz (zob. opis spuścizny 1.120) (materiały dotyczące).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

fragment spuścizny:

korespondencja;

Książka poboru podatku ofiary narodowej... (1863–1864).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

Denis Zaleski, *Moje notatki*;

korespondencja 1887–1935;

materiały różne.

Proweniencja: przekazane przez Bohdanę Okirzyc-Zaleską wraz z książkami, rycinami i portretem olejnym Józefa Bohdana Zaleskiego; w połowie lat 50. XX w. wpłynęła pozostała część papierów.

1.215. Zaleski Józef Bohdan

(1802–1886) poeta, przedstawiciel tzw. szkoły ukraińskiej w poezji romantycznej; po upadku powstania listopadowego na emigracji w Paryżu, członek i prezes Instytucji „Czci i Chleba”, członek Rady Administracyjnej Szkoły Polskiej na Batignolles.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005) oraz w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131):

dokumenty osobiste i majątkowe;

materiały rodzinne i fotografie;

Jan Szymański, „Przyczynki do materiałów dokumentacyjno-informacyjnych zaofiarowanych przez Dionizego Zaleskiego Bibliotece Jagiellońskiej rękopisów Bohdana Zaleskiego”;

twórczość;

korespondencja, 1840–1882.

Ponadto: Zofia Zaleska z d. Rosengardt (żona) – fragment spuścizny, w tym jej *Silva rerum*.

Proweniencja: dar Nathalie Gendreau, 2016.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu; Katalog rękopisów BPP*. T. 1; *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

1.216. Zaleski Kazimierz Piotr

(1928–) fizyk, prezes THL, dyrektor BPP.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1901–2008:

dokumenty osobiste;

dokumenty dotyczące nauki;

dokumentacja służby wojennej i wojskowej, w tym we francuskich siłach zbrojnych;

sprawy sądowe;

dokumentacja pracy naukowej i zawodowej;

legitymacje orderów i odznaczeń;

korespondencja, m.in. listy od Piotra Olędzkiego;

korespondencja rodzinna;

materiały fotograficzne.

Proweniencja: dar Kazimierza Piotra Zaleskiego, 2009.

Stan opracowania: opracowali Elżbieta Pajor i Arkadiusz Roszkowski, 2009.

1.217. Zaleski Zygmunt (Lubicz-Zaleski)

(1882–1967) literat, poeta, członek korespondent Instytutu Francuskiego, działacz społeczny i polityczny, delegat Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego RP we Francji, w czasie II wojny światowej prezes PCK we Francji, więzień Buchenwaldu, założyciel Liceum Polskiego w Villard-de-Lans (1940), w 1946 sekretarz generalny THL; żonaty z Marią Zdziańską-Zaleską, ojciec Kazimierza Piotra Zaleskiego.

Wielkość zespołu: ok. 175 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1894–1978[!]:

dokumenty osobiste i fotografie;

materiały autobiograficzne, w tym dziennik 1904–1943;

materiały biograficzne;

materiały majątkowe i rodzinne;

twórczość literacka i publicystyczna;

materiały dotyczące działalności m.in. w następujących instytucjach i organizacjach: Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego we Francji, Fédération Internationale des Déportés Internés de Résistance, Institut International de Coopération Intellectuelle, Kolegium Wolnej Europy (zob. opis archiwum 2.025), Komitet Narodowy Polski 1917–1919 (zob. opis archiwum 2.029), konferencja pokojowa 1918–1919, Polski Związek Byłych Deportowanych i Więźniów Politycznych we Francji (zob. opis archiwum 2.044) (ponadto: papiery Tadeusza Schneidera), Polskie Liceum w Les Ageux i Saint-Jean (zob. opis archiwum 2.045), THL, Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją (zob. opis archiwum 2.072), TOPF, „Życie Sztuki” (czasop.; redakcja);

korespondencja prywatna;

korespondencja dotycząca działalności, w tym Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją w Paryżu, 1930–1931;

materiały różne, w tym druki, gazety i wycinki prasowe.

Ponadto: prace ofiarowane Z. Lubicz-Zaleskiemu i depozyty obce, w tym papiery pułkownika Władysława Kilińskiego.

Proweniencja: dar Marii Zdziarskiej-Zaleskiej, 1973; przekazane przez Kazimierza Piotra Zaleskiego, 2008, 2010 i 2013; dar Marie-Caroline Ciechanowicz, 2016.

Stan opracowania: *Archiwum Zygmunta Lubicz Zaleskiego w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu. Informator o zasobie*, oprac. U. Klatka przy współpracy G. Fulary, M. Jaglarz, J. Jaśkowiec, Z. Pietrzyka, pod red. M. Jaglarz i U. Klatki, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2011 (obejmuje akc. 3840–3963).

Materiały związane z Z. Lubicz-Zaleskim zob. też w spuściźnie Wandy Borkowskiej (1.011).

1.218. Zamoyski Władysław

(1803–1868) pułkownik wojsk polskich w powstaniu listopadowym, generał dywizji wojsk tureckich, generał brytyjski.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1815–1867:

fragment spuścizny zob. obecnie w kolekcji Papiery emigrantów (3.005), zawiera:

1. „Papiery dotyczące Wielkiego Księstwa Poznańskiego” 1838–1867 – pisma różnych osób;
2. „Papiery dotyczące zaboru austriackiego” 1832–1861 – pisma różnych osób;
3. „Papiery dotyczące Królestwa Polskiego w latach 1815–1859”;
4. „Papiery dotyczące wypadków 1860–1863”;
5. „Prowincje zabrane” – pisma różnych osób;
6. „Referaty dotyczące Rosji” 1827–1838 – pisma różnych osób;
7. „Papiery wojskowe” – pisma różnych osób;
8. „Varia”;
9. „Korespondencja” – listy od różnych osób i kopie listów W. Zamoy-
skiego;
10. Bronisław Zaleski, *Z pamiętników J[enerała] Zamoyskiego*;
Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

korespondencja 1848–1867 zob. obecnie w spuściznie Adama Mickiewicza (1.131);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

fragment spuścizny.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania³⁵: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

1.219. Zaremba Zygmunt

(1895–1967) prawnik, poseł na Sejm RP, działacz PPS, 1944–1945 przewodniczący konspiracyjnej PPS-WRN, po wojnie pseud. Marcin, po wojnie przewodniczący Rady Naczelnej PPS na obczyźnie i przewodniczący Międzynarodowego Biura Socjalistycznego.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1895–1967:

materiały biograficzne;

materiały dotyczące działalności, w tym w następujących instytucjach i organizacjach: Zrzeszenie Wydawców i Księgarzy Polskich Zagranicą, Grupa Młodzieży Polskiej Międzymorza;

35 Zob. też *Katalog rękopisów Biblioteki Książy Czartoryskich w Krakowie. Sygnatury 5214–5319*, oprac. J. Pezda, Muzeum Narodowe, Kraków 2001; *Inwentarz rękopisów Biblioteki XX Czartoryskich w Krakowie, sygn. 6000–13522*, oprac. J. Nowak, J. Pezda, Kraków 2016 (na prawach rękopisu): <https://mnk.pl/oddzial/biblioteka-ksiazat-czartoryskich/bazy-danych-i-katalogi> (dostęp 16.02.2020).

twórczość;
materiały warsztatowe;
korespondencja;
materiały różne.

Proweniencja: dar córki, Oleny Blaton, 1979–1980.

1.220. Zawadowski Jan Waclaw

(1891–1982) pseud. Zawado, malarz, współzałożyciel Cercle des Artistes Polonais à Paris.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1938–1993[!]:

notatki warsztatowe dotyczące dzieł sztuki w muzeach niemieckich;
korespondencja, w tym listy Kazimierza Wierzyńskiego;
zaproszenia na wystawy malarstwa Jana Waclawa Zawadowskiego.

Proweniencja: dar Isabelle Lote, 1995.

Stan opracowania: opracował Arkadiusz Roszkowski [w:] *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

1.221. Zdziarska-Zaleska Maria

(1898–1987) sanitariuszka i lekarka, kapitan Wojska Polskiego, instruktorka harcerska; dziennikarka, tłumaczka, żona Zygmunta Lubicz-Zaleskiego.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1968–1987:

materiały biograficzne;
twórczość publicystyczna, przekłady;
materiały warsztatowe;
korespondencja rodzinna i dotycząca działalności;
materiały różne, w tym wycinki i druki.

Proweniencja: dar córki, Moniki Zaleskiej, 1994, przekazał Kazimierz Piotr Zaleski, 2012.

1.222. Zielińska Maria

(1881–1946) z d. Gierszyńska, córka Henryka Gierszyńskiego, żona architekta Marcelego Zielińskiego.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1920–1946:

materiały biograficzne;
korespondencja rodzinna.

Proweniencja: z archiwum Gierszyńskich (1.065).

1.223. Żarnowscy Eugenia i Jan

Eugenia (1891–1979) historyczka sztuki; Jan (1890–1950) historyk sztuki, urzędnik Ermitażu w Petersburgu, pracownik BPP.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1900–1979:

korrespondencja;

materiały *post mortem*;

twórczość i materiały warsztatowe dotyczące: historii sztuki, słownika malarzy XVII w., BPP w latach 1940–1944.

Proweniencja: dar Wandy Conus-Wolskiej, 1989.

1.224. Żeleńska Adela Maria

(1897–1997) z d. Bohomolec, tłumaczka, żona Władysława, członkini THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – fragment spuścizny z lat 1959–1997:

dokumenty osobiste i *post mortem*;

korrespondencja;

materiały różne;

materiały do genealogii Bohomolców i Sienkiewiczów.

Ponadto: Andrzej Bohomolec (brat) – materiały dotyczące.

Proweniencja: dar Władysława Żeleńskiego, 2005–2006.

1.225. Żeleński Władysław

(1903–2006) prawnik, prokurator, wieloletni prezes Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji, jeden z założycieli Towarzystwa Polsko-Ukraińskiego, działacz SPK; mąż Marii Adeli z Bohomolców.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1967–1995:

dokumenty osobiste;

fotografie, w tym rodzinne;

materiały dotyczące działalności m.in. w następujących instytucjach i organizacjach: Związek Polskich Grenadierów, SPK, Fonds Humanitaire Polonaise, THL, Towarzystwo Polsko-Ukraińskie w Paryżu, Monachium i Londynie, Polskie Liceum w Les Ageux i Saint-Jean 1965–1966;

materiały dotyczące opieki nad grobami żołnierzy polskich we Francji: *Wykaz poległych żołnierzy polskich jednostek wojskowych we Francji w 1940 roku*, fotokopie dokumentów dotyczących grobów polskich na cmentarzach francuskich, wykazy żołnierzy polskich pochowanych

na cmentarzach francuskich w układzie według departamentów, spisy W. Żeleńskiego, spisy sporządzone przez C. Chowańca, korespondencja z różnymi instytucjami francuskimi w sprawie grobów żołnierzy polskich poległych we Francji w 1940, kartoteka nazwisk żołnierzy polskich poległych we Francji 1939–1947;
 korespondencja 1967–1995 (listy od różnych osób i bruliony odpowiedzi);
 korespondencja rodzinna, w tym brata Adama Żeleńskiego;
 korespondencja zastrzeżona do 2025;
 materiały dotyczące nadania imienia Tadeusza Boya Żeleńskiego ulicy w Paryżu – korespondencja, wycinki prasowe;
 materiały dotyczące depozytu W. Żeleńskiego w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie i w AAN (spis);
 materiały różne: artykuły, nadbitki publikacji; książki zawierające spisy poległych żołnierzy z notatkami W. Żeleńskiego; wycinki prasowe z „Narodowca” (czasop.) 1971–1973; dokumentacja pomnika Żołnierza Polskiego na Place de Varsovie w Paryżu; materiały dotyczące zabójstwa Ludwika Widorszala i Jerzego Makowieckiego;
 materiały obce: M. Młotek, *Ś.p. Generał Bolesław Bronisław Duch*, „Orzeł Biały” 1980, nr 195/1342; R. Bruge, *Au générale Bronislaw Duch*, 1980 (oraz przekład na język polski).

Ponadto: Adam Żeleński (brat) – materiały dotyczące.

Proweniencja: dar Władysława Żeleńskiego, 1994–1999 i 2005–2006.

Stan opracowania: wstępne uporządkowanie Marek P. Prokop.

1.226. Żółtowski Kazimierz

(1905–1970) prawnik, działacz społeczno-polityczny, żołnierz AK, uczestnik powstania warszawskiego, na emigracji współpracownik RWE, członek Komitetu Politycznego Stronnictwa Narodowego, członek THL.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat ok. 1949–1970:

dokumenty osobiste;
 materiały dotyczące działalności;
 twórczość publicystyczna i tłumaczenia;
 korespondencja;
 materiały różne.

Ponadto: Niezależny Związek Nauczycielstwa Polskiego we Francji (fragment archiwum zob. opis [2.034](#)); Rada Jedności Narodowej. Koło Stronnictwa Narodowego w Paryżu (materiały dotyczące).

1.227. Żółtowski Wiktor

(1900–1969) socjolog, pracował w Centre National de la Recherche Scientifique, korespondent Polskiej Agencji Telegraficznej w Paryżu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1934–1969:

dokumenty osobiste;
wspomnienia;
materiały dotyczące działalności w Centre National de la Recherche Scientifique;
twórczość;
materiały warsztatowe;
korespondencja.

1.228. Żychliński Richard

(1823–1870) oficer wojsk saskich, w czasie rewolucji majowej w 1849 w Dreźnie współpracował z Richardem Wagnerem, po rewolucji przeniósł się wraz z bratem Leonem do Paryża; w latach 1852–1856 był ostatnim prywatnym sekretarzem poety Heinricha Heinego.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1762[!]-1841:

akt chrztu i dokumenty służby wojskowej Richarda, syna Leopolda Ferdynanda, 1823, 1837, 1841.

Ponadto:

dokumenty (12) służbowe Żychlińskich ze służby na dworze elektorów saskich w latach 1762–1841, w tym patenty oficerskie wydane Maciejowi Bogusławowi Żychlińskiemu 1762–1809, oraz dokumenty prywatne; dyplom Ritterkreutz des Heinrichs Ordenss Leopolda Ferdynanda, syna Macieja Bogusława, 1812.

1.229. Żychoń Hieronim

(1823–1881) prawnik, sekretarz Adama Jerzego Czartoryskiego, prowadził w imieniu Anny z Zamoyskich Sapieżyny jej sprawy finansowe i sądowe.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1856–1866:

rozliczenia z prowadzonych spraw;
fragment korespondencji.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

2. ARCHIWA INSTYTUCJI I ORGANIZACJI

2.001. Ambasada Polska w Paryżu

W 1924 podniesiono do rangi Ambasady RP dawne Poselstwo RP (powołane w 1919 w miejsce rozwiązanego Komitetu Narodowego Polskiego); w 1940 Ambasadę ewakuowano na południe Francji, archiwum uległo częściowemu rozproszaniu; od października 1940 Rząd RP na uchodźstwie miał akredytację przy Komitecie Wolnej Francji, 5 lipca 1945 rząd francuski cofnął uznanie Ambasadzie.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1919–1953:

materiały dotyczące różnych tematów, w tym: osadnictwo na Madagaskarze, mniejszości narodowe, sytuacja w Polsce w latach 1939–1940;

dane statystyczne 1920;

telegram ministra Józefa Becka do Ambasady (Ambassade de Pologne en France) nadany w Czerniowcach 17 września 1939;

„Księga inwentarzowa Biblioteczna”;

Edward Woroniecki, *Sprawa łotewska*;

materiały powielone: *Materiały do traktatu handlowego z Francją 1933*, *Kursy naukowe dla urzędników służby zagranicznej z lat 1933–1935*;

Proweniencja: dar Jana Brzękowskiego; Biblioteka Ambasady Polskiej w Paryżu.

Materiały dotyczące przebudowy i przystosowania Hôtel de Sagan, 1935, [1936], plany.

Ponadto: plany przebudowy BPP, 1927.

Proweniencja: przeniesione z kolekcji artystycznych, 2006.

Stan opracowania: częściowo opracowała Elżbieta Pajor.

2.002. Ambasada Rosyjska w Warszawie

Archiwum zajęte w ambasadzie rosyjskiej w Warszawie w czasie powstania w 1794 uległo rozproszaniu; niniejszy fragment ocalał pod opieką rodzin Kochanowskich i Dembowski.

Wielkość zespołu: 1 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1763–1794:

listy;

Katarzyna II cesarzowa Rosji – pisma;

Otto Magnus von Stackelberg – listy i korespondencja kancelarii;

Jan Jakub Sievers – listy.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

2.003. Amis de la Démocratie en Pologne

Stowarzyszenie założone w 1945 w celu stawienia oporu ofensywie francuskiej partii komunistycznej, jednoczące wielu francuskich intelektualistów i polityków (członkiem komitetu honorowego był Paul Valéry), prezeską była Franciszka Granier.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1926]1945–1961:

Franciszka Granier – notatki 1956–1958;

protokoły zebrań 1948;

zaproszenia stowarzyszenia na konferencje z cyklu „La contribution de la Pologne à la civilisation européenne” 1948;

Komitet Miejskowy BPP – korespondencja i kopie listów 1956, 1958–1959;

Francisca Garnier, *Les tribulations de la Bibliothèque Polonaise de Paris*,

Paris 1956 (druk) oraz listy autorki do Wandy Borkowskiej i telegramy;

„Zamach komunistów na Bibliotekę Polską w Paryżu”;

„À propos de la Bibliothèque Polonaise de Paris. Une motion des Amis de la Démocratie en Pologne” – wystąpienie z czerwca 1959 w związku z procesem THL z Polską Akademią Nauk w Warszawie o BPP w 1959;

materiały różne, w tym druk ulotny informujący o powstaniu stowarzyszenia 4 marca 1945 oraz papier firmowy Les Amis de la Démocratie en Pologne.

Ponadto: Michał Zieliński (*L'Émigration polonaise en France* oraz materiały dotyczące).

Proweniencja: fragment archiwum przekazany przez Franciszkę Granier, po 1961.

2.004. Amis de la Pologne

Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Polski założone przez Rosę Bailly w 1919 dla szerzenia wiedzy o Polsce, działało do 1940; wydawało czasopismo „Les Amis de la Pologne” i dla dzieci „Notre Pologne”.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1919–1952:

akta związane głównie z działalnością Rosy Bailly;

korespondencja 1919–1943;

materiały dotyczące Górnego Śląska i plebiscytu 1921;

materiały dotyczące pomocy dla internowanych we Francji żołnierzy polskich 1940–1941;

materiały różne.

Proweniencja: ze spuścizny Rosy Bailly (1.002); ze spuścizny Czesława Chowańca (1.032).

Stan opracowania: wstępnie opracowała Maria Pasztor, 1992; spisy zawartości w pudłach.

2.005. Archiwum wielkiego księcia Konstantego

Konstanty Pawłowicz Romanow (1779–1831), wielki książę rosyjski, od 1816 wódz naczelny armii Królestwa Polskiego i od 1822 faktyczny wielkorządca Królestwa Polskiego.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1813–1830:

zbiór aktów polskich i rosyjskich dotyczących Królestwa Polskiego;
listy osobistości polskich;
listy cudzoziemców;
dokumenty i akty rosyjskie.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

2.006. Bank Emigracji Polskiej

Założony w 1850, kapitał składał się z datków, wpłat emigrantów i oprocentowania pożyczek; udzielał pożyczek emigrantom, którzy utrzymywali się z własnej pracy, handlu lub rzemiosła; w skład dyrekcji wchodził: Seweryn Gałęzowski, Antoni Hłuszniewicz, Franciszek Szemioth, Eustachy Januszkiewicz, Adamina z Potockich Kamieńska; bank zawiesił działalność w 1864.

Wielkość zespołu: 11 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1850–1864:

podania o pożyczki;
korespondencja;
spisy członków;
księgi rachunkowe, obliczenia kredytów;
akta administracyjne i sprawozdania.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

2.007. Banque d'images pour la Pologne

Stowarzyszenie utworzone przez Artistes Étudiants des Écoles d'Art Association 21 grudnia 1981, by gromadzić prace plastyczne w celu ich publikowania, rozpowszechniania, eksponowania i sprzedaży. Uzyskany dochód oraz środki przeznaczono dla Comité de Coordination de la Solidarité en France oraz dla Association pour les enfants de Pologne, natomiast w 1983 środki finansowe przekazane przez francuskie Ministerstwo Kultury oraz donatorów prywatnych, kolekcjonerów i artystów przeznaczono na wsparcie polskich artystów plastyków.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały związane z działalnością 1981–1984:

rachunki, faktury;
korespondencja 1981–1984.

Prowienienca: dar Raphaëla Lewandowskiego, 2017.

2.008. Biuro Przemysłu Wojennego Ministerstwa Skarbu

Ministerstwo Skarbu zostało powołane wraz z Rządem RP na uchodźstwie we wrześniu 1939; przez okres od października 1939 do czerwca 1942 działało w połączeniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1939–1940:

- dowody kasowe, protokoły rewizji kasy;
- sprawy finansowo-personalne;
- sprawy budżetowe.

2.009. Comité d'assistance aux artistes, intellectuels et étudiants polonais en France

Komitet Opieki nad Artystami, Inteligentami i Studentami Polskimi we Francji, działał w latach 1951–1979.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1950–1979:

- spisy członków Komitetu, protokoły posiedzeń 1951–1953;
- księgi rachunkowe 1952–1967 oraz papiery finansowe, pokwitowania;
- korrespondencja, głównie listy do Marii Morawskiej;
- materiały różne, w tym dotyczące sprawy przeniesienia Felicji Zielińskiej do Domu Spokojnej Starości w Lailly-en-Val.

2.010. Comité français du bicentenaire de la naissance d'Adam Mickiewicz

Komitet działał w latach 1996–2002 pod przewodnictwem m.in. Michała Masłowskiego; autorem scenariusza głównej wystawy o Adamie Mickiewiczu był Krzysztof Rutkowski, a komisarzem Jerzy Neumark.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1997–2001:

- materiały dotyczące komitetu honorowego, sprawozdania, statuty, projekty;
- korrespondencja ogólna oraz dotycząca kolokwium i wybicia medalu;
- sprawy finansowe, subwencje i dotacje, rozliczenia, czeki;
- wystawa w Bibliothèque Thiers w Paryżu (Fondation Dosne-Thiers) – materiały prasowe, druki;
- materiały warsztatowe dotyczące konferencji, wystawy i jej katalogu;
- materiały dotyczące przedstawienia *Dziadów* Adama Mickiewicza w Avignon;
- kolokwium w Collège de France;

materiały m.in. Michała Masłowskiego;
materiały różne.

Proweniencja: dar Michała Masłowskiego, 2005.

2.011. Dom Schroniskowy Polskiego Czerwonego Krzyża Grand Hôtel w Grenoble

Założony we wrześniu 1940 w celu zebrania rozproszonych po Francji naukowców, pisarzy, intelektualistów, naukowców pod opieką PCK (w latach 1941–1944 TOPF); ośrodek organizacyjny ruchu oporu.

Wielkość zespołu: 12 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1943:

biuletyny informacyjne tworzone na podstawie nasłuchu radiowego i prasy;
materiały informacyjne różnych organizacji polonijnych nadsyłane do
Domu, m.in. przez Związek Polaków we Francji (zob. opis archiwum
2.084) oraz PCK;

archiwum związane z działalnością Domu w latach 1940–1944;

korrespondencja;

kwity, rachunki;

komisja świetlicowa;

„Żywy Dziennik” – korespondencja redakcji, teka redakcyjna 1941–1943;

materiały dotyczące działalności PCK we Francji;

księga zbiorowa „11 listopada 1941” – Komitet Uznania Pamięci Marszałka Piłsudskiego (Komitet Obchodu 19-go Marca), materiały do księgi pamiątkowej poświęconej Piłsudskiemu;

materiały różne, w tym twórczość różnych osób, m.in.: Aleksander Janta-Połczyński, Józef Jaklicz, *Kampania wrześniowa 1939; 11.XI.1941*; Maria Danilewiczowa, *Dawne granice ziem polskich*; Augustyn Jakubisiak, *Polska myśl filozoficzna; Mowa Ojca św. Piusa XII wygłoszona do Kolegium Kardynalskiego 02.06.1943*; Leon Supiński – artykuł poświęcony pamięci Ignacego Jana Paderewskiego, 1941; teksty odczytów wygłaszanych w Domu (bez informacji o autorach);

materiały informacyjne przesłane do Domu, w tym: „Biuletyn Młodzieży Polskiej i jej Przodowników” (czasop.) 1942;

materiały powielane i maszynopisy prac dotyczących historii i geografii Polski;

materiały prasowe.

Proweniencja: ze spuścizny Józefa Jakubowskiego (1.084).

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

Materiały Komitetu Domu 1941–1943 zob. obecnie w spuściźnie C. Chowańca (1.032); fragment archiwum zob. obecnie w spuściźnie Wandy Borkowskiej (1.011): komunikat Domu 1942; akta sądu honorowego z lat 1941–1942; 11.XI.1941 – teka redakcyjna publikacji; materiały powielane zob. też w spuściźnie Zygmunta Dygata (1.050).

2.012. 1. Dywizja Grenadierów. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie

Dywizja piechoty WP sformowana we Francji w latach 1939–1940 przede wszystkim z emigrantów i ich potomków, mniejszość stanowili uchodźcy powrześniowi z Polski; rozbita w czasie walk w Lotaryngii, odtworzona pod dowództwem generała Bronisława Ducha w 1944; tworzone po wojnie związki kombatanckie byłych grenadierów zjednoczyły się w SPK ok. 1947.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1941–1954:

materiały i korespondencja dotyczące budowy w 1954 pomnika w Dieuze w Lotaryngii;

sprawa sztandaru 2. Pułku Grenadierów PSZ, 1941;

projekt odznaki 1. Dywizji Grenadierów PSZ;

Proweniencja: nieustalona.

Wycinki prasowe i ulotka.

Proweniencja: ze spuścizny Czesława Chowańca (1.032).

2.013. Dywizja Kozaków Sułtańskich

W 1853 w czasie wojny krymskiej próbowano zorganizować osobny legion polski walczący przy boku Turcji; za zezwoleniem władz tureckich Michał Czajkowski (Sadyk Pasza) zorganizował korpus Kozaków w sile dwóch pułków; z nich 1. Pułk Kozaków Ottomańskich (rozwiązany ok. 1882) pozostał pod jego dowództwem, a 2. Pułk, tworzony przez Władysława Zamoyskiego, przeszedł na żołąd angielski i znany jest jako Dywizja Kozaków Sułtańskich, która istniała do 1856.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1850[!]-1859[!]:

dokumenty, listy, raporty i rozkazy polskich formacji wojskowych na Wschodzie;

fragment archiwum zob. obecnie w spuściźnie Adama Mickiewicza (1.131);

księgi korespondencji i rozkazów.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3; *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.014. Fonds Humanitaire Polonaise

Fundacja Polski Fundusz Humanitarny założona w 1957 z inicjatywy m.in. Kajetana Morawskiego i polskich środowisk kombatanckich z pieniędzy Skarbu Narodowego w celu utrzymania Domu Spokojnej Starości w Lailly-en-Val koło Orleanu; pierwszą prezes Funduszu była Maria Morawska z d. Turno.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – dokumenty do działalności Domu Spokojnej Starości Polskiego Funduszu Humanitarnego w Lailly-en-Val oraz fragmenty spuścizny pensjonariuszy i materiały związane z działalnością Adama Tokarskiego.

Proweniencja: dar Adama Tokarskiego, 1990, 1994.

2.015. Fundusz Stypendialny im. Jana i Suzanne Brzękowskich

Fundacja utworzona w 1987, przyznaje stypendia na prowadzenie badań historycznych młodym pracownikom naukowym.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – korespondencja z lat 1996–2003.

Proweniencja: z archiwum BPP i THL.

2.016. Fundusz Stypendialny im. Stanisława Lama

Fundacja utworzona w 1984, przyznaje stypendia na pisanie prac literackich.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1986–2003:

korespondencja 1986–1988 i 1997–2003;

Andrzej Bazylewski – dossier;

książki i korespondencja.

Proweniencja: z archiwum BPP i THL.

2.017. Galeria Lambert

Galeria malarstwa Galerie Lambert założona 1959 w Paryżu przez Kazimierza Romanowicza; połączona z działalnością Księgarni „Libella”, funkcjonowała aż do zamknięcia Księgarni 1993, choć w ostatnich latach istnienia nie organizowano tam już wystaw.

Wielkość zespołu: ok. 25 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1960–1990:

korespondencja (w układzie alfabetycznym) Zofii i Kazimierza Romanowiczów (oraz innych osób) z artystami dotycząca organizacji wystaw, m.in. Jan Lebenstein, Tadeusz Dominik, Takami Sakurai;

programy i katalogi wystaw.

Proweniencja: dar Kazimierza Romanowicza, 1995.

Stan opracowania: opracowała Monika Junkiewicz.

2.018. Hotel Lambert

Pałac miejski na Wyspie Świętego Ludwika w Paryżu, zbudowany w 1. poł. XVII w., w latach 1843–1975 należał do rodziny Czartoryskich, nazwa pałacu była również nazwą obozu politycznego stronników polityki Adama Jerzego Czartoryskiego.

Wielkość zespołu: ok. 165 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1840–1952[1992]:

- akt zakupu pałacu;
- spisy Polaków zamieszkujących Paryż;
- dokumenty finansowe;
- księgi wydatków domowych;
- inwentarze sprzętów;
- papiery dotyczące prób sprzedaży Hotelu Lambert;
- dokumentacja prac remontowo-budowlanych;
- fragmenty korespondencji administratorów i zarządców: Eléonore Théodorine Gautherin, A. Glaudin, Josephine Rousset.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

Ponadto: Stanisław Krotkiewicz, „Hôtel Lambert en l'île Saint Louis a Paris et la Grande Emigration Polonaise du 19ème Siècle” 1992; materiały różne.

Proweniencja: dar autora, 1992.

2.019. Institution Royale Agronomique de Grignon

Instytut Agronomiczny w Grignon założony 1826, przez cały XIX w. chętnie wybierany przez szukających wykształcenia polskich emigrantów.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – notatki z wykładów z lat 1840–1844.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.020. Instytucja „Czci i Chleba”

Założone w 1862 Stowarzyszenie Podatkowe (Association polonaise des imposés volontaires) udzielające zapomóg emigrantom; liczyło ponad 2500 członków; od 1875 prowadziło fundusze celowe z darowizn i depozytów; w 1932 pozostałe po samolikwidacji pieniądze przekazano Rządowi RP.

Wielkość zespołu: ok. 100 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1862–1940:

- protokoły posiedzeń i walnych zebrań;
- sprawozdania i zestawienia;
- korespondencja, kopiarusze listów, w tym z okresu działalności Dionizego Zaleskiego;

dokumentacja poszczególnych funduszy i stypendiów;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 5.

drobne druki;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

„Książka kasowa Towarzystwa za lata 1862–1875” w archiwum Towarzystwa Dobroczyńności Dam Polskich (zob. opis [2.064](#));

materiały nieopracowane:

dokumenty dotyczące założenia, statutu i uznania organizacji przez władze francuskie;

spisy i deklaracje członków;

księgi podatkowe;

księgi przychodów i rozchodów;

rachunki i kwity wpłat;

pokwitowania wypłacanych pensji w okresie od 1920 do 10 czerwca 1940;

korespondencja dotycząca wypłacanych pensji;

korespondencja Władysława Strzembosza, wicedyrektora BPP, związana z wypłatami pensji z Instytucji „Czci i Chleba” w 1940;

„Instytucja Podatkowa Czci i Chleba założona 28.3.1862 r.” – spis wartości archiwum.

2.021. Institut International de Coopération Intellectuelle. Société des Nations

Międzynarodowy Instytut Współpracy Umysłowej przy Lidze Narodów założony 1925 z siedzibą w Paryżu, stały organ wykonawczy międzynarodowej komisji współpracy intelektualnej przy Lidze Narodów.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1925–1940:

korespondencja z polskim delegatem Janem Mrozowskim oraz przysłane kopie komunikatów, raportów, memorandów, not, sprawozdań, rachunków;

korespondencja dyrektora Franciszka Pułaskiego, delegata polskiego przy Instytucji;

materiały informacyjne nadsyłane do BPP w 1939 (uchwała z 1938, plan pracy na 1939/1940);

materiały różne, w tym formularz zaproszenia na spotkanie w BPP, afisz reklamowy kursów wakacyjnych o kulturze polskiej 1935.

2.022. Instytut Panien Polskich

Założony w 1844 przez Annę z Sapiehów Czartoryską w celu kształcenia w Hotelu Lambert dobrze urodzonych dziewcząt, objął opieką ok. 600 córek uchodźców; rozwiązany po śmierci Izabelli z Czartoryskich Działyńskiej w 1899.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1844–1922[!]:

zeszyty z notatkami i wpisami Heleny Brzoski-Nowiny;

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

materiały nieopracowane 1844–1899, 1910, 1922:

księgi i papiery finansowe;

podania o przyjęcie;

sprawozdania z działalności;

korrespondencja, w tym dyrektora Adolfa Cichowskiego;

Komitet Dawnych Uczennic Instytutu Panien Polskich, 1910 i 1922;

materiały różne, w tym druki: powinszowania noworoczne, zaproszenia na egzamin, formularze zaproszeń.

2.023. Izba Obrachunkowa Powstania Styczniowego

Izba powołana w 1863 do zajmowania się sprawozdawaniem z obrotu funduszami administracji władz powstańczych, nadzorem nad finansami powstania, działała do końca powstania.

Wielkość zespołu: 14 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1863–1864:

„Akta ogólne”: pisma i kopiaż korespondencji, dokumentacja Loterii Narodowej;

„Akta szczegółowe”: Agencja Broni w Wiedniu, Agencja Dyplomatyczna w Wiedniu, Agencja Generalna na Wschodzie, Agencja Polityczna Rządu Narodowego na Francję i Anglię, Biuro Wojskowo-Informacyjne w Paryżu, Komisarz Pełnomocny Rządu Narodowego na Anglię i Francję, Komisja Długu Narodowego, Komisja Wojenna, Komitet Polski w Paryżu, Organizator Sił Zewnętrznych, Komisja Broni w Liège;

księgi kasowe, rachunki;

odpisy dokumentów dotyczących powstania styczniowego.

Stan opracowania: *Inwentarz archiwum Izby Obrachunkowej Powstania Styczniowego*, oprac. E. Borowski, POW, Paryż 1987; *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

2.024. Klub Polski

Kasyno polskie założone w 1836 przez A. Kowalskiego, przemianowane na Towarzystwo Zabaw Wieczornych (Towarzystwo Polskie „Cercle Polonais”); jako Towarzystwo Polskie od 1837 (prezes Ludwik Plater), rozwiązane w 1855.

Wielkość zespołu: 9 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1837–1855:

uchwały Zebrania Ogólnego Towarzystwa Polskiego;
 materiały dotyczące organizacji Klubu, sprawozdania dyrekcji;
 raporty i protokoły posiedzeń Rady Gospodarczej, sprawozdania komisji;
 księgi kasowe przychodu i rozchodu;
 spis książek;
 rachunki dostawców, menu obiadów;
 korespondencja;
 archiwum administracyjne;
 pisma wzywające członków zlikwidowanego Klubu do uiszczenia zaległości,
 1848;

Stan opracowania: wstępnie uporządkował Andrzej Biernat w 1989³⁶; *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

Zbiory Towarzystwa Polskiego.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.025. Kolegium Wolnej Europy

Collège de l'Europe Libre/Free Europe University in Exile – kolegium powołane w 1950 w Strasburgu uchwałą Kongresu Wolności Kultury, działało do 1955, jego celem było umożliwienie stypendystom z krajów podległych Związkowi Radzieckiemu studiowania na różnych wydziałach uniwersytetu w Strasburgu przy równoczesnym uczęszczaniu na wykłady z historii i kultury narodowej w samym kolegium; bibliotekę kolegium założono w 1952.

Wielkość zespołu: 77 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1951–1956:

materiały dotyczące studentów i programu nauczania;
 materiały szkoleniowe, wykłady, odczyty;
 Stowarzyszenie Studentów – materiały;
 materiały biblioteki – korespondencja dotycząca gromadzenia zbiorów
 i kopie rachunków;
 Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych – wykłady, maszynopisy, materiały
 powielane;

36 Zob. A. Biernat, *Sprawozdanie...*, dz. cyt.

Instytut Bliskiego i Środkowego Wschodu „Reduta” – maszynopisy, litografie.

Proweniencja: ze spuścizny Antoniego Nowaka-Przygodzkiego (1.149).

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

2.026. Komisja Funduszków Emigracji Polskiej (Paryż)

Powołana w 1834 przy Komitecie Narodowym Emigracji Polskiej w celu zbierania funduszy na rzecz najbardziej potrzebujących emigrantów; jednym z prezesów był Jan Olrych Szaniecki; komisja prowadziła działalność do 1866, oficjalnie rozwiązana została w 1872.

Wielkość zespołu: 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1834–1860:

prośby, rachunki i listy przesyłane na ręce różnych osób;

raport z wpłaty składek, 1 grudnia 1843;

list Napoleona Ordy do Komitetu Budowy Pomnika Juliana U. Niemcewicza (w ramach Komisji Funduszków), Paryż 1842;

drukowane odezwy, okólniki i sprawozdania 1834–1845 i 1853.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu; Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.027. Komisja Potrzeb Emigracji Polskiej (Paryż)

Powstała w 1861 z inicjatywy Komisji Tymczasowej Jednoczącej się Emigracji w celu niesienia pomocy najuboższym, najbardziej potrzebującym emigrantom; założona m.in. przez Zygmunta Gordaszewskiego, Franciszka Stawiarskiego, księdza Feliksa Różańskiego; zakończyła działalność już w 1862, oficjalnie została rozwiązana w 1872.

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1861–1872:

statut;

korrespondencja;

protokoły;

odezwy.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.028. Komitet Emigracji Polskiej

Comité de l'Emigration Polonaise powstał w marcu 1848 z inicjatywy generała Józefa Dwernickiego „w celu jednoczenia wysiłków emigracji polskiej w walce o niepodległość”, prowadził akcję dyplomatyczną i próbę organizacji legionu polskiego, deklarował neutralność polityczną; działalność ustała w listopadzie 1848.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z 1848:

materiały dotyczące działalności m.in. generała Józefa Dwernickiego, korespondencja, spisy emigrantów, rachunki i spisy wydatków;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3.

Materiały różne.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.029. Komitet Narodowy Polski w Paryżu³⁷

Organizacja polityczna założona w 1917 w Lozannie przez Romana Dmowskiego, działała w latach 1917–1919.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały Wydziału Prasowego z lat [1901]1917–1919[1920] oraz Wydziału Politycznego Polskiej Delegacji na Kongres Pokojowy 1919–1920:

przegląd prasy francuskiej i angielskiej;

opracowania propagandowe oraz wyjątki z literatury polskiej na temat Prus;

materiały do antologii literatury polskiej;

wycinki prasowe;

felietony i pojedyncze listy André Lichtenbergera;

materiały Edwarda Woronieckiego – kroniki: polsko-litewska, polsko-ukraińska, polsko-bałtycka, i materiały dotyczące stosunku Ententy do Rosji Sowieckiej w latach 1919–1920.

Proweniencja: księgozbiór BPP, dar Edwarda Woronieckiego oraz wpływ nieustalony, lata 20. XX w.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 15.

2.030. Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Tuluzie

Konsulat został otwarty w 1930, zajmował się sprawami handlowymi, wizowymi, paszportowymi i prawnymi (konsulem był m.in. Zbigniew Hermaszewski). Od 1 października 1940 na jego miejsce powołano Biuro Polskie nazwane w 1941 Biurem Administracyjnym do spraw Polaków (Bureau d'administration des Polonais).

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1936–1941:

teczki personalne pracowników;

korespondencja;

raporty konsularne;

szkolnictwo polskie;

37 Główna część archiwum Komitetu znajduje się w zbiorach AAN.

budżet, księga kasowa i księga inwentarzowa;
materiały dotyczące następujących instytucji i organizacji: Bank Polska
Kasa Opieki; TOPF; Związek Oficerów Rezerwy we Francji (wykazy
jeńców, akta obozów).

Stan opracowania: spis zawartości Joanna Jutrznia.

2.031. „Kronika Emigracji Polskiej” (czasopismo; redakcja)

Czasopismo wydawane w Paryżu nieregularnie w latach 1834–1839, organ obozu Adama
Jerzego Czartoryskiego, który przewodniczył komitetowi redakcyjnemu.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1834–1839:

materiały związane z działalnością;
korespondencja redakcji;
dokumenty finansowe;
drobne teksty i fragmenty;
materiały redakcyjne.

Proweniencja: archiwum THL i BPP; dary, 1940–1962.

2.032. Księgarnia „Libella”

Księgarnia Librairie „Libella” założona w Paryżu w 1946 i prowadzona do 1993 przez Kazimierza
Romanowicza. Połączona osobami jej właściwych twórców, Zofii i Kazimierza Romanowiczów,
oraz adresem i działalnością z Galerią Lambert.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1986–1988:

korespondencja oraz rachunki ułożone alfabetycznie i chronologicznie.

Proweniencja: dar Kazimierza Romanowicza, 1995.

2.033. Misja polska w Paryżu w 1831 r.

Powołana w grudniu 1830; przedstawicielami Rządu Tymczasowego i później Narodowe-
go byli m.in. Karol Kniaziewicz i Ludwik Plater; zadaniem misji było informowanie Francji
o powstaniu, zabieganie o pomoc, a po upadku powstania zapewnienie opieki i schronienia
przybywającym do Francji emigrantom.

Wielkość zespołu: 13 j.

Zawartość zespołu – materiały z 1831:

listy, depesze i noty wysyłane i otrzymywane przez posłów polskich, przede
wszystkim Karola Kniaziewicza i Ludwika Platera (oryginały, bruliony
i kopie w układzie chronologicznym);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

Memoriał i kopie depeš zob. obecnie w spuściźnie Adama Mickiewicza (1.131).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu.*

2.034. Niezależny Związek Nauczycielstwa Polskiego we Francji

L'union d'indépendante des instituteurs polonaises en France powstał w 1925, by bronić interesów nauczycieli szkół polskich oraz w celu współpracy z francuskimi władzami oświatowymi, a także aby wesprzeć nauczanie języka polskiego w szkołach powszechnych i w ramach oświaty pozaszkolnej; zawieszony w latach 1940–1945, ponownie zawieszony w 1949, wznowił działalność w 1951 w Lens pod nazwą Niezależny Związek Nauczycielstwa Polskiego, wydawał m.in. podręczniki do nauki języka polskiego, współdziałał ze związkiem zawodowym nauczycieli francuskich.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1946–1978:

fragment archiwum;

Proweniencja: ze spuściżny Kazimierza Żółtowskiego (1.226).

programy nauczania, wykazy członków, rozliczenia kasowe;

korrespondencja i okólniki m.in. prezesa Bolesława Kukuryki.

2.035. Ogół Emigracji Polskiej w Anglii

W czerwcu 1834, z inicjatywy Stanisława Worcella i księdza Kazimierza Aleksandra Pułaskiego, większość emigrantów przebywających w Anglii zorganizowała się w demokratyczny Ogół Emigracji Polskiej; Ogół i jego Komitet utrzymywały bliskie kontakty z Towarzystwem Literackim Przyjaciół Polski, opiekowały się polskimi żołnierzami w Portsmouth; wkrótce doszło do rozłamu – radykałowie założyli Gminę Ludu Polskiego Londyn, pozostali, o poglądach zbliżonych do Młodej Polski i umiarkowanych, w 1837 zgłosili akces do Zjednoczenia Emigracji Polskiej; znaczenie Ogółu zmalało w latach 40. i nastąpiło zbliżenie do Hotelu Lambert.

Wielkość zespołu: 23 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1831–1887:

materiały dotyczące działalności Ogółu – ustawy i uchwały, sprawozdania z działalności, protokoły zebrań, pisma i odezwy;

rachunki, sprawozdania finansowe, księgi kasowe, spisy emigrantów;

sprawy honorowe (tzw. Akta skandaliczne);

korrespondencja – listy różnych osób, bruliony listów Komitetu Ogółu Emigracji Polskiej do różnych adresatów, listy różnych nadawców do różnych odbiorców, korrespondencja z THL;

materiały dotyczące następujących instytucji i organizacji: Centralizacja Emigracji Polskiej, Polskie Towarzystwo Dobroczynności, Szkoła Dzieci Polskich w Portsmouth, Towarzystwo Demokratyczne, Towarzystwo Literackie Przyjaciół Polski (wiceprezes lord Dudley Coutts Stuart),

Towarzystwo Wzajemnego Oświecania Się, Wydział Redakcyjny Komisji Emigracji Polskiej, Zgromadzenie Ogółu Polaków w Londynie, Instytucja „Czci i Chleba”, Komisja Bratniej Pomocy (Londyn) 1862.

Ponadto: fragmenty spuścizn następujących osób:

Stawiarski Franciszek (zob. opis [1.184](#));

Wincenty Nowicki – papiery 1831–1836; wypłata żołdu Polakom w Portsmouth 1849–1855; Szkoły Dzieci Polskich w Portsmouth, korespondencja i kopiariusz 1834–1854.

Stan opracowania: opracowali Czesław Chowanec, Irena Gałęzowska³⁸; *Katalog rękopisów BPP*. T. 3; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.036. Opieka Polska

Biuro Opieki nad Polskimi Robotnikami we Francji (Protection de l'ouvrier Polonaise en France) powołała przy BPP Maria Zamoyska w 1908, w celu niesienia pomocy przede wszystkim robotnikom rolnym – by mogli utrzymać kontakt z rodzinami w Polsce i uzyskać dostęp do polskiego duszpasterstwa; od 1914 Biuro poszerzyło zakres działania o opiekę nad polskimi jeńcami z armii pruskiej oraz austriackiej i pod nazwą Opieka Polska działało do 1919.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały lat 1910–1919:

korespondencja (fragment) 1915–1918,

materiały różne – druki, formularze, wycinki prasowe;

drobne dokumenty dotyczące działalności.

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Dąbrowskiego ([1.046](#)).

Ponadto: Józef Bolesta Jankowski, *Les prolègomène de la philosophie comptable*, 1915.

2.037. Ośrodek Badań Europy Środkowej

Mid-European Research and Planning Centre/Centre d'Études des Problèmes de l'Europe Centrale – założony w Paryżu w 1951 z siedzibą w BPP, w 1953 zawiesił działalność; dyrektorem był Stanisław Gryziewicz; Ośrodek pomagał przy opracowaniu zeszytów krajowych „Kultury”, w ich redakcji uczestniczyli: Jan Jodziewicz, Leonard Rudowski i Wojciech Zaleski; Ośrodek wydał też zeszyty (nr 1–16) serii *The Pattern of Life in Poland* oraz pracę zbiorową *The Sovietization of Culture in Poland*, Paris 1953.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – korespondencja z lat 1951–1957 dotycząca wysyłki wydawnictw.

Proweniencja: ze spuścizny Wandy Borkowskiej ([1.011](#)) oraz archiwum THL i BPP ([2.066](#)).

38 Opis zob. rps BPP akc. 7897.

2.038. Parrainages Pologne (akcja)³⁹

Akcja „parenaż” – pomoc mieszkańcom Polski prowadzona w latach 1980–1989 przez Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska (Association Solidarité France-Pologne); uczestnikami akcji były centrale związkowe francuskie, głównie Force Ouvriere we współpracy z Komisją Koordynacyjną NSZZ „Solidarność” we Francji i Komisją Charytatywną Episkopatu Polski; kontaktami z beneficjentami kierował ksiądz Eugeniusz Plater-Syberg, szef Biura Komisji Charytatywnej.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – korespondencja Stowarzyszenia Solidarność Francusko-Polska (Association Solidarité France-Pologne) i beneficjentów 1980–1990 w układzie alfabetycznym.

Proweniencja: dar Eugeniusza Plater-Syberga, 2004.

2.039. „Placówka” (czasopismo; redakcja)

Tygodnik polityczny, społeczny i literacki, jego redaktorem był Jan Matyasik; wydawany 1940–1950 przez Spółkę Wydawniczą „Prasa Polska”, której dyrektorem był J. Baraniecki.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1952:

- korespondencja;
- przekazy pocztowe;
- rachunki;
- materiały różne.

Proweniencja: dar Stanisława Łuckiego, 1979–1980.

2.040. Polska Liga Nauczania

Ligue Polonaise de l'enseignement – organizacja społeczna założona w 1918 we Francji przez Józefę Joteyko, w celu wspomoczenia rozwoju i unowocześnienia oświaty w Polsce oraz gromadzenia dorobku polskiej pedagogiki; wydawała „Roczniki Polskiej Ligi Nauczania” (czasop.).

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1918–1919:

- listy od różnych osób (m.in. Marii Skłodowskiej-Curie);
- korespondencja Józefy Joteyko dotycząca „Roczników Polskiej Ligi Nauczania” (czasop.), także rachunki Joteyko;
- sprawozdania, notatki;
- materiały różne – druki.

39 Zob. *Inventaire des archives de l'Association Solidarité France Pologne 1980–2004 / Inwentarz archiwum Stowarzyszenia Solidarité France Pologne 1980–2004*, par M. Heruday-Kielczewska [trad. du pol. E. Maczka-Tartakowsky], Société Historique et Littéraire Polonaise – Association Solidarité France Pologne, Paris 2013.

2.041. Polska Partia Socjalistyczna w Belgii

Polska Partia Socjalistyczna powstała w 1892, w 1948 w Polsce została włączona do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej; na emigracji po wojnie działała samodzielnie, swój pierwszy powojenny zjazd odbyła w 1948 w Belgii.

Wielkość zespołu: ok. 45 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1946]1948–1989[1990]:

- protokoły 1971–1978;
- korrespondencja 1951–1989;
- druki ulotne 1949–1989;
- materiały dotyczące działalności Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych TUR 1950–1984;
- korrespondencja, odbitki, druki ulotne, materiały redakcyjne periodyków: „Komunikat Informacyjny” 1950–1964, „Informacyjny Biuletyn Tygodniowy” 1957–1963, „Courier socialiste européen” 1962–1963, „Biuletyn Polityczny” 1951–1953, „Biuletyn PPS” 1982–1988, „Robotnik” 1946–1970, „Głos Pracy” 1975–1979;
- materiały organizacyjne zjazdów i kongresów PPS;
- działalność Centralnego Komitetu Zagranicznego PPS;
- materiały dotyczące zjednoczenia dwóch odłamów PPS na emigracji w 1987; tezy programowe, statut;
- deklaracje członkowskie, spisy członków;
- dokumenty i korespondencja finansowa;
- materiały dotyczące organizacji wycieczek;
- fotografie;
- wycinki prasowe i varia.

Ponadto: Ludwik Błażejczyk – korespondencja 1981–1990 i opracowania: „PPS w Belgii 1948–1979”, dzieje opracowane w zeszytach, „Robotnik Polski. Organ PPS” (czasop.) 1946–1949; album wystawy.

Proweniencja: dar Tadeusza Dusia i p. Czarnieckiego, 1997.

2.042. Polska Wojskowa Misja Likwidacyjna⁴⁰

Misja utworzona na polecenie Rządu RP na uchodźstwie w celu przeprowadzenia likwidacji PSZ, w tym i POWN, oraz ułatwienia przejścia żołnierzy do życia cywilnego.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1944–1952:

- rozkazy, komunikaty, sprawozdania i korespondencja oraz materiały różne.

40 Zob. Archiwum Zygmunta Zaremby w AAN.

2.043. Polski Czerwony Krzyż (PCK) i Towarzystwo Opieki nad Polakami we Francji (TOPF)

Polski Czerwony Krzyż (Société Polonais de la Croix Rouge) sprawował opiekę nad Polakami we Francji po zamknięciu ambasady i konsulatów polskich we wrześniu 1940, a od 1 września 1941 na żądanie rządu w Vichy przekazał ją nowo utworzonemu Towarzystwu Opieki nad Polakami we Francji (Groupement d'Assistance aux Polonais en France); PCK, a potem TOPF, prowadziły kompanie pracy, akcję kulturalno-oświatową, opiekę sanitarną, udzielały pomocy jeńcom wojskowym, byłym więźniom obozów, pomagały Żydom polskim także w strefie okupowanej; po likwidacji TOPF 1 września 1944 jego obowiązki opiekuńcze przejęła delegatura londyńskiego Relief Society of Poles (Towarzystwa Pomocy Polakom/Société de Secours aux Polonais).

Wielkość zespołu: 61 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1980:

materiały dotyczące działalności 1940–1941, następnie dotyczące likwidacji PCK w 1941, utworzenia TOPF i jego działalności w latach 1941–1944, następnie likwidacji i ponownego utworzenia PCK w 1944/1945;

materiały związane z likwidacją TOPF 1 września 1944 oraz materiały pokontrolne;

materiały związane z opieką schroniskową, w tym z Domem Schroniskowym PCK w Grenoble;

fotografie związane z działalnością PCK;

zbiór prasy z artykułami na temat PCK i TOPF;

Proweniencja: ze spuścizny Józefa Jakubowskiego (1.084).

sprawozdania z kontroli finansowych 1945–1946 oraz materiały pokontrolne Tadeusza Błaszkiwicz;

Proweniencja: dar Zofii Błaszkiwicz, 1967; dar p. Bzowskiej, 1984.

Dokumenty dotyczące działalności PCK we Francji w 1944 oraz związane z Anną Bohomolec, 1992;

Proweniencja: dar Adeli z Bohomolców Żeleńskiej, 1992.

Papiery 1919–1941 związane z działalnością PCK w Paryżu w okresie międzywojennym – korespondencja Heleny Mabel Orłowskiej.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

2.044. Polski Związek Byłych Deportowanych i Więźniów Politycznych we Francji

Union polonaise des anciens détenus et déportés politiques en France – związek powstał w 1946, statut oficjalnie zarejestrowano w 1948.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1948–2007:

dokumenty główne – statut Związku;
 spisy deportowanych i rejestry członków, w tym: „Lista księży polskich, którzy zginęli w czasie wojny od 1939–1945” oraz tych, którzy „wrócili z obozów i zmarli w czasie pracy kapłańskiej we Francji”;
 dokumentacja poboru składek i dokumenty finansowe;
 artykuły wspomnieniowe o członkach Związku, wspomnienia;
 materiały dotyczące organizacji imprez;
 korespondencja.

2.045. Polskie Liceum w Les Ageux i Saint-Jean

Polska szkoła średnia założona w 1947 w Les Ageux (Oise) w miejsce zlikwidowanego Liceum Polskiego im. C. Norwida w Villard-de-Lans; w 1973 przeniesiona do Saint-Jean (Changis-sur-Marne), działała do 1976; dyrektorami byli m.in. Konstanty Szabelski i Mieczysław Jurkiewicz.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1936–1977:

statut;
 sprawozdania Rady Opiekuńczej Szkoły Polskiej;
 protokoły posiedzeń Rady Pedagogicznej;
 korespondencja;
 okólniki;
 spisy uczniów i maturzystów;
 kursy maturalne;
 rachunki, księgi główne i budżetowe;
 materiały dotyczące biblioteki, kompletowania księgozbioru szkoły z 1942;
 materiały różne związane z działalnością Konstantego Szabelskiego (zob. opis spuścizny 1.188), Mieczysława Jurkiewicza⁴¹, Adama Tokarskiego; Mieczysław Jurkiewicz, *Polska Szkoła Średnia na obczyźnie Les Ageux 1945–1967*, Paryż 1968 (na prawach rękopisu, zeszyty I i III).

Ponadto: materiały dotyczące następujących instytucji i organizacji: Szkoła Polska w Nancy, Towarzystwo Przyjaciół Liceum Polskiego w Les Ageux⁴².

Prowenienca: dar Eugenii Szabelskiej, 1986; ze spuścizny Konstantego Szabelskiego (1.188); dar Adama Tokarskiego, 1986; dar Marka Szypulskiego, 1993–1994; z archiwum THL i BPP (2.066); ze zbioru Władysława Dąbrowskiego (1.046).

41 Zob. Archiwum Polskiej Misji Katolickiej we Francji, sygn. 711/18/0 Towarzystwo Przyjaciół Gimnazjum i Liceum Polskiego w Les Ageux.

42 Zob. tamże.

2.046. Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) we Francji – Koło Argenteuil

Polskie Stronnictwo Ludowe na emigracji ukonstytuowało się w końcu 1947 po ucieczce z kraju większości członków władz stronnictwa ze Stanisławem Mikołajczykiem; ucieczka była spowodowana zmianami politycznymi i falą aresztowań; za podstawę działania na emigracji przyjęto statut uchwalony na Kongresie PSL odbytym w Polsce w styczniu 1946; PSL na emigracji, przede wszystkim organizacja francuska, wydawało wewnętrzny „Biuletyn Informacyjny”. Koło Argenteuil Okręgu Paryż zawiązało się w marcu 1949 i było jednym z niemal stu kół we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 70 j.

Zawartość zespołu – materiały z okresu kierowania przez Michała Tomczaka, tj. z lat 1949–1990:

dokumentacja finansowa;

sprawy administracyjne;

korrespondencja;

protokoły posiedzeń, przemówienia, uchwały;

materiały związane z działalnością Stanisława Kota (zob. opis 1.105);

materiały dotyczące zagadnień i organizacji takich jak: dipisi, repatriacja, związek zawodowy rolników (zob. opis archiwum 2.086), Radio Wolna Europa, „Narodowiec” (czasop.), Międzynarodowa Unia Chłopska, PSL w Belgii, Robotnicza Młodzież Katolicka, Polska Unia Federalistów (Związek Polskich Federalistów) (zob. opis archiwum 2.085), listy od żołnierzy 2. Korpusu, Brygada Świętokrzyska NSZ, Alcide De Gasperi, kontakty z Czechosłowacją, PSL – okręg paryski, sekretariat, sprawa Wacława Pompy⁴³ (korespondencja dotycząca rozłamu w latach 1948–1950);

odezwy i materiały powielane.

Ponadto: Wacław Soroka – fragment spuścizny; Michał Tomczak (*ante* 1995) – fragment spuścizny.

Proweniencja: dar Moniki Tomczak, 1995.

2.047. Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” (Oddział Francja)

Towarzystwo Gimnastyczne powstało w 1867 we Lwowie jako stowarzyszenie gimnastyczne i społeczno-wychowawcze, oddział we Francji założono w 1903 we współpracy z Czechami.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

43 Zob. rps BPP akc. 5034.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1903–1952:

„Acta Gniazda Paryż 1903–1912”, 1925–1926 i inne;
korespondencja z 1925, 1926, 1930;
rachunki 1951–1952;
albumy fotograficzne i nuty.

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Dąbrowskiego (1.046).

2.048. Sejm polski w 1831 r.

Sejm, jako organ najwyższej władzy państwowej, obradował od grudnia 1830 do października 1831; archiwum sejmu, wywiezione przez dyrektora kancelarii Wojciecha Tura i Faustyna Więckowskiego, powierzone zostało komisji sejmu na wychodźstwie, której członkiem był Henryk Nakwaski.

Wielkość zespołu: 25 j.

Zawartość zespołu – materiały z 1831:

protokoły posiedzeń Izby Poselskiej i Izb Połączonych sejmu polskiego;
akta Izby Poselskiej obejmujące alegata do protokołów z 1831;
dowody rachunków wydatków na kancelarię Izby Poselskiej;
zbiory uchwał sejmu, w tym oryginalny akt detronizacji cara Mikołaja I z 25 stycznia 1831 i uchwała sejmowa o kokardzie narodowej z 7 lutego 1831;
depesze do Rządu Narodowego oraz inne papiery.

Ponadto papiery Henryka Nakwaskiego i Józefa Bohdana Zaleskiego dotyczące losów tzw. papierów sejmowych na emigracji.

Proweniencja: po śmierci Henryka Nakwaskiego 1876 przekazane przez córkę do THL.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

2.049. Sejm polski na emigracji

Sejm na wychodźstwie stanowił prawowitą kontynuację sejmu z 1831; podejmował próby działania w okresie od stycznia 1832 do października 1835 oraz w 1840 i 1848, nie doszło jednak do obrad.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1832–1848 (uporządkowane w tomach I–VI, oprawione w karton):

protokoły sejmowe;
sprawozdania z czynności;
listy, odezwy, pisma różne.

Proweniencja: przekazane przez Antoniego Ostrowskiego.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3.

2.050. Société des asphaltes et des bitumes de l'Adriatique. L'Asphaltine

Przedsiębiorstwo zajmujące się wydobywaniem asfaltu w górach Abruzzach (Włochy); współudziałowcami byli Stanisław Zyberk-Plater i Ludwik Krasieński.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – materiały przedsiębiorstwa z lat 1871–1892.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich (1.034).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

2.051. Société Franco-Polonaise d'Édition

Towarzystwo wydawnicze powstało w listopadzie 1944 z inicjatywy Jana Kalisza i Aleksandra Kawałkowskiego, wśród udziałowców byli także Antoni i Wiesław Dąbrowscy; działało do 1951, wydało w 1944 m.in. *Elementarz* M. Falskiego.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1944–1951:

statut;

korespondencja;

protokoły posiedzeń zarządu;

rachunki;

materiały dotyczące księgarni „Princesse” i „Ignis – Opera” w Paryżu;

materiały dotyczące działalności następujących osób: Aleksander Kawałkowski, Jan Kalisz i Wiesław Dąbrowski.

Ponadto: Antoni Dąbrowski – fragmenty spuścizny (zob. opis 1.045).

Proweniencja: odnalezione w czasie prac porządkowych, 2003.

2.052. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji

Association des ingénieurs et techniciens polonais en France założone w 1917 w Paryżu m.in. przez Józefa Lipkowskiego i Stanisława Ziemińskiego w celu skupienia i wsparcia techników oraz inżynierów polskich, współpracy polsko-francuskiej, zarówno na szczeblu rządowym, jak i w kontaktach z przedsiębiorstwami przemysłowymi; w czasie II wojny światowej Niemcy zajęli siedzibę Stowarzyszenia w Paryżu i zniszczyli wszystkie materiały; po wojnie Stowarzyszenie podjęło działalność, organizując konferencje, spotkania, pomoc dla studentów i emigrantów; w 1955 było współzałożycielem Domu Spokojnej Starości w Lailly-en-Val.

Wielkość zespołu: ok. 40 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1944–1989:

statut z 1948;
dokumenty dotyczące działalności 1969–1988;
protokoły walnych zebrań 1946–1976;
księgi i dowody kasowe 1944–1989, korespondencja skarbnika, wyciągi bankowe;
Journées d'Études 1956–1969;
korespondencja 1957–1983;
Janusz Deryng, „1. Le cinquantenaire de l'A.I.T.P.F.1917–1968 2. Les associations d'ingénieurs Polonais et d'origine Polonaise dans le Monde (en dehors de la Pologne)”: nota informacyjna dotycząca historii Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Polskich we Francji, 1968;
zaproszenie na zebranie, reportaż fotograficzny z obchodów 50-lecia Stowarzyszenia, 1969.
Proweniencja: dokumenty przekazane przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji, 1999; dar Heleny Kolanowskiej, 1999.

Ponadto: fragmenty spuścizn członków Stowarzyszenia: Lucjan K. Kupras, Zbigniew K. Wójcik, Mieczysław Skalski⁴⁴.

Proweniencja: dar Adama Tokarskiego, 1990.

2.053. Stowarzyszenie Naukowej Pomocy

Stowarzyszenie działało we Francji 1868–1882, udzielało pomocy stypendialnej uczącym się Polakom.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1868–1882:

sprawozdania z czynności;
rozliczenia finansowe – wpłaty, wypłaty, księgi kasowe, pokwitowania wpłat członkowskich;
podania o stypendia;
administracja, dziennik podawczy;
korespondencja.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

44 Zob. rps BPP akc. 3239–3241.

2.054. Stowarzyszenie Polskich Kombatantów (SPK)

Polish Combatants Association – centralna organizacja kombatancka założona w 1946 w Londynie, skupiająca lokalne organizacje kombatanckie, działające w krajach osiedlenia się żołnierzy PSZ, którzy pozostali na emigracji po zakończeniu II wojny światowej; członek Światowej Federacji Kombatantów; SPK we Francji założone w 1947, jego głównym celem było trwanie w polskości i walka o odzyskanie niepodległości Polski, będącej pod okupacją rosyjską, miało również wspomagać weteranów Armii Polskiej osiadłych we Francji; oddział francuski działa jako Stowarzyszenie Kombatantów Polskich i ich Rodzin we Francji (Association des Anciens Combattants Polonais en France et de leurs Familles).

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1947–2006:

materiały związane z działalnością, w tym korespondencja;

księga wypłat gotówkowych z kasy SPK 1947–1950, 1956;

akt ofiarowania sztandaru ufundowanego „ze składek żołnierskich i ofiar wychodźstwa polskiego we Francji” SPK w Paryżu 11 listopada 1952; program uroczystości w przedszkolu przy SPK.

Ponadto:

złota księga zawierająca wpisy zwiedzających wystawę *Cena wolności. Polacy na frontach II wojny*, maj 2005;

Proweniencja: dar Marcjanny Marcinkowskiej-Couturier ze Stowarzyszenia Byłych Kombatantów we Francji, 2006;

Centralny Komitet Studiów. Referat Szkolny SPK – akta, w tym: Jan Wańczycki⁴⁵ – zeszyty i dokumenty;

Proweniencja: ze spuścizny Czesława Chowańca (1.032).

Stanisław Pankowiak⁴⁶ – materiały 1945–1952, w tym szczątkowa dokumentacja Oddziału SPK w Wielkiej Brytanii i Związku Byłych Żołnierzy Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich 1947–1952.

Proweniencja: przekazane przez Dział Druków, 2011.

2.055. Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska

Association Solidarité France-Pologne – stowarzyszenie powołane we Francji jesienią 1980, działa na rzecz współpracy polskich i francuskich związków zawodowych oraz tworzenia stowarzyszeń miast bliźniaczych w obu krajach; prezesem do 2009 był Piotr Słonimski, obecnie jest nim Karol Sachs.

Wielkość zespołu: ok. 280 j.

45 Zob. rps BPP 5867/22, 23.

46 Zob. rps BPP akc. 7528.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1980–2004 (układ i nazwy podzespołów wg inwentarza archiwum):

Seria 1980–1989 zawiera podserie:

- I. Funkcjonowanie i organizacja
- II. Korespondencja
- III. Biuro Informacji i Kontaktów na rzecz Polski
- IV. Papiery finansowe
- V. Akcja informacyjna i uwrażliwiająca
- VI. Pomoc humanitarna
- VII. „Parenaż” (Parrainage) akcja
- VIII. Przyjęcie byłych internowanych we Francji
- IX. Wydawnictwa i ośrodki działalności niezależnej
- X. Dokumenty NSZZ „Solidarność”
- XI. Prasa

Seria 1990–2004 zawiera podserie:

- I. Funkcjonowanie i działalność
- II. Korespondencja
- III. Projekty i akcje
- IV. Papiery finansowe
- V. Współpraca z „Gazetą Wyborczą”
- VI. Banki Żywności
- VII. Forum Inicjatyw Pozarządowych
- VIII. „Tereny. Ludzie. Produkty” program
- IX. „Zielone Płuca Polski” program
- X. Biuro Informacji o Fundacjach i Stowarzyszeniach
- XI. FONDA (Association)
- XII. Inicjatywy Społeczno-Ekonomiczne – BISE, FISE, TISE
- XIII. Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych
- XIV. Centrum Informacji i Dokumentacji na temat Inicjatyw Społecznych (CIDISP, Centre d’Information et de Documentation sur les Initiatives Sociales en Pologne)
- XV. Fundacja dla Polski
- XVI. Fondation France-Pologne (Fondation France-Pologne pour l’Europe)
- XVII. Materiały konkursu architektonicznego Baczko-Zakrzewski (Małgorzata Baczko, Piotr Zakrzewski)
- XVIII. PHARE-TACIS – program

- XIX. Fundusz Współpracy Młodzieży i Edukacji Powszechnej (Fonds de Coopération de la Jeunesse et de l'Éducation Populaire)
- XX. Comité Catholique contre la Faim et pour le Développement (CCFD)
- XXI. Prasa i druki ulotne.

Proweniencja: decyzją władz Stowarzyszenia przekazane do BPP, 2012.

Stan opracowania: *Inventaire des archives de l'Association Solidarité France Pologne 1980–2004 / Inwentarz archiwum Stowarzyszenia Solidarité France Pologne 1980–2004*, par M. Heruday-Kielczewska [trad. du pol. E. Maczka-Tartakowsky], Société Historique et Littéraire Polonaise – Association Solidarité France Pologne, Paris 2013.

2.056. Stowarzyszenie Studentów Polskich we Francji

Stowarzyszenie zostało założone w 1922 we Francji, wydawało czasopismo „Student Polski na Obczyźnie”.

Wielkość zespołu: ok. 65 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1922–1978:

- statuty Stowarzyszenia Studentów Polskich we Francji, Zrzeszenia Studentów i Akademików Polskich na Uchodźstwie, Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Polskich we Francji (zob. opis archiwum [2.052](#)), Związku Kupców i Rzemieślników;
- sprawozdania finansowe, książeczki czekowe, kwity, książki kasowe, pożyczki;
- deklaracje członkowskie, spisy członków, kartoteka;
- sprawozdania z działalności, okólniki, walne zebrania, protokoły posiedzeń zarządu;
- materiały dotyczące balów, konkursu na reportaż, imprez Stowarzyszenia organizowanych przy Polskiej YMCA 1976–1981, Komisji Radiowej, działalności sekcji, ogłoszenia, plakaty, fotografie;
- kronika historyczna „Złota Księga 1922–1966” i kronika prasowa do „Złotej Księgi” (wycinki 1956–1981);
- korespondencja 1962–1980 (m.in. w sprawach lokalowych);
- kronika dorocznych pielgrzymek akademickich do Chartres (załączone diapozytywy);
- drobne materiały różne.

Ponadto akta związane z następującymi organizacjami: Collège de l'Europe Libre w Strasburgu 1953–1973 (zob. opis archiwum [2.025](#)), Zrzeszenie Studentów i Akademików Polskich na Uchodźstwie (walne zjazdy), Porozumienie Polskich Stowarzyszeń Akademickich; Polska YMCA (w tym: Jan Mirek, *Kronika*

sportowa; materiały do prac kulturalno-oświatowych 1941–1944; materiały powielane), Fundacja Polskiego Ośrodka Studenckiego w Paryżu (materiały różne; korespondencja 1972–1973).

Proweniencja: dar Mieczysława Werno, 1998 i 2009.

2.057. Stowarzyszenie Wytwórców Polskich⁴⁷

Association des fabricants et artisans polonais – organizacja założona w 1932 w Paryżu; prezesem był Andrzej Leszek, wiceprezesem Władysław Dąbrowski; celem Stowarzyszenia było zjednoczenie polskich wytwórców zamieszkałych we Francji, obrona ich interesów zawodowych, prawnych, narodowych i moralnych.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1932–1939:

materiały różne – deklaracje członkowskie, protokoły, okólniki, korespondencja 1932–1937;

Proweniencja: ze spuścizny Władysława Dąbrowskiego (1.046).

materiały 1932–1935 – deklaracje członkowskie, komunikaty, protokoły, korespondencja.

Proweniencja: dar Bolesława Przegalińskiego, 1961.

2.058. Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych (Oddział Francja)

Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych w Londynie była wolną wyższą uczelnią powołaną w (1948) 1950 przez Rząd RP na uchodźstwie, by kształcić kadry w zakresie służby publicznej oraz umożliwić zainteresowanym ukończenie studiów akademickich przerwanych przez wojnę; w 1950 uznana za wyższy zakład naukowy, w 1953 uzyskała prawo nadawania stopni naukowych; działalność zakończyła w latach 70. XX w.; oddziałem francuskim w Paryżu, funkcjonującym od 1949 (1950), kierował Mieczysław Jurkiewicz, w jej działalność zaangażowany był także Antoni Nowak-Przygodzki.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1947[!]-1958:

karty zapisu studentów;

korespondencja.

Ponadto: materiały dotyczące m.in. Towarzystwa Przyjaciół Liceum Polskiego w Les Ageux (zob. opis archiwum 2.045) i związane z działalnością Mieczysława Jurkiewicza.

Proweniencja: dar Mieczysława Jurkiewicza, 1989.

47 Zob. rps BPP akc. 3777, 4050.

2.059. Szkoła Polska na Batignolles

Szkoła założona w 1842 z inicjatywy Józefa Dwernickiego oraz Towarzystwa Wychowania Narodowego Dzieci Wychodźców Polskich; jej zadaniem była nauka dzieci polskich w zakresie programu szkół francuskich oraz nauka języka polskiego, literatury i historii polskiej; z czasem program rozszerzono o szkolenie wojskowe; w 1869 uzyskała uprawnienia francuskiej instytucji użyteczności publicznej; zamknięta decyzją rządu polskiego w 1922.

Wielkość zespołu: ok. 196 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1841[!]-1938[!]:

Towarzystwo Wychowania Dzieci Wychodźców Polskich – materiały 1841–1847;

Stowarzyszenie Naukowej Pomocy (zob. opis archiwum [2.053](#)) – materiały 1868–1875;

dokumenty główne szkoły – statuty, sprawy organizacyjne;

okólniki informacyjne;

siedziba szkoły – dokumentacje nabycia i sprzedaży, remontów;

sprawozdania z działalności, raporty składane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Ministère de l'Intérieur) oraz do Prefektury Paryża (Préfecture de police de Paris);

papiery finansowe – budżet, sprawozdania finansów, księgi rachunkowe, dokumentacja poboru czesnego, legaty na rzecz szkoły, składki, subwencje, zbiórki publiczne;

działalność Rady Szkoły, Rady Administracyjnej – protokoły posiedzeń; materiały związane z działalnością następujących: Seweryn Gałęzowski (zob. opis spuścizny [1.061](#)), Józef Gałęzowski (zob. opis spuścizny [1.059](#));

spisy uczniów, spisy ocen;

personel i nauczyciele, dyrektorzy Hipolit Klimaszewski, Stanisław Malinowski;

korespondencja Rady Szkoły, Rady Administracyjnej, dyrektorów szkoły;

biblioteka szkoły – inwentarze zbiorów, przemieszczenia, wypożyczenia, materiały związane z przekazaniem biblioteki szkoły Janowi Działyńskiemu (zob. opis spuścizny [1.052](#)) do Kórnika w 1874;

Stypendium im. Śniadeckich – materiały 1875–1913;

spisy archiwum szkoły;

depozyt Kiejstuta Jurgielewicza – dokumenty dotyczące szkoły, dzieci Adama Mickiewicza, dyplomatów i wojskowych;

Józef Gałęzowski – papiery dotyczące szkoły;

Fundacja Pelagii Russanowskiej – fragment archiwum w kolekcji Fragmenty archiwów instytucji i organizacji z XIX w. (zob. opis [3.008](#));

Komisja Grobów;

Towarzystwo Byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej/Stowarzyszenie Absolwentów Szkoły Polskiej założone w 1865 – fragment archiwum.

Ponadto: Józef Lipkowski – papiery 1862–1913 w spuściźnie Józefa Gałęzowskiego (zob. opis [1.059](#));

Proweniencja: dar, 1946–1956.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 18. Drobne druki i materiały różne zob. obecnie w kolekcji Fragmenty archiwów instytucji i organizacji z XIX w. ([3.008](#)).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.060. Szkoła Wyższa Polska i Szkoła Przygotowawcza Polska na Montparnasse

Założona w 1849 przez Adama Jerzego Czartoryskiego, przygotowywała młodych Polaków chcących studiować w szkołach wyższych Francji, Belgii i Szwajcarii, działała do 1871.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z 2. poł. XIX w.:

katalog biblioteki szkolnej;

korespondencja;

materiały różne, w tym druki ulotne.

Proweniencja: z archiwum Czartoryskich ([1.034](#)).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.061. Sztab Główny Wojsk Polskich w 1831 r.

Właściwe archiwum Sztabu Głównego zaginęło w czasie walk; w BPP znajdują się materiały do historii poszczególnych pułków czy oddziałów oraz archiwum Sztabu Głównego b. Wojsk Polskich funkcjonującego na emigracji, odtworzone z inicjatywy generała Macieja Rybińskiego, prowadzone przez Ludwika Stawiarskiego.

Wielkość zespołu: 20 j.

Zawartość zespołu – współczesne kopie i materiały oryginalne z 1831 oraz dokumentacja wytworzona na emigracji w latach 1837–1857:

kontrole oficerów, odznaczonych żołnierzy, rozkazy;

ekspedycje Komisji Rządowej Wojny i Sztabu Głównego;

generał Antoni Giełgud – akta dowódcy korpusu;

generał Samuel Różycki – akta dotyczące korpusu.

Proweniencja: przekazane po śmierci Ludwika Stawiarskiego, 1888.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

2.062. „Światpol” Polska Agencja Prasowa oraz Polska Agencja Telegraficzna

Polska Agencja Telegraficzna (PAT) – agencja prasowa założona w 1918 w Warszawie, podczas II wojny światowej ewakuowana z rządem, jako oficjalna agencja Rządu RP została podporządkowana jesienią 1940 Ministerstwu Informacji i Dokumentacji jako część działu informacyjnego ministerstwa; wydawała komunikaty w języku polskim i angielskim oraz uczestniczyła w wydawaniu czasopism „Dziennik Polski”, „Polska Walcząca” oraz dwutygodnika „Free Europe”, przygotowywała też serwis fotograficzny, produkowała „Magazyn Filmowy” oraz filmy o Polsce. Ministerstwo Informacji w Edynburgu od 5 lipca 1945, po wstrzymaniu poparcia rządowi polskiemu na wychodźstwie, zostało przekształcone w Polską Agencję Prasową „Światpol”; prowadził ją do 1948 Zygmunt Nagórski.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1944–1951[!]:

sprawy personalne;

papiery finansowe;

korespondencja;

materiały powielane: biuletyny i okólniki, komunikaty, serwis dla dzieci i młodzieży.

2.063. Towarzystwo Byłych Uczniów Wyższych Zakładów Naukowych we Francji

Założone we Francji w 1872, „celem wzajemnego wspierania się”, zgromadzenia funduszu, „porozumiewania się z centralnym ogniskiem Towarzystwa w kraju”.

Wielkość zespołu: 2 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1867[!]-1873:

dokumenty założycielskie;

dokumenty dotyczące działalności, w tym udzielanej pomocy;

korespondencja.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.064. Towarzystwo Dobroczyńności Dam Polskich (TDDP)

Société de Bienfaisance des Dames Polonaises – założone w 1834 przez Annę z Sapiechów Czartoryską „dla niesienia pomocy chorym, wdowom, sierotom, starcom i kalekom, wspomagania pozostających bez pracy emigrantów”; jego działalność ustała 1933–1934.

Wielkość zespołu: 260 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1834–1934:

„Protokoły Towarzystwa Dobroczyńności Dam Polskich” – sprawozdania z zebrań 1834–1930;

„Kwitariusze asygnat” wydatków z kasy;
 dokumentacja przychodów i rozchodów;
 rozliczenia bankowe;
 poświadczenia wpłat na rzecz TDDP;
 potwierdzenia różnych rodzajów udzielanych zapomóg;
 rachunki stałych dostawców żywności i leków;
 spisy wspieranych osób;
 organizacja went i kiermaszów dobroczynnych – korespondencja, spisy datków;
 korespondencja, głównie dotycząca próśb o wsparcie i udzielanych zasiłków;
 Wydział Pomocy Naukowej – materiały dotyczące funduszu stypendialnego 1867–1869;
 materiały różne i druki.

Ponadto: nienależące do archiwum TDDP papiery następujących osób:

Wiktoria Lipkowska (zob. opis spuścizny Józefa Gałęzowskiego [1.059](#)); Adam Czartoryski (zob. opis spuścizny [1.039](#)); Józef Rustejko (zob. opis spuścizny [1.173](#)); Towarzystwo św. Wincentego à Paulo (zob. opis archiwum [2.071](#));

Proweniencja: dar, 1946–1956; dar Teresy Stadnickiej i Marii Mycielskiej, 2009.

Institucja „Czci i Chleba” „Książka kasowa Towarzystwa za lata 1862–1875” (zob. opis archiwum [2.020](#)).

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 16.

2.065. Towarzystwo Filharmoniczne Polskie

Założone w 1880 jako Kółko Śpiewaków Polskich, działało do 1905, stawiało sobie za cel „zjednoczyć Polaków w Paryżu [...] urządzając peryodyczne zabawy towarzyskie, zabawy rodzinne, odczyty, koncerty i wycieczki” oraz kształcenie się w kierunku artystycznym; pierwszym prezesem był Stanisław Artwiński.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1880–1905:

spisy członków;
 rachunki;
 sprawozdania;
 korespondencja;
 organizacja imprez dobroczynnych;
 materiały różne, w tym powielone.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.066. Towarzystwo Historyczno-Literackie (THL) i Biblioteka Polska w Paryżu (BPP)

Dzieje twórcy archiwum zob. *Kalendarium*.

Wielkość zespołu: ok. 1500 j.

Zawartość zespołu – archiwum THL i BPP oraz Stacji Naukowej PAU i Muzeum Adama Mickiewicza z lat 1832–2005:

I. THL i BPP

1. Funkcjonowanie

Towarzystwo Literackie 1832–1854:

statuty, uchwały, protokoły posiedzeń, sprawozdania, spisy członków, zbiory dokumentów Towarzystwa (*Actes*) 1832–1833, w tym „Akt założycielski Towarzystwa Literackiego Polskiego” Paryż 29 kwietnia 1832⁴⁸; korespondencja; prace naukowe członków Towarzystwa; papiery finansowe; katalogi biblioteczne; druki ulotne; projekt uchwały Towarzystwa Literackiego o utworzeniu Biblioteki 1838; „Uchwała o Bibliotece Polskiej” z 1838 (kopia 1938); fundacja nabożeństwa wieczystego w Montmorency 1843–1851.

Wydział Historyczny Towarzystwa Literackiego 1836–1851:

statuty, uchwały i odezwy, spisy członków, protokoły posiedzeń, sprawozdania, dziennik prac 1845–1849; Komisja Bibliograficzna; Komisja Archeologiczna; Delegacja Manuskryptowa; korespondencja; papiery finansowe; katalog biblioteczny; Towarzystwo Przyjaciół Nauk (reaktywowanie); Grono Historyczne (materiały); wypisy z gazet; druki ulotne.

Towarzystwo Historyczne Polskie 1851–1854:

regulaminy i uchwały, protokoły posiedzeń; korespondencja; spisy członków; papiery finansowe; druki ulotne; „Rocznik Towarzystwa Historycznego Polskiego” (czasop.) 1851–1852 (projekt).

48 Zob. rps BPP 1362; *Towarzystwo Historyczno-Literackie, Biblioteka Polska w Paryżu. Zarys historii i prezentacja zbiorów* [red. W. Kordaczuk, E. Kosieradzka, E. Rutkowska], Towarzystwo Historyczno-Literackie – Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza, Paryż–Warszawa 2014, s. 57.

Wydział Statystyczny Towarzystwa Literackiego 1838–1846:
statuty i uchwały, protokoły posiedzeń; spisy członków; prace naukowe
członków; publikacje; korespondencja.

Towarzystwo Historyczno-Literackie (Société historique et littéraire polonaise) [1839]1854–1893[1895, 1931]:

statuty, regulaminy, uchwały, protokoły posiedzeń; mowy i odczyty na posiedzeniach;

umowa między THL a Akademią Umiejętności w Krakowie (dokumenty, korespondencja 1890–1893); spisy członków; papiery finansowe; korespondencja; Stacja Naukowa w Paryżu 1893; Komisja Ortograficzna; Fundusz i Konkurs im. Juliana Ursyna Niemcewicza 1850–1895; „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego” (czasop.) 1866–1879; czasopisma wydawane na emigracji 1793–1865; książki wydawane na emigracji 1839–1876; legaty, zapisy i dary, medale i pomniki na emigracji 1832–1895; varia, uroczystości, bankiety 1834–1889.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 8.

Towarzystwo Historyczno-Literackie po 1946:

- statuty i regulaminy wewnętrzne oraz inne dokumenty prawne 1947–1981, wersje drukowane, bruliony, poprawki i uzupełnienia;
- zgromadzenia członków 1947–1963, zebrania trzeciomajowe 1951–1973, posiedzenia Rady THL – zawiadomienia i zaproszenia (także drukowane formularze), porządki obrad, protokoły, wystąpienia i komunikaty, normatywy; okolicznościowe wystawy, „Registre des Procès – Verbaux” walnych zebrań THL 1946–2009;
- spisy członków, korespondencja, dyplomy członkowskie, formularze 1947–1977;
- dyplomy uznania zasług, medale THL 1946–1956;
- sprawozdania z działalności 1946–1989(2004), „Sprawozdania Towarzystwa Historyczno-Literackiego wysyłane co roku do władz francuskich” prefekta departamentu Sekwany za lata 1946–1959;
- obchody 100-lecia śmierci Adama Mickiewicza 1955–1956;
- spór między THL a Polską Akademią Nauk o własność zbiorów, gmachu i aktywów BPP [1950]1955–1959[1961];
- wyrok Trybunału Cywilnego I Instancji Departamentu Sekwany (Tribunal civil de la Seine) z 21 września 1955 nieuznający kontynuacji THL

- po likwidacji w 1893 – wystąpienia stron, wyroki 1951–1955, nałożenie pieczęci na zbiory BPP, protesty instytucji, organizacji i osób;
- „Ad acta, przedawnione z powodu nałożenia pieczęci”, 1957;
 - uchwały Rady THL, korespondencja, apel w obronie BPP, apele do instytucji kultury, kontakty z administratorem sądowym, działania prawne adwokatów;
 - publicystyka, wsparcie ze strony instytucji i organizacji emigracyjnych;
 - działalność Bogusława Leśnodorskiego w związku z procesem w 1956, działania PAU/PAN 1951–1953;
 - wyrok paryskiego Sądu Apelacyjnego (Cour d’Appel) z dnia 8 lipca 1959 w sprawie THL przeciwko Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, przywracający dawny status THL i BPP;
 - wycinki prasowe 1956–1985 dotyczące procesu o BPP 1956–1959;
 - starania 1956–1970 o uzyskanie odszkodowania od rządu RFN za straty Biblioteki Polskiej poniesione w czasie II wojny światowej, proces BPP i THL z władzami niemieckimi o odszkodowanie za straty poniesione przez BPP w czasie II wojny światowej (proces zakończył się ugodą) 1969–1970;
 - „Sprawa Liceum Les Ageux opieki Towarzystwa Historyczno-Literackiego nad majątkiem szkoły” 1952, 1962–1965;
 - Sekcja Szwajcarska THL 1962–1967;
 - pogrzeb ambasadora Wacława Grzybowskiego 1959;
 - zwrot depozytów Dep. 57 i Dep. 58 z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie 1956–1970;
 - opieka nad polską nekropolią oraz doroczne pielgrzymki do Montmorency 1881–1940 oraz 1945–1993, plany i wykazy grobów polskich na cmentarzu Champeaux w Montmorency, coroczne uroczystości „polskiej pielgrzymki do Montmorency” (zaproszenia, wycinki prasowe, fotografie, druki ulotne, przemówienia, relacje, menu uroczystych śniadań), opieka nad polskimi grobami na cmentarzu Champeaux (poszczególne groby, materiały informacyjne, korespondencja, grób zbiorowy członków THL 1950–1972), fundacja tablic kommemoratywnych (Annie de Montfort, rodziny Paderewskich, Cypriana Kamila Norwida, Juliana Ursyna Niemcewicz, Karola Kniaziewicza, Władysława Sikorskiego, ofiar niemieckich obozów koncentracyjnych, żołnierzy Armii Krajowej), dokumentacja (fragment) wystawy *Les Polonais à Montmorency* w Muzeum Jeana-Jacques’a Rousseau w Montmorency 1963.

Biblioteka Polska w Paryżu 1838–1893[1901]⁴⁹:

uchwała o powołaniu BPP, księga pamiątkowa i materiały dotyczące otwarcia BPP, regulaminy, umowy; dokumentacja przekazania praw własności Adamowi Jerzemu Czartoryskiemu 1845; dokumentacja przystąpienia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa do grona fundatorów 1846–1847; protokoły posiedzeń Rady Bibliotecznej, księga czynności 1839–1888, wykazy czytelników; siedziba BPP 1838–1853, zbiórki funduszków na zakup domu przy 6, Quai d'Orléans; pisma różne 1854–1893; korespondencja; opracowanie zbiorów (inwentarze i katalogi); udostępnianie i wypożyczanie książek; gromadzenie (spisy nabytków, dublety i wymiana, zakupy książek); spółka wydawnicza „Biblioteka Polska” 1856; papiery finansowe, subwencje i podatki, legaty i zapisy na rzecz BPP 1965–1989; remonty budynku, ubezpieczenia; kwerendy, zestawienia bibliograficzne.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 8.

*

Biblioteka Polska w Paryżu po 1893:

Funkcjonowanie BPP w latach 1939–1940:

- zabezpieczenie i częściowa ewakuacja zbiorów; współpraca z agendami rządowymi (Centrum Informacji i Dokumentacji/Ministerstwo Informacji i Dokumentacji RP); gromadzenie wybranej literatury, przechowanie czasowe depozytu Banku Gospodarstwa Krajowego; dokumentacja wydarzeń bieżących; „Wykaz audycji polskich nadawanych na falach stacji francuskich i angielskich”, „Program ramowy stacji krótkofalowej Paris-Trappes” i wyjaśnienia do programu radiowego tej stacji 1940;
- placówki specjalne w BPP (utworzenie i działalność):
 - Biuro Celów Wojny 1939–1940 (działalność, korespondencja); „Korespondencja z p. Ludwikiem Grodzickim w sprawie [wypożyczenia w 1940, a następnie] zwrotu [1944–1946] pożyczonej Biblioteki Statystyczno-Geograficznej”;
 - Uniwersytet Polski Zagranicą 1939–1940 (zob. opis archiwum 2.074); „La Voix de Varsovie. Revue Bimensuelle de la Vie Polonaise” 1939–1940 (materiały redakcji dwutygodnika, korespondencja, administracja, papiery finansowe);
 - Biuro Bibliograficzne Poloników BPP 1939 (sprawy organizacyjne oraz zestawienia bibliograficzne).

49 Pełny opis materiałów z lat 1838–1893 dostępny jest w *Katalogu rękopisów BPP*. T. 8.

Funkcjonowanie BPP w latach 1944–1946:

- przejście gmachu po wyjściu Niemców z Paryża, analiza sytuacji i stanu budynku oraz zbiorów; organizacja zwrotu depozytów za pośrednictwem konsulatu w Tuluzie (zob. opis archiwum 2.030) oraz zbiorów wywiezionych przez Niemców; Jean Creuzot, *Bibliothèque Polonaise. Musée Adam Mickiewicz, 6 Quai d'Orléans Paris. Devis estimatif des dommages causés par suite de l'Occupation Allemande*, 1944; pomoc międzynarodowa dla BPP zniszczonej przez Niemców: *Appel des savants et écrivains français au monde civilisé en faveur de la Bibliothèque Polonaise de Paris*; współpraca z francuską komisją rewindykacyjną (Commission de Récupération Artistique); F. Pułaski, *L'oeuvre internationale de secours à la Bibliothèque Polonaise de Paris devastée par les Allemands en 1940*, fasciculus I, Paris 1945.

Funkcjonowanie BPP w latach 1946–2005:

- dokumenty główne: stan prawny 1961; regulacja statusu prawnego BPP i jej relacji z THL 1960–1963; składy osobowe organów BPP i instytucji w niej działających 1938–1940; kopie dokumentów 1890–1978; schemat organizacyjny 2005;
- działalność: sprawozdania z działalności BPP, materiały do sprawozdań, sprawozdania cząstkowe, miesięczne i poszczególnych pracowników, brudnopisy, czystopisy, opracowania bibliograficzne 1893–1998;
- reorganizacja BPP 1926–1929;
- Rada Biblioteczna 1979 – materiały robocze;
- protokoły zebrań Rady Administracyjnej 1949;
- Komitet Miejskowy BPP: statut 1962, sprawozdanie 1963; protokoły zebrań i zaproszenia 1893–1977; spisy członków 1939, 1955, 1962; dokumentacja działalności rady Komitetu i walnych zgromadzeń [1967, 1988–1997]1998–2007 za prezydencji Jeana Skarbka 1998–2001 oraz [1959–2000]2001–2007: w tym projekty statusu prawnego BPP (1966) i konsultacje w sprawie sporu między THL i PAU o BPP (2001)⁵⁰;

50 Egzemplarze należące do Jeana Skarbka przekazane do Zbioru Rękopisów w 2010. Materiały za lata 1988–1997 i 2002–2007 to materiały działalności Jeana Skarbka w Komitecie w randze członka, a akta za okres 1998–2001 zawierają oryginalną korespondencję Komitetu oraz bruliony i uwierzytelnione kopie protokołów. Właściwe archiwum Komitetu Miejskowego obejmujące okres do 2001 r. przechowywane było co najmniej do roku 2004 przez jego ówczesnego (do 2001) sekretarza, Henryka Włodarczyka. Dar Jeana Skarbka z 2010.

- Stacja Naukowa AU i PAU 1893–1948: dokumentacja finansowa; dziennik podawczy i korespondencja; plany i sprawozdania;
 - Muzeum Adama Mickiewicza (MAM)⁵¹ 1898–1965: katalog rękopisów, katalog grafik, inwentarz strat wojennych; materiały dotyczące funkcjonowania, sprawozdania z działalności Muzeum w ramach sprawozdań BPP; papiery finansowe; inwentarz wyposażenia; złota księga z wpisami zwiedzających 1903–2000;
 - Komitet Pomocy i Opieki nad Biblioteką Polską w Paryżu 1951–1959: materiały;
 - relacje BPP ze Zjednoczeniem Polskim Rzymsko-Katolickim w Ameryce (Chicago);
 - dzierżawa BPP 1945–1960.
2. Administracja – budynek przy 6, Quai d’Orléans w latach 1893–2005:
- materiały dotyczące siedziby BPP w kamienicy 6, Quai d’Orléans od 1853 oraz wcześniejszych siedzib BPP; wpisanie budynku na listę zabytków 1983; przedłużenia dzierżawy w latach 1975–1993; przygotowania do remontu 2000;
 - zarządzanie budynkiem w latach 1915–2001; ubezpieczenia różne [1883]1903–1976; przebudowa budynku 1925–2001; remonty 1897–1973, instalacja kanalizacji 1944, remont kotła 1986–1989, instalacja alarmowa 1980–1981, opis stanu budynku 1940–1945 oraz spisy fotografii ilustrujących ten stan 1944; utrzymanie domu i drobne remonty 1926–1966, 1993; wynajem mieszkań w BPP 1906–1994; wyposażenie ruchome i inwentarze mebli 1893–1987; komputerowy system biblioteczny 2005; samochód należący do BPP 1939, 1946–1948; konserwacja zbiorów, intrologator 1931–2005.
3. Biuro⁵² (sekretariat) w latach 1893–2001:
agendy i terminarze działalności BPP (z nazwiskami czytelników) 1893–2001; zawiadomienia (wywieszki) o zamknięciu BPP i Muzeum Adama

51 Muzeum Adama Mickiewicza (MAM) założone w 1903 przez Władysława Mickiewicza, oparte na spuściźnie i rodzinnym archiwum, uzupełniane i wzbogacane; w 1926 (?) dołączono rękopisy Adama Mickiewicza przeniesione ze zbiorów głównych i innych spuściźni. Po rozproszeniu zbiorów w okresie II wojny światowej część materiałów została przez Związek Radziecki przekazana do późniejszego Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie i przez BundesArchiv do Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie.

52 Biuro obsługiwało zarówno działalność THL, jak BPP i Stacji Naukowej AU i PAU.

Mickiewicza 1904–2000; korespondencja z pocztą i firmami wysyłkowymi, dowody doręczeń pocztowych 1893–1962; opłaty celne za przesyłki 1982; druki akcydensowe używane w różnych okresach; spisy osób i książki adresowe, wizytówki z danymi teleadresowymi, spisy instytucji z podaniem struktury i obsady stanowisk 1936–1937; spisy i dane teleadresowe władz i członków THL; korespondencja z drukarniami, intrologatorniami; dokumentacja zakupu materiałów biurowych oraz zakupu i konserwacji sprzętu biurowego; zaproszenia i zawiadomienia oraz materiały informacyjne różnych instytucji i organizacji (druki i materiały powielane w większości przeniesione do zbioru materiałów różnych); ankiety i kwestionariusze statystyczne kierowane do BPP, w tym „Ankieta komitetów, towarzystw miejscowych, związków i stowarzyszeń polskich działających we Francji”; kartoteka i wycinki prasowe 1957–1959; zgłoszenia wycieczek na zwiedzanie BPP i Muzeum Adama Mickiewicza 1928, 1946–1956, 1960–1973.

4. Sprawy personalne pracowników BPP 1922–1995:
podania o pracę, listy polecające, dokumenty osobowe, ubezpieczenia społeczne, zakresy czynności, urlopy, uposażenia, nekrologi, kondolencje, *post mortem* pracowników BPP.
5. Korespondencja⁵³ THL oraz BPP 1943–2002 (listy przychodzące, bruliony i kopie odpowiedzi, klepsydry, nekrologi, kondolencje w imieniu THL i BPP).
6. Papiery finansowe⁵⁴:
 - dokumenty finansowe i księgowość (składki, rachunki, wydatki, dokumentacja bankowa 1947–1982);

53 Jedynie część korespondencji była rejestrowana lub jednoznacznie opisana jako korespondencja THL; w większości pisma rejestrowane były zarówno pod numerami dziennika korespondencyjnego BPP, jak i pod numerami dziennika korespondencyjnego THL; większość załączników została odłączona i znajduje się w zbiorze materiałów różnych; w opisach inwentarzowych jednostką korespondencji może być zarówno jeden list, jak teczka listów w układzie kancelaryjnym, tematycznym lub chronologicznym.

54 Finanse THL i BPP prowadzone były wspólnie, choć poszczególne pozycje traktowano rozłącznie; dopiero po uporządkowaniu materiałów możliwy będzie dokładniejszy opis.

- legaty (Kamil Gronkowski 1949–1956 [zob. opis 1.075]; Stanisław Suwała 1981–1982; Ryszard Uszpolewicz 1991–1995) i darowizny na rzecz THL (korespondencja, dokumentacja 1946–1995);
 - postępowanie spadkowe po śmierci Czesława Horaina (korespondencja Ireny Gałęzowskiej z Eugenią Szabelską, notatki);
 - finansowanie działalności (subwencje następujących: Komitet Wolnej Europy 1950–1954; Skarb Narodowy – Bureau du Trésor; Fundacja Lanckorońskich 1976–1979; Fundusz Społeczny Polskich Kompanii Wartowniczych 1955; Rada Miejska Paryża 1950–1957; Fundacja I. J. Paderewskiego 1961–1962; Fundacja Rockefellera 1947; Fundacja im. Zygmunta Lubicz-Zaleskiego od 1990);
 - podróż Franciszka Pułaskiego do Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie uzyskania funduszy na działalność BPP 1945–1950;
 - „Appel á l'emigration polonaise” [Apel do emigracji polskiej] o wsparcie finansowe prac remontowych w budynku BPP 1976.
7. Zarządzanie willą „La Vistule” w Dinard (Saint-Énogat) [1949]1955–1973: dokumentacja przyjęcia legatu Kamila Gronkowskiego; pocztówki i fotografie; reklama prasowa wypoczynku w willi; dokumentacja funkcjonowania jako domu wypoczynkowego.
8. *Public relations* THL i BPP 1893–2004:
- informacje o THL i BPP: notatki, opracowania monograficzne, broszury informacyjne, artykuły dotyczące poszczególnych zagadnień i aspektów działalności THL i BPP (także Muzeum Adama Mickiewicza), wywiady z przedstawicielami BPP, wystąpienia i przemówienia;
 - zestawienia zbiorcze: „Chronologia prac i czynności THL za lata 1952–1957”, „Chronologia prac i czynności THL za lata 1958–1974”, zestawienie zebrań odbytych przez THL (materiał roboczy do sprawozdania za rok 1979/80, kserokopia), funkcjonowanie chronologicznie w latach 1927–1931;
 - fotografie budynku i wnętrza, pracowników i wydarzeń, obiektów ze zbiorów;
 - uroczystości rocznicowe, nabożeństwa, koncerty, bankiety organizowane w latach 1927–2005 dla upamiętnienia: wydarzeń politycznych (Konstytucji 3 maja, wybuchu powstania listopadowego, odzyskania niepodległości 11 listopada 1918), wizyt ważnych osobistości w BPP, Józefa Piłsudskiego, Tysiąclecia Chrztu Polski i jej Państwowego Ist-

nienia, powołania Komisji Edukacji Narodowej, urodzin lub śmierci następujących: Honoriusz Balzak, Olga Boznańska, Fryderyk Chopin, Mikołaj Kopernik, Marie Joseph de La Fayette, Adam Mickiewicz, Maurycy Mochnacki, Cyprian Kamil Norwid, Ignacy Jan Paderewski, Józef Poniatowski, Juliusz Słowacki, Stanisław Wyspiański;

- nadanie Legii Honorowej zasłużonym członkom THL, wręczenia dyplomu THL, 100-lecia i 150-lecia otwarcia BPP, 100-lecia THL, poświęcenia odnowionej BPP 1908 i 1928, sprawy przeniesienia szczątków Juliusza Słowackiego na Wawel 1909 i 1927;
- „200 rocznica założenia Columbia University” 1954: druki okolicznościowe, wycinki prasowe, korespondencja BPP z uniwersytetem; dyplom uznania podpisany przez Franciszka Pułaskiego i Czesława Chowańca, druki (w uroczystościach wzięła udział Jadwiga Pułaska);
- uczestnictwo w Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie 1980–1988.

9. Kwerendy i bibliografie 1899–2005:

odpowiedzi na kwerendy, zestawienia bibliograficzne, informacje zbiorcze, odpisy tekstów, m.in. korespondencja i kwerendy dotyczące kolekcji artystycznych, 1998–2005.

10. Gromadzenie zbiorów BPP i Muzeum Adama Mickiewicza:

- Biuro Nabytków w Warszawie, 1928–1930;
- nabytki, dezyderaty, zakupy 1911–1991;
- wymiana 1930–1982: Biuro Wymiany (1934, 1939), Międzynarodowe Biuro Wymiany (1952);
- dary i depozyty 1866–2005 – Muzeum Bolesława Biegasa (zob. opis [1.006](#)).

11. Opracowanie zbiorów w latach 1901–2001:

instrukcje i zasady opracowania, układy magazynów; katalogi i inwentarze, karty katalogowe; inwentarze, opisy i katalogi rękopisów; spisy, zestawienia, indeksy; metodyka opracowania zbiorów muzealnych.

12. Udostępnianie zbiorów:

- udostępnianie, praca czytelni, dyżury, regulaminy, spisy czytelników, rejestracja wizyt, dokumenty dotyczące kradzieży w czytelni 1927–2005;
- wypożyczenia książek i rękopisów oraz reprografii 1842–1973;
- wypożyczenia i depozyty obiektów z kolekcji artystycznych 1992–1998;

– wypożyczenia eksponatów na wystawy zewnętrzne⁵⁵: *La Pologne en 1830–1920–1930*, Musée du Jeu de Paume, Paryż 1930; Wystawa w Warszawie 1931; „Wystawa kolonialna”, Paryż 1931; *Książka polska zagranicą*, Warszawa 1933; *Polacy w świecie*, Warszawa 1934; *Deux siècles de gloire militaire 1610–1814*, Musée des Arts Décoratif, Paryż 1935; *Exposition Pilsudskienne*, MM. Maggs (antykwarjat) 1935; *Harnasie*, Ambasada Polska, „Orbis”, Paryż 1936; *Gros, ses amis, ses élèves*, rada miasta, Paryż 1936; *La vie en Province il y a Cent Ans. Exposition d’Art et d’histoire*, Angers 1936; *Bonaparte en Egypte*, francuskie Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sztuk Pięknych, wystawa w ogrodach Tuileries, przeniesiona do Lizbony, 1936–1939; *Sztuka i technika w życiu współczesnym*, Międzynarodowa Wystawa Techniki i Sztuki, Paryż 1937; *Frederic Chopin, George Sand et leurs amis*, Królewskie Konserwatorium Muzyczne, Liège 1947–1948; *Frédéric Chopin*, Bibliothèque Nationale, Paryż 1949; *Victor Hugo in exile*, 1955; *Powstanie Listopadowe w dokumentach i pamiątkach Biblioteki Polskiej w Paryżu*, Instytut Historyczny im. gen. W. Sikorskiego w Londynie, 1952; *Napoléon à Sainte-Helene*, Musée de l’Armée, Paryż 1954; *Adam Mickiewicz*, Uniwersytet w Lille, 1955; Wystawa, Muzeum Polskiego Zjednoczenia Rzymsko-Katolickiego w Chicago; *Michelet sa vie – son oeuvre*, Dyrekcja Archiwów Francji, Paryż 1961; *Stulecie powstania styczniowego 1863*, Muzeum Polskie w Rapperswilu, 1962–1965; *Les Polonais à Montmorency*, Muzeum Jeana-Jacques’a Rousseau, Montmorency 1963; *Musique et musiciens romantique*, Biblioteka Miejska, La Rochelle 1966; *Wystawa tysiąclecia*, Montceau-les-Mines 1966; Milenijna wystawa dokumentarno-filatelistyczna, Londyn 1966; *Pèlerins et chemins de Saint-Jacques en France et en Europe du Xe siècle a nos jours*, Paryż 1967; *Hôpitaux et confreries de pelerins de Saint-Jacques*, Cadillac-sur-Garonne 1967; *Napoléon et la Legion d’Honneur*, 1968; *Kompania Kadrowa. Legiony. J. Piłsudski w Londynie*, Londyn 1969; wystawy w Muzeum Polskim w Rapperswilu, 1972–1973, 1975; wystawa 1976–1977; wystawa poświęcona stuleciu urodzin Oskara Miłozza, 1977; wystawa poświęcona George Sand, Bibliothèque Nationale, Paryż 1977; *L’Esprit romantique dans l’art polonais XIX–XX siècle*, Galeries Nationales de Grand Palais, Paryż 1977; *Biblioteka Polska w Paryżu*, Biblioteka Narodowa w Warszawie, 1994–1997; *Les relations Franco-Polonaises XIVe–XXe siècles*, Archives Nationales, Paryż 1996–1997.

55 Tytuły wystaw, nazwy organizujących instytucji, daty podano jedynie według prowizorycznych spisów, wymagają weryfikacji.

II. Działalność naukowa, wydawnicza i odczytowa

1. Prace naukowe:

- przyznawanie stypendiów naukowych;
- F. Pułaski, *Memorandum o pracach naukowo-propagandowych Biblioteki Polskiej w Paryżu w 1934 r., złożone Ministerstwu Spraw Zagranicznych za pośrednictwem Ambasady R.P. w Paryżu 19/XII 1933 r.*;
- kongresy nauki i kultury na Zachodzie oraz udział w nich członków THL 1954–1995;
- X Międzynarodowy Kongres Historyczny w Rzymie 1954–1955;
- Kongres Wolnej Kultury Polskiej w Paryżu 1956 (projektowany)⁵⁶;
- Kongresy Kultury Polskiej na Obczyźnie w Londynie w 1970, 1985, 1995;
- Ośrodek Badań Kartograficznych (Czesława Chowańca) 1947–1956; badania i zbiory kartograficzne 1969–1998.

2. Wydawnictwa THL i BPP:

- spisy wydawnictw własnych, materiały dotyczące dystrybucji 1893–1939, 1944–1965;
- planowane wydawnictwa i edycje ukończone⁵⁷:
 - 1) odczyty w BPP poświęcone sprawom bałtyckim 1931;
 - 2) C. Perkins, „A relation of the state of Polonia and the united Provinces of that crowne” (materiały warsztatowe; materiały do wstępu historycznego i dane o autorze; odpis tekstu i przekład na język polski Jana Stanisława Czaplińskiego, korespondencja dotycząca edycji);
 - 3) odczyty o Prusach Wschodnich 1930–1932;
 - 4) *Problèmes politique de la Pologne contemporaine*, 1933;
 - 5) K. Smogorzewski, *La Poméranie Polonaise, La Silésie polonaise, La Pologne et la Baltique*, 1933;

56 Zob. rps BPP akc. 5923/1 „Kongres [Wolnej] Kultury Polskiej [w Paryżu]”. Materiały dotyczące przygotowań do Kongresu: korespondencja, materiały organizacyjne (regulaminy, listy członków komitetów organizacyjnych, propozycje programowe, uwagi do programów, protokoły z zebrań, notatki); rps BPP akc. 5945/89 Informacja Biura Prasowego dotycząca projektowanego Kongresu Wolnej Kultury Polskiej w Paryżu, 1956 r.

57 Tytuły i daty wydań podano jedynie według prowizorycznych spisów obejmujących rękopisy, wymagają porównania z wersjami drukowanymi.

- 6) *Sobieski roi de Pologne (1674–1696) d'après les estampes de l'époque. Exposition organisée à l'occasion du 250me anniversaire de la délivrance de Vienne en 1683*, katalog wystawy, 1934;
- 7) *Problèmes politique de la Pologne contemporaine*, materiały do t. V, 1935;
- 8) raporty konsulów francuskich w Gdańsku, 1936;
- 9) L. Birkenmajer, *Mikołaj Kopernik jako uczony, twórca i obywatel*, 1937;
- 10) C. K. Norwid, *Le Piano de Chopin*, trad. de Joseph Pérard, Paris 1937;
- 11) *La France et la Pologne dans leurs relations artistique*, wydawnictwo periodyczne 1937–1939;
- 12) P. Vitry, *Pierre Vaneau et les monuments élevés à la gloire de Jean Sobieski roi de Pologne*, 1937–1938;
- 13) C. Backvis, *Un grand Poète Polonais du XVIII siècle Stanislas Trembecki. Lètrange carrière de sa vie et sa grandeur*, Paris 1937;
- 14) *Centre d'études polonaises de Paris auprès de la Bibliothèque Polonaise*, broszura, 1938–1939;
- 15) H. de Montfort, *Dantiz. Port de Pologne, dans le passé et dans le présent*, Paris 1939;
- 16) C. Norwid, *Promethidion*, introduction et trad. de J. Pérard, Paris 1939;
- 17) P. Cazin, *Le prince-Évêque de Varmie, Ignace Krasicki 1735–1801*, Paris 1940;
- 18) odczyty dotyczące terenów na ziemiach odzyskanych Polski *Le marches occidentales de la Pologne*, 1945–1946;
- 19) P. Cazin, *Les Renaissances de la Pologne*, Paris 1946;
- 20) I. Gałęzowska, *Bibliothèque Polonaise de Paris (1839–1939)*, Paris 1946;
- 21) *Œuvre internationale de secours à la Bibliothèque Polonaise de Paris devastée par les Allemands en 1940*, Paris 1946;
- 22) E. Fiszer, B. Monkiewicz, *Inventaire du Musée Adam Mickiewicz. Portraits et souvenirs*, Paris 1948;
- 23) O. Balzer, *Les institutions de l'ancienne Pologne*, 1949;
- 24) *Revue internationale d'histoire militaire*, t. 3: 1951–1952 1953–1957;
- 25) C. Chowaniec, *Podstawy ideowe Biblioteki Polskiej w Paryżu*, Paryż 1956 (seria Société Historique et Littéraire Polonaise, z. 3);
- 26) I. Gałęzowska, *Biblioteka Polska, własność narodu*, Paryż 1957 (seria Société Historique et Littéraire Polonaise, z. 4);

- 27) *Adam Mickiewicz. Księga w stulecie zgonu*, Polskie Towarzystwo Naukowe, Londyn [1958];
 - 28) *Compte rendu de l'activité pour les années 1946-7-1956-7*, Paris 1959;
 - 29) *Compte rendu de l'activité [de la Société Historique et Littéraire Polonaise] pour les années 1958/59-1965/66*, Paris 1968;
 - 30) A. Mickiewicz, *Dziady. Część III*, Warszawa 1970;
 - 31) W. Kret, *Kartografia XVI wieku w zbiorach polskich. Kompletny wykaz atlasów i dzieł geograficznych według stanu za rok 1968*, 1970;
 - 32) T. Samulak, *Musée de Boleslas Biegas. Catalogue*, Paris 1974;
 - 33) *Bibliothèque Polonaise. Biblioteka Polska*, oprac. W. Nowosad, J. Mond, E. Zaleski, Paris [1980];
 - 34) seria wydawnicza *Teraźniejszość i Historia*, 1979-1980;
 - 35) „Annales” (potem „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego”) projekt czasopisma 1978-1984; 1990.
- rozpowszechnianie książek innych wydawnictw emigracyjnych 1927-1966.

3. Wystawy⁵⁸ własne BPP (scenariusze, opracowania merytoryczne, korespondencja, materiały dotyczące organizacji, ubezpieczeń, obsługi, publikacji katalogów, afisze, zaproszenia, dokumentacja):

- 1) *Polska na Bałtyku*, 1930;
- 2) *Sto lat życia polskiego z działu zbioru rycin Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*, 1930;
- 3) *Wystawa autografów XVI-XVIII w. Ze zbiorów Biblioteki Polskiej*, 1931;
- 4) *Cartes géographiques du XVI au XIX s.*, 1931;
- 5) *Wyspiański en France, ses relations avec monde littéraire et artistique français*, 1931;
- 6) *Frédéric Chopin (1810-1849). Exposition (manuscrits, tableaux, gravures, souvenirs)*, 1932;
- 7) *Sobieski roi de Pologne (1674-1696) d'après les estampes de l'époque. Exposition organisée à l'occasion du 250me anniversaire de la délivrance de Vienne en 1683*, 1933-1934;

⁵⁸ Spis wymaga uzupełnienia po właściwym uporządkowaniu materiału, tytuły wystaw i daty podano jedynie według prowizorycznych spisów, wymagają weryfikacji.

- 8) *Mickiewicz, Montalembert et „Les livres des pèlerins Polonais”*, 1933–1934;
- 9) *La Fayette et la Pologne 1830–1834. Manuscrits, livres, gravures, souvenirs*, 1934;
- 10) *Prince Joseph Poniatowski Maréchal de France dans l’iconographie contemporaine*, 1935–1936;
- 11) *Estampes et documents français en fac-similé artistique. Adam Pilinski et ses travaux de 1836 à 1886*, 1936;
- 12) *Frédéric Chopin, George Sand et leurs amis*, 1937;
- 13) *Joseph Piłsudski et les légions Polonaises 1914–1917 d’après les gravures de E. Czermański, L. Gottlieb et W. Roguski*, 1937;
- 14) *Histoires des Écoles Polonaises en France au temps de la grande émigration*, 1937;
- 15) *Exposition des souvenirs de l’Insurrection de 1863. Le rôle de Bibliothèque Polonaise et de l’Emigration dans l’insurrection*, 1938;
- 16) projektowane odczyt i wystawa [poświęcone Józefowi Conradowi Korzeniowskiemu], 1939;
- 17) *Exposition Olga Boznańska et Joseph Pankiewicz à la Bibliothèque Polonaise de Paris*, 1945;
- 18) *Zawado [Wacław Zawadowski]. Paysage de Provence*, 1946–1948;
- 19) *Stulecie mapy Polski generała Chrzanowskiego*, 1950;
- 20) *Powstanie listopadowe w dokumentach i pamiątkach Biblioteki Polskiej w Paryżu 1831*, 1951;
- 21) *25-lecie Oficyny Florenckiej Samuela Tyszkiewicza 1926–1951, 1952–1953*,
- 22) *W 90-tą rocznicę Powstania Styczniowego*, 1953;
- 23) *Portret Adama Mickiewicza*, 1955;
- 24) *Pielgrzym z Place de l’Alma – historia pomnika Antoine Bourdelle’a*, 1956;
- 25) *Wystawy drzeworytów i ex librisów Stanisława Łuckiewicza*, 1957;
- 26) *Fraternité d’armes franco-polonaise de 1797 à 1815*, 1959;
- 27) wystawa dokumentów, rycin i pamiątek dotyczących Adama Jerzego Czartoryskiego, 1961;
- 28) *Visages de Frédéric Chopin. Oeuvre du peintre M. M. Gérard*, 1961;
- 29) *Rok 1863 w powieści polskiej*, 1963;
- 30) *W pół wieku po zgonie Traugutta (Kompania Kadrowa i Legiony w dokumentach i pamiątkach)*, 1964;

- 31) *La France romantique vue par un artiste polonais*, 1967 (poświęcona 160-leciu urodzin Teofila Kwiatkowskiego);
- 32) *Geografia i kartografia polska XV–XVI wieku w Bibliotece Polskiej w Paryżu*, 1968;
- 33) *Wystawa Canada – U.S.A.*, 1968–1971;
- 34) *Stanisław August Poniatowski – król polski w dokumentach epoki. Pokaz materiałów urządzony w kwietniu 1969 roku w Bibliotece Polskiej w Paryżu*;
- 35) *Most következik Historicus előadás. Magyar történeti kiállítás a párizsi Lengyel Könyvtárban (L'exposition historique hongroise dans la Bibliothèque Polonaise à Paris)*, 1969;
- 36) *Fraternité d'armes Franco-Polonaise sur les champs de bataille de 1797 à 1815*, 1969–1970;
- 37) *Powstanie listopadowe w dokumentach i pamiątkach Biblioteki Polskiej w Paryżu*, 1970;
- 38) *Mikołaj Kopernik 1473–1543 i astronomia w Polsce*, 1972–1973;
- 39) *Le deuxième centenaire de la Commission d'Éducation Nationale en Pologne 1773–1973*, 1973–1974;
- 40) *Musée de Boleslas Biegas*, 1974;
- 41) *Polska i Stany Zjednoczone w chwili uzyskania niepodległości*, 1975;
- 42) *Idea niepodległości w Stanach Zjednoczonych i w Polsce. La Fayette, Kościuszko, Pułaski, Cooper, Howe, Niemcewicz i polscy emigranci w USA po roku 1831*, 1976;
- 43) *Wystawa malarstwa polskiego XIX–XX w.*, 1976–1979;
- 44) *Iconographie de l'Île Saint Louis dans les collections de la Société Historique et Littéraire et de la Bibliothèque Polonaise*, 1977;
- 45) M. Franciszkowski, *Informacja o wystawie urządzanej z okazji rocznicy powstania listopadowego*, 1980;
- 46) *Nabytki rękopiśmienne i kartograficzne Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu z okresu 1982–1987*, 1987;
- 47) *obrazy i rzeźby ofiarowane 1987 (Ksawera Dunikowska, Władysław Pelc)*, [1988];
- 48) *150-lecie Biblioteki Polskiej w Paryżu (1838–1988) / 150e anniversaire de la Bibliothèque Polonaise (1838–1988)*, 1987–1989;
- 49) *150 lat Polskiej Szkoły na Batignolles*, 1992;
- 50) *wystawa obrazów Zbigniewa Więckowskiego*, 1996.

4. Wysyłka książek⁵⁹:

- informacja o pomocy udzielanej przez BPP instytucjom naukowym i uczynom z Polski 1958; wykaz najważniejszych instytucji naukowych w Polsce, którym THL i BPP udzieliły pomocy naukowej w latach 1968–1972 oraz wykaz bibliotek, do których THL wysłała swoje publikacje 1938–1939, 1945–1955, 1957, 1958, 1968–1972;
- współpraca z Komitetem Wolnej Europy 1951–1970: „Akcja Naukowa na Kraj”, „Rozdawnictwo książek dla Polaków z kraju” (zakup książek, rozdawnictwo, wysyłka, wykonanie zleconych mikrofilmów), rozliczenia finansowe, korespondencja z International Advisory Council i Adamem Rudzkim; wysyłka książek zakupionych przez Komitet Wolnej Europy 1957–1964; współpraca z Kolegium Wolnej Europy 1951–1958, 1964–1969; projekt organizacji Centrum Bibliograficznego i periodyku „Polski Biuletyn Bibliograficzny” 1950–1951.

5. Odczyty i wykłady:

- odczyty wygłaszane na dorocznych walnych zebraniach, przy okazji otwarcia wystaw, w ramach akcji odczytowej 1964–1965 prowadzonej także w większych ośrodkach we Francji (zaproszenia, afisze, teksty wykładów i odczytów) 1840 oraz 1893–2001;
- odczyty gościnne, w tym przedstawiciele Towarzystwa Polsko-Ukraińskiego w Paryżu 1982;
- odczyty i wykłady organizowane w BPP w ramach działań następujących instytucji:
 - 1) Centrum Studiów Polskich 1934–1946: statut; protokoły posiedzeń Dyrekcji i Rady Nadzorczej, sprawozdania z działalności, finansowanie działalności; odczyty i wykłady kursowe, spisy tematów, teksty, zestawienia bibliograficzne, afisze i zaproszenia; spisy studentów; prace pisemne składane przez studentów; protokoły egzaminów i przyznane dyplomy; organizacja wyjazdów stypendialnych do Polski; korespondencja; wydawnictwa (broszura informacyjna, spisy wykładów, publikacje tekstów, afisze, zaproszenia, rozpowszechnianie wydawnictw); wycinki prasowe i fotografie;

59 Akcja wysyłki książek do szkół, instytucji oświatowych i bibliotek w Polsce, rozdawnictwa dla odbiorców polskich w ramach subwencjonowanych akcji oświatowych.

- 2) Instytut Katolicki. Centrum Studiów Słowiańskich. Sekcja Polska 1945–1990: „Memorandum o Sekcji Polskiej Centrum Studiów Słowiańskich przy Instytucie Katolickim w Paryżu” 1948; organizacja wykładów, korespondencja, programy, zaproszenia; stypendia, korespondencja; obchody Sacrum Poloniae Millenium 1963–1966; Académie Internationale Libre des Sciences et des Lettres 1951–1957[1972];
- 3) Wyższe Studium Polskie 1945: program na 1945, zaproszenia, informacja, materiały powielane do nauczania rozpowszechniane przez Polską YMCA;
- 4) Instytut Międzynarodowy Współpracy Intelktualnej 1930–1946: korespondencja BPP z Instytutem, zaproszenia na zebrania, lista osób zaproszonych;
- 5) Ośrodek Badań Europy Środkowej 1952, 1955: korekta tekstu broszury i korespondencja Stanisława Gryziewicza, m.in. w sprawie rozpowszechniania wydawnictw Ośrodka.

III. Drobne zbiory materiałów różnych z lat 1835–2004 przechowywane w archiwum THL i BPP (przewidziane do rozsegregowania i włączenia do zbiorów głównych):

czasopisma (pojedyncze egzemplarze), wycinki prasowe, druki ulotne i broszury, afisze, druki akcydensowe, maszynopisy powielane, wydruki komputerowe, kserokopie (część materiałów informacyjnych, które stanowiły załączniki do korespondencji, została odłączona w trakcie dawnych prac porządkowych);

kolekcja wizytówek⁶⁰ utworzona z biletów wizytowych przekazywanych do biura THL i BPP;

kolekcja pocztówek utworzona z kart (często z listami) wyłączonych z różnych zespołów;

Proweniencja: decyzją dyrekcji archiwum THL i BPP przekazano do zbiorów 2005. Stan opracowania: „Spis roboczy zawartości rękopisów z archiwum Biblioteki Polskiej w Paryżu i Towarzystwa Historyczno-Literackiego”, opracował Wiesław Filipczyk 2007–2009.

60 W kolekcjach wizytówek i pocztówek niektóre obiekty stanowiły załączniki różnych zespołów archiwalnych w zbiorach BPP, ale zostały odłączone w trakcie dawnych prac porządkowych.

drobne fragmenty archiwaliów THL i BPP z XIX w. odnalezione w trakcie skontrum.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

Uwaga: w archiwum znajdują się także niewyodrębnione fragmenty spuścizn i archiwów ze zbiorów BPP, które dostępne będą dopiero po uporządkowaniu całego zespołu.

2.067. Towarzystwo Politechniczne Polskie w Paryżu

Założone w 1835 przez generała Józefa Bema, miało na celu „umieszczanie Polaków po fabrykach; umieszczanie młodzieży w szkołach specjalnych; sprzedaż wyrobów polskich”; działało niewiele ponad rok.

Wielkość zespołu: 6 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1835–1836:

dokumentacja działalności, w tym generała Józefa Bema;

protokoły posiedzeń, uchwały;

spisy członków;

korespondencja;

materiały majątkowe – rachunki, księga kasowa.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3.

2.068. Towarzystwo Pomocy dla Żołnierzy Polaków we Francji

Organizacja pomagająca Polakom w latach 1914–1916.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1914–1916:

ulotki, formularze i kwestionariusze członkowskie, blankiety, sprawozdanie kasowe, znaczki, broszury, druki, wycinki z gazet i gazety.

Fragment zespołu w materiałach organizacji pomocowych 1904–1916 (zob. opis [3.012](#)).

2.069. Towarzystwo Pomocy Naukowej

Założone w 1832 pod patronatem Adama Jerzego Czartoryskiego w celu zbierania funduszy na pomoc stypendialną i zasiłki dla kształcącej się młodzieży emigracyjnej; jego działalność wygasła w połowie lat 60. XIX w.

Wielkość zespołu: 19 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1832–ok. 1865:

„Papiery, które Domeyko wyjeżdżając do Chili 1838 stycznia 30 odesłał do archiwum Towarzystwa Pomocy Naukowej”;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

protokoły posiedzeń, sprawozdania, akta rady; korespondencja zob. obecnie w spuściźnie Adama Mickiewicza (1.131);

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

protokoły posiedzeń;

materiały majątkowe – sprawozdania finansowe, rachunki, kontrole, kwity; akta kasy;

materiały Wydziału Informacyjnego Towarzystwa Pomocy Naukowej;

materiały Dozoru Naukowego Towarzystwa Pomocy Naukowej.

Ponadto: materiały dotyczące szkół polskich w Nancy i w Orleanie.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

2.070. Towarzystwo Pracujących Polaków w Paryżu

Założone w 1864 przez drobnych przedsiębiorców i rzemieślników pod kierownictwem Jana Nepomucena Rayskiego, który był prezesem do 1888; miało na celu „udzielanie sobie wzajemnie pomocy moralnej i materialnej, ułatwianie wynalezienia pracy, kształcenie się i utrzymywanie ducha narodowego” oraz prowadzenie czytelnicy.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1869–1917:

spis członków 1869;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

zawiadomienia, odezwy, formularze;

księga finansowa wypożyczalni książek za lata 1908–1914;

rejestr wypożyczonych książek za lata 1905–1914.

2.071. Towarzystwo św. Wincentego à Paulo

Towarzystwo (Stowarzyszenie, Bractwo) św. Wincentego à Paulo (Société de St. Vincent de Paul) założone we Francji w maju 1833 przez Frédérica Ozanama; zajmowało się wykształceniem religijnym ubogiej młodzieży, opieką nad najuboższymi, niesieniem pomocy rodzinom, pomagało w prowadzeniu przytułków i schronisk; polskie zgromadzenie męskie działało od 1842, w 1852 powstało żeńskie Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia; działa nadal na wszystkich kontynentach w organizacjach narodowych.

Wielkość zespołu: ok. 70 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1852–1900 i 1952–1999:

korespondencja, prośby o wsparcie;

materiały różne;

Proweniencja: dar Elżbiety Morawskiej, 1992.

korrespondencja;
fiszki personalne;
rachunkowość i podatki;
księga kontowa za lata 1997–1999;
wentury – donatorzy;
materiały różne.

Proweniencja: dar ze spuścizny⁶¹ Pauli Plater, 1999.

„Księga protokołów konferencji Św. Kazimierza rozpoczęta 567 posiedzeniem dnia 5 stycznia 1883 r. w Paryżu do 1889”;

Proweniencja: z archiwum THL i BPP.

księgi rachunkowe oraz protokoły posiedzeń Stowarzyszenia Miłosierdzia Polskich Niewiast w Paryżu za lata 1852–1881 w archiwum Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich (zob. opis [2.064](#)).

2.072. Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją

Société polonaise d'échanges littéraires et artistiques entre la Pologne et la France – powołane w 1926 przez rząd polski; miało na celu upowszechnianie literatury i sztuki polskiej we Francji; inna nazwa: Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1926–1937:

archiwum administracyjne (materiały z walnych zgromadzeń, spisy członków);
statut, protokoły posiedzeń;
dokumenty finansowe;
dokumentacja wystaw, w tym dotyczącej Stanisława Noakowskiego 1930 (przemówienia, zaproszenia na wystawy, informacja o działalności propagandowej);
korrespondencja;
materiały komisji – Komisji Literackiej; Komisji Artystycznej;
przeniesienie do Polski prochów Juliusza Słowackiego 1927;
materiały różne, w tym wycinki prasowe.

61 Dopiero po opracowaniu tego obszernego zespołu możliwe będzie ewentualne rozdzielanie przynależności materiałów do spuścizny Pauli Plater oraz do archiwum Towarzystwa.

2.073. Uniwersyteckie Obozy Internowanych Polskich w Szwajcarii

Polskie obozy uniwersyteckie dla internowanych żołnierzy 2. Dywizji Strzelców Pieszych, którzy podjęli wyższe studia, powstały w Szwajcarii w październiku 1940 w Herisau, Winterthurze i we Fryburgu (Camp Universitaire de Fribourg). Inspektorem Uniwersyteckich Obozów Internowanych i Polskiego Obozu Licealnego został pułkownik prof. Max Zeller, rektorem obozu uniwersyteckiego prof. Edward Cros (1.033). W maju 1945 rozpoczęto ewakuację żołnierzy, głównie do Francji.

Wielkość zespołu: 32 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940–1948:

kształcenie w Obozach; wykłady uniwersyteckie 1941–1943 (materiały powielane w językach polskim, francuskim i niemieckim); księgi egzaminów;

korespondencja inspektoratu;

finansowanie Obozów oraz Bratniej Pomocy;

ewidencja i akta studentów.

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

2.074. Uniwersytet Polski Zagranicą

Założony w końcu 1939 z inicjatywy Oskara Haleckiego i Stanisława Kota przy BPP w celu zapewnienia ciągłości polskiego szkolnictwa wyższego; w maju 1940 wraz z rządem przeniósł się do Londynu, przekształcony w Polski Uniwersytet na Obczyźnie (PUNO).

Wielkość zespołu: 3 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1939–1940:

protokoły posiedzeń rady organizacyjnej, program wykładów, zaproszenia, materiały dotyczące pracowników, organizacji, egzaminy, papiery finansowe, sprawozdanie z działalności, akcja na rzecz uwolnienia profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego 1939.

Proweniencja: ze spuścizny Franciszka Pułaskiego (1.166); z archiwum THL i BPP (2.066).

Stan opracowania: opracował Wiesław Filipczyk.

2.075. Wspólnota Francusko-Polska

Communauté Franco-Polonaise, CFP – organizacja polonijna utworzona w 1976, kontynuująca działalność Komitetu Wyborczego Polaków Naturalizowanych (1953–1976); dąży do jedności i współdziałania ze społeczeństwem francuskim na warunkach równouprawnienia, utrzymania przez Polonię odrębności etnicznej i kulturowej, rozwijania współpracy między Polską a Francją.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1979–1982:

- fragment archiwum (działalność, Uniwersytety Letnie; korespondencja; kolokwium o Polakach w ruchu oporu w czasie II wojny światowej);
- materiały różne;
- fragment archiwum (korespondencja, statut, materiały organizacyjne, wydawnictwa Wspólnoty) w spuściznie Jerzego Jankowskiego (zob. opis [1.086](#)).

2.076. Zakład św. Kazimierza

Oeuvre de Saint Casimir – założony w 1846 z inicjatywy Anny z Sapiehów Czartoryskiej przez szarytki (siostry miłosierdzia) wygnane z Wilna; początkowo jako sierociniec, potem jako dom opieki dla weteranów i innych osób; w 1869 uzyskał status instytucji użyteczności publicznej, w 1861 otrzymał w darze dom w Juvisy, sprzedany w latach 20. XX w.; w końcu XIX w. Zakład został przeniesiony na rue du Chevaleret w Paryżu, gdzie mieści się do dziś; inne nazwy: Zakład Weteranów św. Kazimierza, Dom św. Kazimierza, Przytułek św. Kazimierza.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1845[!]-1847, 1864–1931, 1953:

- księgi i papiery finansowe;
- wenty i działalność dobroczynna;
- prośby o przyjęcie do Pensji Panien Polskich przy Zakładzie św. Kazimierza;
 - Proweniencja: z archiwum Czartoryskich ([1.034](#)).
 - Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.
- zestawienie dochodów i wydatków 1953;
 - Proweniencja: ze spuścizny Czesława Chowańca ([1.032](#)).
- materiały biograficzne pensjonariuszy;
- katalog biblioteki Zakładu;
- materiały dotyczące historii Zakładu;
- materiały różne.

Ponadto: drobne fragmenty spuścizn następujących osób: Ignacy Grudziński (zob. opis [1.076](#)), Jan Oppanowicz, Michał Słomczewski.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

2.077. Zjednoczenie Emigracji Polskiej

Organizacja polonijna działająca głównie we Francji, utworzona w 1866 przez emigrantów demokratów, w czasie powstania styczniowego zwolenników partii „czerwonych”; na jej czele stał Komitet Reprezentacyjny Emigracji Polskiej; rozwiązana w 1870.

Wielkość zespołu: 4 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1866–1869:

korespondencja i listy;
 protokoły posiedzeń Komitetu Reprezentacyjnego Emigracji Polskiej,
 uchwały, dokumentacja wyborów do Komitetu Reprezentacyjnego;
 spis członków;
 księga kasowa;
 materiały różne.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP. T. 4; Katalog rękopisów BPP. T. 11.*

2.078. Zjednoczenie Polskiego Uchodźstwa Wojennego (ZPUW)

Union des réfugiés de guerre polonais – założone w 1949 w Paryżu jako kontynuacja działającego od 1946 Zjednoczenia Polskiego w Niemczech, miało na celu organizowanie i reprezentowanie Polaków zamieszkałych na terenie Republiki Federalnej Niemiec i udzielanie im wsparcia moralnego oraz pomocy materialnej.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1946–1955:

deklaracje, statuty, protokoły zjazdów, sprawozdania, ankiety 1946–1955;
 „2-gi Zjazd Zjednoczenia Polskiego Uchodźstwa Wojennego do 30.VII –
 2 VIII 1949 r. w Paryżu” (deklaracja, protokół z obrad Komitetu Wykonawczego ZPUW, materiały dotyczące zwołania i przebiegu II Zjazdu ZPUW w Paryżu, list okólny);
 materiały powielane.

2.079. Zrzeszenie Studentów Polskich Zagranicą

Association des étudiants polonais à l'étranger – założone w 1940, jego misją była współpraca Bratnich Pomocy Uniwersyteckich Obozów Internowanych we Fryburgu, Herisau, Winterthurze i Grenoble, z czasem grupowało związki i zrzeszenia studentów polskich w różnych krajach europejskich, Zarząd Główny znajdował się w Londynie; celem Zrzeszenia było także udzielanie członkom pomocy w kontynuowaniu nauki na uczelniach wyższych oraz prowadzenie pracy kulturalnej wśród emigracji.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1941–1949:

finanse (księgi kasowe 1945–1948, rachunki);
 korespondencja;
 akta Sądu Koleżeńskiego 1941–1947;
 Bratnia Pomoc Obozów Uniwersyteckich (spisy członków, deklaracje, akty normatywne, rozliczenia subwencji, bilanse i rachunki 1943–1949);
 Centrala Bratnich Pomocy Obozów Uniwersyteckich we Fryburgu (korespondencja);
 Sekretariat Naukowy (pisma i dokumenty różne);

Zrzeszenie Studentów Polskich Zagranicą – Referat Kontynentalny w Brukseli; materiały ze zjazdów Zrzeszenia.

Ponadto: Jerzy Piechura⁶² (dokumenty osobiste).

Stan opracowania: opracowała Elżbieta Pajor.

2.080. Związek Artystów Polskich we Francji

Union des artistes polonais en France działał we Francji 1922–1985; jego celem było reprezentowanie interesów artystów polskich, wspieranie ich działalności oraz pomoc w organizowaniu warsztatu; współpracował m.in. ze stowarzyszeniem Amitié Franco-Polonaise; ostatnią prezeską była Zofia Couret-Kulaszyńska, po jej śmierci działalność Związku zamarła.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1952–1985:

protokoły posiedzeń rady 1952–1985;

dokumenty finansowe;

„Biuletyn Informacyjny Związku Artystów Polskich we Francji” (czasop.)

Paryż 1957;

materiały różne.

2.081. Związek Byłych Członków Polskiej Organizacji Walki o Niepodległość

Związek b. członków POWN – organizacji ruchu oporu Polaków we Francji, Belgii i Holandii (utworzonej 1941, rozwiązanej 1944), która współpracowała z ruchem oporu w tych krajach.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1940[!]-1978[!]:

archiwum sekretariatu POWN 1943–1945, w tym dokumenty POWN Grupy Północ i Grupy Południe, sprawozdania Wydziału Społecznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Londynie 1942–1944; dokumenty osobiste 1942–1946, opracowania i biuletyny, korespondencja, fotografie; archiwum Związku z okresu zarządu Tadeusza Schneidera, w tym statut, meldunki i raporty, komunikaty i okólniki Związku, zawiadomienia o zebraniach i zaproszenia, wycinki prasowe; korespondencja – listy do prezesa Związku T. Schneidera oraz listy różnych nadawców do różnych odbiorców; materiały różne, w tym rezolucje POWN, egzemplarze prasy podziemnej 1940–1945.

Proweniencja: dar Tadeusza Paszkowskiego.

Stan opracowania: opisała Elżbieta Pajor.

Ponadto: materiały wybrane z różnych zespołów na planowaną wystawę o POWN.

62 Zob. rps BPP akc. 4171.

2.082. Związek Filatelistów Polskich we Francji

Ruch filatelistyczny narodził się we Francji w 1865; pierwszy Polski Klub Filatelistów został założony w styczniu 1893; Związek Filatelistów Polskich w Wielkiej Brytanii powołano w 1958; Klub Filatelistów Polskich we Francji powstał w Roubaix w 1968.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1932–1980:

dokumentacja działalności – kroniki, albumy;

materiały różne, katalogi;

kolekcja znaczków pocztowych, głównie ze zbiorów Władysława Dąbrowskiego;

koperty z pierwszego dnia obiegu związane z wizytą Jana Pawła II we Francji oraz ze 150. rocznicą założenia BPP.

Proweniencja: różne proweniencje, w części niezidentyfikowane.

2.083. Związek Kół 1. Dywizji Pancерnej we Francji

Amicale des Anciens Combattants de la Première Division Blindée Polonaise en France – powstał na emigracji w latach 40. XX w., działa głównie w Anglii i w USA, gdzie wydaje pismo „Pancerniak”; francuski oddział utworzył związek kół w 1975, także w celu czczenia pamięci walk w Normandii.

Wielkość zespołu: ok. 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1960–1996:

protokoły posiedzeń zarządu;

plany, lista członków, korespondencja z innymi kołami, z władzami francuskimi i ambasadą Polski w Paryżu (1991–1992), Kołem Gdańsk i kołami z Anglii;

sprawy wydawnicze;

wspomnienia Eliane de Vendouse-Morieres;

komunikaty, fotografie;

obchody świąt dywizyjnych;

obchody 50. rocznicy lądowania wojsk sprzymierzonych w Normandii.

Ponadto: Bogdan Korab Brzozowski (fragment spuścizny).

Proweniencja: dar Józefa Handelsmana, 1987; dar Koła Paryż b. Żołnierzy 1. Dywizji Pancерnej i Bogdana Korab Brzozowskiego, 1995–1997.

2.084. Związek Polaków we Francji

Centralny Związek Polaków we Francji. Union centrale des Polonais en France – powstał pod nazwą Centralny Związek Polaków na Walnym Zjeździe Emigracji Polskiej w maju 1945, z połączenia Centralnego Komitetu Walki i Narodowego Związku Polaków; objął wszystkie

prawicowe organizacje polonijne oprócz Polskiego Zjednoczenia Katolickiego, które pozostało we współpracy; zmienił nazwę na Związek Polaków we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 30 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–1960:

sprawy organizacyjne;
korespondencja redakcji czasopisma „Gospodarz Polski we Francji” 1948;
materiały różne, w tym biuletyny informacyjne różnych organizacji polonijnych.

2.085. Związek Polskich Federalistów (ZPF)

Union des Fédéralistes Polonais – założony w 1949 z inicjatywy Polskiego Ruchu Wolnościowego „Niepodległość i Demokracja”; miał dwa okręgi – brytyjski i kontynentalny.

Wielkość zespołu: ok. 90 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1932, 1939]1945[!]-1980:

korespondencja Jerzego Jankowskiego z działaczami ZPF;
materiały organizacyjne, spisy członków, bibliografia rozdawanych książek,
materiały i teksty publicystyczne, wycinki prasowe, biuletyny i komunikaty, materiały konferencyjne;
zapiski własne, teksty i notatki J. Jankowskiego, w tym „Cudzoziemcy we Francji” – dotyczy konferencji w Lille 1951;
współpraca międzynarodowa ZPF, w tym Związek Polaków w Niemczech (kwestia niemiecka i dialog);
rozliczenia finansowe;
„Rocznik Polonii” (czasop.) – redakcja, papiery finansowe, korespondencja (w tym Bohdan Olgierd Jeżewski);
Radio Wolna Europa (materiały dotyczące współpracy);
odczyty i referaty;
korespondencja.

Proweniencja: ze spuścizny Jerzego Jankowskiego (1.086).

Stan opracowania: opracował zespół IPN, 2011–2016.

Ponadto: materiały różne, w tym powielone.

2.086. Związek Rolników Polskich we Francji (ZRP)

Union des Agriculteurs Polonais en France kontynuował (?) działalność Związku Osadników Polskich we Francji (założonego w 1933 przy wsparciu Konsulatu RP w Tuluzie); celem ZRP było wspieranie i fachowa pomoc polskim osadnikom samodzielnie prowadzącym gospodarstwa rolne; wydawał dwutygodnik „Gospodarz Polski we Francji”.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1945–1950:

- rozporządzenia, wskazówki Wydziału Oświaty 2. Korpusu w sprawie ukatynienia działalności ZRP;
- wznowienie działalności Domu Polskiego ZRP we Francji;
- „Gospodarz Polski we Francji” (czasop.);
- Uniwersytety Ludowe.

Ponadto: Teodozja Lisiewiczowa, *Kartki z pamiętnika*, b.d., I nagroda na konkursie Stronnictwa Ludowego „Wolność”.

Proweniencja: ze spuścizny Zygmunta Hermaszewskiego; dar Lucjana Śniadowera, 2009.

2.087. Związek Towarzystw Kulturalno-Oświatowych im. Józefa Piłsudskiego⁶³

Założony w 1924 w Firminy (dep. Loire), w 1930 wszedł do Bloku Pracy Państwowej (Komisji Porozumiewawczej Organizacji Polskich we Francji); w założeniu apolityczny, należał do Centralnego Związku Polaków we Francji.

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1933–1965:

- legitymacje, okólniki, deklaracje członkowskie;
- sprawozdania, referaty, fotografie, drobne notatki;
- protokoły posiedzeń;
- korespondencja (w tym: Zarząd Główny, Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe im. J. Piłsudskiego w Aubervilliers);
- „Podpisy uczestników w uroczystości poświęcenia sztandaru towarzystwa kutorno[!] oświatowego im. Józefa Piłsudskiego dnia 18-12-1938 w sali Education Physique 23 rue de la Souroliere” oraz „Aubervilliers. Sprawozdania prasowe” (wycinki w zeszycie);
- „Księga protokółarna Związku Imienia marszałka Józefa Piłsudskiego w Aubervilliers (Seine)” i okólniki 1945–1946;
- spisy książek w prowadzonych bibliotekach, Biblioteczka Wędrowną;
- Proweniencja: nieustalona.
- fragment archiwum 1938–1954 (statuty, listy członków, broszury, deklaracje członkowskie).
- Proweniencja: ze spuścizny Jerzego Jankowskiego (1.086).

63 Zob. AAN, zespół: Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ), sygn. 10920, k. 13.

2.088. Związek Wychodźstwa Polskiego

Założony w 1891 w Zurychu jako organizacja jednocząca wszystkie organizacje emigracyjne; ostatecznie weszły doń: Związek Narodowy Polski z Francji, Związek Polski ze Szwajcarii i Związek Polski z Bułgarii.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1893–1912:

- dokumenty finansowe (księga kasowa za lata 1892–1907),
- materiały dotyczące działalności;
- korrespondencja, w tym kopia korespondencji, książka adresowa;
- materiały różne i druki, w tym *Ustawa Skarbu Narodowego Polskiego*, Genewa 1892 i odezwa w sprawie składek.

Ponadto: Drukarnia Ludowa w Genewie (materiały dotyczące).

2.089. Związek Zawodowy Korespondentów Polskich w Paryżu

Union Syndicale des Correspondants Polonais en France – działał w latach 1923–1933, grupował korespondentów prasy polskiej z kraju i z Francji, apolityczny, związany ze związkami zawodowymi dziennikarzy polskich i francuskich (w 1924 prezesem był Stefan Kleczkowski).

Wielkość zespołu: ok. 5 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1925–1934:

- statut;
- korrespondencja, w tym dotycząca legalizacji pobytu we Francji członków Związku (Stéphane Aubac, Irena Briares, Jan Brzękowski, Salomon Grenkamp-Kornfeld, Wiktor Junosza-Dąbrowski, Mieczysław Kahany, Paweł Kleczkowski, Stefan Kleczkowski, Ludwik Kochoński, Jan Hieronimko, Waclaw Górski, Wiktor Jozę, Henri de Montfort, Antoni Potocki, Stanisław Rogoża, Kazimierz Smogorzewski, Maria Szpytko, Edward Woroniecki, Stefan Włoszczewski);
- materiały różne, w tym zawiadomienia, wycinki prasowe.

Stan opracowania: opracował Krzysztof Jaworski, 1996⁶⁴.

64 K. Jaworski, *Sprawozdanie z pobytu na stypendium im. Stanisława Lema w Bibliotece Polskiej w Paryżu w 1996 r.*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2000, t. V.

3. MATERIAŁY LUŻNE

Materiały do słownika biograficznego przygotowane staraniem Wydziału Historycznego Towarzystwa Literackiego w Paryżu, BPP 247–260, tomy 1–14 (opis w *Katalogu rękopisów BPP*. T. 1) zostały ok. 1935 przekazane do Zakładu Polskiego Słownika Biograficznego Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.

3.001. Materiały historyczne z XVI–XVIII w.

Materiały luźne zgrupowane w kolekcję sztuczną przez Czesława Chowańca przy opracowaniu *Katalogu rękopisów BPP*. T. 1 oraz przez Adama Lewaka przy opracowaniu *Katalogu rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

Wielkość zespołu: 66 j.

Zawartość zespołu – kolekcja oryginalnych dokumentów i rękopisów:

materiały luźne zgrupowane w kolekcję sztuczną przez Czesława Chowańca:
drobne dokumenty i źródła do dziejów politycznych panowania królów od Henryka Walezego do Stanisława Augusta (oryginały i kopie XIX w.);

„Acta commissionum Regiomonti 1612 et 1621 per legatos Regis Poloniae habitorum”;

„Acta senatus Thoruniensis 1600–1655”;

pisma i drobne dokumenty francuskie dotyczące Polski XVIII w.;

„Papiery prymasa Władysława Łubieńskiego dotyczące ostatniego bezkrólewia 1763–1764”;

„Korespondencja Joachima Chreptowicza sekretarza WXL z lat 1768–1775”;

drobne materiały luźne i listy z XV–XVIII w. zebrane w jednostki tematyczne:

Ordynacja Ostrogska, akta sejmowe (1733–1790), król Stanisław August, Tadeusz Kościuszko, konfederacja barska (1768–1772), bunty chłopskie (1789), handel Francji z Kurlandią i Rosją, Turcja, szkolnictwo, sprawy wyznaniowe, listy Jędrzeja Kitowicza, listy pana Decrevisse (1769–1772), drobne dokumenty z Archiwum Radziwiłłowskiego; autografy królów i innych osobistości, m.in. marszałka wielkiego litewskiego Ignacego Potockiego;

diariusze sejmowe, działań wojennych i rokowań pokojowych XVIII w.;

diariusze Ksawerego Sapiehy, Teofili z Jabłonowskich Sapieżyny;
wypisy z archiwów rzymskich (głównie Ludwika Jastrzębskiego) i ze
źródeł rosyjskich, odpisy źródeł;
kopie XVIII- i XIX-wieczne oraz przekłady źródeł historycznych z XIII–
XIX w.;

archiwa zob. opisy: Archiwum Ambasady Rosyjskiej w Warszawie
(2.002); Archiwum Ksawerego Franciszka Wettyna księcia saskiego
(1.115);

„Papiery odnoszące się do rodziny Czartoryskich” (1.034);

Proweniencja: różne proveniencje, w części niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

materiały luźne zgrupowane w kolekcję sztuczną przez Adama Lewaka,
dołączone do katalogu spuścizny Adama Mickiewicza (zob. obecnie
w 1.131):

zbiór autografów z XVI–XVIII w.;

pacta conventa 1764;

uchwały sejmikowe z lat 1769–1809;

pisma konfederacji barskiej dotyczące powstania 1794.

Proweniencja: różne proveniencje, w części niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*.

3.002. Materiały literackie z XVI–XX w.

Materiały luźne zgrupowane w kolekcję sztuczną przez Czesława Chowańca przy opracowaniu
Katalogu rękopisów BPP. T. 1.

Wielkość zespołu: 45 j.

Zawartość zespołu:

przekłady;

miscellanea poetyckie z XVI–XX w.;

opracowania historycznoliterackie;

pamiętniki;

drobne fragmenty spuścizn i autografów utworów różnych osób, w tym:

Wojciech Józef Bielski, Jędrzej Kitowicz, Hugo Kołłątaj, Kazimierz Le-
wandowski, Marcin Molski, Józef Ignacy Moll, Cyprian Niezabitowski,
Antoni Tomasz Olizarowski, Dionizy Piotrowski, Leonard Rettel, Franci-
szek Zabłocki, Konstanty Zabłocki, Teofil Zabłocki, Wojniśław Zabłocki.

Proweniencja: różne proveniencje, w części niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

3.003. Materiały różne z XVI–XIX w.

Materiały zgrupowane w kolekcję sztuczną przez Czesława Chowańca oraz materiały luźne, nieopracowane.

Wielkość zespołu: ok. 150 j.

Zawartość zespołu:

materiały zgrupowane w kolekcję sztuczną przez Czesława Chowańca:
opracowania, notatki z wykładów, przekłady, zbiory materiałów z różnych dziedzin:

historia, prawo (m.in. Jan Wincenty Bandtkie), teologia (m.in. ksiądz Władysław Godlewski), filozofia (autografy Piotra Semenkenki), matematyka i inżynieria, medycyna i weterynaria, agronomia, geografia, wojskowość (m.in. autografy Andrzeja Maksymiliana Fredry, Ignacego Prądzyńskiego, Teofila Zabłockiego), genealogiczno-heraldyczne i biograficzne, album Stanisława Tomaszewskiego; Jan Chrzyciel Albertrandi, *Opis medalów ze zbioru Stanisława Augusta*;

materiały oryginalne dotyczące Księstwa Warszawskiego, Legionów, wojsk napoleońskich, kongresu wiedeńskiego i Królestwa Kongresowego, w tym „Akt sejmowy detronizacji zapadły na posiedzeniu połączonych Izb dnia 25 stycznia 1831 w Warszawie”⁶⁵;

zbiory luźnych pism, listy i pamiętniki z okresu powstania listopadowego (m.in. Franciszek Kozakowski, Leon Dwernicki, Tomasz Puchalski);

wypisy z gazet wykonane dla THL;

Proweniencja: różne proveniencje, w części niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

materiały luźne z XVI–XIX w., oryginalne i odpisy, nieopracowane:

ratyfikacja pokoju między Rzeczpospolitą a Rosją z 1634 (kopia Karola Sienkiewicza z 1850);

[Zbiór]: „Konfederacja PP. Litewskich po wyśściu króla Henryka do Francji”, Wilno 1574 (oryginał, papier, 22 podpisy, pieczęcie, ze zbiorów Henryka Tyszkiewicza), „Instrumentum confoederationis” królestwa Węgier, 1704 (oryginał, pergamin, 10 podpisów, pieczęcie), testament króla Stanisława Leszczyńskiego wraz z kodycylem, 1761, 1764 (kopia współczesna);

65 Zob. rps BPP 379; *Towarzystwo Historyczno-Literackie, Biblioteka Polska w Paryżu. Zarys historii i prezentacja zbiorów*, dz. cyt., s. 47.

- odpisy (1849) dwóch dokumentów (z 1369 i 1382) dotyczących mnicha Władysława (Władysława Białego księcia gniewkowskiego) z Dijon; wywód herbu i szlachectwa Stefana Wasilewskiego, Wilno 1798; modlitewnik Katarzyny Doroty z Jabłonowskich Ossolińskiej z 1. poł. XVIII w.;
- [Zbiór]: paszport dla dworzanina królewskiego jadącego do Francji (1574), nadanie dzierżawy Sebastianowi Szorcowi (1724) podpisane przez króla Augusta II, przyznanie pensji Françoise W. de Lauranc (1783) podpisane przez króla Stanisława Augusta, streszczenie biografii królowej Marii Leszczyńskiej (XVIII w.), dokumenty 1748–1768 (j. francuski, pergamin, papier);
- listy (kopie i bruliony) Pierre’a Josepha de la Pimpie de Solignaca do NN Wiśniowieckiego i innych osób (1730) dotyczące spraw finansowych; [Zbiór]: intercyza ślubna Józefa Cymerskiego i małżonki (1819), dokumenty (4) osobiste kanonika kijowskiego Wojciecha Kozłowskiego – świadectwo chrztu (wypis 1764), wyświęcenie na diakona i na kapłana (1766), skrypt dłużny (1793);
- wyciąg (XIX w.) z akt dyplomatycznych dotyczących głównie wojny rosyjsko-tureckiej 1774;
- dokumenty (30) pergaminowe francuskie z XVI–XVIII w. oraz część księgi sądowej (Paryż XVIII w.);
- dokumenty i listy francuskie z XVII–XIX w., ok. 300 k.;
- dokumenty i listy (13) z XVI–XVIII w., m.in. dokument z podpisem notariusza Stanisława Bronikowskiego (bardzo zniszczone!);
- drobne teksty szkolne i publicystyczne z XVIII/XIX w., wspomnienie i opis Lwowa po bombardowaniu 1848;
- psalterz – „Nyedzyelne psalmy nyauthrzna...”, transkrypcja psalterza (50 psalmów) z XVI–XVII w.;
- dokumenty (26) dotyczące działalności wojskowej Józefa Malinowskiego, podczaszego inflanckiego (1752–1764), oraz dokumenty osobiste dotyczące działalności wojskowej i sejmowej Jakuba Malinowskiego (1808–1831);
- dokumenty oryginalne oraz drobne listy i teksty francuskie oraz niemieckie z XVIII–XIX w., pergaminowa makulatura średniowieczna z opraw książkowych (dokumenty dotyczące spraw polskich zob. *Katalog rękopisów BPP*. T. 11) oraz uniwersał Franciszka Bielińskiego, marszałka koronnego, po śmierci króla Augusta III, Warszawa 1863

(oryginał, pergamin), uniwersał Nikołaja Wasiljewicza Repnina o aresztowaniu biskupów 1767 (druk);
 rękopisy z 1665 i XVIII w.;
 nominacja dla Louisa Hellarta podpisana przez Marię Leszczyńską, 1756.
 Proweniencja: różne proveniencje, w części niezidentyfikowane.
 Stan opracowania: opis wstępny części dokumentów sporządził Janusz Dąbrowski, 2018.

3.004. Teki Paryskie z XIX w.

Odpisy źródeł historycznych z paryskiej Biblioteki Królewskiej (obecnie Bibliothèque Nationale) zgromadzone w kolekcję sztuczną już w trakcie tworzenia wypisów, ujęte przez Czesława Chowańca w *Katalogu rękopisów BPP*. T. 1, opisy dopełnione w *Katalogu rękopisów BPP*. T. 11.

Wielkość zespołu: 33 j.

Zawartość zespołu – odpisy materiałów z lat 1208–1857:

odpisy z archiwów i bibliotek paryskich sporządzone staraniem Wydziału Historycznego Towarzystwa Literackiego;

odpisy Augusta Theinera z archiwów i bibliotek włoskich;

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

odpisy z archiwów i bibliotek angielskich sporządzone staraniem Grona Historycznego w Londynie;

wypisy z gazet.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

Uwaga: Teki II–IV (BPP 81–83) znajdują się w Krakowie w Bibliotece Naukowej PAU i PAN.

3.005. Papiery emigrantów z XVIII–XIX w.

Kolekcja sztuczna utworzona w BPP ze spuścizn emigrantów przekazanych przez nich samych lub ich rodziny. Zawiera materiały dotyczące ponad 700 osób, w większości są to drobne fragmenty spuścizn. Składa się z listów, dokumentów, autografów, notat itd. z końca XVIII i z XIX w., dotyczących prac i stosunków emigracji z Polską i zagranicą. Znaczna część kolekcji pochodzi ze zbiorów Karola Sienkiewicza. Układ zespołu został w głównej mierze wprowadzony przez Władysława Mickiewicza.

Wielkość zespołu: 114 j.

Zawartość zespołu:

spuścizny następujących zob. opisy:

Bem Józef (1.005), Biernacki Felicjan (1.007), Błotnicki Hipolit (1.009), Bystrzonowska Kamila (1.022), Bystrzonowski Ludwik (1.023), Chaborski Florian (1.026), Chełchowski Walerian (1.029), Domeyko Ignacy (1.047),

Duchińska Seweryna i Duchiński Franciszek (1.048), Dybowska Anna (1.049), Gałęzowski Józef (1.059), Gałęzowski Ksawery (1.060), Gałęzowski Seweryn (1.061), Hertel Maksymilian (1.081), Januszkiewicz Adolf (1.088), Januszkiewicz Eustachy (1.089), Kniaziewicz Karol (1.098), Niemcewicz Julian Ursyn (1.146), Plater Ludwik (1.162), Ręczyński Jerzy (1.170), Sienkiewicz Karol (1.176), Wirtemberska Maria (1.203), Wrotnowski Feliks (1.212), Zaleski Bohdan Józef (1.214), Zaleski Denis (1.215), Zamoyski Władysław (1.218);

fragmenty spuścizn następujących:

Elwiro Andriolli, Stanisław Barzykowski, Jan Władysław Chodźko, Leonard Chodźko, Wojciech Chrzanowski, Ludwik Czerniecki, Henryk Dembiński, Eugeniusz Dębiński-Kaczkowski, Aleksander Napoleon Dybowski, Wincenty Grzymała, Ignacy Napoleon Gostkowski, Izidor Gużkowski, Józef Maria Hoene-Wroński, Bartłomiej Jabłoński, Dobrosław Kalinowski, Stanisław Kalinowski, Adamina z Potockich Kamieńska, Mieczysław Kamieński, Mikołaj Kamieński, Nemezy Kozuchowski, Napoleon Krazak, Mikołaj Kubalski, Joachim Lelewel, Ludwik Mierosławski, Ignacy Jan Paderewski, Maciej Rybiński (opis zob. Stawiarski Franciszek 1.184), Julian Sierawski, Jan Skrzynecki, Aleksander Wereszczyński;

Proweniencja: różne proveniencje, w tym niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

odpryski wymienionych powyżej spuścizn.

Proweniencja: różne proveniencje, w tym niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

3.006. Papiery emigrantów po 1831 r.

Kolekcja sztuczna, utworzona z materiałów luźnych przy opracowaniu *Katalogu rękopisów BPP*. T. 3

Wielkość zespołu: 15 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1832–1868, 1889–1906:

Komisja Rozpoznawcza 1832;

Rada Polaków w Besançon;

spisy i listy adresowe;

stany służby wojskowych i innych emigrantów z XIX w.;

akta odnoszące się do spraw emigracyjnych 1832–1868, 1889–1906.

Proweniencja: różne proveniencje (m.in. zbiory Karola Sienkiewicza), w tym niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3.

3.007. Fragmenty spuścizn różnych osób z XIX w.

Zbiór materiałów połączonych w kolekcję sztuczną przy opracowaniu planowanego *Katalogu rękopisów BPP*. T. 3 oraz *Katalogu rękopisów BPP*. T. 11.

Wielkość zespołu: 99 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1785–1927 dotyczące i/lub pochodzące ze spuścizn następujących:

Adam Asnyk, Józef Baranowski, Zygmunt Biergiel, Anna Bohdanowicz-Bilińska, Jadwiga Bohdanowiczówna, Karol Borkowski, Józef Byszewski, Fryderyk Chopin, Wojciech Chrzanowski, Adrien Coeffard, Franciszek Wincenty Cyprysiński, Pierre Dautancourt, Adam Dąbrowski, Kazimierz Deczyński, Marcin L. Domański, Karol Forster, Fryderyk August książę warszawski, Marcei Galecki, Karolina z Borzymowskich Giedroyciowa, Edward Gierycz (Geritz, Gerycz), Anna z Reytańów Gieryczowa, Karol Gilewicz, Charles Girrebeuk, Cyprian Godebski, Aleksander Grabowski, Albert de Grady de Bellair, Jan Grochowski, Ferdynand Grotkowski, Michał i Elżbieta Heydenreich, Ernst Theodor Amadeus Hoffman, Jan Januszewski, Antoni Jaźwiński, Jan Kamiński, Franciszek Kasperowski alias Maciejowski, Jan Antoni Kowalski, Józef Ignacy Kraszewski, Adolf Krosnowski, Władysław Kubalski, Maria Lewartowska, Ludwik Ozeasz Lubliner, Zenon Ławrenowicz (Ławrynowicz), Klementyna z Sanguszków Małachowska, Andrzej Małkowski, Kazimierz Markiewicz, Jan Wincenty Mazurkiewicz, Leon Mazurkiewicz, Emilia Michalska, Feliks Władysław Michałowski, Alfred Michiels, Ludwik Mierosławski, Anna z Hańskich Mniszchowa, Kazimierz Morawski, Kalikst Morozewicz, Wincenty Olewiński, Antoni Tomasz Olizarowski, Ignacy Orłowski, Krystyn Ostrowski, Bohdan Palicki, Clémence Pascal, Jakub Petinetti, Adam Piliński, Jadwiga Podgórska później Wrześniewska, Józef Poniatowski, Michał Półjanowski, Tomasz Praniewicz, Klemens Przewłocki, Józef Rustejko, Edgar Quinet, Felix Raibeaux, Regis de Robert de Saint-Elme, Michał, Feliks i Maciej Rybińscy, Henryk Rzewuski, J. Sawicka, Piotr Adolf Semenenko, Stanisław Sędzimir, Andrzej Słowaczyński, Józef Stępowski, Franciszek Strzelecki, Józef Leonard Szawłowski, Antoni Szklarski, Leon Szypowski, Andrzej Towiański, Cristina Trivulzio di Belgiojoso, Wincenty Ubysz, Jan Umiński, Alessandro Verri, Jan Wachsmuth, Stanisław Wodzicki, Wiktoria Zabięło, Jadwiga Zamoyska, Maria Zamoyska, Andrzej Przemysław Zamoyski, Stefan Aleksander Zwierowicz.

Proweniencja: różne proveniencje, w tym niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3; *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

3.008. Fragmenty archiwów instytucji i organizacji z XIX w.

Zbiór materiałów połączonych w kolekcję sztuczną przy opracowaniu *Katalogu rękopisów BPP*. T.11.

Wielkość zespołu: 7 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat 1785[!]-1927[!] pochodzące z archiwów następujących instytucji:

towarzystwa na emigracji (Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Szkoła Polska na Batignolles, Związek Wychodźstwa Polskiego), Czytelnia Polska w Paryżu, Fundacja Pelagii Russanowskiej, Młoda Polska (Stowarzyszenie), Towarzystwo Młodzieży Polskiej w Paryżu „Koło”, Ogół Emigracji Polskiej w Szwajcarii, Zakład Polaków w Bourges, Rada Polaków w Besançon.

Proweniencja: różne proveniencje, w tym niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

3.009. Materiały luźne z XIX w.

Zbiór materiałów połączonych w kolekcję sztuczną przy opracowaniu *Katalogu rękopisów BPP*. T. 11 oraz materiały luźne, nieujęte w katalogach, nieopracowane.

Wielkość zespołu: ok. 160 j.

Zawartość zespołu – zbiór zgromadzony przy opracowaniu *Katalogu rękopisów BPP*. T. 11 zawiera materiały oryginalne i kopie z lat [1796]1809–1927[1997]:

korespondencja 1796–1927[1997] – pojedyncze listy, w tym cesarza Napoleona I, generała M. J. La Fayette’a oraz kopie;

materiały do biografii emigrantów (drobne dokumenty, układ według nazwisk), spisy i listy adresów, nekrologi i klepsydry drukowane 1835–1908 oraz noty biograficzne i spisy, sprawa pomnika narodowego na cmentarzu w Montmorency 1842–1851[1891!], zbiór autografów 1831–1895;

twórczość literacka – zbiory poezji, sztambuch, urywki prac, wypisy, drobne utwory, porzekadła, pamiętniki, teatralia, partytury, zielnik;

materiały historyczne – dotyczące epoki napoleońskiej, powstań narodowych („Akt przystąpienia Litwy, Podola, Wołynia i Ukrainy do powstania listopadowego”), Wiosny Ludów, wojny krymskiej, wojny 1914;

życie codzienne pod zaborami (dokumenty oryginalne, wypisy z prasy, drobne opracowania, odezwy, ulotki), *Diariusz Sejmu Wolnego Miasta Krakowa albo Rzeczypospolitej Krakowskiej za rok 1837/1838*;

masonica;

judaica;

genealogie – różne rodziny i osoby;

materiały różne – czasopisma i wypisy z prasy, wypisy z różnych dzieł i no-

tatki z wykładów (wojskowość, historia Europy, historia Polski, historia sztuki), dotyczące medalierstwa, mineralogii, matematyki, przyrody, rzemiosła, życia religijnego;

varia – bulla Piusa IX 1870, statuty cechów francuskich;

Proweniencja: różne proveniencje, w części niezidentyfikowane.

Stan opracowania: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

zbiór materiałów nieopracowanych zawiera:

Cezaryna Wanda Wojnarowska (dokumenty osobiste 1888, 1900);

„Summaryusz” do księgi pamięci z lat 1831–1836;

Tomasz Olizarowski (twórczość – druk z autorskimi poprawkami);

Składka na upominek dla p. J. I. Kraszewskiego z powodu jego literackiego jubileuszu 1879 oraz *Składka na pomnik Adama Mickiewicza na skutek odezwy młodzieży krakowskiej*;

kopie źródeł historycznych z XIX w.;

listy, w tym: Teofil Lenartowicz 1809, Józef Smoliński do Ludwika Dygata 1899;

Feliks Karwowski⁶⁶ – materiały różne;

Ignacy Orłowski – notatki;

Kazimierz Szulc – korespondencja 1870–1871.

Proweniencja: różne proveniencje, w większości niezidentyfikowane.

3.010. Fragmenty spuścizn różnych osób z XX w.

Zbiorczy opis nieopracowanych materiałów luźnych, niewielkich fragmentów spuścizn (ok. 210 osób), materiałów różnych proveniencji, przechowywanych w zbiorze akcesji.

Wielkość zespołu: ok. 205 j.

Zawartość zespołu – materiały dotyczące i/lub pochodzące ze spuścizn następujących:

dokumenty osobiste różnych osób (ok. 100 legitymacji, w tym: Rozalia Hammer, Eustachy Jelski⁶⁷, Julian Królikowski, generał Jan Kruszewski „Kruk” i jego żona, Paweł J. Menzel, Władysław Ruśkiewicz, Jan Siarkiewicz, Bronisław i Joanna Siomak, Zygmunt Werner, Franciszek Winowicz), paszporty, książeczki wojskowe, 2 agendy z adresami, dyplomy;

Proweniencja: Marek Szypulski – przekazane przez dyrektora Domu Opieki w Lailly-en-Val, 1993.

⁶⁶ Zob. rps BPP 2565.

⁶⁷ Zob. AAN, Zespół 2/596/0.

materiały różne, w tym pamiętniki i drobne fragmenty twórczości następujących: Hubert Auschitzky (twórczość), Jeanne Félicie de Baillehache, Ewa Bieńkowska (list do Mirosława Chojeckiego, 1982), Alfred Birkenmajer (fragment listu, 1966), Henriette Blanchard, Charles Kazimierz Bogdański, Antoni Jan Bogusławski, Hanna Bojczuk (esej nt. Towarzystwa Paryskiego Lekarzy Polskich), Julia Chądryńska, Aleksander Chmurski, Zenon Choroszczo (wspomnienia), Zofia Chutkowska-Jasińska (wspomnienia z lat II wojny światowej), Jan Ciechanowski, Władysław Cšaky-Pallavicini (twórczość), Barbara Czekaj-Kubicka, Jadwiga Dąbrowska (materiały warsztatowe), Maria Delaperrière (korespondencja z Kazimierzem Smogorzewskim, 1984), Albert Depreaux, Janusz Deryng (korespondencja, dokumenty osobiste), Louis Dispan de Floran, Eleonora Długolecka, Jan Dobraczyński, Jerzy Drobnik (pamiętnik), Edward Dubanowicz (pamiętnik), Maria Ksawera Dunikowska (listy), Albert Falquet (materiały dotyczące), Fernande i Robert Foiry (korespondencja), Andrzej Folkierski (*post mortem*), M. L. Forlière (fragment twórczości), M. Gasinowski (wpisy mszy intencyjnych 1936–1938), Anna Maria Gasztowtt (twórczość literacka), Waclaw Gasztowtt (korespondencja, przekład fragmentu książki), Jean Geddes, Stanisław Gembicki (pamiętniki 1957–1960), Simon Gizon (twórczość), Jan Głębocki, Mieczysław Gogacz (dziennik), Alfons Gongol (materiały warsztatowe), Georges Gorecki Avronsart (dokumentacja rodziny Goreckich), Ewa Goriely (korespondencja), N.W. Gozdawa-Giżycki, Franciszek Grabowski (korespondencja), Michalina Grodzicka, Noé Gruss (korespondencja), Wiktor Grzesiek (twórczość), Oskar Halecki (twórczość), Marta Halpert (rysunki, zaproszenie), Bernard Hamel, Zofia Hordyńska (twórczość), Aleksandra Iwanicka, Władysław Jagniętkowski, Józef Jaklicz (twórczość i korespondencja w sprawach wydawniczych), Ambroise Jobert, Kiejstut Jurgielewicz (papiery różne), Mieczysław Jurkiewicz (artykuły i odczyty w BPP), Teofil Jurkiewicz (twórczość publicystyczna), Lech Kaczyński (list otwarty i przekład, 2009), Juliusz Kaden-Bandrowski (list, przekład jego tekstu), Tadeusz Kahn (przekłady), Piotr Kalinowski (publicystyka polityczna i historyczna), Paweł Kądziała, Janina Kellerman (dokumenty osobiste, 1921), Antoni Klimczak (wspomnienia), Tytus Komarnicki, Aleksander Koperski, Stanisław Korzybski (sprawozdania), Allan Kosko (twórczość), Teresa Kowalczyk (dokumenty osobiste sprzed 1939), Mieczysław Kowalski (dokumenty osobiste dotyczące wojska z XX w.), Edward Kozik (twórczość, maszy-

nopis), Roman Krajewski (materiały dotyczące Polaków w Kazachstanie), Adam Krasieński, Paweł Kroszewski, Bronisław Kruk (dokumenty osobiste, materiały do historii PPS na emigracji), Antoni Kuczmierczyk, Maria Kuncewiczowa (powieść, maszynopis z autografem), Christiane Lacour (korespondencja z Polakami i z Association France-Pologne), Jean Laloy (wypisy źródłowe, ponadto: Jerzy Mond), R. Lanter (notatki z seansów psychoanalizy), Alain Lascoux, Stanisław Likiernik (korespondencja i bruliony listów, 1948–2002), Hanna Leszkiewicz-Majeranowska (wspomnienie), Jean Locquin (materiały dotyczące wizyty w Polsce 1925–1926), Winicjusz Łachaciński, Tadeusz Łopuszański, Stefan Łubieński (twórczość literacka), Helen Maciejewska, Stanisław Maczek (twórczość), Ksawery Majdrowicz (poezja religijna), Jadwiga Malkiewiczowa (wspomnienie), Jan Marczewski (wykłady o gospodarce, 1943), Andrzej Markiewicz (*Polskie przyjaźnie Cziurlonisa*), Elżbieta Maruszewska (notatki), A. W. Mass („Histoire de la BPP 1838–1854”, praca dyplomowa), Ignacy Matuszewski, Adam Mauersberger, Emil Stefan Mentel (korespondencja, twórczość dot. Zjednoczenia Polskiego w Południowej Afryce, materiały różne), Kiss Menyhért (twórczość literacka i przekłady na język polski), Barbara Mękarska-Kozłowska (twórczość), Stanisław Michałowski (2 paszporty), Jerzy Michotek (twórczość), Jan Mirek (materiały biograficzne i *post mortem*), Lévis de Mirepoix, Waclaw Motz (twórczość, fotografie), Wanda Nawojka (materiały dotyczące szkolnictwa polskiego we Francji, 1926–1939), Zofia Nawrocka-Liberman (list Stefana Hantza, dokumenty różne dotyczące jej poezji), Jan Niciak (wiersze), Andrzej Niewęglowski (fragment korespondencji oraz Eli Niewęglowski – wiersze 1940–1942), Jerzy de Nisau, Andrzej Nowicki (raport z lipca 1946), Ryszard Ordyński, Leon Orłowski (fragment spuścizny), Olga Owczarek (twórczość, drobne dokumenty biograficzne), Joanna Pac-Pomarnacka (pamiętniki 1943–1944), Jerzy Paczkowski (wiersze), Jerzy Pańczak, Janina Piaskowska (materiały dotyczące twórczości), Lucie Pichard du Page (twórczość), Erazm Piltz (twórczość publicystyczna), Tadeusz Piotrowski, Tadeusz Piszczkowski, Jan Podgórski (korespondencja 1929–1935), Ada Kozieł Poklewska, Andrzej Poniatowski (materiały biograficzne, wycinki prasowe, *post mortem*), Geoffrey Potocki de Montalk, Józef Potocki, Wiktor Poznański (korespondencja, twórczość), Roger Raczyński („Księga pamiątkowa ofiarowana R. Raczyńskiemu 1934”), August Radwan (album pianisty, 1924–1957), Ludomił Rayski (z teki „Artykuły członków Polskiego

Towarzystwa Historycznego w Australii”), Maria Regaméy-Strowska, Władysław Reymont (listy), Eugeniusz Mikołaj Romer (twórczość publicystyczna), Klemens Rudnicki, Tatiana Rudniew, Anna Rudzińska (orzeczenie sądu, 1990), Wanda Sakowska-Wanke (twórczość), Tadeusz Samulak (dokumenty osobiste, 1974), Aurore Sand, Mikołaj Sasinowski (pamiętnik, dziennik, brewiarz z XX w.), Waclaw Schmidt (twórczość, materiały warsztatowe), Waclaw Sieroszewski (twórczość), Henryk Skwarczyński (pamiętnik), Irena Skwirczyńska⁶⁸ (dokumenty osobiste, materiały biograficzne, korespondencja 1885–1960), Stanisław Sobotkiewicz (wspomnienia i korespondencja), Kazimierz Sosnkowski, Leon Stankiewicz (dokumenty osobiste), Wilhelm Stempor (twórczość), Henryk Stępień (pamiętnik), Czesław Adam Stronczak, Jan Suberlak, Tadeusz Sulimirski, Leon Supiński (korespondencja i papiery, 1941–1945), Teofil Sykała (kwit na fundusz wydawniczy biuletynu „Jeniec Polak” 1917), Stanisław Szawłowski (pamiętnik 1925–1928), Władysław Szoldrski (twórczość), Tadeusz Szymberski, Jerzy Tereszczenko-Podbereski (wspomnienia), Jan Tomaszewski (korespondencja, materiały różne), Julian Tuwim (2 listy do Bronisława Horowicza, 1948 i 1950), Józef Ujejski (twórczość), Roman Umiaszowski, Julian Unszlicht (fragment spuścizny), Adam Uziembło, Paul Vialar (twórczość, korespondencja, zaproszenia, odczyt), Louis René Viard (Vialard?) (dokumenty osobiste 1919–1921, Armia Polska we Francji – materiały dotyczące), Witold Wededecki (powieści), Józef Wiatr (materiały dotyczące działalności wojskowej), Władysław Wielhorski (pamiętnik), Tadeusz Wielowieyski (dokumenty osobiste, wojskowe, monografia rodziny), Wanda Wierzbicka (dokumenty osobiste, korespondencja, wiersze, odznaczenia 1882–1949, Aniela Lewandowska – fragment korespondencji), Kazimierz Wierzyński (korespondencja 1942–1959), Stanisław Wilczyński (wiersze, listy), Helen Willman-Grabowska, Hanna Witelska (notatki uniwersyteckie 1991–1993), Józef Wittenberg (korespondencja 1915–1918), Emil Leonidas Wojtowicz, Stefan Wolibner, Władysław Wolski, Edward Woroniecki (kronika polsko-litewska 1919–1920), Michał Woroniecki (twórczość), H. Woyciechowska (notatki z wykładów), Maria Wróblewska, Józef Wrycza (list oraz „Spis Kół Związku Byłych Więźniów Politycznych Niemieckich Obozów Koncentracyjnych w Amerykańskiej Strefie Okupacyjnej

68 Zob. rps BPP akc. 4006.

Niemiec”), Wanda Wysocka (dziennik 1943–1945, korespondencja), Adam Zagrodzki (list), J. Zaleska, Józef Zieliński (odczyt w BPP 1938), Włodzimierz Zieliński, Jan Żelewski, Stanisław Żochowski (twórczość publicystyczna, korespondencja).

Proweniencja: różne proveniencje, w większości niezidentyfikowane.

Stan opracowania części kolekcji: *Inwentarz akcesji*; spis zawartości archiwum THL i BPP sporządził Wiesław Filipczyk.

3.011. Materiały genealogiczne z XX w.

Zbiorczy opis nieopracowanych materiałów luźnych – opracowania amatorskie i naukowe: genealogii i heraldyki różnych rodzin polskich lub z Polską związanych oraz materiałów różnych proveniencji.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały dotyczą rodzin o nazwiskach:

Brzostowski, von Bülow oraz Kopecki, Brunicki, Turnau, Giedroyc, Hotman, de Laveaux, Maciora, Parys i Morand, Potocki, Puszet (Puget), Sobieski, Stanilewicz, Zawisza.

Proweniencja: różne proveniencje, w tym niezidentyfikowane.

Stan opracowania części kolekcji: *Inwentarz akcesji*; spis zawartości archiwum THL i BPP sporządził Wiesław Filipczyk.

3.012. Fragmenty archiwów instytucji i organizacji z XX w.

Zbiorczy opis nieopracowanych materiałów luźnych oraz nieopracowanych, zawierających oryginały i kopie fragmentów archiwów instytucji, organizacji oraz wydarzeń.

Wielkość zespołu: ok. 20 j.

Zawartość zespołu – materiały dotyczące różnych instytucji i organizacji:

różne organizacje: Zjednoczenie Towarzystw Młodzieży Polskiej Zagranicą (korespondencja), Towarzystwo „Polonia” w Lozannie (dwa projekty statutu), Prywatne Seminarium Nauczycielskie Żeńskie w Krakowie (inwentarz 1926), nieznana francuska organizacja („Grand Livre”);

organizacje pomocowe dla Polaków (materiały 1904–1916): Towarzystwo Pomocy dla Żołnierzy Polaków we Francji, Comité Pro Polonais⁶⁹ (spis członków Komitetu Honorowego), Mińskie Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza Polskiego (Zagraniczny Związek Pomocy dla Ofiar Politycznych);

69 Zob. rps BPP akc. 3716.

- organizacje polonijne we Francji (znaczki, broszury, druki, wycinki z gazet i gazety, list wychowanków do Stanisława Malinowskiego);
- organizacje wojskowe (kombatanckie) 1939–1969 i emigracyjne 1920–1984, obchody rocznic powstań narodowych (1794, 1831, 1863), zaproszenia (m.in. „Želmuo. Paryžiaus lietuvių draugija”);
- materiały luźne 1945–1992 znalezione w czasopiśmie w czasie prac porządkowych w latach 2007–2009 (listy, materiały powielane), dotyczą m.in. następujących instytucji i organizacji: Związek Uczestników Polskiego Ruchu Oporu (w tym brulion listu Stanisława Kota), 1. Dywizja Pancerna PSZ i 1. Pułk Pancerny PSZ, Instytut Bliskiego i Środkowego Wschodu „Reduta”, Stowarzyszenie Pomocników Mariańskich, Polska YMCA w Europie Zachodniej, Zrzeszenie Wydawców i Księgarzy Polskich Zagranicą, Związek Kupców i Rzemieślników Polskich we Francji, Zrzeszenie Nauczycieli Polaków w Wielkiej Brytanii, Henri Mazeaud (korespondencja);
2. Dywizja Piechoty Legionów Wojska Polskiego II RP – *Decyzja Dowódcy Wojska Polskiego o świcie dnia 1 IX [1939]*;
2. Korpus Polski (PSZ) – dyplom Comune di Bologna dla żołnierzy polskich oraz lista odznaczonych przez Radę Miejską, Bolonia 1945;
- Biblioteki Ruchome przy Komitecie Wolnej Europy w Paryżu – „Akta Bibliotek Ruchomych prowadzonych przez Panią [Zofię] Nowak-Przygodzką” 1958–1959, spisy książek nabytych;
- Departament Opieki Naczelnego Komitetu Narodowego w Krakowie; „Goniec Obozowy” (czasop., materiały redakcji);
- Liga Niepodległości Polski we Francji (protokoły posiedzeń Zarządu Koła Paryż 1951–1955);
- Komitet 50-lecia Czynu Zbrojnego Józefa Piłsudskiego;
- Komitet Pomocy dla Potrzebujących Polaków „Caritas” (Paryż, 1940–1941);
- Polskie Biuro Pomocy Jeńcom i Ofiarom Wojny 1939–1940 (memorandum, materiały dotyczące organizacji, rachunki, druki, kwestionariusze);
- Polskie Siły Zbrojne. Dowództwo Okręgu Zachodniego we Francji (ewidencja personalna. Teczka Biura Personalnego Ministerstwa Spraw Wojskowych 1944–1945);
- Poselstwo Belgii w Warszawie (raporty polityczne 1919–1926);
- Radio France Internationale (audycje polskiej sekcji RFI 1948–1950);
- Stowarzyszenie Lekarzy Pochodzenia Polskiego we Francji (różne, 1989–2009);

Towarzystwo Artystów Polskich w Paryżu (księga kasowa za lata 1913–1917, pokwitowania, listy 1915–1918, w tym: Jan Rubczak, Konstanty Brandel, Kamilla Mondral);

Towarzystwo Wydawnicze „Polska Armia Błękitna” (różne, 1930–1935);
 Uniwersytet Żołnierski w Rzeszowie (fotografia zbiorowa uczniów, 1919);
 Zagraniczny Związek Pomocy dla Ofiar Politycznych (d. Czerwony Krzyż – głównie druki ulotne, 1903–1913);

Zjednoczenie Polskich Chrześcijańskich Towarzystw Kobietych (Lwów, sprawozdanie 1923–1924);

Zrzeszenie Wydawców i Księgarzy Polskich Zagranicą (papiery Zrzeszenia, korespondencja 1946–1947, statut, regulamin, zeszyt „Dłużnicy i wierzyciele”) oraz „Obwieszczenia” Dowódcy SS i Policji na Dystrykt Warszawski, 1943–1944;

Związek Dziennikarzy RP (korespondencja 1946–1953);

Związek Ziem Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej.

Proweniencja: różne proveniencje, w większości niezidentyfikowane.

Stan opracowania części kolekcji: *Inwentarz akcesji*; spis zawartości archiwum THL i BPP sporządził Wiesław Filipczyk.

3.013. Materiały wojskowe i policyjne z Polski z okresu II wojny światowej

Zbiorczy spis nieopracowanych materiałów luźnych i niewielkich kolekcji o różnych proveniencjach.

Wielkość zespołu: ok. 10 j.

Zawartość zespołu – materiały z lat [1923]1939–1945:

Wehrmachtauskunftsstelle für Kriegerverluste und Kriegsgefangene (Biuro Informacyjne Wehrmacht ds. Strat Wojennych i Jeńców Wojennych) – listy Polaków zmarłych i poległych w czasie kampanii wrześniowej i po jej zakończeniu, Berlin 1941;

akta niemieckiej policji ze Lwowa z 1942;

dokumenty policji niemieckiej i ukraińskiej ze Lwowa 1943–1944;

Proweniencja: przewiezione przez więźniów ze stalagów⁷⁰.

akta spraw karnych sądów polskich, niemieckich i ukraińskich 1937–1942 przesłane do Deutsche Staatsanstalt im Lemberg;

Proweniencja: Niemcy – obozy jenieckie.

materiały dotyczące deportowanych 1939–1945.

70 Informacja ustna, wymaga weryfikacji.

Ponadto: spis więźniów, „Karty karne” i wyciągi z wyroków skazanych w zakładach karnych w Polsce 1931–1941; akta policji z Bielefeld 1923–1938.

3.014. Materiały luźne z XX w.

Zbiorczy opis nieopracowanych materiałów luźnych i niewielkich kolekcji różnych proveniencji.

Wielkość zespołu: ok. 50 j.

Zawartość zespołu:

- notatki bibliograficzne [XIX w.], karty luźne, rękopis;
- varia, m.in.: Ignacy Jan Paderewski „O Szopenie”, „Adresa Polaków”;
- wypisy NN z różnych autorów;
- sprowadzenie prochów króla Stanisława Augusta do Wołczyna, 1937–1938 (materiały dotyczące);
- papiery różne (znaczki pocztowe; papiery Jadwigi z Sienkiewiczów Kornilowiczowej; wycinki dotyczące Stanisława Noakowskiego; korespondencja w sprawie edycji pocztówek z podobiznami żołnierzy polskich);
- fragment utopijnego traktatu NN;
- szkicowniki NN z ok. 1910;
- zapiski osobiste siostry Rafaeli – zeszyt VI, 1934;
- historia Polski XVIII w. (odpisy 83 dokumentów);
- wrzesień 1939 r. (Ignacy Jan Paderewski – przemówienie, biskup Józef Gawlina – kazania, inżynier Rajmund Scholz – fragment pamiętników 1939, podporucznik J. Horbaczewski – artykuł *Stosunki pod okupacją niemiecką od dnia 3 X do dnia 3 XI 1939*);
- odpisy listów i materiałów historycznych dotyczących XVII w., kopie materiałów dotyczących Adama Mickiewicza z Archives Nationales w Paryżu;
- odpis książki o czasach Zygmunta III (fragment obejmujący lata 1607–1632);
- bajka NN „Volume I. Conte 1”;
- materiały różne – Stanisław Sławski, *Sprawa odszkodowania za latyfundium Krotoszyn*, 1929; artykuły na temat konstytucji 1935 i reorganizacji państwa 1933–1935; Jacques de Conssange, *Posnanie et Haute-Silesie* (druk), inżynier kolejnictwa Jerzy Królikowski – twórczość; materiały biograficzne oraz „sprawa Berezowskiego” (uczestnika nieudanego zamachu na cara Aleksandra II w czerwcu 1867);
- odpisy utworów literackich i artykułów różnych autorów, w tym: Andrzej Strug, Władysław Reymont, Jan Kubisz, Szymon Starowolski, Jan Chryzostom Pasek, Deotyma, Edmund Wasilewski, Stanisław Kozicki – *Sprawa polska na konferencji pokojowej w Paryżu 1919*, Stanisława Sawicka

- *Jan Ziarnko, peintre-graveur polonais...*, NN – *Jan Dezydery Boczek i sługa jego Pafnucy*, August Wilkoński – wspomnienia szkolne;
- Philippe Dupont, „*Sa sérénité*” *Jean III Sobieski. Emule polonais du Roi-Soleil d’après le manuscrit inédit de son secrétaire français le chevalier Philippe de Masson du Pont* (1671–1696), kopia maszynowa pamiątnika wydanego 1885;
- wojna polsko-rosyjska 1792 (wypisy ze źródeł);
- varia, m.in. opracowanie na temat szkolnictwa polskiego w Anglii w czasie II wojny światowej;
- „*Żądełko*” (gazetka rękopiśmienna, Antwerpia 1911–1912);
- wypisy i notatki z wykładów NN;
- zawiadomienie dotyczące pogrzebu cesarza Napoleona Bonapartego, 1840;
- litografia z rzeźbą przedstawiającą Adama Mickiewicza;
- Skry* – wiersz z dedykacją dla Ignacego Chwiruta (?);
- list NN do NN, Poznań 1922 (?), załączony wiersz;
- tekst kazania dla nowożeńców NN;
- bilet z 1917 na przejazd kolejowy dla oficera (w języku niemieckim);
- „*Wniosek na odznaczenie orderem Virtuti Militari*”, 1920 (formularz);
- szkoły we Francji XX w.;
- materiały biograficzne XX w.;
- historia emigracji polskiej po II wojnie światowej (drobne materiały);
- Radio Wolna Europa – przegląd wiadomości radiowych, streszczenia artykułów z dzienników polskich, 1961;
- drzewo genealogiczne królów polskich;
- „*Notatka o poetach [francuskich]*” z dołączonymi kopiami wierszy;
- Muzyka za Władysława IV* – odpis z „*Kuriera Warszawskiego*”, 1845;
- kalendariusz dotyczące Uniwersytetu Wileńskiego – odpis z: „*Żurnal Ministerstwa Narodnego Proswieszczenia*”, 1852;
- materiały luźne znalezione w kolekcjach artystycznych w czasie prac porządkowych w latach 2007–2009 i niedołączone do właściwych zespołów: *Y aura-t-il devant Varsovie une nouvelle bataille de la Marne*, „*Excelsior*” 18 sierpnia 1920 (druk), Ignacy Jan Paderewski – *Parce que vous êtes polonais...* Chicago, 2 czerwca 1915 (przekład na język francuski: Henri Grappin, afisz), Kamil Gronkowski (wycinek prasowy);
- spisy materiałów z archiwum Instytutu Hoovera;
- korrespondencja – ozdobne druki okolicznościowe z życzeniami, 1928 (5);
- „*Wojna europejska*” 1914–1915 – dyplom z podpisami polskich jeńców;

odsłonięcie pomnika Fryderyka Chopina w Ogrodzie Luksemburskim w Paryżu, 1999;

II Sympozjum Biografistyki Polonijnej „Polacy w cywilizacjach świata” (Paryż 26–27 września 1997) (maszynopisy artykułów).

Proweniencja: różne proveniencje, w większości niezidentyfikowane.

Stan opracowania części kolekcji: *Inwentarz akcesji*; spis zawartości archiwum THL i BPP sporządził Wiesław Filipczyk.

3.015. Dokumentacja nieaktowa z XIX–XX w.

Zebrane w osobne sztuczne kolekcje materiały powielone, niebędące rękopisami lub maszynopisami, wbrew zasadom wyłączone z zespołów rękopiśmiennych lub przesłane osobno do zbiorów THL/BPP. W znacznej części są to materiały wyjęte z właściwych spuścizn czy archiwów instytucji (w trakcie opracowania powinny zostać przywrócone lub wykazane w opisie).

Wielkość zespołu: ok. 330 j.

Zawartość zespołu – powielane i drukowane materiały z lat 1830–1996:

materiały informacyjne agencji prasowych i organizacji, materiały szkoleniowe i wykłady;

druki ulotne, druki reklamowe, zawiadomienia, zaproszenia, dewocjonaia; wizytówki (kolekcje sztuczne i zbiory prywatne);

pocztówki (wyłączone z korespondencji);

fotografie luźne, fotokopie i kserokopie (zbiory tematyczne).

Proweniencja: różne proveniencje, w większości niezidentyfikowane.

Stan opracowania: spis zawartości archiwum THL i BPP sporządził Wiesław Filipczyk.

Indeks

Indeks obejmuje imiona i nazwiska osób, nazwy geograficzne, nazwy instytucji, tytuły wystaw, konferencji itp. Kursywą oznaczono odesłania do stron *Kalendarium*. Po tytułach wystaw zorganizowanych w Bibliotece Polskiej w Paryżu dodano skrót BPP.

1. Dywizja Grenadierów (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie) [2.012](#)
 1. Dywizja Pancerna (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie) [3.012](#)
 1. Pułk Pancerny (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie) [3.012](#)
 2. Dywizja Piechoty Legionów Wojska Polskiego [3.012](#)
 2. Korpus Polski (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie) [1.105](#), [2.046](#), [3.012](#)
 2. Korpus Polski (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie). Wydział Oświaty [2.086](#)
 2. Pułk Grenadierów (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie) [2.012](#)
- A**
- Académie française [41](#)
- Académie Internationale Libre des Sciences et des Letters [1.032](#), [1.058](#), [1.149](#), [1.157](#), [2.066](#)
- Action européenne fédéraliste AEF [1.086](#)
- Adelin zob. Zagrodno (niem. Adelsdorf, Adelin w., Polska)
- AEF zob. Action européenne fédéraliste
- Agencja Generalna na Wschodzie [2.023](#)
- Agencja Polityczna Rządu Narodowego na Francję i Anglię [2.023](#)
- Aix-en-Provence [1.025](#)
- AK zob. Armia Krajowa
- Akcja Naukowa na Kraj (akcja) [56](#), [2.066](#)
- Akielewicz Mikołaj [28](#)
- „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” (czasop.) [64](#)
- Albertrandi Jan Chrzyciel [3.003](#)
- Aleksander II car Rosji [3.014](#)
- Algier [1.142](#)
- Alliance of the Polish Eastern Provinces zob. Związek Ziem Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej
- Alma Tadema Laurence [1.136](#)
- Amicale des Anciens Combattants de la Première Division Blindée Polonaise en France zob. Związek Kół 1 Dywizji Panczernej we Francji (Amicale des Anciens Combattants de la Première Division Blindée Polonaise en France)
- Amiens (m., dep. Somme, Francja) – Éditions Edgar Malfère [1.199](#)
- Amis d’Ernst-Kosmowski [1.104](#)
- Amis de la Democratie en Pologne (Stowarzyszenie) [48](#), [2.003](#)
- Amis de la Pologne (Towarzystwo Przyjaciół Polski) [1.002](#), [1.086](#), [2.004](#)
- Amis de la République Française [1.086](#)

- Amis de St Louis [1.032](#)
- Amitié Franco-Polonaise [1.086](#)
- Amsterdam [63](#)
- Andriolli Elwiro [3.005](#)
- „Annales” (potem „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego”) (projekt czasop.) [2.066](#)
- Antosz Janina zob. Heidé Janina zam. Zamourer-Heidé z d. Antosz
- APE zob. Association de la Presse Étrangère
- Arduin Françoise [45](#)
- Arkuszevska Antonina [1.154](#)
- Arlet Rudnicka Suzanne z d. Durup [1.001](#)
- Armia Krajowa [2.066](#)
- Armia Polska we Francji (Polska Armia Błękitna 1917–1919) [3.010](#)
- ASBP zob. Association de soutien de la Bibliothèque polonaise ASBP
- ASFP zob. Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska ASFP (Solidarité France-Pologne)
- Asnyk Adam [3.007](#)
- Asphaltine zob. Société des asphaltes et des bitumes de l'Adriatique. L'Asphaltinee
- Assemblée nationale (Zgromadzenie Narodowe, Francja) [57](#)
- Association d'éducation Populaire „Millenium” Marles-Caulonne-Auchel zob. Towarzystwo Oświaty Ludowej „Millenium” Marles-Caulonne-Auchel (Association d'éducation Populaire „Millenium” Marles-Caulonne-Auchel)
- Association de la Bibliothèque Polonaise de Paris zob. Stowarzyszenie Biblioteki Polskiej w Paryżu (Association de la Bibliothèque Polonaise de Paris)
- Association de la Presse Étrangère APE [1.086](#)
- Association de soutien de la Bibliothèque polonaise ASBP [66](#)
- Association des Amis du Lycée Polonais aux Ageux zob. Towarzystwo Przyjaciół Liceum Polskiego w Les Ageux (Association des Amis du Lycée Polonais aux Ageux)
- Association des anciens élèves de l'École polonaise zob. Towarzystwo byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej/Stowarzyszenie Absolwentów Szkoły Polskiej (Association des anciens élèves de l'École polonaise)
- Association des bibliothécaires français [1.032](#), [1.141](#)
- Association des étudiants Polonais à l'étranger zob. Zrzeszenie Studentów Polskich Za Granicą (Association des étudiants Polonais à l'étranger)
- Association des fabricants et artisans polonais zob. Stowarzyszenie Wytwórców Polskich (Association des fabricants et artisans polonais)
- Association des ingénieurs et techniciens Polonais en France zob. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji SITPF (Association des ingénieurs et techniciens Polonais en France)
- Association des Journalistes Européens [1.086](#)
- Association France-Pologne [1.002](#), [1.139](#), [1.140](#), [3.010](#)
- Association internationale des langues et littératures slaves modernes [1.073](#)
- Association Solidarité France-Pologne zob. Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska ASFP (Association Solidarité France-Pologne)

- Astoria d' Jackowska Suzanne de
zob. Olivéra d'Astoria Jackowska
Suzanne de
- Astoria Maria d'Olivera zob. Olivera
d'Astoria Maria d'
- AU zob. Kraków – Akademia Umiejęt-
ności
- Aubac Stéphane 2.089
- Aubervilliers (m., dep. Seine-Saint-Denis,
Francja) – Towarzystwo Kulturalno-
-Oświatowe im. J. Piłsudskiego
w Aubervilliers 2.087
- August II król Polski 3.003
- August III król Polski 3.003
- Aulnay (m., dep. Seine-Saint-Denis,
Francja) – Związek Rezerwistów
i b. Wojskowych (Anciens Combat-
tants Polonais en France) w Aulnay
1.032
- Auschitzky Hubert 3.010
- Austro-Węgry 36
- Aymard Maurice 67
- B**
- Babanin Stefan 1.131
- Backvis Claude 2.066
- Baczko Małgorzata 2.055
- Baillehache Jeanne Félicie de 3.010
- Bailly Rosa z d. Dufour 1.002, 1.011,
1.032, 2.004
- Bakierowski Wacław 1.159
- Le Baleur-Szolc Hortensja 1.056
- Balzac Honoré 2.066
- Balzer Oswald 2.066
- Banach Wiesław 1.053
- Bandtkie Jan Wincenty 3.003
- Bank Emigracji Polskiej 2.006
- Bank Gospodarstwa Krajowego 44,
2.066
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicz-
nych BISE 2.055
- Bank Polska Kasa Opieki 1.172, 2.030
- Banque d'images pour la Pologne BIP
2.007
- Baranowski Józef 3.007
- Barbara Piasecka Johnson Foundation
(Fundacja Barbary Piaseckiej-John-
son) 60, 61
- Barot Louis (Forlière M. L. pseud.) 3.010
- Bartel Kazimierz 39
- Bartkowski Jan 1.003, 1.111
- Bartoszewicz Joachim 1.208
- Bartoszewska Louise Victorine
z d. Deckherr 1.004
- Bartoszewski Kazimierz Karol 1.004
- Bartoszewski Stanisław Wawrzyniec
1.004, 3.005
- Bazylewski Andrzej 2.016
- Beauchesne (Éditions Buchesne),
wydawnictwo 1.095
- Beck Józef 1.199, 2.001
- Beckett Samuel 1.198
- Bednarczyk Czesław 1.019
- Bednarczyk Krystyna 1.019
- Belgia 1.086
- Bem Józef 1.005, 2.067, 3.005
- Benda Ludwik 43
- Benjamin, Barthélémy Dejean 19
- Berezowski Antoni 3.014
- Berlin 46, 47, 49
- Berlin – Staatsbibliothek 46
- Bernard Montigny 1.024
- Bertoni Karol 38
- Biazzì Guido 64
- Biblioteka Narodowa (projekt) 16
- Biblioteka Polska w Paryżu – skarbnica
kultury narodowej* (konferencja 4 XI
2014) 72
- „Biblioteka Polska w Paryżu. 6 Quai
d'Orléans. Pismo Towarzystwa
Historyczno-Literackiego w Paryżu”
(czasop.) 66

- Biegalski Bolesław zob. Biegas (Biegalski) Bolesław 1.006
- Biegas (Biegalski) Bolesław 54, 64, 1.006
- Bielefeld (m., Niemcy) 3.013
- Bieliński Dominik 16
- Bieliński Franciszek 3.003
- Bielski Wojciech Józef 3.002
- Bienaimé Georges 1.208
- Bieńkowska Elżbieta 3.010
- Bierecki Henryk 58
- Biergiel Zygmunt 3.007
- Biernacki Felicjan 1.007, 3.005
- Bierut Bolesław 50, 1.200
- Biesiekierska Irena 1.008
- Biesiekierski Kazimierz 1.008
- Biesiekierski Mieczysław 1.008
- Bilińska Anna zob. Bohdanowicz-Bilińska Anna
- BIP zob. Banque d'images pour la Pologne BIP
- Birkenmajer Alfred 3.010
- Birkenmajer Ludwik 2.066
- BISE zob. Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych BISE
- Bitner Albert 32, 36
- „Biuletyn Informacyjno-Kontaktowy Towarzystwa Historyczno-Literackiego” (czasop.) 66
- „Biuletyn Informacyjny Związku Artystów Polskich we Francji” (czasop., Paryż) 2.080
- „Biuletyn Młodzieży Polskiej i jej Przewodników” (czasop.) 2.011
- „Biuletyn Polityczny” (czasop., Londyn) 2.041
- „Biuletyn Polski. Polska Agencja Telegraficzna” (czasop.) 1.086
- „Biuletyn PPS” (czasop.) 2.041
- Biuro Informacji o Fundacjach i Stowarzyszeniach 2.055
- Biuro Polityczne Władysława Czartoryskiego zob. Paryż – Biuro Paryskie Spraw Polskich (Bureau des Affaires Polonaises)
- Biuro Przemysłu Wojennego Ministerstwa Skarbu 2.008
- Biuro Service Social des Etrangeres 1940–1945 1.008
- Biviers (m. dep. Isère, Francja) 46
- Black Franciszek 1.053, 1.136
- Blanchard Henriette 3.010
- Blankenheim Wanda zob. Ładniewska-Blankenheim Wanda
- Blankenheim Zygmunt 1.123
- Blaton Olena 1.219
- Blow von (rodzina) 3.011
- Błaszczkiewicz Paulina 73
- Błaszczkiewicz Tadeusz 2.043
- Błaszczkiewicz Zofia 2.043
- Błażejczyk Ludwik 2.041
- Błędowski Franciszek 1.059
- Błotnicki Hipolit 24, 1.009, 1.034, 1.131, 3.005
- Bogdański Charles Kazimierz 3.010
- Bogusławska Helena zob. Kalinowska Helena z d. Bogusławska
- Bogusławski Antoni Jan 3.010
- Bohdanowicz-Bilińska Anna 3.007
- Bohdanowiczówna Jadwiga 3.007
- Bohomolec (rodzina) 1.224
- Bohomolec Adela Maria zob. Żeleńska Adela Maria z d. Bohomolec 1^ov. Skarżyńska 2^ov. Dziadulka
- Bohomolec Andrzej 1.224
- Bohomolec Anna 2.043
- Bojczuk Hanna 3.010
- Bolonia – Comune di Bologna 3.012
- Bolonia – Università di Bologna 1.202
- Bondoux René 52, 61
- Bonnières Anielka de 1.030
- Bontemps Piotr 1.010

- Borkowska (Dunin-Borkowska) Wanda
41, 43, 46, 59, 1.002, 1.011, 1.032,
1.046, 1.055, 1.058, 1.073, 1.083,
1.142, 1.150, 1.157, 1.217, 2.003,
2.011, 2.037
- Borkowska Maria 1.011
- Borkowski Karol 3.007
- Borowski Edward 62
- Borwicz Michał Maksymilian 1.012,
1.070
- Borzęcka Świętosława zob. Sienkiewi-
czowa Świętosława z d. Borzęcka
- Borzymowska Karolina zob. Giedroy-
ciowa Karolina z d. Borzymowska
- Boucher François 45
- Bouchet Henri 1.013
- Bouchet José-Marie 1.013
- Bouchet Marie-Terese 1.013
- Bourdelle Emil Antoine 1.208
- Bourges (m., dep. Cher, Francja) –
Zakład Polaków w Bourges 3.008
- Bouteron Marcel 49
- Boznańska Izabella 1.014, 1.194
- Boznańska Olga 48, 1.014, 1.194, 2.066
- BPP zob. Paryż – Biblioteka Polska
w Paryżu
- Brahmer Mieczysław 1.106
- Brandel Konstanty 1.015, 1.160, 1.199,
3.012
- Brandstaetter Roman 1.169
- Bratnia Pomoc 1.067
- Bratnia Pomoc Obozów Uniwersytec-
kich 2.079
- Breański Feliks 1.016
- Breton Zofia z d. Kahl 1.017
- Briares Irena 2.089
- Brochocka Zofia z d. Malewska 1.127
- Brodnicka Celina 1.018
- Brodnicki Jerzy (Van Haardt Georges)
1.018
- Bronarski Alfons 58
- Bronikowski Stanisław 3.003
- Bruge Roger 1.225
- Bruniccy (rodzina) 3.011
- Brygada Świętokrzyska (Narodowe Siły
Zbrojne) 2.046
- Brzękowski Jan 1.019, 2.001, 2.089
- Brzoska-Nowina Helena 2.022
- Brzostowscy (rodzina) 3.011
- Brzostowska Anna Maria zob. Plater
Anna Maria z Brzostowskich
1^ov. Hylzen
- Brzozowska Krystyna 1.118
- Brzozowski Bogdan Korab 2.083
- Budyń Zdzisław Mikołaj 1.020
- Bukowska Maria Kazimiera zob.
Gierszyńska Maria Kazimiera
z d. Bukowska
- Bukowski Henryk 1.021, 1.065, 1.067
- Bureau des Affaires Polonaises
zob. Paryż – Biuro Paryskie Spraw
Polskich (Bureau des Affaires Polo-
naises)
- Bureau du Trésor zob. Skarb Narodowy
(Bureau du Trésor, Fonds National
Polonais)
- Bureau Officiel Polonais d'Aide aux
Victimes et Prisonniers de Guerre
zob. Polskie Biuro Pomocy Jeńcom
i Ofiarom Wojny (Bureau officiel
Polonais d'aide aux victimes et priso-
niers de guerre)
- Burnatowicz Krzysztof 68
- Bury (pseud.) zob. Szumański Mieczys-
ław
- Bystrzonowska Kamila 1.022, 1.034,
3.005
- Bystrzonowski Ludwik 1.023, 3.005
- Byszewski Józef 3.007
- Bzowska 2.043
- Bzowska Julia 1.024, 1.084
- Bzyl Leon 45

C

- Cacheux Henri [36](#)
- Cadillac-sur-Garonne (m. dép. Garonne, Francja) [2.066](#)
- Cahiers de la Société Historique et Littéraire Polonaise (seria wydawnicza) [55](#), [57](#)
- Cain Julien [45](#), [55](#)
- Cannes [1.025](#)
- Carnot Marie-François Sadi [34](#)
- Carrère d'Encausse Hélène [67](#)
- Cazin Juliette zob. Monfet Cazin Juliette
- Cazin Paul [42](#), [1.025](#), [1.073](#), [1.199](#), [1.208](#), [1.209](#), [1.210](#), [2.066](#)
- CCFD zob. Comité catholique contre la faim et pour le développement
- Centralizacja Emigracji Polskiej [2.035](#)
- Centralny Komitet Pomocy Studentom Polskim we Francji [1.084](#)
- Centralny Komitet Zagraniczny PPS [2.041](#)
- Centralny Związek Polaków we Francji zob. Związek Polaków we Francji (Centralny Związek Polaków we Francji. Union centrale des Polonais en France)
- Centre d'Études des Problèmes de l'Europe Centrale zob. Ośrodek Badań Europy Środkowej (Mid-European Research and Planning Centre. Centre d'Études des Problemes de l'Europe Centrale)
- Centre d'Études Polonaises de Paris zob. Paryż – Centrum Studiów Polskich CEPP (Centre d'Études Polonaises de Paris)
- Centre d'Information et de Documentation sur les Initiatives Sociales en Pologne zob. Centrum Informacji i Dokumentacji na temat Inicjatyw Społecznych CIDISP (Centre d'Information et de Documentation sur les Initiatives Sociales en Pologne)
- Centre d'accueil des intellectuels au Grand Hôtel de Grenoble zob. Grenoble – Dom Schroniskowy Polskiego Czerwonego Krzyża Grand Hôtel (Centre d'accueil des intellectuels au Grand Hôtel de Grenoble)
- Centre national de la recherche scientifique CNRS [1.111](#), [1.227](#)
- Centrum Badań nad Historią Emigracji zob. Paryż – Centre de Recherche sur l'Histoire de l'Emigration (Centrum Badań nad Historią Emigracji)
- Centrum Informacji i Dokumentacji (od 1940 Ministerstwo Informacji i Dokumentacji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie) [2.066](#)
- Centrum Informacji i Dokumentacji na temat Inicjatyw Społecznych CIDISP (Centre d'Information et de Documentation sur les Initiatives Sociales en Pologne) [2.055](#)
- Centrum Studiów Słowiańskich zob. Paryż – Instytut Katolicki. Centrum Studiów Słowiańskich (Institut catholique de Paris. Centre d'études slaves)
- CEPP zob. Paryż – Centrum Studiów Polskich CEPP (Centre d'Études Polonaises de Paris)
- CFP zob. Wspólnota Francusko-Polska CFP (Communauté Franco-Polonaise)
- Chaborscy (rodzina) [1.026](#)
- Chaborska Kaja [1.026](#)
- Chaborski Florian [1.026](#), [3.005](#)
- Chaborski Zenon [1.026](#)
- Chainaye-Colfs Denise [1.027](#)
- Chainaye Suzanne [1.027](#)
- Chalecka Paulina z d. Plater [1.162](#)

- Chamiec Józef Szczepan 1.028
- Champollion-Figeac Jacques Joseph 23
- Charleville-Mesières (m., dep. Ardenne, Francja) – Agencja Konsularna w Charleville-Mesières 1.186
- Charpentier Jacques 56
- Chartres (m. dep. Eure-et-Loir, Francja) 2.056
- Chauby (m. dep. Bessay-sur-Allier, Francja) 1.042
- Chądryńska Julia 3.010
- Chełchowski Walerian 1.029, 1.131, 3.005
- Chenevière Wanda 1.091
- Chevalier Jacques 1.138
- Chicago – Muzeum Polskiego Zjednoczenia Rzymsko-Katolickiego 2.066
- Chirac Jacques 1.024
- Chłapowski Alfred 38–40, 42, 1.116
- Chmielarczyk Edward 1.014
- Chmielarczykówna Helena 1.014
- Chmurski Aleksander 3.010
- Chociszewska Aniela 1.030
- Chociszewski Józef 1.030
- Chodźko Aleksander 1.031, 1.131, 1.174
- Chodźko Jan Władysław 3.005
- Chodźko Leonard 1.131, 3.005
- Chodźko Michał 1.031, 1.131
- Chojecki Mirosław 3.010
- Chopin Fryderyk 1.027, 1.050, 1.138, 1.187, 1.194, 2.066, 3.007, 3.014
- Choroszczo Zenon 3.010
- Chowaniec Czesław 40, 41, 44, 46, 48, 53, 55–59, 62, 64, 1.002, 1.112, 1.014, 1.153, 1.157, 1.163, 1.165, 1.032, 1.073, 1.086, 1.225, 2.004, 2.011, 2.012, 2.054, 2.066, 2.076, 3.001, 3.002, 3.003
- Chreptowicz Joachim 3.001
- Chrzanowski Wojciech 3.005, 3.007
- Chutkowska-Jasińska Zofia 3.010
- Chwirut Ignacy 3.014
- Cichowski Adolf 17, 2.022
- CIDISP zob. Centrum Informacji i Dokumentacji na temat Inicjatyw Społecznych CIDISP (Centre d'Information et de Documentation sur les Initiatives Sociales en Pologne)
- Ciechanowicz Marie-Caroline 1.217
- Ciechanowiecki Andrzej 1.153
- Ciechanowski Jan 46, 3.010
- Cieplak Jan Feliks 1.165
- Cieślewska Zofia 1.053
- Club des relations intellectuelles internationales 1.084, 1.086
- CNRS zob. Centre national de la recherche scientifique CNRS
- Coeffard Adrien 3.007
- Cohn Jérôme zob. Kon Hieronim (Cohn Jérôme; pseud. Hieronimko)
- Colfs Albert 1.027
- Les collections et les collectionneurs polonais hors de Pologne* (konferencja naukowa 27 IV 2017) 73
- Collège d'Europe Libre zob. Strasburg – Kolegium Wolnej Europy (Collège d'Europe Libre/Free Europe University in Exile)
- Columbia University (Nowy Jork) 1.165, 2.066
- Comité Catholique contre la Faim et pour le Développement CCFD 2.055
- Comité d'Études Slaves. Institut d'Études Slaves 1.073
- Comité d'assistance aux artistes, intellectuels et étudiants polonais en France (Komitet Opieki nad Artystami, Inteligentami i Studentami Polskimi we Francji) 2.009
- Comité David 1.075
- Comité de l'Émigration Polonaise zob. Komitet Emigracji Polskiej (Comité de l'Émigration Polonaise)

- Comité de Soutien aux Polonais en France [1.138](#)
- Comité français du bicentenaire de la naissance d'Adam Mickiewicz [2.010](#)
- Comité Franco-Polonais [1.002](#)
- Comité local de la Bibliothèque Polonaise de Paris zob. Paryż – Biblioteka Polska w Paryżu. Komitet Miejskowy (Comité local de la Bibliothèque Polonaise de Paris)
- Comité Michelet-Mickiewicz 1916–1918 [1.002](#)
- Comité Pro Polonais (Komitet Pro Polonia) [3.012](#)
- Commission de Récupération Artistique (Komisja Rewindykacyjna 1944–1946) [47](#), [2.066](#)
- Commission Scientifique BPP zob. Paryż – Biblioteka Polska Komisja Naukowa (Commission Scientifique)
- Communauté Franco-Polonaise zob. Wspólnota Francusko-Polska CFP (Communauté Franco-Polonaise)
- Comon Market Campaign 1960 [1.086](#)
- Compagnie Financière [1.097](#)
- Compagnie française des mines d'or du Luicho zob. Paryż – Electra. Gisement aurifère au Pérou (później: Compagnie française des mines d'or du Luicho – Paryż)
- Conférence de la Paix* (1919/1920; Paryż) [37](#), [1.217](#)
- Congrès International des Sciences Historiques* (10; 1955; Rzym) [2.066](#)
- Congrès international de l'éducation populaire* (1908) [1.187](#)
- Congrès universel de l'esperanto* (10, 1914) [1.187](#)
- Conrad Joseph pseud. (Korzeniowski Józef właśc.) [34](#), [2.066](#)
- Conssange Jacques de [3.014](#)
- Constantini Claude [66](#)
- La contribution de la Pologne à la civilisation européenne* (konferencja, 1948) [2.003](#)
- Conus Wanda zob. Wolska-Conus Wanda
- Corbeau de Saint-Albin, Alexandre-Charles-Omer Rousselin de zob. Saint-Albin, Alexandre-Charles-Omer Rousselin de Corbeau
- COSPAR zob. Committee on Space Research
- „*Courier Socialiste Européen*” (czasop.) [2.041](#)
- Coxe Eleanor zob. Gibson Eleanor (Nellie) z d. Coxe
- Creuzot Jean [47](#), [2.066](#)
- „*Croix Rouge*” La Société de secours aux détenus et réfugiés politiques zob. Towarzystwo „Czerwony Krzyż” Pomocy Więźniom i Emigrantom Politycznym („La Croix Rouge” La Société de secours aux détenus et réfugiés politiques)
- Cros Edward [1.033](#)
- Cros-Tymieniecka Maria [1.033](#)
- Csáky-Pallavicini Władysław [3.010](#)
- Cymerski Józef [3.003](#)
- Cyprysiński Franciszek Wincenty [3.007](#)
- Cyrankiewicz Józef [1.070](#)
- Czapliński Jan Stanisław [2.066](#)
- Czapska Maria [1.053](#), [1.199](#)
- Czapska Zofia [1.061](#)
- Czapski Józef [1.008](#), [1.015](#), [1.053](#)
- Czarnecki [2.041](#)
- Czarnocka Anna [68](#)
- Czarnogóra [1.074](#)
- Czartoryscy (rodzina) [1.009](#), [1.022](#), [1.034](#), [1.035](#), [1.036](#), [1.037](#), [1.038](#), [1.039](#), [1.040](#), [1.041](#), [1.042](#), [1.043](#),

- 1.044, 1.051, 1.052, 1.173, 1.175,
1.176, 1.202, 1.218, 1.229, 2.018,
2.20, 2.022, 2.050, 2.060, 2.076, 3.001
- Czartoryska Anna z d. Sapieha 1.034,
1.035
- Czartoryska Izabella zob. Działyńska
Izabella z d. Czartoryska
- Czartoryska Małgorzata d'Orléans
1.034, 1.036
- Czartoryska Maria Amparo 1.034, 1.037
- Czartoryska Maria Ludwika z d. Krasień-
ska 1.040
- Czartoryska Maria z d. Grocholska
1.034, 1.038
- Czartoryska Maria zob. Wirtemberska
(Württemberg-Montbeliard) Maria
z d. Czartoryska
- Czartoryski Adam Jerzy 17–19, 21–28,
31, 33, 34, 1.016, 1.034, 1.039, 1.098,
1.111, 2.064, 2.066
- Czartoryski Adam Ludwik 1.034, 1.040,
1.041
- Czartoryski Augustyn 1.034, 1.041
- Czartoryski Witold Adam 1.034, 1.042
- Czartoryski Witold Kazimierz 1.034,
1.043
- Czartoryski Władysław 1.034, 1.044, 1.131
- Czechosłowacja 2.046
- Czechy 1.074
- Czekaj-Kubicka Barbara 3.010
- Czerniecki Ludwik 3.005
- Czerniowce (m., Ukraina) 2.001
- Czerwiakowscy (rodzina) 1.207
- Czerwony Krzyż zob. Polski Czerwony
Krzyż
- Czyński Jan 1.111
- D**
- Danilewiczowa Maria 2.011
- Dauge Louis 59
- Dautancourt Pierre 3.007
- David Jacques-Louis 1.075
- Dawne fotografie polskich emigrantów
z kolekcji artystycznych Biblioteki
Polskiej w Paryżu (projekt) 73
- Dawska Maria 1.053
- Dawski Stanisław 1.053
- Dąbrowska Jadwiga 30.10
- Dąbrowski Adam 3.007
- Dąbrowski Antoni 1.045, 2.051
- Dąbrowski Jan 53
- Dąbrowski Wiesław 1.045, 2.051
- Dąbrowski Wiktor zob. Junosza-Dą-
browski Wiktor
- Dąbrowski Witold 1.164
- Dąbrowski Władysław 1.011, 1.046,
1.073, 1.131, 1.150, 2.036, 2.045,
2.047, 2.057, 2.082
- Debré Jean-Louis 1.024
- Decaux Etienne 1.073
- Deckherr Louise Victorine zob. Barto-
szewska Louise Victorine z d. Deck-
herr
- Decrevisse 3.001
- Deczyński Kazimierz 3.007
- Degler Janusz 1.106
- Delaperrière Maria 67, 3.010
- Delobel Jean 1.073
- Deltheil Robert 45
- Dembiński Henryk 3.005
- Demeurisse Ewa zob. Pełowska Ewa
zam. Demeurisse
- Deotyma (pseud.) zob. Łuszczewska
Jadwiga
- Depreaux Albert 3.010
- Deryng Janusz 2.052, 3.010
- Deryng Xavier 64, 69
- Dębiński-Kaczkowski Eugeniusz 3.005
- Dębski Jan 38
- Dieuze (m., dep. Moselle, Francja) 2.012
- Dinard (m. dep. Ille-et-Vilaine, Francja)
52

- Dispan de Floran Louis [3.010](#)
 Długołęcka Eleonora [3.010](#)
 Dmowski Roman [1.067](#)
 Dobelmann-Kravtschenko Suzanne [45](#)
 Dobraczyński Jan [3.010](#)
 Documents relatifs aux rapports
 diplomatiques entre la France et la
 Pologne (seria wydawnicza) [43](#)
 Dom Polskiego Związku Rolników Pol-
 skich we Francji [2.086](#)
 Dom św. Kazimierza zob. Paryż – Za-
 kład św. Kazimierza (Oeuvre de St
 Casimir)
 Domański Marcin L. [3.007](#)
 Domeyko Ignacy [16](#), [1.047](#), [1.113](#), [1.120](#),
[1.131](#), [2.069](#), [3.005](#)
 Dominik Tadeusz [2.017](#)
 Doroszewski Witold [1.073](#)
 Drezno [22](#), [50](#)
 Drobnik Jerzy [3.010](#)
 Dropsy Henri [50](#)
 Dubanowicz Edward [1.208](#), [3.010](#)
 Dubois Danuta [69](#)
 Duchńska Seweryna z d. Źochowska
 1°v. Pruszkowa [1.048](#), [3.005](#)
 Duchński Franciszek Henryk [1.048](#),
[3.005](#)
 Dudley Coutts lord Stuart [2.035](#)
 Dufart Pierre [19](#)
 Dufour Rosa zob. Bailly Rosa z d. Dufour
 Duhamel Georges [48](#)
 Dunikowska Maria Ksawera [2.066](#),
[3.010](#)
 Dunin-Borkowska Wanda zob. Borkow-
 ska (Dunin-Borkowska) Wanda
 Dupont Philippe [3.014](#)
 Durup Susanne zob. Arlet Rudnicka
 Suzanne z d. Durup
 Duruy Victor [28](#)
 Duś Tadeusz [2.041](#)
 Dwernicki Józef [2.028](#)
 Dwernicki Leon [3.003](#)
 Dybowska Anna [1.049](#), [3.005](#)
 Dybowski Aleksander Napoleon [3.005](#)
 Dygat Ludwik [3.009](#)
 Dygat Zygmunt [1.050](#), [2.011](#)
 Dyrdoń Zbigniew [75](#)
 Dywizja Kozaków Sułtańskich (1855–
 1856) [1.016](#), [1.131](#), [2.013](#)
 Dziadulska Adela Maria zob. Żeleńska
 Adela Maria z d. Bohomolec
 1°v. Skarżyńska 2°v. Dziadulska
 Działyńska Izabella z d. Czartoryska
[1.034](#), [1.051](#)
 Działyńska Jadwiga zob. Zamoyska
 Jadwiga z d. Działyńska
 Działyński Jan Kanty [1.034](#), [1.052](#), [2.059](#)
 Dziekoński Józef Bohdan [1.131](#)
 Dzierżykraj-Morawski Kajetan zob.
 Morawski Kajetan (Dzierżykraj-Mo-
 rawski)
E
 „Echo Polskie” zob. „Echo z Polski”
 (Nowy Jork, od 1864 „Echo Polskie”)
 „Echo z Polski” (Nowy Jork, od 1864
 „Echo Polskie”, czasop.) [1.091](#)
 École Nationale des Langues Orientales
 Vivantes [1.073](#)
 Egzekutywa Zjednoczenia Narodowego
[1.142](#)
 Einsatzstab Rosenberg (Paryż) [45](#)
 Ekiert Jan [1.053](#)
 Emerson Ralph Waldo [1.131](#)
 Eschig (Éditions Max Eschig), wydaw-
 nictwo [1.189](#)
F
 Fabry mme [1.213](#)
 Faleński Bohdan [1.014](#)
 Falquet Albert [3.010](#)
 Faure Edgar [53](#)

- Federacja Polskich Obrońców Ojczyzny 1.032
- Fédération Internationale des Déportés Internés de Résistance 1.217
- Fédération Nationale des Anciens de la Résistance (FNAR) 1.086
- Feltin Maurice 59
- Ficowski Jerzy 1.169
- „Filarecja” Reprezentacja Kształcącej się Młodzieży 1.067
- Filipowicz Adolf Benedykt 1.054
- Filipowicz-Osieczkowska Celina 1.032
- FISE zob. Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych FISE
- Fiszer Emilia 43, 46, 52, 1.011, 1.032, 1.055, 2.066
- Fiszer Stefania 1.055
- Flaubert Gustave 1.073
- Flèche (m., dep. Sarthe, Francja) 45, 50 La
- FNAR zob. Fédération Nationale des Anciens de la Résistance FNAR
- Focht-Krancowa Helena z d. Szolc 1.056
- Foiry Fernande 3.010
- Foiry Robert 3.010
- Folkierski Andrzej 3.010
- FONDA (Association) 2.055
- Fondation France-Pologne (Fondation France-Pologne pour l'Europe) 2.055
- Fondazione Angelo Rizzoli 1.106
- Fonds de Coopération de la Jeunesse et de l'Éducation Populaire (Fundusz Współpracy Młodzieży i Edukacji Powszechnej) 2.055
- Fonds Humanitaire Polonaise (Polski Fundusz Humanitarny) 1.225, 2.014
- Fonds National Polonais zob. Skarb Narodowy (Bureau du Trésor, Fonds National Polonais)
- Forlière M. L. (pseud.) zob. Barot Louis
- Forster Karol 3.007
- Forum Inicjatyw Pozarządowych 2.055
- Forycki Maciej 76
- Foyer Jean 66
- „France et la Pologne dans leurs relations artistiques” (czasop.) 44 La
- Franciszek Józef cesarz Austrii 34
- Franciszek Ksawery Ludwik Wettyn zob. Ksawery Franciszek Wettyn (Franciszek Ksawery Ludwik Wettyn, Xaver Franz August von Sachsen)
- Franciszkowski Marek 1.077, 2.066
- Francja 36, 49, 51, 2.082
- Francja Vichy (État français 1940–1944) 45
- Frankfurt nad Menem – Galerie Dorothea Loehr 1.018
- Frankowski Feliks 45
- Fredro Andrzej Maksymilian 3.003
- Free Europe Committee zob. National Committee for a Free Europe (Free Europe Committee; Narodowy Komitet na rzecz Wolnej Europy)
- Free Europe University in Exile zob. Strasburg – Kolegium Wolnej Europy (Collège d'Europe Libre/Free Europe University in Exile)
- Friedman Marian 1.180
- Fryburg – Université de Fribourg / Universität Freiburg 1.209
- Fryburg – Uniwersytecki Obóz dla Internowanych Polskich 1.033
- Fryderyk August książę warszawski 3.007
- Fulara Grzegorz 70
- Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga 67
- Fundacja Barbary Piaseckiej-Johnson zob. Barbara Piasecka Johnson Foundation (Fundacja Barbary Piaseckiej-Johnson)
- Fundacja dla Polski 2.055
- Fundacja I. J. Paderewskiego 2.066

- Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego na rzecz Biblioteki Polskiej w Paryżu – Pułaski National Foundation (projekt) [51](#), [1.166](#)
- Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych FISE [2.055](#)
- Fundacja Kościelskich zob. Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie Fundacja Kościelskich
- Fundacja Lanckorońskich [2.066](#)
- Fundacja na rzecz Nauki Polskiej [63](#), [66](#)
- Fundacja Pelagii Russanowskiej [1.059](#), [2.059](#), [3.008](#)
- Fundacja Rockefellera zob. Rockefeller Foundation (Fundacja Rockefellera)
- Fundacja z Brzezia Lanckorońskich [61](#)
- Fundacja Zygmunta Zaleskiego (Zygmunt Zaleski Stichting) [63](#), [65](#), [70](#), [2.066](#)
- Fundusz im. Juliana Ursyna Niemcewicza [23](#), [29](#), [2.066](#)
- Fundusz Narodowy dla dzieci Adama Mickiewicza [1.009](#), [1.031](#), [1.089](#), [1.131](#), [1.176](#)
- Fundusz Społeczny Polskich Kompanii Wartowniczych [2.066](#)
- Fundusz Stypendialny im. Jana i Suzanne Brzękowskich [62](#), [1.019](#), [2.015](#)
- Fundusz Stypendialny im. Stanisława Lama [62](#), [1.119](#), [2.016](#)
- G**
- Gacka Anna zob. Rey Lucienne (właśc. Anna Gacka)
- Gadon Lubomir [31](#), [33](#), [34](#), [36](#) (fundusz) [1.034](#)
- Gajewski Stanisław [55](#)
- Galecki Marceli [3.007](#)
- Galerie Lambert zob. Paryż – Galeria Lambert (Galerie Lambert)
- Galicja (kraina historyczna) [29](#)
- Gałęzowscy (rodzina) [1.057](#), [1.059–1.061](#)
- Gałęzowska Amelia z d. Karpińska [1.059](#)
- Gałęzowska Irena [41](#), [44](#), [46](#), [53](#), [57](#), [62](#), [64](#), [1.011](#), [1.032](#), [1.058](#), [2.066](#)
- Gałęzowska Maria Iza [1.057](#)
- Gałęzowski Józef [1.021](#), [1.057](#), [1.059](#), [1.067](#), [2.059](#), [2.064](#), [3.005](#)
- Gałęzowski Ksawery [1.057](#), [1.067](#), [2.067](#), [3.005](#)
- Gałęzowski Seweryn [1.057](#), [1.059–1.061](#), [3.005](#)
- Gamdzyk-Kłuźniak Maria [65](#)
- Gamelin Maurice [43](#)
- Gasinowski M. [3.010](#)
- Gasperi Alcide de [2.046](#)
- Gasztowtt Anna Maria [3.010](#)
- Gasztowtt Waław [1.208](#), [3.010](#)
- Gaudet Julien [31](#)
- Gauss Jean [1.133](#)
- Gautherin Eléonore Théodorine [2.018](#)
- Gawlina Józef [3.014](#)
- „Gazeta Ludowa” (czasop.) [1.130](#)
- „Gazeta Warszawska” (czasop.) [1.187](#)
- „Gazeta Wyborcza” (czasop.) [2.055](#)
- Gąsiorowski Janusz Tadeusz [1.062](#)
- Gąsiorowski Waław [1.040](#), [1.063](#), [1.208](#)
- Geddes Jean [3.010](#)
- Gembicki Stanisław [3.010](#)
- Gendreau Nathalie [1.215](#)
- Genewa – Drukarnia Ludowa w Genewie [2.088](#)
- Geremek Bronisław [66–69](#)
- Geritz Edward zob. Gierycz (Geritz, Gerycz) Edward
- Gerycz Edward zob. Gierycz (Geritz, Gerycz) Edward
- Gibson Eleanor (Nellie) z d. Coxe [1.136](#)
- Gide André [41](#)
- Giedroyc Jerzy [57](#), [63](#), [1.019](#), [1.106](#)
- Giedroyciowa Karolina z d. Borzymowska [3.007](#)

- Giedroyciowie (rodzina) 3.011
Giełgud Antoni 2.061
Gierek Edward 59, 1.086
Gierszewski Maciej 1.064
Gierszyńscy (rodzina) 1.065–1.069,
1.087, 1.182, 1.212, 1.222
Gierszyńska Maria Kazimiera
z d. Bukowska 1.065, 1.066
Gierszyńska Maria zob. Zielińska Maria
z d. Gierszyńska
Gierszyński Henryk 1.065, 1.067
Gierszyński Henryk Władysław 1.065,
1.068
Gierszyński Stanisław Sylwester 1.065,
1.069
Gierycz (Geritz, Gerycz) Edward 3.007
Gieryczowa Anna z d. Reytan 3.007
Gieysztor Aleksander 1.185
Gilewicz Karol 3.007
Girrebeuk Charles 3.007
Giustini-Grzymała Reine 1.078
Gizon Simon 3.010
Glaudin A. 2.018
Gliński Piotr 76
Głębocki Jan 3.010
„Głos Pracy” (czasop.) 2.041
„Głos Wolny” (czasop.) 1.069
Gnoińska Teresa 1.070
Godebski Cyprian 3.007
Godek Andrzej Bolesław 1.071
Godek Helena 1.071
Godlewski Władysław 3.003
Gogacz Mieczysław 3.010
Goldberg Mieczysław 1.065
Gołyński Aleksander 15
Gombrowicz Witold 1.001
Gondre Henri 60
Gongol Alfons 3.010
„Goniec Obozowy” (czasop.) 3.12
Gorbaczow Michaił 1.138
Goreccy (rodzina) 3.010
Gorecka Maria z d. Mickiewicz 1.133,
1.135
Gorecki Antoni 1.133
Gorecki Avronsart Georges 3.010
Gorecki Ludwik 1.133
Gorecki Tadeusz 1.133
Goriely Ewa 3.010
„Gospodarz Polski we Francji” (czasop.)
2.084, 2.086
Gostkowski Ignacy Napoleon 3.005
Goupil-Vardon André 1.002
Gouvernement de France (Rząd Francji)
18
Gouvernement provisoire (1848; Rząd
Tymczasowy, Francja) 22
Gozdawa-Giżycki N.W. 3.010
Góralik Czesław 1.210
Górny Śląsk 1.002, 2.004
Górski Artur 1.133
Górski Konstanty Maria 35
Górski Waclaw 2.089
Grabiańska Janina 1.072
Grabińska Renata zob. Krzyżanowska-
-Grabińska Renata
Grabowska Helena zob. Willman Gra-
bowska Helena
Grabowski Aleksander 3.007
Grabowski Franciszek 3.010
Gradomska Julia 1.014
Grady de Bellair Albert de 3.007
Grandpré Irena de zob. Kwiatkowska-
-de Grandpré Irena z d. Siemieńska
Granier Franciszka 2.003, 2.203
Grappin Henri Paul 1.011, 1.073, 1.208,
3.014
Grappin Jeanne 1.073
Grau Wilhelm 45
Grąbczewska Małgorzata 70
Grenkamp-Kornfeld Salomon 2.089
Grenoble 46
Grenoble – Dom Akademicki nr 2 1.109

- Grenoble – Dom Schroniskowy Polskiego Czerwonego Krzyża Grand Hôtel (Centre d'accueil des intellectuels au Grand Hôtel de Grenoble) 1.011, 1.032, 1.050, 1.055, 1.084, 2.011, 2.043
- Gris Noah zob. Gruss Noé (właśc. Gris Noah)
- Grmela Jan 1.074
- Grocholska Maria zob. Czartoryska Maria z d. Grocholska
- Grochowski Jan 3.007
- Grodzicka Michalina 3.010
- Grodzicki Ludwik 51, 2.066
- Gronkowski Kamil 48, 51, 52, 1.075, 1.153, 2.066, 3.014
- Gropuement d'Assistance aux Polonais en France zob. Towarzystwo Opieki nad Polakami we Francji TOPF (Gropuement d'Assistance aux Polonais en France)
- Grotkowski Ferdynand 3.007
- Grudziński Ignacy Andrzej Korsyn 1.076, 2.076
- Grupa Młodzieży Polskiej Międzymorza 1.219
- Gruss Noé (właśc. Gris Noah) 3.10
- Gryziewicz Stanisław 2.066
- Grzegorzewska Felicja zob. Oświt-Grzegorzewska Felicja
- Grzesiek Wiktor 3.010
- Grzybowski Waław 1.077, 2.066
- Grzymała Franciszek 1.113
- Grzymała Wincenty 3.005
- Grzymała Wojciech (Albert) 1.078
- Guzkowski Izydor 3.005
- Gwozdecki Gustaw 1.006
- H**
- Habdas Franciszek 1.053
- Habich Edward 1.059
- Habich Gustaw 1.059
- Halecki Oskar 44, 47, 3.010
- Hall Aleksander 63
- Haller Józef 1.150
- Halpert Marta 3.010
- Hamel Bernard 3.010
- Hamelin Jacques 56
- Hammer Rozalia 3.010
- Handelsman Józef 61, 1.079, 2.083
- Handelsmanowa Jadwiga 1.079
- Hantz Stefan 3.010
- Hańska Anna zob. Mniszchowa Anna z d. Hańska
- Hawranek Franciszek 1.130
- Heid Janina zam. Zamourer-Heid z d. Antosz 1.080
- Hellart Louis 3.003
- Henryk Walezy król polski 3.001
- Héritage de Chopin de 1831 à nos jours* (konferencja, 26–27 XI 2010) 70
- Hermaszewski Zygmunt 2.086
- Hertel Maksymilian 1.081, 3.005
- Heruday-Kielczewska Magdalena 71
- Heydenreich Elżbieta 3.007
- Heydenreich Michał 3.007
- Heyne Jan 1.115
- Hieronimko zob. Kon Hieronim (Cohn Jérôme; pseud. Hieronimko)
- Hlond August 42, 49
- Hoene-Wroński Józef Maria 1.187, 3.005
- Hoffman Ernest Theodor Amadeus 3.007
- Hoffman Karol Boromeusz 15, 17
- Holandia 1.086
- Honfleur (m., dep. Calvados, Francja) 1.034, 1.043
- Hoover Institution on War, Revolution, and Peace (Stanford University) zob. Stanford (CA, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej) – Hoover Institution on War, Revolution, and Peace (Stanford University)

Horain Czesław [1.082](#), [1.188](#), [2.066](#)
 Horbaczewski J. [3.014](#)
 Hordyńska Zofia [3.010](#)
 Horoszewski Mieczysław [1.136](#)
 Horowicz Bronisław [3.010](#)
 Hotel Lambert (stronictwo) [1.034](#), [1.173](#)
 Hotmanowie (rodzina) [3.011](#)
 Hugo Victor [42](#), [1.133](#)
 Huszcza Grażyna Stefania Olechno
 zob. Mitkiewiczowa Grażyna Stefania
 z d. Olechno-Huszcza
 Hylzen Anna Maria z Brzostowskich
 zob. Plater Anna Maria z Brzostow-
 skich 1^ov. Hylzen

I

„Ignis” zob. Paryż – księgarnia „Ignis-
 -Opera”
 INALCO zob. Institut national des
 langues et civilisations orientales
 wcześniej Ecole nationale des langu-
 es orientales vivantes
 Indie [1.127](#)
 „Informacyjny Biuletyn Tygodniowy”
 (czasop.) [2.041](#)
 Institut catholique de Paris. Centre
 d'études slaves zob. Paryż – Cen-
 trum Studiów Słowiańskich (Institut
 catholique de Paris. Centre d'études
 slaves)
 Institut International de Coopération
 Intellectuelle. Société des Nations
 (Międzynarodowy Instytut Współ-
 pracy Umysłowej Ligi Narodów)
[1.066](#), [1.217](#), [2.021](#), [2.066](#)
 Institution Royale Agronomique de
 Grignon (Instytut Agronomiczny
 w Grignon) [2.019](#)
 Instytucja „Czci i Chleba” (do 1862
 Stowarzyszenie Podatkowe) [27](#), [32](#),
[2.020](#), [2.035](#), [2.064](#)

Instytut Badań Literackich Polskiej
 Akademii Nauk [75](#)
 Instytut Biblioteka Polska w Paryżu
 (projekt) [71](#), [73](#)
 Instytut Bliskiego i Środkowego Wscho-
 du „Reduta” zob. Instytut Wschodni
 „Reduta”
 Instytut Europy Środkowo-Wschodniej
[1.032](#)
 Instytut Pamięci Narodowej [71](#)
 Instytut Wschodni „Reduta” [2.025](#),
[3.012](#)
*L'Insurrection de janvier 1863 et ses
 conséquences en Europe* (konferencja
 23 XI 2013) [71](#)
 International Advisory Council [2.066](#)
 International Literary Center [56](#)
 Iszym (m., Rosja) [1.088](#)
 Iwanicka Aleksandra [3.010](#)
 Izba Obrachunkowa powstania stycz-
 niowego [2.023](#)

J

Jabłonowska Katarzyna Dorota zob.
 Ossolińska Katarzyna Dorota z d. Ja-
 błonowska
 Jabłonowska Teofila zob. Sapieżyna
 Teofila z d. Jabłonowska
 Jabłoński Bartłomiej [3.005](#)
 Jabłoński Henryk [60](#)
 Jackl Klara [73](#)
 Jackowska Suzanne zob. Olivéra d'Asto-
 ria Jackowska Suzanne de
 Jacyna Jan [1.140](#)
 Jaglarz Monika [70](#), [74](#)
 Jagniętkowski Władysław [3.010](#)
 Jaklicz Józef [1.077](#), [2.010](#), [2.011](#)
 Jakubisiak Augustyn [44](#), [46](#), [49](#), [1.011](#),
[1.013](#), [1.032](#), [1.058](#), [1.083](#), [1.166](#),
[2.011](#)
 Jakubowski Józef [1.084](#), [2.011](#), [2.043](#)

- Jamboree 1947 zob. World Scout Jamboree (6; 1947; Moisson)
- Jan III król Polski 30
- Jan Paweł II papież 61, 2.082
- Janikowski Mieczysław 1.204
- Jankowska Helena 1.086
- Jankowska Janina 1.085
- Jankowski Jerzy 1.086, 2.075, 2.085, 2.087
- Jankowski Józef Bolesta 2.036
- Janowski Jan Nepomucen 1.065, 2.087
- Janta-Połczyński Aleksander 2.011
- Januszewski Jan 3.007
- Januskiewicz Adolf 1.088, 3.005
- Januskiewicz Eustachy 23, 24, 27–29, 1.089, 1.131, 3.005
- Jarosławiecka Maria 40
- Jasińska Zofia zob. Chutkowska-Jasińska Zofia
- Jastrzębski Ludwik 1.090, 1.115, 3.001
- Jaśkowiec Joanna 70
- Jaworowski Romuald Jan 1.091, 1.131
- Jażwiński Antoni 3.007
- Jedliński Juliusz Daniel 24, 25
- Jelski Eustachy 3.010
- „Jeniec Polak” (czasop., 1917) 3.010
- Jerozolima – Instytut Yad Vashem 1.012
- Jeżewski Bohdan Olgierd 2.085
- Jędrzychowski Stefan 50
- Jędrzejewicz Wacław 1.062
- Jędrzejowska Jadwiga 40
- Jivoult Boris 1.028
- Jobert Ambroise 3.010
- Joteyko Józefa 2.040
- Journaux Régionaux Associés (Zrzeszone Dzienniki Regionalne) 1.086
- Joze Wiktor 2.089
- Jundziłł Zygmunt 1.092
- Junkiewicz Monika 74
- Junosza-Dąbrowski Wiktor 2.089
- Juppe Alain 1.024
- Jurgielewicz Kiejstut 40, 2.059, 3.010
- Jurkiewicz Mieczysław 2.045, 2.058, 3.010
- Jurkiewicz Teofil 3.010
- Jutrznia Joanna 1.192
- K**
- Kaczkowski Eugeniusz zob. Dębiński-Kaczkowski Eugeniusz
- Kaczorowski Włodzimierz 1.093
- Kaczyński Lech 69, 3.010
- Kaczyński Zygmunt 47
- Kaden-Bandrowski Juliusz 3.010
- Kahany Mieczysław 2.089
- Kahl Jerzy 1.017
- Kahl Zofia zob. Breton Zofia z d. Kahl
- Kahn Tadeusz 3.010
- Kakowski Aleksander 40
- Kalinka Walerian 27–29
- Kalinowska Helena z d. Bogusławska 1.094
- Kalinowski Dobrosław 3.005
- Kalinowski Piotr 1.094, 3.010
- Kalinowski Stanisław 3.005
- Kalisz Jan 2.051
- Kallenbach Zygmunt 58
- Kałuża Zenon 1.095
- Kamieńska Adamina z d. Potocka 3.005
- Kamieński Jan 1.188
- Kamieński Mieczysław 3.005
- Kamieński Mikołaj 3.005
- Kamiński Jan 3.007
- Kamolowa Danuta 65
- Kanada 1.086
- Kanada – Stronnictwo Pracy 1.150
- Kańczugowski Leszek 1.030
- Karaffa Ludwika 1.096
- Karaffa Zygmunt 1.096
- Karczewski Wacław 1.181
- Karol Ludwиг Habsburg arcyksiążę austriacki 34

- Karpińska Amelia zob. Gałęzowska
Amelia z d. Karpińska
- Karwowski Feliks 3.009
- Kasperowski alias Maciejowski Franciszek 3.007
- Kaszlej Andrzej 65
- Katarzyna II cesarzowa Rosji 2.002
- Kawałkowski Aleksander 1.008, 1.097, 2.051
- Kazachstan 3.010
- Kądziera Łukasz 65
- Kądziera Paweł 3.010
- Kechichian Claude 69
- Kellerman Janina 3.010
- Kiejstut-Giedymin Bernard 1.131
- Kiliński Władysław 1.217
- Kircher Pierre 1.056
- Kitowicz Jędrzej 3.001, 3.002
- Klaczko Julian 27
- Klatka Urszula 70, 74
- Kleczkowski Paweł 2.089
- Kleczkowski Stefan 2.089
- Kleczyńska Maria 1.154
- Klee Wolfhart 46
- Klewań (m., obw. rówieński, Ukraina) 1.034
- Klimaszewski Hipolit 20, 2.059
- Klimczak Antoni 3.010
- Klub Polski (Towarzystwo Polskie „Cercle Polonais”/Towarzystwo Polskie) 2.024
- Kłossowski Andrzej 64
- Kniazewicz Karol 18, 1.098, 2.033, 2.066, 3.005
- Kobryński Łazarz 1.099
- Kobyliński Stanisław Kostka 1.100
- Kochański Ludwik 2.089
- Koczorowski Stanisław Piotr 37, 38, 40, 52, 1.101
- Kögel Max 46
- Kolanowska Helena 2.052
- Kołątaj Hugo 3.002
- Koło 10. Pułku Ułanów Litewskich w Londynie 1.020
- Koło Generałów i Pułkowników b. Dowódców Wielkich Jednostek 1.062
- Koło Grenadierskie (1. Dywizja Grenadierów) 1.032
- Koło Paryż b. Żołnierzy 1. Dywizji Pancernej 2.083
- Koło Sprawy Bożej (1841–1871) 1.131, 1.211
- Koło Żołnierzy 1. Dywizji Piechoty Legionów Józefa Piłsudskiego 1.062
- Komarnicki Tytus 3.010
- Komarowie (rodzina) 1.183
- Komisarz Pełnomocny Rządu Narodowego na Anglię i Francję 2.023
- Komisja Długu Narodowego 2.023
- Komisja Edukacji Narodowej 2.066
- Komisja Opieki nad Grobami Polskimi 1.187, 2.059
- Komisja Rozpoznawcza (1832) 3.006
- Komisja Rządowa Wojny 2.061
- Komisja Skarbu Narodowego Polskiego zob. Komitet Nadzorczy Skarbu Polskiego (1888–1918)
- Komisja Skarbu Polskiego (1886–1888) 1.059, 1.067
- Komisja Szkolna Okręgu Paryskiego 1.086
- Komisja Wojenna 2.023
- Komitet 50-lecia Czynu Zbrojnego Józefa Piłsudskiego 3.012
- Komitet dawnych Uczennic Instytutu Panien Polskich 2.022
- Komitet Emigracji Polskiej (Comité de l’Emigration Polonaise) 2.028
- Komitet Hoene-Wrońskiego 1.139
- Komitet Milenijny zob. Komitet Tysiąclecia Chrztu Polski i Jej Państwowego Istnienia (Komitet Milenijny)

- Komitet Nadzorczy Skarbu Polskiego (1888–1918) [1.021](#), [1.059](#), [1.067](#)
- Komitet Narodowy Polski (1917–1919) [1.217](#), [2.029](#)
- Komitet Obchodu 19-go Marca zob. Komitet Uczczenia/Uznania Pamięci Marszałka Piłsudskiego (Komitet Obchodu 19-go Marca)
- Komitet Opieki nad Artystami, Inteligentami i Studentami Polskimi we Francji zob. Comité d'assistance aux artistes, intellectuels et étudiants polonais en France (Komitet Opieki nad Artystami, Inteligentami i Studentami Polskimi we Francji)
- Komitet Pomocy dla Potrzebujących Polaków „Caritas” [3.012](#)
- Komitet Pomocy Polakom Ofiarom Wojny (1940) [1.002](#)
- Komitet Pro Polonia zob. Comité Pro Polonais (Komitet Pro Polonia)
- Komitet Tysiąclecia Chrzta Polski i Jej Państwowego Istnienia (Komitet Milenijny) [1.008](#)
- Komitet Uczczenia Pamięci gen. Władysława Sikorskiego (1953) [1.142](#)
- Komitet Uczczenia/Uznania Pamięci Marszałka Piłsudskiego (Komitet Obchodu 19-go Marca) [1.077](#), [2.011](#)
- Komitet Wolnej Europy zob. National Committee for a Free Europe (Free Europe Committee; Narodowy Komitet na rzecz Wolnej Europy)
- Komitet Wyborczy Polaków Naturalizowanych we Francji [1.046](#), [1.086](#)
- Komitet Wydawniczy Dzieł Augustyna Jakubisiaka [1.058](#)
- Komorowska Anna [70](#), [71](#)
- Komorowski Bronisław [70](#), [71](#)
- „Komunikat Informacyjny” (czasop.) [2.041](#)
- Kon Hieronim (Cohn Jérôme; pseud. Hieronimko) [2.089](#)
- Konarscy (rodzina) [1.101](#)
- Konarski Szymon [57](#), [1.102](#), [1.152](#)
- Konfederacja Polski Niepodległej [1.096](#)
- Konferencja Pokojowa zob. Conférence de la Paix (1919/1920; Paryż)
- Kongres Kultury Polskiej na Obczyźnie (2; 1985; Londyn) [1.166](#), [2.066](#)
- Kongres Kultury Polskiej na Obczyźnie (3; 1995; Londyn) [2.066](#)
- Kongres Paryski zob. Conférence de la Paix (1919/1920; Paryż)
- Kongres Wolnej Kultury Polskiej w Paryżu 1956 (projektowany) [1.086](#), [1.142](#), [1.158](#), [2.066](#)
- Kongres Wolnej Prasy (1948) [1.086](#)
- Kongres Współczesnej Nauki i Kultury Polskiej na Obczyźnie (1; 1970; Londyn) [1.138](#), [1.086](#), [2.066](#)
- Konkurs im. Juliana Ursyna Niemcewicza [32](#), [2.066](#)
- Konojad (w., Polska) [1.051](#)
- Konopacka Jadwiga zob. Trütschel Jadwiga z d. Konopacka
- Konopnicka Maria [1.133](#)
- Konopnicka Zofia Marta zob. Mickiewiczowa Zofia Marta z d. Konopnicka 1^{ov}. Królikowska
- Konstanty Pawłowicz Romanow wielki książę rosyjski [2.005](#)
- Kopaczewska-Weiss [1.103](#)
- Kopaczewski Władysław [1.103](#)
- Kopciowa Zofia [1.157](#)
- Kopeccy (rodzina) [3.011](#)
- Kopernik Mikołaj [59](#), [2.066](#)
- Koperski Aleksander [3.010](#)
- Kordaczuk Wiesława [72](#)
- Kornfeld Salomon zob. Grenkamp-Kornfeld Salomon

- Korniłowiczowa Jadwiga z d. Sienkiewicz 3.014
- Korzeniowski Józef zob. Conrad Joseph pseud. (właśc. Korzeniowski Józef)
- Korzybski Stanisław 3.010
- Kosieradzka Elżbieta 72
- Kosko Allan 1.025, 3.010
- Kosmowski-Ernst Edmund 1.104
- Kosiłowski Ignacy 28
- Kosiłowski Ildelfons 1.016, 1.060, 1.161
- Kostrzewski Józef 1.191
- Kościelski Józef 1.208
- Kościuszko Tadeusz 19, 1.098, 1.194, 3.001
- Kot Stanisław 1.105, 2.046, 3.012
- Kotlarczyk Czesław 1.015
- Kowalczyk Teresa 3.010
- Kowalski Jan Antoni 3.007
- Kowalski Mieczysław 3.010
- Kowzan Halina (Helena?) 1.106
- Kowzan Tadeusz 1.106
- Kowzanowie (rodzina) 1.106
- Kozakowski Franciszek 3.003
- Kozicki Stanisław 3.014
- Kozieł Poklewska Ada zob. Poklewska Kozieł Ada
- Kozik Edward 3.010
- Koziorowicz Alfred André 1.107
- Koziorowicz Frédérique 1.107
- Koziorowicz Władysław Edward 1.107
- Koziorowiczowie (rodzina) 1.107
- Kozłowski (rodzina) 1.108
- Kozłowska Barbara zob. Mękarska-Kozłowska Barbara
- Kozłowski Aleksander 1.108
- Kozłowski Wojciech 3.003
- Kozubscy (rodzina) 1.008
- Koźuchowski Antoni zob. Pelc Władysław
- Koźuchowski Józef 1.109
- Koźuchowski Nemezy 15, 18–20, 3.005
- Kórnik (m., Polska) 2.059
- KPN zob. Konfederacja Polski Niepodległej
- Kraczak Napoleon 3.005
- Krajewski Roman 3.010
- Krajowa Rada Narodowa 50
- Kraków 19, 44, 68, 75
- Kraków – Akademia Sztuk Pięknych Oddział Paryski (Polska Szkoła Malarska) 1.156
- Kraków – Akademia Umiejętności 30, 32, 33, 35, 36, 54, 58, 2.066
- Kraków – Biblioteka Jagiellońska 60, 1.194
- Kraków – Biblioteka XX Czartoryskich 64
- Kraków – Łagiewniki 1.051
- Kraków – Muzeum Narodowe 67
- Kraków – Naczelny Komitet Narodowy. Departament Opieki 3.012
- Kraków – Polska Akademia Umiejętności 37–39, 48, 49, 51, 52, 55, 58, 62, 63, 65–69, 71, 73, 76, 1.066, 1.073, 2.066
- Kraków – Polska Akademia Umiejętności. Gabinet Rycin 41
- Kraków – Polska Akademia Umiejętności. Komisja Historyczna 37
- Kraków – Uniwersytet Jagielloński 63, 1.199, 2.074
- Kraków – Zamek Królewski na Wawelu (Państwowe Zbiory Sztuki) 41, 1.194
- Kranas (Krahnas) Franciszek 1.110
- Krancowa Helena z d. Szolc zob. Focht-Krancowa Helena z d. Szolc
- Krasiczyn (w., Polska) – Kancelaria Główna Sapiehów 1.034
- Kraśńska Izabela zob. Sołyga Izabela z d. Kraśńska
- Kraśńska Maria Ludwika zob. Czartoryska Maria Ludwika z d. Kraśńska

- Krasiński Adam 3.010
Krasiński Zygmunt 23, 1.131, 1.133,
1.145
Kraszewski Józef Ignacy 1.187, 3.007
Kravtschenko Suzanne zob. Dobelmann-
-Kravtschenko Suzanne
Krawiec Lucjan (pseud. Jean Malara)
1.003, 1.111, 1.169
Kret Wojciech 1.112, 2.066
„Kronika Emigracji Polskiej” (czasop.)
16, 18, 1.098, 2.031
Krosnowski Adolf 3.007
Kroszewski Paweł 3.010
Krotkiewicz Stanisław 2.018
Królestwo Polskie (1815–1914) 1.198,
1.218, 2.005, 3.003
Królikowska Zofia Marta zob. Mickiewi-
czowa Zofia Marta z d. Konopnicka
1^ov. Królikowska
Królikowski Jerzy 3.014
Królikowski Julian 3.010
Królikowski Karol 24, 25
Kruk Bronisław 3.10
Kruk zob. Kruszewski-Kruk Jan
Kruszewski-Kruk Jan 3.010
Krysiński Ildelfons 17
Krzeczunowicz Andrzej 62
Krzyżak Kazimierz 1.113
Krzyżakowa Germaine z d. Mickiewicz
1.113, 1.121, 1.132
Krzyżanowska-Grabińska Renata
(Renée) 1.032, 1.114
Ksawery Franciszek Wettyn (Franciszek
Ksawery Ludwik Wettyn, Xaver
Franz August von Sachsen) 1.115,
3.001
Księstwo Warszawskie 3.003
Kubalski Mikołaj 3.005
Kubalski Władysław 3.007
Kubicka Barbara zob. Czekaj-Kubicka
Barbara
Kubisz Jan 3.014
Kucharski Paweł 1.116
Kuczmierczyk Antoni 3.010
Kukiel Marian 1.062
Kukuryka Bolesław 1.159, 2.034
Kul Włodzimierz 1.109
Kuncewiczowa Maria 3.010
Kupras Lucjan K. 2.052
„Kurier Warszawski” (czasop.) 1.187
Kurlandia (kraina historyczna) 3.001
Kustosz Pamięci Narodowej, nagroda
IPN 71
Kutrzeba Stanisław 50
Kutschera Franz 3.012
Kwaśniewski Aleksander 68
Kwiat Irena (pseud.) zob. Kwiatkowska-
-de Grandpré Irena z d. Siemieńska
Kwiatkowska-de Grandpré Irena
z d. Siemieńska 1.117
Kwiatkowski Teofil 2.066
Kwiatkowski-Viatteau Michel 1.138
- L**
La Fayette Marie Joseph de la 2.066,
3.009
Laborie (Auriac-du-Périgord, m., dep.
Dordogne Francja) 45, 46
Lacaze Lucien 48
Lacour Christiane 3.010
Lafitte-Vigordane (m., dep. Haute-Ga-
ronne, Francja) 45
Lager Joseph L.C. 1.108
Lailly-en-Val (m., dep. Loiret, Francja)
– Dom Spokojnej Starości Polskiego
Funduszu Humanitarnego (Maison
de retraite du fonds humanitaire
polonais) 2.009, 2.014
Laks Paulina 1.118
Laks Szymon 1.118
Lalewicz Marian 40
Laloy Jean 3.010

- Lam Paula 1.119
Lam Stanisław 1.119
Lanckorońska Karolina 61
Landau Zbigniew 1.138
Lange Julia 1.133
Langrod Jerzy Stefan 30
Lanter R. 3.010
Lardner Dionysius 1.145
Larousse, wydawnictwo 1.086
Lascoux Alain 3.010
Laskowicz Władysław 32, 1.120, 1.131, 1.214
Lasteyrie Ferdinand de 19
Latreille Camille 1.208
Launay E[douard?] de 1.046
Lauranc Françoise W. de 3.003
Laurent Geveviève 1.053
Laurysiewicz Stefan 1.156
Laveaux de (rodzina) 3.011
Lebenstein Jan 2.017
Lechoń Jan 1.160
Ledóchowski Wacław 1.142
Lefranq Paul 49
Legia Cudzoziemska (Francja) 1.190
Legia Honorowa zob. Ordre nationale de la Légion d'honneur (Legia Honorowa)
Legion Polski (1848–1849) 1.121, 1.131, 1.133, 1.150
Legiony Polskie (1797–1801) 3.003
Legiony Polskie (1914–1917) 1.199
Leitgeber Andrzej 1.015
Leitgeber Ilona 1.015
Leitgeber Irena 1.015
Leitgeber Sławomir 1.142
Leitgeber Witold 1.015
Lelewel Joachim 1.061, 1.194, 3.005
Lenartowicz Teofil 1.131, 1.133, 1.135, 3.009
Lenartowiczowa Zofia z d. Szymanowska 1.133
Lepissier Jacques 1.073
Lesage Gilbert 1.084
Leszczyńscy (rodzina) 1.133
Leszkiewicz-Majeranowska Hanna 3.010
Leśnodorski Bogusław 56, 2.066
Lévis de Mirepoix zob. Mirepoix, Gaston Charles Pierre Lévis, duc de
Lévy Armand 1.113, 1.121, 1.131–1.133
Lewak Adam 37, 41, 3.001
Lewandowska Aniela 3.010
Lewandowski Kazimierz 3.002
Lewandowski Raphael 2.007
„Libella” zob. Paryż – Księgarnia „Libella” (Librairie „Libella”)
Lewartowska Maria 3.007
Lieberman Zofia zob. Nawrocka-Lieberman Zofia
Lichtenberger André 2.029
Liège – Conservatoire royal de musique (Królewskie Konserwatorium Muzyczne, Liège) 2.066
Liège – Komisja Broni 2.023
Liga Niepodległości Polski we Francji 1.071, 3.012
Liga Polska 1.067
Ligue Polonaise de l'enseignement zob. Polska Liga Nauczania (Ligue Polonaise de l'enseignement)
Likiernik Stanisław 3.010
Lille – Université Charles de Gaulle (Lille) 2.066
Lille Ludwik 1.122
Limanowska Maria 1.065
Limanowski Bolesław 1.065
Limanowski Zygmunt 1.065
Lipińska Melina 1.014
Lipkowska Wiktoria 1.059, 2.064
Lipkowski Jan 1.059
Lipkowski Józef 1.059, 2.059
Lisiewiczowa Teodozja 2.086

Locquin Jean [3.010](#)
 Londyn – Bratnia Pomoc [2.035](#)
 Londyn – Grono Historyczne w Londynie [2.066](#), [3.003](#)
 Londyn – Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego [53](#), [1.225](#), [2.066](#)
 Londyn – Zgromadzenie Ogółu Polaków w Londynie [2.035](#)
 Londyn – Związek Ziem Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie (Alliance of the Polish Eastern Provinces, Londyn) [1.106](#), [3.012](#)
 „Lorraine Magazine” (czasop.) [1.086](#)
 Lote Isabelle [1.164](#), [1.220](#)
 Loteria Narodowa [2.023](#)
 Lozanna – Académie de Lausanne [1.131](#)
 Lozanna – Towarzystwo „Polonia” [3.012](#)
 Lubliner Ludwik Ozeasz [3.007](#)
 Luciani Georges [1.073](#)
 Lussy Eduard [26](#)
 Lutosławski Wincenty [1.116](#)
 Lwów – Deutsche Staatsanstalt im Lemberg [3.013](#)
 Lwów [3.003](#), [3.013](#)
 Lyautey Hubert [42](#)
 Lyon [1.086](#)

Ł

Łachaciński Winicjusz [3.010](#)
 Ładniewska-Blankenheim Wanda [1.123](#)
 Łagiewniki zob. Kraków – Łagiewniki
 Łagowski Piotr [1.124](#)
 Ławrenowicz (Ławrynowicz) Zenon [3.007](#)
 Ławrynowicz zob. Ławrenowicz (Ławrynowicz) Zenon
 Łopuszański Tadeusz [3.010](#)
 Łubiński Stefan [3.010](#)
 Łubiński Władysław [3.001](#)
 Łucki Stanisław [2.039](#)
 Łukasiewicz Julian [44](#)

Łuszczewska Jadwiga pseud. Deotyma [3.014](#)
 Łużyce [1.074](#)

M

Maciejewska Helena [3.010](#)
 Maciejowski Franciszek zob. Kasperowski alias Maciejowski Franciszek
 Maciorowie (rodzina) [3.011](#)
 Maczek Stanisław [3.010](#)
 Madagaskar [2.001](#)
 Maggs Brothers (Londyn) [2.066](#)
 Mahot de La Querantonais Gustave Frederic [34](#)
 Maison de retraite du fonds humanitaire polonais zob. Lailly-en-Val (m., dep. Liret, Francja) – Dom Spokojnej Starości Polskiego Funduszu Humanitarnego (Maison de retraite du fonds humanitaire polonais)
 Majdrowicz Ksawery [3.010](#)
 Majeranowska Hanna zob. Leszkiewicz-Majeranowska Hanna
 Majewska Maria zob. Niemirowicz Maria z d. Majewska
 Makowiecki Jerzy [1.225](#)
 Makowski Tadeusz [1.136](#)
 Maksymowicz Aniela z d. Pawlak [1.125](#)
 Malara Jean (pseud.) zob. Krawiec Lucjan (pseud. Jean Malara)
 Malewscy (rodzina) [1.133](#)
 Malewska Helena z d. Szymanowska [1.126](#), [1.131](#), [1.133](#)
 Malewska Maria [1.127](#)
 Malewska Maria zob. Mickiewiczowa Maria z d. Malewska
 Malewska Zofia zob. Brochocka Zofia z d. Malewska
 Malewski Franciszek [1.127](#), [1.131](#), [1.133](#)
 Malinowska Maria Pobóg [1.129](#)
 Malinowski Jakub [17](#), [18](#), [1.128](#), [3.003](#)

- Malinowski Józef 3.003
Malinowski Krzysztof Pobóg 1.129
Malinowski Stanisław 2.059, 3.012
Malinowski Władysław (Pobóg-Malinowski) 1.119, 1.129, 1.199
Malkiewiczowa Jadwiga 3.010
Malonga Jonas 1.138
Małachowska Klementyna z d. Sanguszeko 3.007
Małachowski Stanisław 23, 26
Małęczyńska Barbara 1.130
Małęczyński Jan 1.130
Małkowski Andrzej 3.007
MAM zob. Paryż – Biblioteka Polska w Paryżu. Muzeum Adama Mickiewicza MAM
Manteuffel Tadeusz 57
Mantovani Eugenia Barbara zob. Staniszevska-Mantovani Eugenia Barbara
Manziarly Marcelle de 1.144
Marcin (pseud.) zob. Zaremba Zygmunt
Marcinkowska-Couturier Marcjanna 2.054
Marczewski Jan 3.010
Marek Edmund 1.138
Maria Krystyna de Bourbon królowa hiszpańska 1.044
Maria Leszczyńska królowa Francji 3.003
Markiewicz Andrzej 3.010
Markiewicz Kazimierz 17, 20, 3.007
Marsylia – Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej 1.160
Maruszewska Elżbieta 3.010
Masaccio (1401–1428) 61
Masłowski Michał 2.010
Mass A. W. 3.010
Matura Ryszard 64, 1.114, 1.205
Matuszewski Ignacy 3.010
Mauersberger Adam 3.010
Maugny de (rodzina) 1.183
Mayenowa Maria Renata 1.073
Mazeaud Henri 61, 1.138, 3.012
Mazeud Jean 49
Mazon André 42, 1.073
Mazowiecka Mirosława 1.032
Mazowiecki Bronisław 1.032
Mazowiecki Tadeusz 63
Mazur Grzegorz 1.185
Mazurkiewicz Jan Wincenty 3.007
Mazurkiewicz Leon 3.007
Mączyński Franciszek 1.014
Mentel Emil Stefan 3.010
Menyhért Kiss 3.010
Menzel Paweł J. 3.010
Mérimee Prosper 23
Méru (m., dep. Oise, Francja) 49
Mesnier Alexandre 1.174
„Messenger de Pologne : informations politiques, sociales et culturelles” (czasop.) 1.130
Meynieux Iréne 1.103
Mękarska-Kozłowska Barbara 3.010
Michalscy (rodzina) 1.101
Michalska Emilia 3.007
Michał król Polski 30
Michałowski Feliks Władysław 3.007
Michałowski Stanisław 3.010
Michiels Alfred 3.007
Michotek Jerzy 3.010
Mickiewicz Adam 16, 23, 35, 54, 1.009, 1.029, 1.031, 1.044, 1.047, 1.081, 1.089, 1.091, 1.098, 1.120, 1.121, 1.126, 1.127, 1.128, 1.131, 1.133, 1.136, 1.146, 1.162, 1.176, 1.184, 1.187, 1.193, 1.208, 1.211, 1.215, 1.218, 2.010, 2.013, 2.033, 2.059, 2.066, 2.069, 3.001, 3.014
Mickiewicz Aleksander 1.133
Mickiewicz Jan 1.133
Mickiewicz Józef Rafał 1.113, 1.121, 1.132, 1.133

- Mickiewicz Władysław 34–39, 1.121, 1.126, 1.127, 1.131–1.136
- Mickiewiczowa Celina z d. Szymanowska 1.131, 1.133
- Mickiewiczowa Maria z d. Malewska 1.133, 1.134, 1.135
- Mickiewiczowa Zofia Marta z Konopnickich 1^ov. Królikowska 1.136
- Mickiewiczowie (rodzina) 1.133
- Mickiewiczówna Germaine zob. Krzyżakowa Germaine z d. Mickiewicz
- Mickiewiczówna Helena 1.133, 1.135
- Mickiewiczówna Maria (Mariotka) 1.133, 1.135, 1.136
- Mickiewiczówna Maria 1.131
- Mickiewiczówna Maria zob. Gorecka Maria z d. Mickiewicz
- Mid-European Research and Planning Centre zob. Ośrodek Badań Europy Środkowej (Mid-European Research and Planning Centre).
Centre d'Études des Problemes de l'Europe Centrale)
- Mierosławski Ludwik 3.005, 3.007
- Międzynarodowa Federacja Redaktorów Naczelnych 1.086
- Międzynarodowa Federacja Wolnych Dziennikarzy Europy Środkowej i Wschodniej, Państw Bałtyckich i Bałkańskich 1.086
- Międzynarodowa Unia Chłopska 2.046
- Mikołaj I car Rosji 31, 2.048
- Mikołajczyk Stanisław 47, 1.111
- Miller Lucie zob. Morato-Miller Lucie
- Miłosz Oskar 2.066
- Ministère de l'Intérieur (Francja) 2.059
- Ministère de la culture (Francja) 41, 66
- Ministère de l'Éducation Nationale et des Beaux-Arts (Francja) 42, 2.066
- Ministère de l'instruction publique (Ministerstwo Oświecenia Publicznego, Francja) 19, 31, 33
- Ministère des Affaires Culturelles (Francja) 1.018
- Ministère des Affaires Étrangères (Francja) 55, 58, 60
- Ministerstwo Informacji i Dokumentacji (Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie) 51
- Ministerstwo Informacji i Dokumentacji Rządu RP na uchodźstwie zob. Centrum Informacji i Dokumentacji (od 1940 Ministerstwo Informacji i Dokumentacji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie) 2.066
- Ministerstwo Kultury (Polska) 63
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Polska) 71, 73, 76
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Polska) 68
- Ministerstwo Przemysłu i Handlu (1947–1949; Polska) 1.109
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (1942–1944; Polska) 2.081
- Ministerstwo Spraw Wojskowych (Polska) 43
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Polska) 38, 40, 43, 58–60, 1.142
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Polska). Rada Naukowa 39
- Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Polska) 42, 43, 1.097, 1.217
- Mińskie Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza Polskiego 3.012
- Mirek Jan 2.056, 3.010
- Mirepoix, Gaston Charles Pierre Lévis, duc de 3.010
- Miszczuk Maria 75
- Mitkiewiczowa Grażyna Stefania z d. Olechno-Huszczka 1.137
- Mitkiewiczowa Stefania zob. Mitkiewiczowa Grażyna Stefania z d. Olechno-Huszczka

- Mitkiewicz-Żółtek Leon 1.137
 Młoda Polska (Stowarzyszenie) 3.008
 Młotek Mieczysław 1.225
 Mniszchowa Anna z d. Hańska 3.007
 Mochnacki Maurycy 2.066
 Modzelewski Zenon 50
 Mohammed Ben Abi Suzur 1.023
 Moll Józef Ignacy 3.002
 Molski Marcin 3.002
 Mond Jerzy 1.138, 2.066, 3.010
 Mondral Kamilla 3.012
 Monfet Cazin Juliette 1.025
 Monika krypt. zob. Związek byłych
 Członków Polskiej Organizacji Walki
 o Niepodległość krypt. Monika 2.081
 Monkiewicz Bronisława 2.066
 Monneraye Jean de 45 La
 Mont d'Arc Hughes zob. Bouchet José-
 -Marie
 Montalembert Charles 29
 Montceau-les-Mines (m., dép. de Saône-
 -et-Loire, Francja) 2.066
 Montfort Annie Archambault de 1.139,
 2.066
 Montfort Henri Archambault de 45,
 1.140, 1.210, 2.066, 2.089
 Montfort Robert 1.006
 Montmorency (m., dep. Vallée de l'Oise
 Francja) 2.066
 Montmorency (m., dep. Vallée de l'Oise,
 Francja) – Cmentarz Champeaux
 1.058, 1.098, 3.009
 Montmorency (m., dep. Vallée de l'Oise,
 Francja) – Musée Jean-Jacques Ro-
 usseau 2.066
 Montpellier 45, 50
 Montpellier – Université de Montpellier
 45
 Montrésor (m., dep. Indre-et-Loire,
 Francja) 45
 Mońkiewicz Bronisława 37, 46, 52,
 1.025, 1.032, 1.058, 1.141, 1.185
 Morandowie (rodzina) 3.011
 Morato-Miller Lucie 1.015
 Morawska Elżbieta 1.142, 2.070
 Morawska Maria z d. Turno 1.142,
 2.009
 Morawski Kajetan Dzierżykraj 48, 57,
 1.006, 1.011, 1.142, 1.188
 Morawski Kazimierz 3.007
 Morawski Maciej 1.142, 1.143
 Morawski Teodor 17–19, 21, 24
 Morawy (kraina historyczna) 1.074
 Morozewicz Kalikst 17, 24, 3.007
 Moscheles Ignaz 1.131
 Moskwa 50
 Mostowscy (rodzina) 1.183
 Mościcki Ignacy 1.077
 Motz Waclaw 3.010
 Mrozowski Jan 2.021
 Mrozek Sławomir 1.198
 MSZ zob. Ministerstwo Spraw Zagra-
 nicznych (Polska)
 Mułkowski Erazm 28
 Muñoz książę Riánsares Augustyn Fer-
 dynand 1.037
 Murnau (Murnau am Satffelsee, Niem-
 cy) – Oflag VII A Murnau 1.062
 Musée Biegas zob. Paryż – Biblioteka
 Polska w Paryżu. Muzeum Bolesława
 Biegasa
 Muszkowski Jan 39
 MWRiOP zob. Ministerstwo Wyznań
 Religijnych i Oświecenia Publiczne-
 go (Polska)
 Mycielska Maria z d. Mycielska 1.075,
 1.144, 2.064
 Mycielski Zygmunt 1.144
- N**
 Nagórski Zygmunt 1.165
 Nagroda im. Aleksandra Gieysztor 67
 Nakwaski Henryk Mirosław 31, 2.048
 Nancy – Szkoła Polska 2.045, 2.069

- Napoleon I cesarz Francuzów 1.183, 3.009, 3.014
- Napoleon III cesarz Francuzów 29
- „Narodowiec” (czasop.) 1.225, 2.046
- Narodowy Program Rozwoju Humanistyki 72
- National Committee for a Free Europe (Free Europe Committee; Narodowy Komitet na rzecz Wolnej Europy) 52, 2.066, 3.012
- Nawojska 1.155
- Nawojska Wanda 3.010
- Nawrocka-Liberman Zofia 3.010
- Neugersdorf (m., Niemcy) 47, 49, 50
- Newlin-Wagner Tadeusz 40
- Nicea 48
- Niciak Jan 3.010
- NiD zob. Polski Ruch Wolnościowy „Niepodległość i Demokracja”
- Niedźwiecki (Niedźwiedzki) Leonard 26, 1.131, 1.145
- Niemcewicz Julian Ursyn 16–19, 1.113, 1.131, 1.146, 2.066, 3.005
- Niemcewicz Karol Ursyn 23, 29
- Niemcy 56 (RFN), 1.086, 2.066
- Niemcy – Waffen-SS 45
- Niemcy – Związek Polaków w Niemczech 2.085
- Niemirowicz Ewa 1.147
- Niemirowicz Maria z d. Majewska 1.147
- Niemirowicz-Szczyt Zdzisław 1.147
- Nieśwież (m., Białoruś) 1.167
- Niewęglowski Elie 3.010
- Niewęglowski Andrzej 3.010
- Niezabitowski Cyprian 3.002
- Niezależny Związek Nauczycielstwa Polskiego we Francji (L'union d'indépendante des instituteurs polonaises en France) 1.266, 2.034
- Nisau Jerzy de 3.010
- Nitsch Kazimierz 53
- Noakowski Stanisław 2.072, 3.014
- Nolhac Pierre de 41
- Nordmann Joël 54–56
- Norwid Cyprian Kamil 1.049, 1.058, 1.061, 1.194, 1.197, 2.066
- Nosal Alojzy 1.148
- Nourissier Paulina 1.174
- „Les Nouvelles Françaises zob. „Wiadomości Francuskie (Les Nouvelles Françaises). Miesięcznik poświęcony krytyce literackiej i bibliografii” (czasop.)
- Novak-Slavek Emil (pseud.) zob. Horain Czesław
- Nowak Janusz S. 74
- Nowak Maria 149
- Nowak-Przygodzka Zofia 3.012
- Nowak-Przygodzki Antoni (Opel pseud.) 1.149, 2.025
- Nowicki Andrzej 3.010
- Nowicki Wincenty 2.035
- Nowosad Witold 2.066
- NSZZ „Solidarność” 1.147, 1.096, 2.055
- Nycz Kazimierz 1.073
- O**
- Ogół Emigracji Polskiej w Anglii 1.145, 1.184, 2.035
- Ogół Emigracji Polskiej w Szwajcarii 3.008
- Okińczyc-Zaleska Bohdana 1.214
- Olechno-Huszczka Grażyna Stefania zob. Mitkiewiczowa Grażyna Stefania z d. Olechno-Huszczka
- Olechowski Tadeusz 61
- Olejniczak Jan 49
- Olewiński Wincenty 3.007
- Olędzki Piotr 1.216
- Olivéra d'Astoria Jackowska Suzanne de 1.011, 1.046, 1.150
- Olivera d'Astoria Maria d' 1.150

- Olizarowski Antoni Tomasz 3.002,
3.007, 3.009
- Olszowski Stefan 60
- Opel (pseud.) zob. Nowak-Przygodzki
Antoni
- Opieka Polska (Protection Polonaise)
2.036
- Opieka Polska zob. Paryż – Towarzystwo
Opieki nad Emigrantami „Opieka
Polska”
- Oppanowicz Jan 2.076
- „Orbis” zob. Paryż – księgarnia „Orbis”
- Orda Napoleon 2.026
- Ordre de Mitra zob. Zakon Mitry
- Ordre national du Mérite 1.086
- Ordre nationale de la Légion d’honneur
(Legia Honorowa) 1.178, 1.183,
2.066
- Ordynacja Gołuchowska 1.051
- Ordynacja Ostrogska 3.001
- Ordyniec Jan Kazimierz 24, 26
- Ordyński Ryszard 3.010
- Organizator Sił Zewnętrznych 2.023
- Orlean – Szkoła Polska 2.069
- Orléans d’ (rodzina) 1.036
- Orléans Małgorzata d’ zob. Czartoryska
Małgorzata d’Orléans
- Orłowska Helena Mabel 2.043
- Orłowski Ignacy 3.007, 3.009
- Orłowski Leon 3.010
- Ormesson Jean d’ 1.106
- Osiecki Konrad Teofil 1.151
- Osieczkowska Celina zob. Filipowicz-
-Osieczkowska Celina
- Ossolińska Katarzyna Dorota z d. Jabło-
nowska 3.003
- Ostrowska Jadwiga z d. Pułaska zob.
Pułaska Jadwiga
- Ostrowska Sławomira 1.152
- Ostrowski Antoni 20, 2.049
- Ostrowski Jan 76, 1.152
- Ostrowski Krystyn 3.007
- Ostrożyńska Maria 1.153
- Ostrożyńska Zofia 1.032, 1.153
- Ośniałowski Marian 1.154
- Ośrodek Badań Europy Środkowej
(Mid-European Research and
Planning Centre/Centre d’Études
des Problèmes de l’Europe Centrale)
1.011, 2.037, 2.066
- Oświt-Grzegorzewska Felicja 1.155
- Owczarek Olga 3.010
- Oxford – University of Oxford 1.199
- P**
- Paciej Ireneusz 1.096
- Pac-Pomarnacka Janna 3.010
- Paczkowski Jerzy 3.010
- Paderewscy (rodzina) 2.066
- Paderewska Helena 1.136
- Paderewski Ignacy Jan 1.136, 2.011,
2.066, 3.005, 3.014
- Pal Monika 75
- Palicki Bohdan 3.007
- Pallavicini Władysław zob. Csáky- Pal-
lavicini Władysław
- „Pamięć i Tożsamość. Biuletyn Towa-
rzystwa Historyczno-Literackiego”
(czasop.) 66
- „Pamięć świata” program UNESCO 71,
74
- PAN zob. Polska Akademia Nauk
- Pankiewicz Jadwiga 1.156
- Pankiewicz Józef 48, 1.156
- Pankowiak Stanisław 2.054
- Pańczak Jerzy 3.010
- Papalski Edward 1.086
- Parandowski Jan 1.025
- Parczewska Józefa 41, 1.011, 1.032,
1.157, 1.158
- Parczewski Tadeusz 1.157, 1.158
- Parenaż zob. Parrainage Pologne (akcja)

- Paris-Cracovie – Objectif Commun/ Paryż-Kraków – wspólny cel* (konferencja 29–30 IX 2016) 73
- Parlament Europejski (1979) 1.086
- Parnicki Teodor 1.160
- Parrainages Pologne (akcja) 2.038, 2.055
- Partyka-Dyगत 1.050
- Paryski Komitet Uczczenia Pamięci Generała Broni Kazimierza Sosnkowskiego (1971–1973) 1.011
- Parysowie (rodzina) 3.011
- Paryż 45, 47, 62
- Paryż – Agencja Paryska Rządu Narodowego 28
- Paryż – Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej 1.008, 1.160, 2.001, 2.066, 2.083
- Paryż – Archives Nationales 2.066, 3.014
- Paryż – Bibliothèque nationale de France 23, 55, 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska BPP 18–24, 26–29, 31, 32–39, 41–53, 55–67, 73–76, 1.011, 1.086, 1.092, 1.098, 1.101, 1.112, 1.113, 1.131, 1.032, 1.142, 1.055, 1.058, 1.159, 1.165, 1.166, 1.183, 1.188, 1.223, 2.001, 2.020, 2.021, 2.031, 2.037, 2.045, 2.066, 2.074, 3.010
- Paryż – Biblioteka Polska. Archiwum Fotograficzne 42
- Paryż – Biblioteka Polska. Biuro Bibliograficzne Poloników 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Biuro Nabytków w Warszawie 40, 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Biuro Wymiany 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Centrum Bibliograficzne (projekt) 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Dom Biblioteczny 23–25, 28, 29, 31, 32, 39, 40, 45
- Paryż – Biblioteka Polska. Fundusz Rezerwowy 50
- Paryż – Biblioteka Polska. Fundusz Żelazny 22
- Paryż – Biblioteka Polska. Fundusz Żelazny im. Adama Mickiewicza 61
- Paryż – Biblioteka Polska. Komisja Naukowa (La Commission Scientifique) 67
- Paryż – Biblioteka Polska. Komisja Składkowa 23
- Paryż – Biblioteka Polska. Komisja Wydawnicza 27
- Paryż – Biblioteka Polska. Komitet Miejskowy (Comité local de la Bibliothèque Polonaise de Paris) 34, 36, 48, 57, 61, 2.003
- Paryż – Biblioteka Polska. Międzynarodowe Biuro Wymiany (Service Polonais des Échanges Internationaux) 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Muzeum Adama Mickiewicza MAM 36–38, 41–43, 50, 52, 54, 68, 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Muzeum Bolesława Biegasa 60, 64, 1.006, 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Ośrodek Badań Kartograficznych 2.066
- Paryż – Biblioteka Polska. Rada Biblioteczna 17–25, 28, 29
- Paryż – Biblioteka Polska. Wyższe Studium Polskie 51, 1.077, 1.166, 2.066
- Paryż – Bibliothèque Thiers (Fondation Dosne-Thiers) 2.010
- Paryż – Biuro Bibliograficzne Poloników 44
- Paryż – Biuro Celów Wojny (1939–1940) 2.066
- Paryż – Biuro Paryskie Spraw Polskich (Bureau des Affaires Polonaises) 27
- Paryż – Biuro Polityczne Hotel Lambert 28
- Paryż – Biuro Prac Kongresowych 37

- Paryż – Biuro Statystyczne [44](#)
- Paryż – Biuro Wojskowo-Informacyjne [2.023](#)
- Paryż – Bureau des Travaux Routiers de la Préfecture de Seine (Biuro Robót Drogowych Prefektury Sekwany) [31](#)
- Paryż – Bureau des Monuments historiques et sites [47](#)
- Paryż – Centre de Recherche sur l’Histoire de l’Emigration (Centrum Badań nad Historią Emigracji) [53](#)
- Paryż – Centre de Recherches sur l’Histoire de l’Art Polonaise en France [58](#)
- Paryż – Centre des Recherches Carthographiques [58](#)
- Paryż – Centrum Informacji i Dokumentacji [44](#)
- Paryż – Centrum Studiów Polskich (Centre d’Études Polonaises de Paris CEPP) [42](#), [43](#), [48](#), [1.025](#), [1.073](#), [2.066](#)
- Paryż – Club Fédéral de Europe Centrale [1.077](#)
- Paryż – Collège de France [1.131](#), [2.010](#)
- Paryż – Comité d’Aide à la Bibliothèque Polonaise [48](#)
- Paryż – Conseil d’Etat [61](#)
- Paryż – Conseil municipal de Paris (Rada Miasta Paryża) [32](#), [36](#), [52](#)
- Paryż – Conseil régional d’Île-de-France [66](#)
- Paryż – Cour d’appel de Paris (Sąd Apelacyjny m. Paryża) [54](#), [56](#), [57](#), [59](#), [69](#), [2.066](#)
- Paryż – Cour de cassation (Sąd Kasacyjny) [69](#)
- Paryż – Crédit Foncier de France [26](#), [30](#), [32](#)
- Paryż – Czytelnia Polska w Paryżu [3.008](#)
- Paryż – Delegatura Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej (1944–1945) [1.008](#)
- Paryż – Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie (1945–1949) [1.008](#)
- Paryż – Deutsche Institut in Paris [46](#)
- Paryż – Electra. Gisement aurifère au Pérou (później: Compagnie française des mines d’or du Luicho. Paryż) [1.059](#)
- Paryż – Fundacja Polskiego Ośrodka Studenckiego [2.056](#)
- Paryż – Galeria Lambert (Galerie Lambert) [2.017](#)
- Paryż – Galeries Nationales de Grand Palais [2.066](#)
- Paryż – Hôtel de Sagan [2.001](#)
- Paryż – Hôtel Lambert (pałac) [34](#), [2.018](#)
- Paryż – Institut de France [45](#), [47](#)
- Paryż – Instytut Biblioteka Polska w Paryżu [76](#)
- Paryż – Instytut Katolicki. Centrum Studiów Słowiańskich (Institut catholique de Paris. Centre d’études slaves). Sekcja Polska [48](#), [1.008](#), [1.011](#), [1.032](#), [1.058](#), [2.066](#)
- Paryż – Instytut Panien Polskich [1.034](#), [1.161](#), [2.022](#)
- Paryż – katedra Notre Dame [59](#)
- Paryż – Klub Polski [27](#)
- Paryż – Komisja Emigracji Polskiej. Komisja Funduszków [1.131](#), [2.026](#)
- Paryż – Komisja Emigracji Polskiej. Wydział Redakcyjny [2.035](#)
- Paryż – Komisja Potrzeb Emigracji Polskiej [2.027](#)
- Paryż – Komitet Budowy Pomnika Juliana U. Niemcewicza [2.026](#)
- Paryż – Komitet Polski (1863) [2.023](#)
- Paryż – Komitet Pomocy i Opieki nad Biblioteką Polską w Paryżu [2.066](#)
- Paryż – Komitet Tymczasowy Emigracji Polskiej w Paryżu [15](#)

- Paryż – Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej 1.097, 1.158, 1.160
- Paryż – księgarnia „Ignis-Opera” 1.045, 2.051
- Paryż – księgarnia „Orbis” 2.066
- Paryż – księgarnia „Princesse” 1.045, 2.051
- Paryż – Księgarnia „Libella” 2.032
- Paryż – Księgarnia Luksemburska 1.133
- Paryż – Księgarnia Polska 1.032, 1.084, 1.119, 1.129
- Paryż – Maire de Paris (Rada Miejska Paryża) 2.066
- Paryż – Misja Polska 1.067
- Paryż – Misja polska w Paryżu (1831) 1.039, 1.098, 1.131, 2.033
- Paryż – Musée Carnavalet 45, 47
- Paryż – Musée de l'Armée 2.066
- Paryż – Musée des Arts Décoratif 2.066
- Paryż – Musée du Jeu de Paume 2.066
- Paryż – National institut agronomique 1.059
- Paryż – Ogród Luksemburski (Jardin du Luxembourg) 3.014
- Paryż – Polska Milicja Patriotyczna 47
- Paryż – Polski Uniwersytet Ludowy 1.067
- Paryż – Polskie Biuro Pomocy Polskim Jeńcom i Ofiarom Wojny 44
- Paryż – Poselstwo Rzeczypospolitej Polskiej w Paryżu 37
- Paryż – Pracownia Geograficzna 44
- Paryż – Préfecture civil de la Seine (prefektura departamentu Sekwany) 2.066
- Paryż – Préfecture de police de Paris 2.059
- Paryż – Préfecture du département de la Seine (Prefektura departamentu Sekwany) 20
- Paryż – Rada Jedności Narodowej. Koło Stronnictwa Narodowego 1.226
- Paryż – Spółka Wydawnicza Biblioteka Polska 27
- Paryż – Stacja Naukowa Akademii Umiejętności 33–35, 2.066
- Paryż – Stacja Naukowa Polskiej Akademii Nauk 51, 53, 2.066
- Paryż – Stacja Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności 37, 1.204
- Paryż – Stowarzyszenie b. Uczniów Szkoły Polskiej 33
- Paryż – Stowarzyszenie Miłosierdzia Polskich Niewiast 2.071
- Paryż – Stowarzyszenie Wytworców Polskich (Association des Fabricants et Artisans Polonais à Paris) 1.046, 2.057
- Paryż – Szkoła Polska na Batignolles (Szkoła Narodowa Polska w Paryżu) 38, 1.021, 1.032, 1.059, 1.061, 1.067, 1.131, 2.059, 3.008
- Paryż – Szkoła Polska na Batignolles. Stypendium Śniadeckich 2.059
- Paryż – Szkoła Wojskowa w Paryżu 16
- Paryż – Szkoła Wyższa Polska (Szkoła Przygotowawcza Polska) na Montparnasse 1.034, 2.060
- Paryż – Szkoła Wyższa Polska 27
- Paryż – Towarzystwo Artystów Polskich (Société des artistes Polonais à Paris) 3.012
- Paryż – Towarzystwo Dobroczynności Dam Polskich (Société de Bienfaisance des Dames Polonaises) 1.039, 1.059, 1.173, 2.020, 2.064
- Paryż – Towarzystwo Historyczne Polskie (1851–1854) 23–26, 2.066
- Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie (1838–1893) 26, 28–33, 51, 54, 57, 71, 1.098, 2.031, 2.035, 2.066, 2.074

- Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie (1946–) [51–54](#), [56–58](#), [60](#), [61](#), [63](#), [65](#), [67–71](#), [73](#), [75](#), [76](#), [1.011](#), [1.032](#), [1.058](#), [1.073](#), [1.113](#), [1.138](#), [1.142](#), [1.157](#), [1.166](#), [1.183](#), [1.217](#), [1.225](#), [2.003](#), [2.037](#), [2.045](#), [2.066](#), [2.074](#)
- Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie (1946–). Fundacja Kościeliskich [1.142](#)
- Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie (1946–). Fundusz Stypendialny [75](#)
- Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie (1946–). Sekcja Szwajcarska [58](#), [2.066](#)
- Paryż – Towarzystwo Literackie (1832–1854) [15](#), [17](#), [25](#), [26](#), [2.066](#)
- Paryż – Towarzystwo Literackie (1832–1854). Wydział Historyczny [16–18](#), [21–23](#), [2.066](#), [3.004](#)
- Paryż – Towarzystwo Literackie (1832–1854). Wydział Statystyczny [16](#), [18](#), [21](#), [22](#), [2.066](#)
- Paryż – Towarzystwo Litewskie „Želmuo. Parysius Lietuviu” [3.012](#)
- Paryż – Towarzystwo Młodzieży Polskiej „Koło” [3.008](#)
- Paryż – Towarzystwo Naukowe Tułaczów Polskich [15](#)
- Paryż – Towarzystwo Naukowej Pomocy [15–18](#)
- Paryż – Towarzystwo Naukowej Pomocy. Biblioteka Polska [16](#)
- Paryż – Towarzystwo Opieki nad Emigrantami „Opieka Polska” („Protection Polonaise”) [37](#)
- Paryż – Towarzystwo Paryskie Lekarzy Polskich [3.010](#)
- Paryż – Towarzystwo Politechniczne Polskie [1.005](#), [2.067](#)
- Paryż – Towarzystwo Polsko-Ukraińskie [1.225](#), [2.066](#)
- Paryż – Towarzystwo Pomocy Naukowej [1.047](#), [1.067](#), [2.069](#)
- Paryż – Towarzystwo Pracujących Polaków [1.067](#), [2.070](#)
- Paryż – Towarzystwo Wojskowych Polskich [1.059](#)
- Paryż – Trianon de Bagatelle [64](#)
- Paryż – Tribunal civil de la Seine (Trybunał Cywilny Departamentu Sekwany) [30](#), [53–55](#), [57](#), [62](#), [2.066](#)
- Paryż – Tribunaux de grande instance (Trybunał wyższej instancji) [52](#)
- Paryż – Université de Paris, Sorbonne [44](#), [58](#), [1.032](#), [1.083](#)
- Paryż – Université de Paris, Sorbonne. Centre de civilisation polonaise [1.025](#), [1.032](#)
- Paryż – Zakład św. Kazimierza (Oeuvre de St Casimir) [38](#), [1.032](#), [1.034](#), [1.067](#), [1.076](#), [1.091](#), [1.131](#), [2.076](#)
- Pascal Clémence [3.007](#)
- Pasek Jan Chryzostom [3.014](#)
- Pasierb Janusz [1.169](#)
- Paszkowski Czesław [1.190](#)
- Paszkowski Tadeusz [2.081](#)
- PAT zob. Polska Agencja Telegraficzna
- Patronat Młodzieży Akademickiej [1.109](#)
- Pau (m., dep. Pyrénées-Atlantiques, Francja) [45](#), [50](#)
- PAU zob. Kraków – Polska Akademia Umiejętności
- Pawlak Aniela zob. Maksymowicz Aniela z d. Pawlak
- Paye Jean-Claude [66](#)
- PCK zob. Polski Czerwony Krzyż
- Pechnik Julia [1.159](#)
- Pechnik Zdzisław [1.159](#)
- Pelc Helena z d. Szantyr [1.160](#)
- Pelc Jerzy [1.106](#)

- Pelc Władysław 1.160, 1.199, 2.066
- Pelenyi John 55
- „La Pensée Antitotalitaire” (czasop.) 44
- Pensja Panien Polskich przy Zakładzie św. Kazimierza (Oeuvre de St Casimir) 2.076
- Peplowscy (rodzina) 1.161
- Peplowska Ewa zam. Demeurisse 1.161
- Pérard Joseph 2.066
- Perier Arsène 33
- Perkins Christopher 2.066
- Petinetti Jakub 3.007
- Pezda Janusz 64, 65, 69, 74
- PHARE-TACIS zob. Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies – Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States PHARE-TACIS
- Piaskowska Janina 3.010
- Piber Andrzej 64
- Pichard du Page Lucie 3.010
- Piechura Jerzy 2.079
- Pietrzyk Paweł 76
- Pietrzyk Zdzisław 70
- Piliński Adam 3.007
- Piltz Erazm 3.010
- Piłsudska Aleksandra 1.062, 1.199
- Piłsudski Bronisław 1.067
- Piłsudski Józef 2.011, 2.066
- PIN zob. Polski Instytut Naukowy
- Pineau Christian 55
- Piotrowska Zofia Korwin 1.073
- Piotrowski Dionizy 3.002
- Piotrowski Tadeusz 3.010
- Piszczkowski Tadeusz 3.010
- Pitangué François 45
- Pius IX papież 3.009
- Piwowski Adam 16
- PKO zob. Polska Kasa Opieki
- „Placówka” (czasop.) 2.039
- Plater Anna Maria z Brzostowskich 1^ov. Hylzen 1.162
- Plater Ludwik 16–19, 1.131, 1.162, 2.033, 3.005
- Plater Paula 2.071
- Plater Paulina zob. Chalecka Paulina z d. Plater
- Plater Władysław 1.021
- Plater Zygmunt 1.162
- Platerowie (rodzina) 1.101
- Plater-Syberg Eugeniusz 2.038
- Plichta Andrzej 18, 21
- Podbereski Tereszczenko Jerzy zob. Tereszczenko Podbereski Jerzy
- Podgórska Jadwiga później Wrześniewska 3.007
- Podgórski Jan 3.010
- Podolska Maria zob. Prochaskowa Maria z d. Podolska
- Poklewska Kozieł Ada 3.010
- „Pokój i Wolność: biuletyn Sekcji Polskiej »Paix et Liberté«” (czasop.) 1.086
- Polaczek Helena 1.073
- Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies – Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States (PHARE-TACIS) 2.055
- „Poles Abroad” zob. „Rocznik Polonii” (= Poles Abroad = Polonais à l’Étranger, czasop.)
- Polish Combatants Association zob. Stowarzyszenie Polskich Kombatantów SPK (Polish Combatants Association)
- „La Pologne en Europe” zob. „Polska w Europie = La Pologne en Europe” (czasop.)
- La Pologne et les Juifs à travers l’histoire* (konferencja, Paryż, 4–5 VI 2009) 69
- La Pologne, la Russie et l’Europe* (konferencja, Paryż, 24–25 X 2008) 69
- „Polonais à l’Étranger zob. „Rocznik Polonii” (= Poles Abroad = Polonais à l’Étranger, czasop.)

- Polska 51
- Polska Agencja Telegraficzna 2.062
- Polska Akademia Literatury 42
- Polska Akademia Nauk 53–56, 58, 2.003, 2.066
- Polska Armia Błękitna zob. Armia Polska we Francji (Polska Armia Błękitna 1917–1919)
- Polska Delegacja na Kongres Pokojowy (1919–1920) 2.029
- Polska kultura emigracyjna i dziedzictwo narodowe za granicą* (konferencja Senat RP, Warszawa 1999) 1.197
- Polska Liga Nauczania (Ligue Polonaise de l'enseignement) 2.040
- Polska Misja Katolicka 1.084
- Polska Misja Likwidacyjna we Francji 1.032
- Polska Organizacja Walki o Niepodległość krypt. Monika POWN (Organisation Polonaise de Lutte pour l'Indépendance) 1.032, 1.084, 1.097, 2.081
- Polska Partia Robotnicza 1.200
- Polska Partia Socjalistyczna 1.067, 1.069
- Polska Partia Socjalistyczna na emigracji 1.111, 3.010
- Polska Partia Socjalistyczna w Belgii 2.041
- Polska Partia Socjalistyczna – Wolność, Równość, Niepodległość 1.219
- Polska Partia Socjalno-Demokratyczna PPSD 1.111
- Polska, Rzeczpospolita Obojga Narodów 3.003
- Polska Unia Federalistów (Związek Polskich Federalistów) 2.046
- „Polska w Europie = La Pologne en Europe: dawniej Wiadomości Związku Polskich Federalistów: ancienement: bulletin de l'Union des Fédérés Polonais” (czasop.) 1.086
- Polska Wojskowa Misja Likwidacyjna 1.084, 2.042
- Polska YMCA zob. Związek Młodzieży Chrześcijańskiej Polska YMCA
- Polska Zjednoczona Partia Robotnicza PZPR 1.200
- Polski Biuletyn Bibliograficzny (projekt) 2.066
- Polski Czerwony Krzyż 1.008, 1.067, 1.172, 1.084, 1.109, 2.011, 2.043
- Polski Fundusz Humanitarny zob. Fonds Humanitaire Polonaise (Polski Fundusz Humanitarny)
- Polski Ruch Wolnościowy „Niepodległość i Demokracja” 1.086, 1.158
- Polski Skarb Narodowy 1.158
- Polski Skarb Wojskowy na Francję 1.067
- Polski Uniwersytet na Obczyźnie PUNO 44, 1.199
- Polski Związek Byłych Deportowanych i Więźniów Politycznych we Francji (Union polonaise des anciens détenus et déportés politique en France) 1.217, 2.044
- Polski Związek Inwalidów Wojennych we Francji (Związek Inwalidów Wojennych RP) 1.002, 1.008, 1.032
- Polskie Biuro Pomocy Jeńcom i Ofiarom Wojny (Bureau officiel Polonais d'aide aux victimes et prisonniers de guerre) 1.166, 3.012
- Polskie Liceum w Les Ageux i Saint-Jean 1.008, 1.142, 1.188, 1.217, 1.225, 2.045, 2.066
- Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie 1.152
- Polskie Siły Zbrojne. Dowództwo Okręgu Zachodniego we Francji. Biuro Personalne Ministerstwa Spraw Wojskowych 3.012
- Polskie Stronnictwo Ludowe 1.105, 1.138, 1.158, 2.046

- Polskie Stronnictwo Ludowe (Belgia) 2.046
- Polskie Stronnictwo Ludowe we Francji – Koło Argenteuil 2.046
- Polskie Towarzystwo Dobroczynności 2.035
- Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” 1.046, 1.067
- Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”. Oddział Francja 2.047
- Polskie Towarzystwo Historyczne w Australii 1.154, 3.010
- Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie 1.032, 2.066
- Polskie Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją zob. Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją (Société polonaise d'échanges littéraires et artistiques entre la Pologne et la France, Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją)
- Polskie Towarzystwo Przyjaciół Książki 1.032
- Pomarnacka Janna zob. Pac-Pomarnacka Janna
- Pomian-Požerski Edward zob. Pożerski Edward Aleksander Pomian (Pomian-Požerski)
- Pompa Wacław 2.046
- Pompidou Georges 59
- Poniatowski André 59–61, 3.010
- Poniatowski Józef 1.187, 2.066, 3.007
- Poniatowski Michel 60
- Porębowicz Edward 35
- Porozumienie Polskich Stowarzyszeń Akademickich 2.056
- Portsmouth (m., Wielka Brytania) 2.035
- Portsmouth (m., Wielka Brytania) – Szkoła Dzieci Polskich 2.035
- Posner Stanisław 1.133
- Potash Rikuda 1.018
- Potoccy (rodzina) 3.011
- Potocka Adamina zob. Kamińska Adamina z d. Potocka
- Potocki Antoni 2.089
- Potocki de Montalk Geoffrey 3.010
- Potocki Ignacy 3.001
- Potocki Józef 1.142, 3.010
- Poulain Jules 19
- POWN zob. Polska Organizacja Walki o Niepodległość POWN
- Poznański Karol 1.020
- Poznański Wiktor 3.010
- Požerski Edward Aleksander Pomian (Pomian-Požerski) 1.032, 1.163
- Półjanowski Michał 3.007
- PPS zob. Polska Partia Socjalistyczna
- PPSD zob. Polska Partia Socjalno-Demokratyczna PPSD
- PPS-WRN zob. Polska Partia Socjalistyczna – Wolność, Równość, Niepodległość
- Praniewicz Tomasz 3.007
- Prądyński Ignacy 3.003
- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej 65, 69
- „Princesse” zob. Paryż – księgarnia „Princesse”
- Problèmes politiques de la Pologne contemporaine (seria wydawnicza) 41
- Prochaska Antoni 1.164
- Prochaska Franciszek 1.015, 1.164
- Prochaska Maria z d. Podolska 1.164
- Prokop Marek P. 64, 65, 69
- Protection Polonaise zob. Opieka Polska (Protection Polonaise)
- Prusy (Królestwo Pruskie) 2.029
- Prusy Wschodnie 2.066

Pruszkowa Seweryna z d. Żochowska zob. Duchńska Seweryna z d. Żochowska 1°v. Pruszkowa Prywatne Seminarium Nauczycielskie Żeńskie w Krakowie 3.012
 Przegaliński Bolesław 2.057
 Przemek Grzegorz 1.169
 Przewłocki Klemens 3.007
 Przyboś Julian 1.019
 Przygodzka Zofia zob. Nowak-Przygodzka Zofia
 Przygodzki Antoni zob. Nowak-Przygodzki Antoni
 Przytułek św. Kazimierza zob. Zakład św. Kazimierza (Oeuvre de St Casimir)
 PSL zob. Polskie Stronnictwo Ludowe
 PSZ zob. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie
 PTNO zob. Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie
 Puchalski Tomasz 3.003
 Puget Ludwik 1.014
 Pułaski National Foundation zob. Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego na rzecz Biblioteki Polskiej w Paryżu – Pułaski National Foundation (projekt)
 Pułaska Jadwiga 43, 1.008, 1.165, 2.066
 Pułaski Franciszek 37–39, 41, 43–45, 47–49, 51, 53, 55, 1.025, 1.073, 1.165, 1.166, 2.021, 2.066, 2.074
 Pułaski Kazimierz 1.166
 Puławy 1.202
 PUNO zob. Polski Uniwersytet na Obczyźnie PUNO
 Puszetowie (Puget) (rodzina) 3.011

Q

Quinet Edgar 3.007

R

Raczkiewicz Władysław 46, 48
 Raczyński Edward 1.142
 Raczyński Roger 3.010
 Rada Europy 1.086, 1.142
 Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej 60, 1.200
 Rada Polaków w Besançon 3.006, 3.008
 Rada Wolnych Polaków 1.158
 Radio France Internationale 1.122, 1.200, 3.012
 Radio Free Europe/Radio Liberty (Radio Wolna Europa RWE) 52, 1.086, 1.129, 1.142, 1.165, 2.046, 2.085, 3.014
 Radoliński Ludwik 19
 Radwan August 3.010
 Radziwiłł Hieronim Florian 1.167
 Radziwiłłowie 1.167
 Rafaela siostra zakonna 3.014
 Raibeaux Felix 3.007
 Raimond Jean-Bernard 67
 Rappaport Emil Stanisław 1.168
 Rapperswil (m., Szwajcaria) – Muzeum Narodowe Polskie 57, 59, 1.021, 1.037, 1.048, 1.059, 1.067, 1.069, 1.208, 2.066
 Rateau Armand-Albert 42
 Rayski Adam 1.025
 Rayski Ludomił 3.010
 Razgour Yehuda 1.053
 RCI zob. Rencontres Culturelles Internationales – Le Centre RCI, Punta-Ala (Centrum Międzynarodowych Spotkań w Punta Ala)
 Recurt Adrien de 22
 Regamey Strowska Maria 3.010
 Regembal Michel 66
 Reinhold Eleonora 1.053
 Reitzenheim Józef 18
 Relief Society for Poles 1.008

- Rencontres Culturelles Internationales
– Le Centre RCI, Punta-Ala (Centrum Międzynarodowych Spotkań w Punta Ala) 1.086
- Repnin Nikołaj Wasiljewicz 3.003
- Reprezentacja Kształcącej się Młodzieży zob. „Filarecja” Reprezentacja Kształcącej się Młodzieży
- Rettel Leonard 3.002
- Rey Lucienne (Anna Gacka właśc.) 1.111, 1.169
- Reymont Władysław 1.067, 3.010, 3.014
- Reytan Anna zob. Gieryczowa Anna z d. Reytan
- Ręczyński Jerzy 1.170, 3.005
- RFI zob. Radio France Internationale
- RFN zob. Republika Federalna Niemiec
- Richardière Alexandre 32
- Rimeikiené Anna 1.106
- Ritterkreutz des Heinrichs Ordens 1.228
- Robert de Saint-Elme Regis de 3.007
- Robotnicza Młodzież Katolicka 2.046
- „Robotnik Polski. Organ PPS” (czasop.) 2.041
- „Robotnik w Italii” (czasop. 1946) 1.111
- „Robotnik” (czasop.) 2.041
- La Rochelle (m., dep. Charente-Maritime, Francja) – Bibliothèque municipale de La Rochelle 2.066 La
- Rockefeller Foundation (Fundacja Rockefellera) 52, 2.066
- „Rocznik Polonii” (= Poles Abroad = Polonais à l'Étranger, czasop.) 2.085
- „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego” (czasop.) 29, 2.066
- „Rocznik Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu” (czasop.) 1.059
- „Roczniki Polskiej Ligi Nauczania” (czasop.) 2.040
- Rogoża Stanisław 2.089
- Romanowicz Kazimierz 2.017, 2.032
- Romanowiczowa Zofia 2.017
- Romer Eugeniusz Mikołaj 3.010
- Römer Michał Pius 1.069
- Ropelewski Stanisław 25
- Rosen Adam 1.142
- Rosengardt Zofia zob. Zaleska Zofia z d. Rosengardt
- Rosenverth Władysław zob. Rużycki de Rosenverth Władysław
- Rosja 1.218, 2.029, 3.001, 3.003
- Rostworowski Karol Hubert 1.050
- Rostworowski Marek 63
- Roszkowski Arkadiusz 70, 75
- Rousselin de Corbeau de Saint-Albin, Alexandre-Charles-Omer zob. Saint-Albin, Alexandre-Charles-Omer Rousselin de Corbeau
- Rousset David de 1.086
- Rousset Josephine 2.018
- Roussy Gustave 44
- Royal Institution of Great Britain 1.145
- Rozdawnictwo książek dla Polaków z kraju (akcja) 2.066
- Rozwadowska Anne-Marie 1.002
- Różański Edward 1.171
- Różycki Samuel 2.061
- Różycki Seweryn 1.172
- Rubczak Jan 3.012
- Rubin Władysław 1.020
- Rudnicka Suzanne zob. Arlet Rudnicka Suzanne z d. Durup
- Rudnicki Klemens 3.010
- Rudnicki Marian 1.059
- Rudniew Tatiana 3.010
- Rudzińska Anna 3.010
- Rudziński Witold 1.180
- Rudzki Adam 2.066
- Ruffer Józef 36
- Rumunia 1.008

- Rustejko Józef 1.034, 1.173, 2.064, 3.007
Ruśkiewicz Władysław 3.010
Rutkowska Ewa 68, 72, 75
Rutkowski Antoni 21
Rużycki de Rosenverth Władysław 1.021
RWE zob. Radio Free Europe/Radio Liberty (Radio Wolna Europa RWE)
Rybińscy (rodzina) 1.184
Rybiński Feliks 3.007
Rybiński Maciej 1.131, 1.184, 3.005, 3.007
Rydzewska Nina 1.160
Rydz-Śmigły Edward 1.199
Rząd Francji zob. Gouvernement de France (Rząd Francji)
Rząd Narodowy (1831) 2.048
Rząd Narodowy (1863) 1.059
Rząd Rzeczypospolitej Polskiej 39
Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie 45, 50, 1.142, 1.188
Rząd Rzeczypospolitej Polskiej (1919) 37
Rzeszów – Uniwersytet Żołnierski w Rzeszowie 3.012
Rzewuski Henryk 3.007
Rzym – Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Rzymie 1.105
- S**
SACEM zob. Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de Musique
Sadowska Barbara 1.169
Šafařík Pavel Josef 1.048
Saint-Albin, Alexandre-Charles-Omer Rousselin de Corbeau 1.174
Saint-Cloud (m., dep. Hauts-de-Seine, Francja) – Comité de Parrainage de St.Cloud 1.169
Sainte-Foi Charles 1.208
Saint-Mandé (m., dep. Vallée de la Marne, Francja) 1.034
Sakowska-Wanke Wanda 3.010
Sakurai Takami 2.017
Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich 1.153
Samopomoc Byłych Kombatantów Polskich we Francji 1.032
Samulak Thadée 60, 2.066, 3.010
Sand Aurore 3.010
Sand George 1.027, 2.066
Sanguszko Klementyna zob. Małachowska Klementyna z d. Sanguszko
SAP zob. Societé d'Applications Plastiques
Sapieha Anna zob. Czartoryska Anna z d. Sapieha
Sapieha Ksawery 3.01
Sapieżyna Anna z d. Zamoyska 1.034, 1.175
Sapieżyna Teofila z d. Jabłonowska 3.001
Sasinowski Mikołaj 3.010
Sawicka J. 3.007
Sawicka Stanisława 40, 3.014
Sąd Arbitrażowy 66
Schehadé Georges 1.018
Schillingowie (rodzina) 1.108
Schmidt Waław 3.010
Schneider Tadeusz 1.217, 2.081
Scholz Rajmund 3.014
Sclavus Waław (pseud.) zob. Gąsiorowski Waław
Sejm polski (1831) 31, 74, 1.039, 2.048
Sejm polski na emigracji 2.049
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 38, 43, 72, 74–76
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. Grupa Parlamentarna Polsko-Francuska 39
Sekrecka E. 1.157
„Semaine Polonaise” zob. „Tygodnik Polski = Semaine Polonaise” (czasop.)
Semenenko Piotr Adolf 3.003, 3.007
Senat Rzeczypospolitej Polskiej 72

- Sendor Albert 75
- Sénéchal Christian 1.210
- Senft Berthe z d. Aubert 1.190
- Senlis (m., dep. Sarthe, Francja) 45, 50
- Sepienko (w., Polska) 1.051
- Septfonds (m., dep. Tarn et Garonne, Francja) 1.197
- Service Polonais des Échanges Internationaux zob. Paryż – Biblioteka Polska w Paryżu Międzynarodowe Biuro Wymiany (Service Polonais des Échanges Internationaux)
- Sévèstre Charles 56
- Seydlowie (rodzina) 1.108
- Seydoux Roger 58
- Sędzimir Stanisław 3.007
- Siarkiewicz Jan 3.010
- Siemieńska Irena zob. Kwiatkowska-de Grandpré Irena z d. Siemieńska
- Sieniacka Teresa 65
- Sienkiewicz Adam 1.176
- Sienkiewicz Artur 32, 1.115, 1.176
- Sienkiewicz Jadwiga zob. Korniłowiczowa Jadwiga z d. Sienkiewicz
- Sienkiewicz Jerzy 41
- Sienkiewicz Karol 16–21, 23–25, 32, 1.034, 1.115, 1.131, 1.176, 3.003, 3.005, 3.006
- Sienkiewicz Robert 1.176
- Sienkiewiczowa Świętosława z d. Borzęcka 1.176
- Sienkiewiczowie (rodzina) 1.224
- Sierawski Julian 3.005
- Sieroszewski Wacław 3.010
- Sievers Jan Jakub 2.002
- Sikorski Władysław 46, 2.066
- Siomak Bronisław 3.010
- Siomak Joanna 3.010
- SITPF zob. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji SITPF (Association des ingénieurs et techniciens polonais en France)
- Skalski Mieczysław 2.052
- Skarb Narodowy (1886–?) 1.021, 1.059
- Skarb Narodowy (1949–1991) 1.032, 1.142
- Skarb Narodowy (Bureau du Trésor, Fonds National Polonais) 2.066
- Skarb Narodowy Polski (1888–1918) zob. Komitet Nadzorczy Skarbu Polskiego (1888–1918)
- Skarbak Jean 63, 2.066
- Skarżyńska Adela Maria zob. Żeleńska Adela Maria z d. Bohomolec 1^ov. Skarżyńska 2^ov. Dziadulska
- Skirmunt Kazimierz 1.050
- Skłodowska-Curie- Maria 68, 2.040
- Skrobako Danuta 1.180
- Skrowaczewski Stanisław 1.180
- Skrzeszewski Stanisław 50
- Skrzynecki Jan 3.005
- Skwarczyński Henryk 3.010
- Skwirczyńska Irena 3.010
- Sławińska Irena 1.106
- Sławski Stanisław 3.014
- Słomczewski Michał 2.076
- Słowacja 1.074
- Słowacki Juliusz 1.131, 1.187, 1.199, 2.066, 2.072
- Słowaczyński Andrzej 3.007
- Służba Geograficzna KG AK „Schronisko” 1.191
- Smogorzewski Kazimierz 52, 2.066, 2.089, 3.010
- Smolikowski Aleksander 1.131
- Smolikowski Andrzej 1.131
- Smoliński Józef 3.009
- Smolka Stanisław 34
- Smólski Alojzy 1.177
- Smólski Karol 1.178
- Smólski Władysław 1.179
- Sobiescy (rodzina) 3.011
- Sobotkiewicz Stanisław 3.010

- Société „Comitis” (przedsiębiorstwo handlowe) [1.097](#)
- Société d'Applications Plastiques SAP [1.084](#)
- Société d'histoire moderne [1.032](#)
- Société de Bienfaisance des Dames Polonaises zob. Paryż – Towarzystwo Dobroczynności Dam Polskich (Société de Bienfaisance des Dames Polonaises)
- Société de la Chandelle de L'Inde [1.176](#)
- Société de Secours aux Polonais zob. Towarzystwo Pomocy Polakom (Société de Secours aux Polonais)
- Société de secours aux soldats Polonais en France zob. Towarzystwo Pomocy dla Żołnierzy Polaków we Francji (Société de secours aux soldats Polonais en France)
- Société de St. Vincent de Paul zob. Towarzystwo św. Wincentego à Paulo (Société de St. Vincent de Paul)
- Société des Artistes Français [1.210](#)
- Société des artistes Polonais à Paris zob. Paryż – Towarzystwo Artystów Polskich (Société des artistes Polonais à Paris)
- Société des asphaltes et des bitumes de l'Adriatique. L'Asphaltine [1.034](#), [2.050](#)
- Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de Musique SACEM [1.180](#)
- Société des Cincinnati [1.166](#)
- Société Franco-Polonaise d'Édition [1.045](#), [1.097](#), [2.051](#)
- Société historique et littéraire polonaise zob. Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie (Société historique et littéraire polonaise)
- Société polonaise d'échanges littéraires et artistiques entre la Pologne et la France zob. Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją (Société polonaise d'échanges littéraires et artistiques entre la Pologne et la France, Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją)
- Société Universelle de Civilisation [16](#)
- Sokolak Henryk [59](#)
- Sokolnicki Michał [1.174](#)
- Sokołowski Mikołaj [75](#)
- „Sokół” zob. Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”
- Solidarité France-Pologne (Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska) [1.169](#), [2.038](#), [2.055](#), [3.010](#)
- Solignac Pierre Joseph La Pimpie de [3.003](#)
- Sołyga Izabela z d. Krasieńska [62](#)
- Sorbona zob. Paryż – Université de Paris, Sorbonne)
- Sorgues (m., dep. Vaucluse, Francja) – Obóz Zborny [1.096](#)
- Soroka Waław [2.046](#)
- Sosnkowska Jadwiga z d. Żukowska [1.011](#)
- Sosnkowski Kazimierz [1.138](#), [3.010](#)
- Spisak Andre [1.180](#)
- Spisak Michał [1.180](#)
- „Spójnia” zob. Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Studentów Polskich „Spójnia”
- Srzednicki Georges [1.180](#)
- Srzednicki Zygmunt [1.181](#)
- Stachiewicz Wanda [1.020](#)
- Stackelberg Otto Magnus von [2.002](#)
- Stadnicka Teresa [2.064](#)
- Stała Konferencja Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie [60](#), [74](#), [2.066](#)

- Stanford (CA, Stany Zjednoczone Ameryki) – Hoover Institution on War, Revolution, and Peace (Stanford University) 3.014
- Staniewicz Maciej 22, 24
- Staniewicz Sylwester 1.065, 1.067, 1.182
- Stanilewiczowie (rodzina) 3.011
- Stanisław II August król polski 3.001, 3.003, 3.014
- Stanisław Leszczyński król Polski 3.003
- Staniszewska Janina 1.129
- Staniszewska-Mantovani Eugenia Barbara 1.129
- Stankiewicz Leon 3.010
- Stany Zjednoczone Ameryki 46, 51, 60, 1.086, 1.091, 1.127, 1.166, 1.171, 2.066
- Starczewski Eugeniusz 1.208
- Starowski Szymon 3.014
- Starzyńscy (rodzina) 1.183
- Starzyńska Helène-Madelaine z d. von Weyrauch 2^ov. Szembek 1.183
- Starzyński Aleksander 1.183
- Starzyński Bolesław 1.183
- Starzyński Edward 1.183
- Starzyński Stanisław 1.183
- Starzyński Witold 1.183
- Stawiarski Franciszek 1.184, 2.035, 3.005
- Stawiarski Ludwik 2.061
- Stecka Julia 1.133
- Stempor Wilhelm 3.010
- Stern Anatol 1.169
- Stępień Henryk 3.010
- Stępowski Józef 3.007
- Stojowski Zygmunt 1.136
- Stowarzyszenie „Ogniwo” 1.150
- Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” 66
- Stowarzyszenie Absolwentów Szkoły Polskiej zob. Towarzystwo byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej/Stowarzyszenie Absolwentów Szkoły Polskiej (Association des anciens élèves de l'École polonaise)
- Stowarzyszenie b. Pracowników Polskiej Służby Zagranicznej 1.158
- Stowarzyszenie Biblioteki Polskiej w Paryżu (Association de la Bibliothèque Polonaise de Paris) 66, 67, 71
- Stowarzyszenie Dawnej Emigracji Polskiej we Francji 1.194
- Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji SITPF (Association des ingénieurs et techniciens polonais en France) 1.071, 1.086, 1.142, 2.052, 2.056
- Stowarzyszenie Lekarzy Pochodzenia Polskiego we Francji 3.012
- Stowarzyszenie Naukowej Pomocy (Towarzystwo Naukowej Pomocy, Stowarzyszenie Naukowej Pomocy na Emigracji) 2.056, 2.059
- Stowarzyszenie Podatkowe zob. Instytucja „Czci i Chleba”
- Stowarzyszenie Polskich Kombatantów SPK (Polish Combatants Association) 1.011, 1.032, 1.086, 1.149, 1.158, 1.225, 2.054
- Stowarzyszenie Pomocników Mariańskich 3.012
- Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska zob. Solidarité France-Pologne (Stowarzyszenie Solidarność Francusko-Polska)
- Stowarzyszenie Studentów Polskich we Francji 1.032, 2.056
- Stowarzyszenie Związków Zawodowych Redaktorów Naczelnych Dzienników i Czasopism 1.086
- Strasburg – Kolegium Wolnej Europy (Free Europe University in Exile/ Collège de l'Europe Libre) 52, 55, 1.149, 1.217, 2.025, 2.056, 2.066
- Straszewska Zofia 1.185
- Straszewski Florian 1.185
- Straszewski M. 1.185

- Strauch Edmund 1.186
- Stronczak Czesław Adam 3.010
- Stronnictwo Ludowe „Wolność” 2.086
- Strowska Maria zob. Regamey Strowska Maria
- Strug Andrzej 3.014
- „Strzelec” zob. Związek Strzelecki („Strzelec”)
- Strzelecki Franciszek 3.007
- Strzembosz Władysław A. 36, 1.133, 1.187, 2.020
- Strzemboszowa Stanisława 1.187
- Studnicki Wacław 1.065
- Studnicki Władysław 1.065
- Suberlak Jan 3.010
- Sulimirski Tadeusz 3.010
- Sułkowski Antoni 1.174
- Supiński Leon 2.011, 3.010
- Suwała Stanisław 2.066
- Suzin Władysław 35
- Swieżawski Stefan 1.095
- Sykała Teofil 3.010
- Symposium Biografistyki Polonijnej (2, Paryż 26–27.09.1997) 3.014
- Syndicat général des journalistes Force Ouvrière 1.086
- Syndykat Dziennikarzy Polskich we Francji (1933–1965) 1.086
- „Syrena. Tygodnik Wolnych Polaków. Dodatek Literacko-Naukowy” (czasop.) 54, 1.032
- Szabelska Eugenia 1.053, 1.186, 1.188, 2.045, 2.066
- Szabelski Konstanty 1.188, 2.045
- Szalawa Zofia 1.091
- Szałowska-Grumaud Teresa 1.189
- Szałowski Antoni 1.189
- Szantyr Helena zob. Pelc Helena z d. Szantyr
- Szawłowski Józef Leonard 3.007
- Szawłowski Stanisław 3.010
- Szczepińska-Tramer Joanna 1.015
- Szeliga Maria 1.006
- Szembek Helène-Madelaine zob. Starzyńska Helène-Madelaine z d. von Weyrauch 2^v. Szembek
- Szembek Jan Włodzimierz 1.077
- Szklarski Antoni 3.007
- Szkoła Narodowa Polska w Paryżu zob. Paryż – Szkoła Polska na Batignolles (Szkoła Narodowa Polska w Paryżu)
- Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych 1.032, 2.025
- Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych. Oddział Francja 1.149, 2.058
- Sznajder Aniela 1.053
- Szober Stanisław 1.073
- Szolc Helena zob. Focht-Krancowa Helena z d. Szolc
- Szolc Jan 1.056
- Szołdrski Władysław 3.010
- Szorc Sebastian 3.003
- Szpotański Stanisław 1.133
- Szpytko Maria 2.089
- Sztab Generalny b. Wojsk Polskich (1837–1857) 32, 1.184
- Sztab Główny Wojsk Polskich (1831) 2.061
- Szubski Jan Nepomucen 1.190
- Szulc 1.018
- Szulc Kazimierz 3.009
- Szumański Mieczysław 58, 1.191
- Szurek Maria Stefania zob. Wisti-Szurek Maria Stefania
- Szwarcenberg-Czerny Kazimierz 1.192
- Szwecja (Królestwo Szwecji, 1810–1813) 1.007
- Szykowski Kazimierz 1.059
- Szymanowscy (rodzina) 1.133
- Szymanowska Celina zob. Mickiewiczowa Celina z d. Szymanowska
- Szymanowska Helena zob. Malewska Helena z d. Szymanowska
- Szymanowska Maria 1.131, 1.193

Szymanowska Zofia zob. Lenartowiczowa Zofia z d. Szymanowska
 Szymanowski Wacław (syn) 1.136
 Szymański Jan 1.014, 1.194, 1.215
 Szymberski Tadeusz 40, 3.010
 Szypowski Leon 3.007
 Szypulski Marek 1.020, 1.130, 2.245, 3.010
 Szyszman Szymon 1.195

Ś

Śląsk 1.074
 Śliwicki Daniel 35
 Śliwiński Leon 1.196
 Śmigły-Rydz Edward 42
 Śniadeccy (stypendium) zob. Paryż – Szkoła Polska na Batignolles. Stypendium Śniadeckich
 Śniadower Lucjan 2.086
 „Światpol” Polska Agencja Prasowa 1.086, 2.062
 Święcicki Józef 1.131
 Święcicki Tadeusz 1.122
 Świętosławski Wojciech 43, 46

T

Talko Leszek 64, 67, 1.197
 Tanquerel Constant 31
 Tarn Adam 1.198
 TDDP zob. Paryż – Towarzystwo Dobroczynności Dam Polskich
 TDP zob. Towarzystwo Demokratyczne Polskie
 Tecktonius Leo 1.006
 Teodorowicz Józef 1.116
 Terazniejszość i Historia (seria wydawnicza) 2.066
 Tereny. Ludzie. Produkty (program) 2.055
 Tereszczenko-Podbereski Jerzy 3.10
 Tesla Jadwiga 1.199
 Tesla Józef Andrzej 1.199
 Tesla Michał 1.199

Tesson née Cruse mme Guy 1.072
 Theiner August 3.004
 Thiebaut Anna 1.199
 Thiers Adolphe 30
 THL zob. Paryż – Towarzystwo Historyczno-Literackie
 Thun Stanisław 1.199
 Timoszewicz Jerzy 1.106
 TISE zob. Towarzystwo Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych TISE
 Tokarski Adam 2.014, 2.025, 2.045
 Tokio – Fuchu Art Museum 67
 Tomaszewski Jan 1.058, 3.010
 Tomaszewski Stanisław 3.003
 Tomczak Michał 2.046
 Tomczak Monika 1.105, 2.046
 Tomkowicz Władysław 43
 TOPF zob. Towarzystwo Opieki nad Polakami we Francji TOPF (Groupe d'Assistance aux Polonais en France)
 Topolski Feliks 1.199
 Toruń 3.001
 Tours 20
 Towarzystwo „Czerwony Krzyż” Pomocy Więźniom i Emigrantom Politycznym („La Croix Rouge” La Société de secours aux détenus et réfugiés politiques) 1.067
 Towarzystwo Bratniej Pomocy 1.069
 Towarzystwo byłych Uczniów Szkoły Batignolskiej/Stowarzyszenie Absolwentów Szkoły Polskiej (Association des anciens élèves de l'École polonaise) 1.059, 1.114, 1.163, 2.059
 Towarzystwo byłych Uczniów Wyższych Zakładów Naukowych we Francji 2.063
 Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1.067, 1.111, 2.035, 3.008
 Towarzystwo Filharmoniczne Polskie 2.065

- Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu: symbole przyjaźni między dwoma narodami* (konferencja naukowa 28 X 2018) [74](#)
- Towarzystwo Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych TISE [2.055](#)
- Towarzystwo Literackie Przyjaciół Polski [2.035](#)
- Towarzystwo Opieki nad Polakami we Francji (TOPF, Grouement d'Assistance aux Polonais en France) [1.084](#), [1.109](#), [1.119](#), [1.166](#), [1.172](#), [1.217](#), [2.030](#), [2.043](#)
- Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji [1.032](#), [1.188](#), [1.194](#)
- Towarzystwo Oświaty Ludowej „Millenium” Marles-Caulonne-Auchel (Association d'Éducation Populaire „Millenium” Marles-Caulonne-Auchel) [1.086](#)
- Towarzystwo Polskie „Cercle Polonais” zob. Paryż – Klub Polski (Towarzystwo Polskie „Cercle Polonais”/ Towarzystwo Polskie)
- Towarzystwo Pomocy dla Żołnierzy Polaków we Francji (Société de secours aux soldats Polonais en France) [2.068](#), [3.012](#)
- Towarzystwo Pomocy Polakom (Société de Secours aux Polonais) [1.084](#)
- Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją zob. Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją (Société polonaise d'échanges littéraires et artistiques entre la Pologne et la France, Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją)
- Towarzystwo Przyjaciół Liceum Polskiego w Les Ageux (Association des Amis du Lycée Polonais aux Ageux) [2.045](#), [2.058](#)
- Towarzystwo Przyjaciół Nauk [2.066](#)
- Towarzystwo Przyjaciół Polski zob. Amis de la Pologne (Towarzystwo Przyjaciół Polski)
- Towarzystwo św. Wincentego à Paulo (Société de St. Vincent de Paul) [2.064](#), [2.071](#)
- Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych [2.055](#)
- Towarzystwo Uniwersytetów Robotniczych TUR [2.041](#)
- Towarzystwo Wychowania Dzieci Wychodźców Polskich [2.059](#)
- Towarzystwo Wydawnicze „Polska Armia Błękitna” [3.012](#)
- Towarzystwo Wymiany Literacko-Artystycznej między Polską a Francją (Société polonaise d'échanges littéraires et artistiques entre la Pologne et la France, Towarzystwo Popierania Stosunków Literacko-Artystycznych pomiędzy Polską a Francją) [1.166](#), [1.217](#), [2.072](#)
- Towarzystwo Wzajemnego Oświecania się [2.035](#)
- Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Studentów Polskich „Spójnia” [1.067](#)
- Towarzystwo Zjednoczonej Młodzieży Polskiej Za Granicą [1.067](#)
- Towiański Andrzej [1.131](#), [3.007](#)
- Tramer Joanna zob. Szczepińska-Tramer Joanna
- Trawińska Honorata [1.096](#), [1.200](#)
- „Tribune des Peuples” (czasop.) [1.131](#)
- Trivulzio de Belgijoso Cristina [3.007](#)
- Trütschel Henryk [1.006](#)
- Trütschel Jadwiga z d. Konopacka [1.006](#)

- Tuluza [45](#), [50](#)
 Tuluza – Konsulat Rzeczypospolitej
 Polskiej [2.030](#), [2.066](#)
 Tuluza – Bibliothèque de Toulouse [45](#)
 Tuluza – Université Toulouse-1-Capitole
[45](#)
 TUR zob. Towarzystwo Uniwersytetów
 Robotniczych TUR
 Turcja [3.001](#)
 Turnau (rodzina) [3.011](#)
 Turno Maria zob. Morawska Maria
 z d. Turno
 Turski Eugeniusz [1.201](#)
 Tuwim Julian [3.010](#)
 Tychomel (m., Ukraina) [1.034](#)
 „Tygodnik Polski = Semaine Polonaise”
 (czasop.) [1.025](#), [1.086](#)
 Tymczasowa Rada Jedności Narodowej
 (1955–1956) [1.086](#)
 Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej
 (1945–1947) [49](#)
 Tyszkiewicz Henryk [3.003](#)
 Tyszkiewicz Samuel [1.015](#), [1.060](#)
 Tyszkiewicz Tadeusz [1.194](#)
- U**
 Ubysz Wincenty [3.007](#)
 UDSR zob. Union démocratique et
 socialiste de la Résistance UDSR
 (Socjal-Demokratyczna Unia Ruchu
 Oporu)
 Ujejski Józef [3.010](#)
 Uklański Piotr [76](#)
 Umiasztowski Roman [3.010](#)
 Umiński Jan [3.007](#)
*Une présence polonaise en France
 au XIXe et XXe Siècle. La Société
 historique, littéraire polonaise et la
 Bibliothèque polonaise de Paris* (kon-
 ferencja, BPP, 2004) [68](#)
 Unia Polaków w Brazylii [1.142](#)
- Union centrale des Polonais en France
 zob. Związek Polaków we Francji
 (Centralny Związek Polaków we
 Francji. Union centrale des Polonais
 en France)
 Union démocratique et socialiste de la
 Résistance UDSR (Socjal-Demokra-
 tyczna Unia Ruchu Oporu) [1.086](#)
 Union des Agriculteurs Polonais en
 France zob. Związek Rolników Pol-
 skich we Francji (Union des Agricul-
 teurs Polonais en France)
 Union des artistes polonais en France
 zob. Związek Artystów Polskich we
 Francji (Union des artistes polonais
 en France)
 Union des commerçants polonais
 en France zob. Związek Kupców
 i Rzemieślników Polskich we Francji
 (Union des commerçants polonais
 en France)
 Union des Fédéralistes Polonais zob.
 Związek Polskich Federalistów
 (Union des Fédéralistes Polonais)
 Union d'indépendante des instituteurs
 polonaises en France zob. Niezależ-
 ny Związek Nauczycielstwa Polskie-
 go we Francji (L'union d'indépen-
 dante des instituteurs polonaises en
 France)
 Union polonaise des anciens détenus et
 déportés Politique en France zob. Pol-
 ski Związek Byłych Deportowanych
 i Więźniów Politycznych we Francji
 (Union polonaise des anciens détenus
 et déportés Politique en France)
 Union Syndicale des Correspondants
 Polonais en France zob. Związek Za-
 wodowy Korespondentów Polskich
 (Union Syndicale des Correspon-
 dants Polonais en France)

Universität Freiburg zob. Fryburg –
 Université de Fribourg / Universität
 Freiburg

Université en Exil de l'Europe Libre
 (Uniwersytet na Uchodźstwie) 55

Uniwersyteckie Obozy Internowanych
 Polskich w Szwajcarii 2.073

Uniwersytet na Uchodźstwie zob.
 Université en Exil de l'Europe Libre
 (Uniwersytet na Uchodźstwie)

Uniwersytet Polski Za Granicą (1939–
 1940) 1.083, 1.166, 2.066, 2.074

Uniwersytet we Fryburgu zob. Fryburg
 – Université de Fribourg / Univer-
 sität Freiburg

Unszlicht Julian 3.010

UPF zob. Związek Polskich Federalistów
 (Union des Fédéralistes Polonais)

Urbanowscy (rodzina) 1.183

Urquhart David 1.208

Uszpolewicz Ryszard 2.066

Uziembło Adam 3.010

V

Vaillant André 1.073

Vaillant Jean-Paul 1.015

Valenciennes (m., dep. Nord, Francja) 49

Valéry Paul 41

Van Haardt Georges zob. Brodnicki
 Jerzy (Van Haardt Georges)

Vaudoyer Jean Louis 45

Vendeuse-Morieres Eliane de 2.083

Vereinigung Bildender Künstler Oester-
 reichs Secession Wien zob. Wiedeń
 – Vereinigung Bildender Künstler
 Oesterreichs Secession Wien (Sece-
 sja Wiedeńska)

Verri Alessandro 3.007

Vialar Paul 3.010

Vialard Louis Ren zob. Viard (Vialard ?)
 Louis Ren

Viard (Vialard ?) Louis Ren 3.010

Vincenz Stanisław 1.015

„La Vistule” willa w Dinard (m., St.
 Énogat, Francja) 52, 1.075, 2.066

Vitry Paul 2.066

„La Voix de Varsovie. Revue Bimensuelle
 de la Vie Polonaise” (czasop.) 44, 2.066

W

Wachsmuth Jan 3.007

Wagner Tadeusz zob. Newlin-Wagner
 Tadeusz

Wałęsa Lech 65

Wanke Wanda zob. Sakowska-Wanke
 Wanda

Wańczycki Jan 2.054

Warszawa 50, 68, 1.105, 1.115

Warszawa – Ambasada Rosyjska w War-
 szawie 2.002, 3.001

Warszawa – Archiwum Akt Nowych
 1.225

Warszawa – Archiwum Główne Akt
 Dawnych 1.133

Warszawa – Biblioteka Narodowa
 w Warszawie 43, 52, 60, 63–65,
 1.133, 2.066

Warszawa – Biblioteka Ordynacji Kra-
 sińskich 39

Warszawa – Centrum Języka Polskiego
 i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców
 „Polonicum” Uniwersytetu War-
 szawskiego 73

Warszawa – Instytut Francuski (Institut
 français) 55, 1.166

Warszawa – Kancelaria Główna Dóbr
 i Interesów Zamoyskich 1.034

Warszawa – Muzeum Literatury im.
 Adama Mickiewicza 54, 68, 1.133,
 1.199, 2.066

Warszawa – Naczelna Dyrekcja Archi-
 wów Państwowych 69, 75

- Warszawa – Państwowe Wydawnictwo Muzyczne 1.180
- Warszawa – Poselstwo Belgii w Warszawie 3.012
- Warszawa – Towarzystwo Królewskie Przyjaciół Nauk w Warszawie 15
- Warszawa – Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki Polskiej w Paryżu 71
- Warszawa – Warszawska Fundacja Kultury 68
- Wasilewski Edmund 3.014
- Wasilewski Stefan 3.003
- Waszyngton 1.142
- Weddecki Witold 3.010
- Wehrmachtsauskunftsstelle für Kriegerverluste und Kriegsgefangene (Biuro Informacyjne Wehrmachtu ds. Strat Wojennych i Jeńców Wojennych) 3.013
- Wereszczyński Aleksander 3.005
- Werner L. (pseud.) zob. Kałuża Zenon
- Werner Zygmunt 3.010
- Werno Mieczysław 2.056
- Wersal (m., dep. Yvelines, Francja) 20
- Wetzel (rodzina) 1.004
- Weyrauch Helène-Madelaine von zob. Starzyńska Helène-Madelaine z d. von Weyrauch 2^ov. Szembek
- Wędkiewicz Stanisław 51, 1.202
- Węgleszyn (w., Polska) 1.022
- Węgry 3.003
- „Wiadomości Francuskie (Les Nouvelles Françaises). Miesięcznik poświęcony krytyce literackiej i bibliografii” (czasop.) 1.208
- Wiatr Józef 3.010
- Widerszal Ludwik 1.225
- Wiedeń – Agencja Dyplomatyczna w Wiedniu 2.023
- Wiedeń – Agencja Broni w Wiedniu 2.023
- Wiedeń – Vereinigung Bildender Künstler Oesterreichs Secession Wien (Secesja Wiedeńska) 1.006
- Wiel Maurice 53
- Wielhorski Władysław 3.010
- Wielka Brytania 1.091
- Wielkie Księstwo Poznańskie (1815–1948) 1.218
- Wielowieyscy (rodzina) 1.101
- Wielowieyski Tadeusz 3.010
- Wierzbicka Wanda 3.010
- Wierzyński Kazimierz 1.050, 1.062, 1.199, 1.220, 3.010
- Więckowski Zbigniew 2.066
- Wilczyński Stanisław 3.010
- Wilenska Nora 1.053
- Wilkoński August 3.014
- Willman Grabowska Helena 3.010
- Wilno 1.111, 1.092, 1.106
- Wilno – Uniwersytet Stefana Batorego 37, 3.014
- Winczakiewicz Jan 1.122
- Winowicz Franciszek 3.010
- Wirtemberska (Württemberg-Montbéliard) Maria z d. Czartoryska 1.034, 1.203, 3.005
- Wisti-Szurek Maria Stefania 1.015, 1.204
- Wiśniowiecki 3.003
- Witelska Hanna 1.205, 3.010
- Wittenberg Józef 3.010
- Wittig Edward 1.136
- Wittingowie (rodzina) 1.108
- Witwicki Stefan 1.029
- Wiwulski Antoni 1.136
- Władysław Biały książę gniewkowski 3.003
- Włochy 1.086
- Włoszczewski Stefan 2.089
- Wodzicki Stanisław 3.007
- Wodziński Leon 15
- Wodziński Maciej 22

- Wojcieszynski Stanisław zob. Wostan (pseud.) Wojcieszynski Stanisław (właśc.)
- Wojnarowska Cezaryna Wanda [3.009](#)
- Wojsko Księstwa Warszawskiego [1.098](#)
- Wojskowe Biuro Historyczne [1.097](#)
- Wojtowicz Emil Leonidas [3.010](#)
- Wolibner Stefan [3.010](#)
- „Wolne Polskie Słowo” (czasop.) [1.069](#)
- „Wolny Głos Polski” (czasop.) [1.069](#)
- Wolska-Conus Wanda [1.206](#), [1.223](#)
- Wolski Władysław [3.010](#)
- Wołczyn (w., Białoruś) [3.014](#)
- Wołowscy (rodzina) [1.207](#)
- Wołowski Franciszek [18](#)
- Wołowski Ludwik [1.207](#)
- World Scout Jamboree (6; 1947; Moisson) [1.086](#)
- Woroniecki Edward [2.001](#), [2.029](#), [2.089](#), [3.010](#)
- Woroniecki Michał [3.010](#)
- Wortman Maria [40](#)
- Wostan (pseud.) Wojcieszynski Stanisław (właśc.) [1.189](#)
- Woyciechowska H. [3.010](#)
- Woźnicki Kazimierz [1.208](#)
- Wójcik Zbigniew K. [2.052](#)
- Wrede Maria [65](#)
- Wrelim mlle [1.177](#)
- Wrocław – Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu [1.133](#)
- Wrotnowska Anne Léone z d. Van der Noot [1.209](#)
- Wrotnowska Denise [52](#), [58](#), [1.209](#), [1.210](#)
- Wrotnowski Feliks [16–18](#), [25–27](#), [1.211](#), [3.005](#)
- Wrotnowski Franciszek [1.209](#)
- Wróblewska Maria [3.010](#)
- Wróblewski Stanisław [39](#)
- Wróblewski Walery [1.065](#), [1.212](#)
- Wrycza Józef [3.010](#)
- Wrześniewska Jadwiga z d. Podgórska zob. Podgórska Jadwiga później Wrześniewska
- Wrześniewski Leon [28](#), [30](#)
- Wspólnota Francusko-Polska (Communauté Franco-Polonaise CFP) [1.086](#), [2.075](#)
- Württemberg-Montbeliard Maria z d. Czartoryska zob. Wirtemberska (Württemberg-Montbeliard) Maria z d. Czartoryska
- Wydział Opieki nad Żołnierzem (Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie) [1.199](#)
- Wyrozumski Jerzy [67](#)
- Wysocka Romer Ada [1.106](#)
- Wysocka Wanda [1.071](#), [3.010](#)
- Wyspiański Stanisław [2.066](#)
- Wystawa Światowa (1878; Paryż) [31](#)
- Wystawa Światowa (1937; Paryż) [43](#)
- Wystawy:
- 100 ans plus tard. Lettres de „Poilus” et autres documents de la guerre 1914–1918 des fonds et des collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise / Bibliothèque Polonaise de Paris* (wystwa 28 VI 2018 – 31 V 2019; BPP) [74](#)
- 150 lat Polskiej Szkoły na Batignolles* (wystawa, 1992; BPP) [2.066](#)
- 150-lecie Biblioteki Polskiej w Paryżu (1838–1988) / 150e anniversaire de la Bibliothèque Polonaise (1838–1988)* (wystawa, 1987–1989; BPP) [2.066](#)
- 25-lecie Oficyny Florenckiej Samuela Tyszkiewicza 1926–1951* (wystawa, 1952–1953; BPP) [2.066](#)
- Adam Mickiewicz* (wystawa, 1955; Lille) [2.066](#)

- Adam Mickiewicz 1798–1855. Maître à penser de la nation – Médecin des âmes – ses écrits et sa vie* (wystawa 26 VI 2015 – 27 V 2016; BPP) [72](#)
Biblioteka Polska w Paryżu (wystawa, 1994–1997; Warszawa) [2.066](#)
Biblioteka Wielkiej Emigracji – tradycja i współczesność Biblioteki Polskiej w Paryżu (wystawa 1994; Warszawa) [65](#)
Biegas i muzyka (wystawa 25 X – 2 XII 2006; BPP) [69](#)
Bogdan Konopka / La Bibliothèque Polonaise de Paris – 1993/2012 (wystawa 9 I – 1 II 2013; BPP) [70](#)
Bonaparte en Egypte (wystawa, 1936–1939; Paryż, Lizbona) [2.066](#)
Cartes géographiques du XVI au XIX s. (wystawa, 1931; BPP) [2.066](#)
Cena wolności. Polacy na frontach II wojny (wystawa, maj 2005; Paryż) [2.054](#)
Chopin et ses amis (wystawa 2003; Tokio) [67](#)
Chopin et ses contemporains (wystawa 22 IV 2010 – 31 III 2011; BPP) [69](#)
Commençons par Copernic... Les grands Polonais et les grandes Polonaises dans les fonds et les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise (wystawa 23 VI 2023 – 30 V 2024; BPP) [76](#)
Compositrice Maria Szymanowska (1789–1831) dans les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise (wystawa 15–30 IX 2011; BPP) La [70](#)
Deux siècles de gloire militaire 1610–1814 (wystawa, 1935; Paryż) [2.066](#)
Le deuxième centenaire de la Commission d'Éducation Nationale en Pologne 1773–1973 (wystawa, 1973–1974; BPP) [2.066](#)
L'Esprit romantique dans l'art polonais XIX–XX siècle (wystawa, 1977; Paryż) [2.066](#)
Estampes et documents français en fac-similé artistique. Adam Pilinski et ses travaux de 1836 à 1886 (wystawa, 1936; BPP) [2.066](#)
Exposition des souvenirs de l'Insurrection de 1863. Le rôle de Bibliothèque Polonaise et de l'Emigration dans l'insurrection (wystawa, 1938; BPP) [2.066](#)
Exposition historique de l'art. Ancienne et de l'Etnographie des peuples étrangères à l'Europe (wystawa 1 V – 31 X 1878; Paryż) [31](#)
Exposition Olga Boznańska et Joseph Pankiewicz à la Bibliothèque Polonaise de Paris (wystawa, 1945; BPP) [2.066](#)
Exposition Pilsudskienne (wystawa, 1935; Londyn) [2.066](#)
La Fayette et la Pologne. Centenaire de la mort du général La Fayette. Manuscrits, livres, gravures, souvenirs (wystawa 28 V – 10 VI 1934; BPP) [41](#), [2.066](#)
France romantique vue par un artiste polonais (wystawa, 1967; BPP) [2.066](#) La
Fraternité d'armes franco-polonaise de 1797 à 1815 (wystawa, 1959; BPP) [2.066](#)
Fraternité d'armes Franco-Polonaise sur les champs de bataille de 1797 à 1815 (wystawa, 1969–1970; BPP) [2.066](#)
Frédéric Chopin (wystawa, 1949; Paryż) [2.066](#)
Frédéric Chopin (1810–1849) Exposition (manuscrits, tableaux, gravures, souvenirs) (wystawa 20 VI – 4 VII 1932; BPP) [41](#), [2.066](#)

- Frédéric Chopin, George Sand et leurs amis* (wystawa, 16 VII – 30 X 1937; BPP) [43](#), [2.066](#)
- Frederic Chopin, George Sand et leurs amis* (wystawa, 1947–1948; Lige) [2.066](#)
- La Galerie Lambert (1959–1989). 30 ans de création dans l'Île Saint-Louis* (wystawa 9 XI – 2 XII 2016; Paryż) [72](#)
- Geografia i kartografia polska XV–XVI wieku w Bibliotece Polskiej w Paryżu* (wystawa, 1968; BPP) [2.066](#)
- Gros, ses amis, ses élèves* (wystawa, 1936; Paryż) [2.066](#)
- Harnasie* (wystawa 1936; Paryż) [2.066](#)
- Histoires des Écoles Polonaises en France au temps de la grande émigration* (wystawa, 1937; BPP) [2.066](#)
- Hôpitaux et confreries de pèlerins de Saint-Jacques* (wystawa, 1967; Cadillac-sur-Garonne) [2.066](#)
- Iconographie de l'Île Saint Louis dans les collections de la Société Historique et Littéraire et de la Bibliothèque Polonaise* (wystawa, 1977; BPP) [2.066](#)
- Idea niepodległości w Stanach Zjednoczonych i w Polsce. La Fayette, Kościuszko, Pułaski, Cooper, Howe, Niemcewicz i polscy emigranci w USA po roku 1831* (wystawa, 1976; BPP) [60](#), [2.066](#)
- Insurgés de la liberté. 150e anniversaire de l'Insurrection de Janvier 1863* (wystawa 28 V 2013 – 15 V 2014; BPP) [71](#)
- Joseph Piłsudski et les légions Polonaises 1914–1917 d'après les gravures de E. Czernański, L. Gottlieb et W. Roguski* (wystawa, 1937; BPP) [2.066](#)
- Józef Czapski (1896–1993) Peintures* (wystawa 6 IV – 13 V 2016; BPP) [72](#)
- Kompania Kadrowa. Legiony. J. Piłsudski w Londynie* (Londyn 1969) [2.066](#)
- Książka polska zagranicą* (wystawa, 1933; Warszawa) [2.066](#)
- Kultura i jej krąg. 1946–1986* (wystawa 11 XII 1986 – 10 I 1987; BPP) [62](#)
- Ladislas Mickiewicz. Intellectuel parisien* (wystawa 10 VI 2016 – 26 V 2017; BPP) [72](#)
- Livres rares du XIXe Siècle. Les plus beaux fleurons de la Collection SHLP/BPP* (wystawa 7–22 IX 2018; BPP) [74](#)
- La Lutte pour les frontières de la Pologne renaissante 1918–1922* (wystawa 07–17 XI 2018; BPP) [74](#)
- Messieurs les dandys polonaises de Paris* (wystawa 15 VI 2019 – 31 V 2020; BPP) [74](#)
- Michelet sa vie – son oeuvre* (wystawa, 1962; Paryż) [2.066](#)
- Mickiewicz, Montalembert et „Les livres des pèlerins Polonais”* (wystawa, 1933–1934; BPP) [2.066](#)
- Międzynarodowa Wystawa Kolonialna (Exposition Coloniale Internationale 1931; Paryż)* [2.066](#)
- Międzynarodowa Wystawa Techniki i Sztuki (Salon international d'art et de technologie appliqués à la vie moderne; 1937, Paryż)* [2.066](#)
- Mikołaj Kopernik 1473–1543 i astronomia w Polsce* (wystawa XI 1972 – III 1973; BPP i Rapperswil) [59](#), [2.066](#)
- Miroir du passé pour la sauvegarde de l'avenir* (wystawa 13 VI 2014 – 1 VI 2015; BPP) [72](#)
- Most következik Historicus elöadás. Magyar történeti kiállítás a párizsi Lengyel Könyvtárban (L'exposition historique hongroise dans la Bibliothèque Polonaise à Paris)* (wystawa, 1969; BPP) [2.066](#)

- Musée de Boleslas Biegas* (wystawa, 1974; BPP) 2.066
- Musique et musiciens romantique* (wystawa, 1966; La Rochelle) 2.066
- Nabytki rękopiśmienne i kartograficzne Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu z okresu 1982–1987* (wystawa, 1987; BPP) 2.066
- Napoléon à Sainte-Helene* (wystawa, 1954; Paryż) 2.066
- Napoléon et la Legion d'Honneur* (1968) 2.066
- Pèlerins et chemins de Saint-Jacques en France et en Europe du Xe siècle a nos jours* (wystawa, 1967; Paryż) 2.066
- Pielgrzym z Place de l'Alma – historia pomnika Antoine Bourdelle'a* (wystawa, 1956; BPP) 2.066
- Polacy w świecie* (wystawa, 1934; Warszawa) 2.066
- La Pologne en 1830–1920–1930* (wystawa, 1930; Paryż) 2.066
- Les Polonais à Montmorency* (wystawa, 1966; Montmorency) 2.066
- Polska i Stany Zjednoczone w chwili uzyskania niepodległości* (wystawa, 1975; BPP) 2.066
- Polska na Bałtyku* (wystawa, 1930; BPP) 2.066
- Portret Adama Mickiewicza* (wystawa, 1955; BPP) 2.066
- Powstanie listopadowe w dokumentach i pamiątkach Biblioteki Polskiej w Paryżu* (wystawa 7 VI 1952; Londyn) 53, 2.066
- Powstanie listopadowe w dokumentach i pamiątkach Biblioteki Polskiej w Paryżu* (wystawa, 1970; BPP) 2.066
- Le Prince Adam Jerzy Czartoryski. La Pologne, la France, L'Europe* (wystawa, 26 VI 2011 – 30 III 2012; BPP) 70
- Prince Joseph Poniatowski Maréchal de France dans l'iconographie contemporaine* (wystawa, 1935–1936; BPP) 2.066
- relations Franco-Polonaises XIVe–XXe siècles* (wystawa, 1996–1997; Warszawa) 2.066 Les
- Rok 1863 w powieści polskiej* (wystawa, 1963; BPP) 2.066
- Skarby kultury polskiej ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu* (wystawa 2004; Warszawa) 68
- Sobieski roi de Pologne (1674–1696) d'après les estampes de l'époque. Exposition organisée à l'occasion du 250me anniversaire de la délivrance de Vienne en 1683* (wystawa, 1933–1934; BPP) 2.066
- Stanisław August Poniatowski – król polski w dokumentach epoki* (wystawa, 1969; BPP) 2.066
- Sto lat życia polskiego z działu zbioru rycin Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu* (wystawa, 1930; BPP) 2.066
- Stulecie mapy Polski generała Chrzanowskiego* (wystawa, 1950; BPP) 2.066
- Stulecie powstania styczniowego 1863* (wystawa, 1962–1965; Rapperswil) 2.066
- Swoi wśród obcych. Wielka Emigracja w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu* (wystawa wirtualna 2016) 73
- Sztuka i technika w życiu współczesnym* (wystawa, 1937; Paryż) 2.066
- Il Tormento di Chopin* (wystawa 10 VI 2022 – 31 V 2023; BPP) 76
- Toute la France est polonaise!* (wystawa 16 V 2012 – 29 III 2013; BPP) 70
- Univers d'autographes. Les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise / Bibliothèque Polonaise de Paris sur l'Île Saint-Louis* (wystawa 21 VI 2017 – 31 V 2018) 73

- Victor Hugo in exil* (wystawa, 1955)
2.066
- La vie en Province il y a Cent Ans. Exposition d'Art et d'histoire* (wystawa, 1936; Angers) 2.066
- Visages de Frédéric Chopin. Oeuvre du peintre M. M. Gérard* (wystawa, 1961; BPP) 2.066
- Les voyages à travers l'Histoire Collection cartographique de la SHLP/BPP* (wystawa 2 VII – 19 IX 2014; BPP) 72
- Les Voyages à travers l'Histoire. Collection cartographique de la SHLP/BPP 2e partie* (wystawa 24 V – 17 VI 2016; BPP) 72
- W 90-tą rocznicę Powstania Styczniowego* (wystawa, 1953; BPP) 2.066
- W pół wieku po zgonie Traugutta (Kompania Kadrowa i Legiony w dokumentach i pamiątkach)* (wystawa, 1964; BPP) 2.066
- Wyspa wolności. Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu* (wystawa 05 XI 2014; Warszawa) 72
- Wyspiański en France, ses relations avec monde littéraire et artistique français* (wystawa, 1931; BPP) 2.066
- Wystawa autografów XVI–XVIII w. Ze zbiorów Biblioteki Polskiej* (wystawa, 1931; BPP) 2.066
- Wystawa Canada – U.S.A.* (wystawa, 1968–1971; BPP) 2.066
- Wystawa malarstwa polskiego XIX–XX w.* (wystawa, 1976–1979; BPP) 2.066
- Wystawa tysiąclecia* (wystawa, 1966; Montceau-les-Mines) 2.066
- Wystawy drzeworytów i ex librisów Stanisława Łuckiewicza* (wystawa, 1957; BPP) 2.066
- Zawado [Wacław Zawadowski]. Paysage de Provence* (wystawa, 1946–1948; BPP) 2.066
- Zygmunt Krasieński et la France* (wystawa 5 VI – 28 IX 2012; BPP) 70
- Życie codzienne na Wyspie św. Ludwika w XIX i na początku XX wieku w kolekcjach Towarzystwa Historyczno-Literackiego / Biblioteki Polskiej w Paryżu* (wystawa 7–30 VI 2013; BPP) 73
- Wysiński Henryk 29
- Wyższa Szkoła Przygotowawcza Polska zob. Paryż – Szkoła Wyższa Polska (Szkoła Przygotowawcza Polska) na Montparnasse
- Wyższe Studium Polskie zob. Paryż – Biblioteka Polska w Paryżu. Wyższe Studium Polskie
- X**
- Xaver Franz August von Sachsen zob. Ksawery Franciszek Wettyn (Franciszek Ksawery Ludwik Wettyn, Xaver Franz August von Sachsen)
- Y**
- Yad Vashem zob. Jerozolima – Instytut Yad Vashem
- YMCA (Young Men's Christian Association) zob. Związek Młodzieży Chrześcijańskiej Polska YMCA
- York (m., PA, Stany Zjednoczone Ameryki) – York College of Pennsylvania 1.148
- Z**
- Zabiełło Wiktoria 3.007
- Zabłocki Franciszek 3.002
- Zabłocki Konstanty 3.002
- Zabłocki Teofil 3.002, 3.003

- Zabłocki Wojniśław 3.002
Zagraniczny Związek Pomocy dla Ofiar
Politycznych (d. Czerwony Krzyż)
3.012
Zagrodno (niem. Adelsdorf, Adelin w.,
Polska) 50
Zagrodzki Adam 3.010
Zahler Ryszard 1.213
Zahorski Witold 1.197
Zakład Weteranów św. Kazimierza
zob. Paryż – Zakład św. Kazimierza
(Oeuvre de St Casimir)
Zakon Mitry (l'Ordre de Mitra) 1.006
Zakrzewski Piotr 2.055
Zalescy (rodzina) 1.214
Zaleska J. 3.010
Zaleska Monika 1.221
Zaleska Zofia z d. Rosengardt 1.215
Zaleski August 46, 1.006
Zaleski Bronisław 29, 30, 1.218
Zaleski Denis (Dionizy) 1.214, 1.215,
2.020, 3.005
Zaleski Eugeniusz 61, 62, 2.066
Zaleski Józef Bohdan 1.214, 1.215,
2.048, 3.005
Zaleski Karol 1.214
Zaleski Kazimierz Piotr 65, 67, 70, 76,
1.216, 1.217, 1.221
Zaleski Mikołaj 21
Zaleski Roman 63
Zaleski Zygmunt Lubicz 37, 42, 57, 63,
1.011, 1.100, 1.136, 1.217
Zamourer-Heidé Janina zob. Heidé Jani-
na zam. Zamourer-Heidé z d. Antosz
Zamoyscy (rodzina) 32
Zamoyska Anna zob. Sapieżyńska Anna
z d. Zamoyska
Zamoyska Jadwiga z d. Działyńska 29,
3.007
Zamoyska Maria 32, 3.007
Zamoyski Andrzej Przemysław 3.007
Zamoyski Władysław 23–29, 1.016,
1.034, 1.145, 1.218, 3.005
Zaremba Zygmunt 1.219
Zawadowski Jan Wacław (Zawado)
1.050, 1.220
Zawiszowie (rodzina) 3.011
Zdrojewski Olgierd 47
Zdziarska-Zaleska Maria 68, 1.217,
1.221
Zeidler Władysław 1.011, 1.058
Żelmuo. Parysius Lietuviu zob. Paryż
– Towarzystwo Litewskie „Żelmuo.
Parysius Lietuviu”
Zgromadzenie Księży Zmartwych-
wstańców zob. Zgromadzenie Zmar-
twychwstania Pana Naszego Jezusa
Chrystusa
Zgromadzenie Narodowe zob. As-
semblée nationale (Zgromadzenie
Narodowe, Francja)
Zgromadzenie Zmartwychwstania Pana
Naszego Jezusa Chrystusa (Zgroma-
dzenie Zmartwychwstańców, Con-
gregatio à Resurrectione) 22, 2.066
Związek Rolników Polskich we Francji
(Union des Agriculteurs Polonais
en France) 2.046, 2.086

Sporządziła Maria Wrede

Katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz publikacje wykorzystane przy opracowaniu kalendarium i opisów zespołów

Katalogi rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu

(opublikowane oraz tomy w opracowaniu – opisy dostępne w czytelni naukowej BPP)

Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu, oprac. Adam Lewak, Kraków 1931; dalej jako: *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*

[Katalog zawiera sygnatury MAM 1–1113. Nowa redakcja, poprawiona i uzupełniona – Ewa Rutkowska (w opracowaniu, 1992–2020). Rękopisy ze spuścizny Adama Mickiewicza opisane w katalogu zostały w 1995 zmikrofilmowane i są dostępne w Bibliotece Narodowej w Warszawie pod numerami mikrofilmów: MAM 1-188 mf. 78771-78955; MAM 189-222 mf. 81736-81769; MAM 223-478 mf. 79118-79373; MAM 479 mf. 81770; MAM 480-600 mf. 80592-80712; MAM 601-675 mf. 8013-80787; MAM 676-711 mf. 81700-81735; MAM 712 mf. 79339; MAM 713 mf. 80719; MAM 714 mf. 81771; MAM 715 mf. 81900; MAM 716 mf. 81772; MAM 717 mf. 81901; MAM 718-798 mf. 81773-81839; MAM 790 mf. 81899; MAM 791-846 mf. 81840-81892; MAM 847 mf. 81906; MAM 848-852 mf. 81893-81897; MAM 853 mf. 81905; MAM 854-865 mf. 81907-81918; MAM 866-890 mf. 8500-85024; MAM 891-892 mf. 81919-81920; MAM 893-900 mf. 85025-85032; MAM 901-973 mf. 85033-85065. W pracowni BPP przechowywane są kopie tych mikrofilmów].

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 1, *rękopisy nr 1–431*, oprac. Czesław Chowaniec, Kraków 1939; *Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*. T. 1, *rękopisy nr 1–431*. Indeks, oprac. Czesław Chowaniec i Irena Gałęzowska, przygotował do druku Janusz Pezda, Paryż 1995; *Katalog i Indeks*; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 1.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 2, *rękopisy nr 432–545*, oprac. Czesław Chowaniec, Irena Gałęzowska, uzup. Marek P. Prokop, Paryż 1994
[wcześniej jako Inwentarz rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 2, *rękopisy nr 432–545*, oprac. Czesław Chowaniec, Irena Gałęzowska, Paryż 1986 (na prawach rękopisu, do użytku wewnętrznego)];
dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 2.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 3, *rękopisy nr 546–608*, oprac. Henryk Żaliński, Hubert Chudzio (w opracowaniu); dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 3.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 4, *rękopisy nr 609–663*, oprac. Janusz S. Nowak (w opracowaniu); dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 4.

Inwentarz archiwum Izby Obrachunkowej Powstania Styczniowego, [BPP 650–663] oprac. Edward Borowski, Paryż 1987.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 5, *Instytucja „Czci i Chleba” nr 664–755*, oprac. Jan Skarbek, Jan Ziółek, Lublin–Paryż 1990; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 5.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 6, *rękopisy nr 760–1135*, oprac. Janusz Pezda, Paryż–Warszawa 1996; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 6.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 7, *rękopisy nr 1136–1359*, oprac. Maria Gamdzyk-Kluźniak, Danuta Kamolowa, Andrzej Kaszlej, Marek P. Prokop, Teresa Sieniatecka, Paryż–Warszawa 1996; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 7.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 8, *rękopisy nr 1360–1705: Archiwum administracyjne Towarzystwa Literackiego, Wydziału Statystycznego, Wydziału Historycznego, Towarzystwa Historycznego, Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej z lat 1832–1893*, oprac. Janusz Pezda, Marek P. Prokop, Paryż–Kraków 2006; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 8.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 9, *rękopisy nr 1706–1881*, oprac. Diana Błońska, Monika Junkiewicz, Arkadiusz Roszkowski (w opracowaniu); dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 9.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 10, *rękopisy nr 1882–2063*, oprac. Diana Błońska (w opracowaniu); dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 10.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 11, *rękopisy nr 2064–2556*, oprac. Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, Paryż–Kraków 2017; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 11.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 15, *Rękopisy nr 3311–3670: Archiwum Kazimierza Woźnickiego (1878–1949). Archiwa Komitetu Narodowego Polskiego i Delegacji Polskiej na Konferencję Pokojową w Paryżu (1917–1920)*, oprac. Arkadiusz Roszkowski, Paryż–Warszawa 2020; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 15.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu, T. 16, *rękopisy nr 3671–3931: Archiwum Towarzystwa Dobroczynności Dam Polskich*. Oprac. Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, przy współpracy Marii Urgacz; dalej jako *Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*. T. 16.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 17, *rękopisy nr 3932–4061: Archiwum Władysława Alojzego Strzembosza (1875–1917)*, oprac. zespół w składzie Maria Miśczuk, Monika Pał, Albert Sendor pod kierownictwem Arkadiusza Roszkowskiego, Paryż–Warszawa 2021; dalej jako: *Katalog rękopisów BPP*. T. 17.

Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu. T. 18, *rękopisy nr 4062–4258: Archiwum Szkoły Narodowej Polskiej na Batignolles*, oprac. Andrzej Biernat, Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Janusz S. Nowak, Janusz Pezda, przy współpracy Marii Urganicz; dalej jako: *Katalog rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*. T. 18.

Archiwum Zygmunta Lubicz Zaleskiego w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu. *Informator o zasobie*, red. Monika Jaglarz, Urszula Klatka, Kraków 2011 [obejmuje akc. 3840–3963].

Inventaire des archives de l'association Solidarité France Pologne 1980–2004 / Inwentarz archiwum Stowarzyszenia Solidarité France Pologne, oprac. Magdalena Heruday-Kielczewska, Paryż 2013 [obejmuje akc. 7544–7823].

Spisy, opisy, wstępne inwentarze zespołów lub ich fragmentów dostępne są w pracowni zbiorów specjalnych BPP

Publikacje wykorzystane przy opracowaniu kalendarium i opisów zespołów

1. „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1991–2000, t. I–V.
2. *Album musical Marii Szymanowskiej = de Maria Szymanowska*, oprac. Renata Suchowiejko, Kraków–Paryż 1999.
3. “Archivmitteilungen: Zeitschrift für Theorie und Praxis des Archivwesens / herausgegeben von der Staatlichen Archivverwaltung in der Deutschen Demokratischen Republik” 1985, t. 35.
4. Berek Jan Z.E., *Udział filatelistyki w rozwoju kultury polskiej na obczyźnie* [w:] *Kongres Współczesnej Nauki i Kultury Polskiej na Obczyźnie: Londyn 9–12 września 1970*. T. 1: *Zgłoszone prace przed 1 marca 1970*; red. M. Sas-Skowroński, Londyn [1970].
5. *Bibliothèque Polonaise de Paris, colloque de 20–21 septembre 2004*, Cracovie 2008.
6. „Biblioteka Polska w Paryżu. 6 Quai d’Orléans. Pismo Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2001–2020, nr 1–24.
7. Biernat Andrzej, *Sprawozdanie z pobytu naukowego w Paryżu w dn. 15 IX 1989 – 14 X 1989 w ramach stypendium im. Jana Brzękowskiego*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1991, t. I, s. 251–254.
8. Biliński Piotr, Skrzyński Tomasz, *Nieznane listy dotyczące Fundacji Pelagii Russanowskiej z Biblioteki Polskiej w Paryżu*, „Wrocławskie Studia Wschodnie” 2009, t. 13, s. 143–153.
9. Bobińska Celina, *Archiwum Zjednoczenia Emigracji Polskiej na tle innych ineditów do dziejów lewicy emigracyjnej po 1864 r.*, „Kwartalnik Historyczny” 1962, z. 1, s. [95]–115.

10. Bobrowska Ewa, *Les associatione artistique polonaises en France dans le seconde moitié du XXe siecle: vers ue intégration du milieu* [w:] *Paris et les artistes polonais 1945–1989 = Paris and the Polish artists 1945–1989*, red. M. Geron, J. Malinowski, J. W. Sienkiewicz, Toruń 2018, s. 20–23.
11. Bobrowska-Jakubowska Ewa, *Artyści polscy we Francji 1890–1918*, Warszawa 2004.
12. Bobrowska-Jakubowska Ewa, Talko Leszek, *Quai d'Orléans. La Bibliothèque Polonaise de Paris* [w:] *L'Île Saint-Louis, études réunies*, red. Béatrice de Andia, Nicolas Courtin, Paris 1997.
13. Borejsza Jerzy W., *Sekretarz Adama Mickiewicza: Armand Lévy i jego czasy 1827–1891*, Gdańsk 2005.
14. Boroń Piotr, *Polscy jeńcy wojenni we Francji podczas I wojny światowej*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Lublin-Polonia” 2001, vol. 56 sectio F, s. 134–147.
15. Bortnowski Władysław, *Wielki Książę Konstanty i Joanna Grudzińska*, Łódź 1981.
16. Brzeziński Andrzej M., *Polska w systemie międzynarodowej współpracy intelektualnej Ligi Narodów (1922–1939)*, „Dzieje Najnowsze” 2002, R. 34/2, s. 3–22.
17. Chmielewski Witold, *W trosce o narodowy i niezależny charakter Biblioteki Polskiej w Paryżu w czasie drugiej wojny światowej*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych” 2013, t. LXVI, s. 15–32.
18. Chodubski Andrzej, *Polskie Stronnictwo Ludowe na emigracji po II wojnie światowej* [w:] *Dzieje partii i stronnictw chłopskich w Europie. T. 2: W podzielonej Eutopie*, Pułtusk–Warszawa 2007, s. 79.
19. *Chopin. Przewodnik po zbiorach Towarzystwa Historyczno-Literackiego/Biblioteki Polskiej w Paryżu*, Paryż 2010.
20. Chowaniec Czesław, *Podstawy ideowe Biblioteki Polskiej w Paryżu*, Société Historique et Littéraire Polonaise, z. 3, Paryż 1956.
21. Chudzio Hubert, *Polityk Hotelu Lambert. Generał Ludwik Bystrzonowski (1797-1878)*, Kraków 2008.
22. Czarnocka Anna, *Świat poetycki w malarstwie Ireny Kwiat*, „6, Quai d'Orléans” 2013, nr 17, s. 18, http://www.bibliotheque-polonaise.fr/medias/quai_17_pl_web_2.pdf (dostęp 01.07.2020).
23. Czarnocka Anna, *Kolekcje artystyczne Biblioteki Polskiej w Paryżu*, <http://www.bibliotheque-polonaise-paris-shlp.fr/medias/TEKSTACPL.pdf> (dostęp 29.03.2023).
24. Czarnocka Anna, *Bolesław Biegas. Musée Biegas*, <http://biegas.pl/muzeum-im-boleslawa-biegasa-w-bibliotece-polskiej-w-paryzu/> (dostęp 01.07.2020).
25. Daszkiewicz Piotr, *Archiwum profesora Kopaczewskiego*, „Zeszyty Historyczne” 1992, nr 101, s. 217–219.

26. Dobroński Adam Cz., *Rtm. Zdzisław Budyń 10 Pułk Ułanów Litewskich. Służba w 10 Pułku Ułanów Litewskich w m.p. Białymstoku*, „Zeszyt Naukowy / Muzeum Wojska w Białymstoku” 2010, z. 23, s. 79–80.
27. Fundacja im. Zygmunta Lubicz-Zaleskiego, <https://zygmuntzaleskistichting.pl/about/>
28. Fundacja Lanckorońskich, <http://fundacjalanckoronskich.org/dwie-fundacje/>
29. Gadon Lubomir, *Z życia Polaków we Francji. Rzut oka na 50-letnie koleje Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu 1832–1882*, Paryż 1883.
30. Gałęzowska Irena, *Biblioteka Polska, własność narodu*, Société Historique et Littéraire Polonaise, z. 3, Paryż 1956.
31. Gałęzowska Irena, *Bibliothèque Polonaise de Paris (1839–1939)*, Paris, 1946
32. Gogolewski, Edmond, *La Chorale “Millenium” de Marles – Calonne – Auchel (Pas-de-Calais): Fondatrice de l’Association d’éducation populaire “Millenium” et de toutes ses sections d’activités au service de l’intégration des polonais en France*, Lille 2000.
33. Gmiterek Grzegorz, *Działalność kulturalna, naukowa i popularyzatorska Biblioteki Polskiej w Paryżu w latach 1926–1940*, „Folia Bibliologica” 2008, vol. 1, s. 89–113.
34. Grabowski Waldemar, *Rada Jedności Narodowej: parlament Polskiego Państwa Podziemnego*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2002, t. 1, nr 2, s. 67–93.
35. Grajewski Henryk, *Komitet Emigracji Polskiej z 1848 r.*, Łódź 1960.
36. Granier Franciszka, *Les Tribulations de la Bibliothèque Polonaise de Paris*, Paris 1956.
37. Haykowski Michał, *Henryk Bukowski. Imię żyje nadal*, Warszawa 2019.
38. Heruday-Kiełczewska Magdalena, „Solidarność” nad Sekwaną. *Działalność Komitetu Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” w Paryżu 1981–1989*, Gdańsk 2016, s. 270–272.
39. Hoesick Ferdinand, *Biblioteka Polska w Paryżu*, Studia Historyczne i Literackie, Warszawa 1900.
40. Horodyński Władysław, *Zofia Rosengard Zaleska. Uczennica Chopina i jej pamiątek*, „Roczniki Biblioteczne” 1961, R. 5, z. 1/4, s. 139–158.
41. Hyczko Gustawa, *Instytut Panien Polskich w Paryżu (1845–1899)* [w:] *Polska w Europie. Studia historyczne*, red. Henryk Zins, Lublin 1968, s. 261–272.
42. Indraszczyk Arkadiusz, *Międzynarodowa Unia chłopska* [w:] *Dzieje partii i stronnictw chłopskich w Europie*, t. 2: *W podzielonej Europie*, Pułtusk–Warszawa 2007.
43. Indraszczyk Arkadiusz, *Wacław Soroka – ludowiec na emigracji: szkic biograficzny*, „Niepodległość i Pamięć” 2018, nr 25/4 (64), s. 167–203.
44. Indraszczyk Arkadiusz, „*Wolność i Lud*” – organ prasowy Stronnictwa Ludowego „*Wolność*”, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2018, t. 21, z. 4, s. 5–26 <http://journals.pan.pl/dlibra/show-content?id=110109&> (dostęp 29.03.2023).

45. „Informator Ożarówski” 2004, nr 8 (119) wrzesień <http://mbc.cyfrowemazowse.pl/dlibra/plain-content?id=6487> (dostęp 29.03.2023).
46. Jaczewski Bohdan, *Rola Centrum Studiów Polskich (Centre d'Études Polonaises de Paris) w upowszechnianiu wiedzy o Polsce* [w:] Rederowa Danuta, Jaczewski Bohdan, Rolbiecki Waldemar, *Polska stacja naukowa w Paryżu w latach 1893–1978*, przedmową opatrzył Andrzej Feliks Grabski, Wrocław–Gdańsk etc. 1982, s. 178–184.
47. Janowski Artur, *Jan Małczyński. Ostatni polski konsul z Oppeln*, „Nowa Trybuna Opolska”, <https://nto.pl/jan-maleczyński-ostatni-polski-konsul-z-oppeln/ar/4519553> (dostęp 29.03.2023).
48. Jarosz Dariusz, Pasztor Maria, *Rola sporu o Bibliotekę Polską w Paryżu w stosunkach polsko-francuskich w latach 1945–1980*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2006, t. 1, s. 31–47.
49. Jaszczurka Karolina, Antoni Szacki „Bohun” – dowódca Brygady Świętokrzyskiej NSZ urodził się 115 lat temu!, wMeritum.pl, <https://wmeritum.pl/brygada-swietokrzyska-nsz-antoni-szacki-bohun/64340> (dostęp 29.03.2023).
50. Jaworski Krzysztof, *Sprawozdanie z pobytu na stypendium im. Stanisława Lama w Bibliotece Polskiej w Paryżu w 1996 r.*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2000, t. V, s. 358.
51. *Jubileusz XXV-tej rocznicy założenia Towarzystwa Pracujących Polaków w Paryżu 18 grudnia 1864–1889 r.*, Paryż 1890.
52. Judycka Agata, Judycki Zbigniew, *Les Polonais en France. Dictionnaire Bibliographique*. Vol. 1, Paris 1996.
53. Kalczyńska Maria, *Kazimierz Woźnicki (1878–1949) literat, publicysta, dziennikarz, polityk, i bibliofil oraz jeden z bibliotekarzy i donatorów Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu: na podstawie spuścizny znajdującej się w Bibliotece Polskiej w Paryżu*, „Zeszyty Historyczne” [Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie] 2010, t. 11, s. 223–229.
54. Kalczyńska Maria, *Władysław Dąbrowski (1884–1970) – mistrz sztuki książki, społecznik i patriota w Paryżu*, „Prace Komisji Historii Nauki PAU” 2010, t. 10, s. 241–252.
55. *Kalendarz Historyczny*, <http://www.chronologia.pl/> (dostęp 29.03.2023).
56. Karpińska Małgorzata, *Nie ma Mikołaja. Starania o kształt sejmu w powstaniu listopadowym 1830–1831*, Warszawa 2007.
57. Karpińska Małgorzata, „Podług miary krawca?” – próba portretu zbiorowego członków sejmu rewolucyjnego 1830–1831, „Przegląd Historyczny” 2003, t. 94/3, s. 288.
58. Kasperek Norbert, *Żołnierze powstania listopadowego w Prusach: powroty i emigracja*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1993, nr 1, s. 77–94.
59. *Katalog rękopisów Biblioteki Czartoryskich w Krakowie: sygnatury 5214–5319*, oprac. Janusz Pezda, Kraków 2001.

60. Kędziora Leszek, *Polskie organizacje kombatanckie we Francji 1945–1976*, Warszawa 2013.
61. Kisielewicz Danuta, *Niewola w cieniu Alp. Oflag VII A Murnau*, Opole 2015.
62. Klatka Urszula, *Kufer z Paryża. Listy w sprawie transportu spuścizny Józefa Bohdana Zaleskiego do Biblioteki Jagiellońskiej*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej” 2014, R. LXIV, s. 123.
63. Klatka Urszula, *Wyobraźnia w czasie. O poezji Jana Brzękowskiego*, Kraków 2012.
64. Kłossowski Andrzej, *Ambasador książki polskiej w Paryżu. Władysław Mickiewicz*, Wrocław 1971.
65. Kłossowski Andrzej, *Polski ruch wydawniczy we Francji po II wojnie światowej (1945–1989)*, https://www.bu.umk.pl/Archiwum_Emigracji/Kloss1.htm (dostęp 29.03.2023).
66. Komar Wołodymyr, *Władysław Antoni Pelc: rys biografii prometejskiej*, „Nowy Prometeusz” 08.11.2015, s. 75–84, <http://nowyprometeusz.pl/wp-content/uploads/2018/12/NP6-Komar.pdf> (dostęp 29.03.2023).
67. Korda Krzysztof, *Książd Józef Wrycza*, <https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/seria-bohaterowie-niepodleglej-o-niepodleglosc-i-granice-pols/74695,Ksiadz-Jozef-Wrycza.html> (dostęp 29.03.2023).
68. Kordaczuk Wiesława, *Leszek Talko (1916–2003)*, „Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza” 2003, t. 38, s. 183–185
69. Koredczuk Bożena, *Polski socjolog i bibliograf Wiktor Stanisław Żółtowski (1900–1969) – założyciel francuskiej szkoły historii statystycznej twórczości intelektualnej*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2017 [tom specjalny].
70. Kornat Marek, *Wacław Grzybowski: ambasador w Moskwie (1936–1939): biografia polityczna*, Warszawa 2016.
71. Kowalik Jan, *Bibliografia czasopism polskich wydanych poza granicami Kraju od września 1939 roku*. T. 1–5, Lublin 1976–1988.
72. Kozłowski Eligiusz, *Generał Józef Bem*, Warszawa 1958.
73. Kranke Kurt, *Richard von Zychlinski*, „Heine-Jahrbuch” 1991 [91]. 30. Jahrgang. Herausgegeben von Joseph A Kruse – Heinrich-Heine-Institut der Landeshauptstadt Düsseldorf, s. 123.
74. Kret Wojciech, *La Bibliothèque Polonaise de Paris. Son histoire et ses collections*, „Librarium. Revue de la Société Suisse des Bibliophiles” 1970, vol. 13, nr 1.
75. Krzych Bartłomiej K., *Książd Augustyn Jakubisiak – postać niezwykła. Tłumaczenie wspomnień José-Marie Boucheta wraz z komentarzem*, „UR Journal of Humanities and Social Sciences” 2018, nr 4(9), s. 101–117.
76. Krzych Bartłomiej K., *Książd Augustyn Jakubisiak – słowo o zapomnianym polskim myślicielu i badaniach nad jego spuścizną*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny” 2018, t. XV, nr 1, s. 113–125.

77. Kuczyński Jan K., *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów: geneza i krótki rys historyczny*, Poznań 1996.
78. Kukuryka Bolesław, *Z kagańcem oświaty. Kartka z dziejów nauczania polskiego we Francji (1910–1966)*, Paryż 1968, <https://macierz-francja.eu/pl/o-nas/historia-szkolnictwa-polskiego-we-francji/> (dostęp 18.07.2020).
79. Kula Marcin, *Niespodziewani przyjaciele czyli rzecz o zwykłej ludzkiej solidarności*, Warszawa 1995.
80. *Kustosze księgozbiorów polskich za granicą*, red. Hanna Łaskarzewska, Warszawa 2013.
81. Kuźniak Angelika, *Boznańska. Non finito*, Kraków 2019.
82. *Libella. Galerie Lambert. Szkice i wspomnienia*, red. i oprac. Mirosław A. Supruniuk. Toruń 1998.
83. Łaskarzewska Hanna, *Biblioteka Polska w Paryżu – wędrówki zbiorów w latach 1940–1992*, „Roczniki Biblioteczne” 2008, R. 48, s. 3–38.
84. Łongiewska Alina, *Działalność Komitetu Francusko-Polskiego i Towarzystwa Polskiego Literacko-Artystycznego w Paryżu w latach 1909–1916: w świetle archiwum Wacława Gąsiorowskiego*, „Rocznik Zakładu Narodowego im. Ossolińskich” 1976, t. 11, s. 129–194.
85. Łukasiewicz Sławomir, *Polacy w europejskim ruchu federalnym po II Wojnie Światowej*, Centrum Europejskie Natolin, Warszawa, 2005 http://www.natolin.edu.pl/pdf/zeszyty/natolin_zeszyty_23.pdf (dostęp 29.03.2023).
86. *Mały słownik pisarzy polskich na obczyźnie 1939–1980*, red. Bolesław Klimaszewski, Warszawa 1992.
87. Markiewicz Ewa, *Biblioteka Polska w Paryżu i jej zbiory* [folder wystawy *Biblioteka Wielkiej Emigracji – tradycja i współczesność Biblioteki Polskiej w Paryżu*, 6 grudnia 1994–15 stycznia 1995, Pałac Rzeczypospolitej], Warszawa 1994.
88. Matraś Maciej, *Polskie organizacje we Francji. Na podstawie dokumentacji Klubu Polskiego w Rosières (dep. Cher) w latach 1923–1939*, Warszawa 2002.
89. Mężyński Andrzej, *Biblioteka Polska w Paryżu. Rys historyczny, zbiory, dzień dzisiejszy*, „Przegląd Biblioteczny” 1983, z. 1, s. 13–25.
90. Mężyński Andrzej, *Jan Działyński 1829–1880*, Wrocław 1987.
91. Mond Jerzy, *Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu. Historia i dzień dzisiejszy*, „Nauka Polska” 1991, nr 2, s. 93–116.
92. Mońkiewicz Bronisława, Fiszer Emilia, *Inventaire du Musée Adam Mickiewicz. Portraits et souvenirs*, Paris 1948.
93. Mońkiewicz Bronisława, *Musée Adam Mickiewicz à Paris. Notice explicative à l’usage des visiteurs*, Paris 1929.
94. Morawska Elżbieta, Prokop Marek P., *Katalog archiwum Gierszyńskich ze zbioru THL. Część I: Papiery Henryka Gierszyńskiego*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1991, t. I, s. 193–242.
95. *MSZ a prasa emigracyjna*, oprac. Andrzej Paczkowski, „Rocznik Historii Cza-sopiśmiennictwa Polskiego” 1970, t. 9/2.

96. Müller Georg Herman, *Richard Wagner in der Mai-Revolution 1849*, Drezno 1919, s. 26.
97. Najder R., *La Bibliothèque Polonaise. 150e anniversaire*, Paris 1989.
98. Nossowska Małgorzata, *O Francuzce, która pokochała Polskę. Rosa Bailly i stowarzyszenie „Les Amis de la Pologne”*, Lublin 2012.
99. Obtulowicz Barbara, *Maria Amparo Muñoz y de Borbón, księżna Czartoryska*, Kraków 2013.
100. Pachowicz Anna, *Towarzystwo Opieki nad Polakami we Francji 1941–1944*, Toruń 2013.
101. Paczkowski Andrzej, *Prasa i społeczność polska we Francji w l. 1920–1940*, Wrocław 1979.
102. „Pamięć i Tożsamość. Biuletyn Towarzystwa Historyczno-Literackiego” [wcześniej jako „Biuletyn Informacyjno-Kontaktowy Towarzystwa Historyczno-Literackiego”], 2001–2013, nr 1–24.
103. Papalski Edward, *Z Polonią i Polską w sercu*, Bouvignies 2016.
104. Patek Artur, *Polska kwatera na cmentarzu w Jerozolimie [w:] Prace Komisji PAU do Badań Diaspory Polskiej*. T. I, Kraków 2012, s. 83.
105. *Paul Cazin (1881–1963). Dole i niedole francuskiego polonisty. Szkice*, red. Danuta Knysz-Tomaszewska, Warszawa 1999.
106. Pawłowski Konrad, *Sprawozdanie z przeprowadzonej kwerendy w Bibliotece Polskiej w Paryżu w ramach stypendium im. Jana i Suzanne Brzękowskich, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2000, t. V, s. 359.*
107. Pezda Janusz, *Historia Biblioteki Polskiej w Paryżu w latach 1838–1893*, Kraków 2012.
108. Pezda Janusz, Prokop Marek P., *Lista członków Towarzystwa Historyczno-Literackiego za okres 1968–1990, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1991, t. I, s. 262.*
109. Pinkwart Maciej, *Witkacy w Tatrach*, http://pinkwart.pl/Witkacy/Witkacy_w_Tatrach/Witkacy_w_Tatrach.htm (dostęp 29.03.2023).
110. *Polacy pochowani na cmentarzach Montmartre oraz Saint-Vincent i Batignolles w Paryżu*, red. Andrzej Biernat, Stanisław Górczyński, Warszawa 1999.
111. *Polski ruch ludowy na emigracji. Dokumenty i materiały*. Cz. I: (1944–1954), oprac. Romuald Turkowski, Kielce 2005.
112. *Polski słownik biograficzny*. T. 1–52/4 (z. 215), kom. red. Władysław Konopczyński (red. gł.) et al., Kraków etc. 1935–2019 [W biogramach opublikowanych w tomach PSB wydanych przed 1985 podane numery rękopisów BPP z zakresu 350–500 są przeważnie nieaktualne. Przygotowując po wojnie do publikacji *Inwentarz rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu* (do użytku wewnętrznego). T. 2: *rękopisy nr 432–545*, oprac. Cz. Chowaniec, I. Gałęzowska, Paryż 1986, zmieniono numerację większości opisanych w nim rękopisów, nie publikując jednocześnie konkordancji.] *Indeks haseł Polskiego słownika biograficznego: tomy I–XXXVII*, red. Agata Judycka, Zbigniew Judycki, Kielce 1999.

113. Prokop Marek P., *La Bibliothèque Polonaise à Paris. Histoire, ses archives et ses activités* [w:] *I rapporti italo-polacchi tra '800 e '900. Fonte e problemi storiografici*, a cura di Antonio Ciaschi, Cosenza 1996, s. 5–19.
114. Prokop Marek P., Rodowicz M., *Biblioteka Polska w Paryżu*, „Relax” [Chicago] 1989, nr 21, s. 12–14.
115. *Przewodnik po zespołach rękopisów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu*, oprac. Maria Wrede, Marek P. Prokop, Janusz Pezda, Paryż–Warszawa 2000.
116. Pugacewicz Iwona, *Batignolles 1842–1874. Edukacja Wielkiej Emigracji*, Warszawa 2017.
117. Pułaska Jadwiga, *Udział Biblioteki Polskiej w jubileuszu Columbia University*, „Syrena. Tygodnik Wolnych Polaków. Dodatek Literacko-Naukowy” 1955, nr 1(11) z 22.01, s. 1.
118. Pułaski Franciszek, *Biblioteka Polska w Paryżu w latach 1893–1948*, Paryż, 1948.
119. Radzik Tadeusz, *Szkolnictwo polskie w Wielkiej Brytanii w latach 1945–1954*, „Rocznik Polonijny. Polonijne Centrum Kulturalno-Oświatowe UMCS w Lublinie” 1981, R. 2, s. 100–101.
120. *Rapport du Président de la Société Historique et Littéraire Polonaise (1997/1998)*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2000, t. V, s. 361.
121. Rederowa Danuta, *Polski emigracyjny ośrodek naukowy we Francji w latach 1831–1872*, Wrocław 1972.
122. Rederowa Danuta, Jaczewski Bohdan, Rolbiecki Waldemar, *Polska stacja naukowa w Paryżu w latach 1893–1978*, przedmowa Andrzej F. Grabski, Wrocław 1982.
123. „Rocznik Służby Zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej według stanu na 1 kwietnia 1933 r.”, 1933.
124. „Rocznik Akademii Umiejętności”, 1892–1919.
125. „Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności”, 1919–1952, 1991–2018.
126. „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 1866–1879, t. 1–6.
127. Roman Wanda Krystyna, *Powojenne losy generała Nikodema Sulika*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2016, R. 18(68), nr 4, s. 127.
128. Rostworowska Maria, *Portret za mgłą. Opowieść o Oldze Boznańskiej*, Kraków 2015.
129. Rutkowski Tadeusz P., *Stanisław Kot. Biografia polityczna*, Warszawa 2000.
130. Ryba Mieczysław, *Ksiądz arcybiskup Józef Teodorowicz – Ormianin i polski patriota*, „Niepodległość i Pamięć” 2018, t. 25/3 (63), s. 139–158,
131. Seroka Katarzyna, *Biblioteka Polska w Paryżu (1838–1871). Studium bibliologiczne*, Warszawa 2017.
132. Sękowski Paweł, *Działalność przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych władz warszawskich Rzeczypospolitej Polskiej we Francji w latach 1944–1947*, „Dzieje Najnowsze” 2012, R. 44, z. 3, s. 102–103, http://rcin.org.pl/Content/48188/WA303_65042_A507-DN-R-44-3_Sekowski.pdf (dostęp 02.04.2023).
133. *Skarby kultury polskiej ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu*, red. Elżbieta Kosieradzka, Wiesława Kordaczuk, Aleksandra Kaiper, Warszawa, 2004.

134. Skowronek Jerzy, *Adam Jerzy Czartoryski (1770–1861)*, Warszawa 1994.
135. Skrzyński Tomasz, *Czesław Chowaniec jako historyk*, „Studia Historyczne” [Kraków] 2012, R. 55, z. 3/4, s. 371–388.
136. *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.): malarze, rzeźbiarze, graficy*, t. 1–10, Wrocław–Warszawa 1971–2003.
137. *Słownik biograficzny polskiej służby zagranicznej 1918–1945 = A biographical dictionary of the Polish foreign service*, oprac. Krzysztof Smolana. Vol. 1–2, Warszawa 2007–2009.
138. *Słownik pracowników książki polskiej*, Warszawa–Łódź 1972.
139. Smoleńska Barbara, *Archiwum rodziny Hauke i spuścizna gen. Józefa Ludwika Hauke-Bosaka*, „Przegląd Historyczny” 1978, t. 63, s. 492–509.
140. Solak Zbigniew, Prokop Marek P., *Listy Michała Piusa Römera (1880–1945) do Stanisława Gierszyńskiego (1879–1911) z lat 1904–1911*, „Akta Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu” 2000, t. V, s. 171–233.
141. *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Wymiany Literacko-Artystycznej między Francją a Polską: za czas od 17 lutego 1928 do 28 czerwca 1931*, Paryż 1931.
142. *Statut Towarzystwa Artystów Polskich w Paryżu*, Paryż 1911, <https://sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?showContent=true&id=60471> (dostęp 02.04.2023).
143. Stawecki Piotr, *Słownik biograficzny generałów Wojska Polskiego 1918–1939*, Warszawa 1994.
144. Stefanowski Roman, *Polska Partia Socjalistyczna na emigracji*, Kraków 1996.
145. Straszewska Maria, *Życie literackie Wielkiej Emigracji we Francji 1831–1840*, Warszawa 1970.
146. Strzembosz Władysław, *La Bibliothèque Polonaise de Paris*, Paris 1914.
147. Suchowiejko Renata, *Spuścizna Michała Spisaka (1914–1965) w Paryżu, nowe źródła do badań nad twórczością kompozytora*, „Muzyka: Kwartalnik Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk” 2015, R. 60, nr 2, s. 55–98.
148. Sudolski Zbigniew, *Przyczynek do biografii Seweryna Goszczyńskiego: na marginesie nieznanej korespondencji braci Chaborskich*, „Przegląd Humanistyczny” 1975, t. 19, nr 6 (117), s. 119–131.
149. Syrena. *Dodatek Literacko-Naukowy” 1954–1960*, nr 1–60.
150. Szabelski Konstanty, *Liceum w Les Ageux*, „Nasza Rodzina” 1967, nr 9, s. 12.
151. Szczepański Jerzy, *Działalność społeczna rodziny Gałęzowskich na emigracji polskiej we Francji na przełomie XIX i XX wieku*, Warszawa 2013.
152. Szczepański Jerzy, *Weterani powstań narodowych w Zakładzie św. Kazimierza w Paryżu*, Warszawa 2011.
153. Śladkowski Wiesław, *Emigracja polska we Francji 1871–1918*, Lublin 1980.
154. Śladkowski Wiesław, *Polska diaspora we Francji 1871–1999 [w:] Polska diaspora*, red. Adam Walaszek, Kraków 2001, s. 178–195.
155. Śladkowski Wiesław, *Wysepka polska we Francji. U Marii i Henryka Gierszyńskich w Ouarville 1878–1930*, Lublin 2005.

156. Taborska Halina, *Polski Uniwersytet na Obczyźnie: historia, teraźniejszość i przyszłość*, <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/articles/osiemdziesiat-lat-niezaleznosci-polskiego-universytetu-na-obczyźnie,29/details> (dostęp 02.04.2023).
157. Talko Leszek, *La Pologne au bord de la Seine*, „Bulletin d'informations. Association des Bibliothécaires Français” [Paris] 1998, nr 179, 2e trimestre, s. 7–11.
158. Technika i Nauka”. Organ Polskich Stowarzyszeń Technicznych na Obczyźnie / Journal of the Institutions of Polish Engineers Abroad, <http://www.technika-inauka.pl/archiwum/> (dostęp 02.04.2023).
159. *Towarzystwo Historyczno-Literackie, Biblioteka Polska w Paryżu: zarys historii i prezentacja zbiorów*, [red. Wiesława Kordaczuk, Elżbieta Kosieradzka, Ewa Rutkowska], Paryż–Warszawa 2014.
160. Turkowski Romuald, *Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych w Londynie – nieudana próba kształcenia kadr dla polskiego uchodźstwa niepodległościowego: lata czterdzieste do sześćdziesiątych XX wieku [w:] Wychowanie a polityka, kultura polityczna a kształtowanie tożsamości społeczeństwa polskiego*, red. Katarzyna Kalinowska Toruń 2008, s. 57–80.
161. Tylus Stanisław, *Leksykon polskich pallotynów (1915–2012)*, Ząbki 2013.
162. Tyrowicz Marian, *Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832–1863: przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik bio-bibliograficzny*, Warszawa 1964, s. 168.
163. Vychytil-Baudoux Florence, *The Electoral Committee of Naturalized Poles (1953–1976): A Polish Experience in France*, „Relations Internationales” 2010, Vol. 141, Issue 1, <https://www.cairn-int.info/journal-relations-internationales-2010-1-page-65.htm> (dostęp 19.09.2020).
164. Werno Mieczysław, *Przyczynek do historii Stowarzyszenia Studentów Polskich we Francji*, Bayonne 2010.
165. Wesołowski Mariusz, *Kim był Jan Hieronimko?*, „Polska Canada” magazyn twórczy, <https://www.polskacanada.com/mariusz-wesolowski-kim-byl-jan-hieronimko/> (dostęp 03.04.2023).
166. Wierzbicki Paweł, *Dywidzja Kozaków Sułtańskich: polityczno-wojskowe koncepcje stronnictwa Czartoryskich w okresie wojny krymskiej (1853–1856)*, Kraków 2013.
167. Winklowska Barbara, *Władysław Marcel Żeleński (1903–2006)*, „Archiwum Emigracji: studia, szkice, dokumenty” 2009, z. 1, s. 202–204.
168. *Wspólna sprawa. Studia i materiały do dziejów emigracji polskiej we Francji*, Kraków 2017.
169. *Wykaz zespołów adwokackich i lista adwokatów w PRL*, „Palestra: organ Naczelnej Rady Adwokackiej” 1960, R. 4.
170. Zaleski Kazimierz P., *Towarzystwo Historyczno-Literackie i Biblioteka Polska w Paryżu [w:] Towarzystwo Historyczno-Literackie, Biblioteka Polska w Paryżu: zarys historii i prezentacja zbiorów*, red. W. Kordaczuk, E. Kosieradzka, E. Rutkowska, Warszawa–Paryż 2014, s. 7–16.
171. Zaleski Kazimierz P., *Biblioteka Polska w Paryżu*, <http://www.bibliotheque-polonaise-paris-shlp.fr/medias/articleCPZtraductionpolonaise.pdf> (dostęp 03.04.2023).

172. *Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce*, oprac. Danuta Kamolowa przy współpracy Teresy Sieniackiej, Warszawa 2014.
173. *Zdrada Jerzy, Zmierzch Czartoryskich*, Kraków 1969.
174. Zechenter Anna, *Franz Kutschera*, <https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/polskie-panstwo-podziem/75237,Franz-Kutschera.html> (dostęp 03.04.2023).
175. Ziejka Franciszek, *Mój Paryż*, Kraków 2008.
176. Ziółek Sebastian, *Sejm Królestwa Polskiego w okresie powstania listopadowego 1830–1831*, Warszawa 2007.
177. *Zjednoczenie Emigracji Polskiej 1866–1870. Lewica na emigracji*, oprac. Celina Bobińska, Ilja Miller, Warszawa 1972.
178. *Znani i mniej znani potomkowie Tomasza. Z tajemnic genealogii hrabiów Ostrowskich* (cz. 4), <https://www.muzeumtomaszow.pl/wp-content/uploads/2020/04/Znani-i-mniej-znani-potomkowie-Tomasza-cz.-4v2.pdf> (dostęp 03.04.2023).
179. Żarnowska Eugenia, *Les portraits d'Adam Mickiewicz au Musée Mickiewicz de Paris. Étude iconographique*, Paris 1957.
180. Żarnowski Jan, Pułaski Franciszek, Chowaniec Czesław, *La Bibliothèque Polonaise de Paris sous l'occupation allemande (1940–1944) / Biblioteka Polska w Paryżu pod okupacją niemiecką (1940–1944)*, oprac. Witold Zahorski [w:] *La vie quotidienne sur l'île Saint-Louis au XIXe et au début du XXe siècle dans les collections de la Société Historique et Littéraire Polonaise / Biblioteka Polonaise de Paris / Życie codzienne na Wyspie św. Ludwika w XIX i na początku XX wieku w kolekcjach Towarzystwa Historyczno-Literackiego / Biblioteki Polskiej w Paryżu*, Paryż 2017, s. 22–52.
181. Żaryn Jan, *Własna i niepodległa, czyli O Polakach walczących o swoją ojczyznę*, Warszawa 2020.
182. Żychliński Teodor, *Złota księga szlachty polskiej*, R. 1–31, Poznań 1870–1908.

Źródła internetowe

1. American miniature portraits-2, <http://american-miniatures2.blogspot.com/2006/04/colfs-albert-portraits-of-man-and-lady.html>
2. Anonymes, Justes et Persécutés durant la période Nazie dans les communes de France, <http://www.ajpn.org/internement-148e-CTE-GTE-L-Isle-sur-la-Sorgue-634.html>
3. Archiwa Państwowe, <https://szukajwarchiwach.pl/>
4. Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Zasób, <https://www.aan.gov.pl/>
5. Archiwum Państwowe w Poznaniu, <http://poznan.ap.gov.pl/edukacja-2/znani/>
6. Archiwum Polskiej Misji Katolickiej we Francji, <https://archiwum-pmk.com/>
7. Artinfo portal rynku sztuki, <https://artinfo.pl/artystci/>
8. Association des Journalistes Européens, https://ajefrance.fr/?page_id=2

9. Baza osób polskich – Polnische Personendatenbank, <http://baza-nazwisk.de/suche.html?>
10. Bibliografie dějin Českých zemi. Historický ústav AV ČR, <https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/>
11. Biblioteka Jagiellońska. Baza biogramów, <https://bj.uj.edu.pl/zh/biogramy/>
12. Bibliothèque nationale de France. Catalogue, <https://catalogue.bnf.fr/>
13. Bibliothèque nationale de France. Notices d'autorité, <https://data.bnf.fr/>
14. Biblioteka Narodowa, Warszawa – deskryptory Biblioteki Narodowej, <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/KHW/makwww.exe?BM=1>
15. Biblioteka Narodowa, Warszawa – katalog czasopism, https://bn-nl.primo.exlibrisgroup.com/discovery/jsearch?vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP
16. Bibliothèque Polonaise, <http://www.bibliotheque-polonaise-paris-shlp.fr/>
17. Bliskopolski.pl, <https://bliskopolski.pl/leksykon/>
18. Blog o polskich uchodźcach w Niemczech, <http://uchodzcywniemczech.pl/>
19. Boston Housing Authority records, <https://www.bostonhousing.org/en/>
20. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, <http://www.cmjw.pl/zbiory-cyfrowe/archiwalia,6.html>
21. Chiré. Diffusion de la pensee francaise, <http://www.chire.fr/>
22. Christie's, <https://www.christies.com/lotfinder/>
23. Culture.pl/twórcy, <https://culture.pl/pl/tworca/>
24. Deutsche Biographie, <https://www.deutsche-biographie.de/sfz82415.html>
25. Dumbarton Oaks, Harvard University, <https://www.doaks.org/resources/>
26. Dzieje.pl portal historyczny, <https://dzieje.pl/aktualnosci/>
27. Encyklopedia Gutenberga online, <https://www.gutenberg.czyz.org/index.php?word=29153>
28. Encyklopedia PWN online, <https://encyklopedia.pwn.pl/>
29. Encyklopedia Solidarności, <http://www.encysol.pl/wiki/>
30. Encyklopedia Teatru Polskiego, <http://www.encyklopediateatru.pl/autorzy/>
31. France Archives. Portail National des Archives, <https://francearchives.fr/findingaid/>
32. Geni [portal genealogiczny], <https://www.geni.com/people/>
33. IdRef Identifies et Référentiales pour l'enseignement supérieur et la recherche, <https://www.idref.fr/>
34. INHA Institut nationale de la histoire de l'art, <https://www.inha.fr/fr/ressources/publications/publications-numeriques/>
35. Internetowe Archiwum GW, <http://www.archiwum.wyborcza.pl/Archiwum/>
36. Internetowe Centrum Informacji Chopinowskiej, <https://pl.chopin.nifc.pl/chopin/persons/detail/>
37. Internetowy Polski Słownik Biograficzny, <https://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/>

38. *Inwentarz rękopisów Biblioteki XX Czartoryskich w Krakowie sygn. 6000–13522*, <https://opac.mnk.pl/sowacgi.php?KatID=0>
39. *Konferencja prasowa zorganizowana z okazji 100-lecia Archiwów Społecznych*. AAN Warszawa, <http://www.aan.gov.pl/art,99,konferencja-prasowa-zorganizowana-z-okazji-100-lecia-archiwow-spolecznych>
40. Kulturaparyska.com/ludzie, <http://www.kulturaparyska.com/pl/ludzie/alfabet/>
41. Library of Congress. Authorities, <https://authorities.loc.gov/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?DB=local&PAGE=First> cyt. jako LoC authorities
42. Stała Konferencja Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, <https://www.mabpz.org/postaci-mabpz-b/>
43. Macierz Społecznych Szkół Polonijnych we Francji, <https://macierz-francja.eu/pl/o-nas/historia-szkolnictwa-polskiego-we-francji/>
44. Le Maitron Dictionnaire Biographique, <https://maitron.fr/spip.php?article153993>
45. Minakowski Marek Jerzy, *Genealogia Potomków Sejmu Wielkiego*. Serwis genealogiczny pod patronatem Stowarzyszenia Potomków Sejmu Wielkiego, <https://www.sejm-wielki.pl/>
46. Muzeum Historyczne w Sanoku, <https://www.facebook.com/muzeumhistoryczne.wsanoku/>
47. Muzeum Polskie (Polenmuseum) w Rapperswilu, <https://polenmuseum.ch/pl/>
48. Muzeum Powstania Warszawskiego, <https://www.1944.pl/powstancze-biogramy/>
49. Muzeum Powstania Warszawskiego, <https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/>
50. Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim, <https://www.muzeumtomaszow.pl>
51. Nasze Ślady, <http://www.naszeslady.be/pl/bohaterzy/>
52. National Archives, <https://discovery.nationalarchives.gov.uk/>
53. Nowa Panorama Literatury Polskiej / Polscy pisarze i badacze literatury przełomu XX i XXI wieku, <http://nplp.pl>
54. Ogrody wspomnień, <https://www.ogrodywspomnien.pl/index/showd/96012>
55. Politechnika Warszawska. Centrum Informatyzacji, <https://www.ci.pw.edu.pl/Nauka/Akcja-Biogramy-zasluzonych-profesorow/Inne/>
56. Polska Bibliografia Literacka, <http://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/>
57. Polska YMCA, <http://www.ymca.pl/html/polska/index.php>
58. Polski Instytut Źródłowy w Lund. Protokół przesłuchania świadka 89, <https://www.alvin-portal.org/alvin/attachment/document/alvin-record:101170/ATTACHMENT-0010.pdf>
59. Polski Petersburg, <http://www.polskipetersburg.pl/hasla/>
60. Radzima.org, <https://radzima.org/>
61. Serwis informacyjny miasta Dębica, <http://debica.pl/strony/nasze-miasto/slawni-ludzie>

62. SP Old Timers Club. Polski Związek Krótkofalowców, <http://spotc.pzk.org.pl/sylwetki-sp/lista-krotkofalowcow/>
63. Stowarzyszenie Historyków Starożytności, <http://stowarzyszeniehistorykow-starozynosci.edu.pl/portfolio/>
64. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich we Francji, <http://sitpf.fr/index.php/historia>
65. Sudoc [ABES], France, <http://www.sudoc.abes.fr/>
66. Syndicat général des journalistes Force Ouvrière, <https://journalistesfo.fr/qui-sommes-nous/>
67. Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji, <http://www.tombeauxpolonais.eu/content/>
68. Towarzystwo Pomocy Polakom, <https://www.tpp.london/pl/tpp/>
69. UMK Archiwum Emigracji, https://www.bu.umk.pl/Archiwum_Emigracji/
70. United States Holocaust Memorial Museum, https://collections.ushmm.org/findingaids/RG-15.189M_02_fnd_pl.pdf
71. Uniwersytet Śląski w Katowicach, <https://us.edu.pl/wydzial/wh/strona-glowna/wydzial-dawniej-i-dzis/doktorzy-honoris-causa>
72. Yad Vashem. The World Holocaust Remembrance Center, <https://www.yad-vashem.org/righteous/stories/>
73. Vector Polonii, <http://www.vectorpolonii.com/>
74. Wielkoposcy księży od XVIII do XX wieku, <http://www.wtg-gniazdo.org/ksieza/main.php?akcja=opis&id=1294>
75. Wybitny Polak. Konkurs, <https://wybitnypolak.pl/pl/edycje-regionalne/francja>
76. Życiorysy.pl, <https://zyciorysy.pl/biografia/>

Spis skrótów

Skróty nazw własnych występujących w opisywanych materiałach znajdują się w indeksie; pominięto jednoznaczne skróty znajdujące się w *Słowniku języka polskiego* PWN (<https://sjp.pwn.pl/>)

akc. – akcesja

czasop. – czasopismo

j. – jednostka rękopiśmienna/archiwalna

NN – nieznanego nazwiska

oprac. – opracował/opracowanie

pseud. – pseudonim

rps – rękopis

Spis ilustracji

- S. 7: Biblioteka Polska w Paryżu, fragment dolnej części elewacji budynku z bramą wjazdową (Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 3/1/0/10/771).
- S. 81: Wnętrze Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu, fot. Stanisław Londyński (digitalizacja: PAU, projekt PAUart, www.pauart.pl, domena publiczna, nr inwentarza THL.BPP.Phot.Mic.372).
- S. 285: Widok zewnętrzny budynku Biblioteki Polskiej podczas remontu (Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 3/1/0/10/770).

ISBN 978-83-7676-357-6

9 788376 763576